

**Національна академія наук України
Інститут історії України**

**УКРАЇНА:
ХРОНІКА XX СТОЛІТТЯ
Довідкове видання**

**Роки 1946 – 1960
Частина 1. 1946 – 1952**

Київ – 2005

Редакційна рада

Голова ради – *В.М.Литвин*

Члени ради: *Л.В.Губерський, І.М.Дзюба, Я.Д.Ісаєвич, С.В.Кульчицький, І.Ф.Курас, О.С.Онищенко, М.В.Попович, В.А.Смолій, Ю.С.Шемшученко*

Редакційна колегія

Голова колегії – *В.А.Смолій*

Члени колегії: *В.Ф.Верстюк, С.В.Віднянський, В.О.Горбик, В.М.Даниленко, М.Ф.Дмитрієнко, О.О.Ковальчук (відповідальний секретар) Г.В.Касьянов, С.В.Кульчицький (заступник голови колегії, керівник авторського колективу), О.С.Лисенко, Ю.А.Пінчук, О.П.Реєнт, П.Т.Тронько*

Авторський колектив

О.В.Андрощук, О.Г.Бажан, Г.Б.Басара, Н.П.Барановська, О.Д.Бойко, Н.Ф.Васильєва, В.Ф.Верстюк, Д.С.Вирський, Л.В.Гриневич, В.А.Гриневич, А.П.Гриценко, І.І.Дерейко, О.М.Донік, М.Г.Дубік, Т.В.Заболотна, О.О.Ковальчук, Л.В.Ковпак, В.О.Крупина, В.В.Левикін, О.С.Лисенко, М.К.Лобода, О.А.Лошицький, Р.В.Маньковська, О.В.Михайлова, О.М.Мовчан, В.Б.Молчанов, Т.Г.Осташко, С.С.Падалка, Т.В.Пастушенко, О.П.Рабенчук, М.К.Смольницька, Г.В.Степаненко, І.В.Хміль, О.Й.Щусь, О.В.Юркова, Б.М.Янишин

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проект "Україна: хроніка ХХ століття". Підготовлені до друку рукописи виходять в світ окремими частинами, по роках або групах років. У цих книгах день за днем відтворюються події суспільно-політичного, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя українського суспільства.

ISBN 966-02-3607-7 (серія)
ISBN 966-02-3804-5

© Інститут історії України
НАН України, 2005

ПЕРЕДМОВА

Від 2004 р. Інститут історії України НАН України розгорнув великий дослідницький проект, який реалізується у формі багатотомного видання "Україна: хроніка ХХ століття".

Хронологічні довідники завжди користуються попитом як серед науковців, так і серед студентів. Вони є своєрідним кістяком історичного процесу. Тому вони відіграють велику роль і в аналітичній роботі науковця, і в засвоєнні студентом головних закономірностей історії як науки. Найбільш популярним довідником, присвяченим вітчизняній історії, є книга В.Ф.Верстюка, О.М.Дзюби і В.Ф.Репринцева, яка витримала у "Науковій думці" три видання.

Хроніка ХХ ст. якісно відрізняється від будь-яких інших видань довідкового типу. Цю нову якість їй забезпечують неспівставно ширші кількісні показники. Ми хочемо показати кожний день століття, відобразити всі скільки-небудь важливі події політичного, громадського, економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, а також події в сфері міжнародних відносин, фізкультури і спорту.

Чому у здійсненні цього грандіозного проекту ми зупинилися саме на ХХ ст.? Тому, мабуть, що в понад тисячолітній історії українського народу це століття займає винятково важливе місце.

На початку ХХ ст. Україна як геополітичної реальності просто не існувало. Українці жили на землі своїх предків, але не мали національної державності. Під час Першої світової війни в армії Російської імперії і Австро-Угорщини були мобілізовані мільйони українців, змушені воювати між собою за незрозумілі і чужі їм цілі. Наприкінці ХХ ст. вже існувала незалежна і соборна Україна. Вона мала договори з усіма сусідніми країнами, які проголошували недоторканність її кордонів. Влада в Україні належала народу, який на вільних виборах визначав персональний склад народних депутатів і обирав президента.

Між початком і кінцем цього століття пролягли важкі, трагічні роки. Обидві світові війни відбувалися рік за роком на українській землі. Воєнні дії викликали господарську розруху і супроводжувалися голодом

1921–1923 рр. і 1946 –1947 рр. Між ними – голодомор 1932-1933 рр., викликаний терором, влаштованим Й.Сталіним. Вождь прагнув "навчити уму-розуму" непокірливих українських селян, щоб змусити їх працювати у громадському господарстві колгоспів.

Після здобуття національної державності український народ несе відповідальність за своє майбутнє тільки перед самим собою. Попереду багато нерозв'язаних проблем, але серед них нема нерозв'язних.

Рік на рік не припадає, кожний з них мав різне змістове наповнення. Одні роки були наповнені подіями епохального значення, інші минали безслідно. Тому деяким рокам у "Хроніці ХХ століття" присвячуються окремі книги, а деякі роки об'єднуються у певні історичні періоди.

Друкуючи "Хроніку ХХ століття" на інститутській поліграфічній базі, ми не припиняємо роботи над нею. Наша кінцева мета – опублікувати це довідкове видання більшим накладом у професійному видавництві, щоб воно стало доступним для широкого кола читачів. Можливо, ми організуємо друкування його за передплатою. Одночасно ми підготуємо спеціальну програму, щоб "Хронікою" можна було користуватися в Інтернеті. Колектив Інституту історії України розуміє, що цей проект має величезне значення для дальшого розвитку історичної науки. Тому він ставиться до реалізації проекту з належним почуттям відповідальності.

В.Смолій

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Фактографічний матеріал, вміщений у хронологічному довіднику, відтворює яскраві сторінки політичного, соціально-економічного та культурного життя в УРСР та українців за кордоном упродовж 1946 – 1960 років.

Кожному факту присвоєно номер тематичного розділу.

1. Політичне життя.	6. Повсякденне життя.
2. Громадське життя.	7. Персоналії.
3. Економічне життя.	8. Міжнародні відносини.
4. Культурне життя.	9. Фізкультура і спорт.
5. Релігійне життя.	10. Катаклізми, трагедії, аварії.

1. До розділу **“Політичне життя”** включено факти, які відбивають революційні і військові події, видатні події національного життя, процес державотворення, становлення й розвиток багатопартійності, виборчі кампанії, репресії, політичні страйки.

2. Факти **“Громадського життя”** відображають організацію громадських рухів та об’єднань, їх найбільш знаменні ініціативи.

3. У розділі **“Економічне життя”** підібрано факти, що відбивають проведення економічних реформ, запровадження нових форм господарювання, становище вітчизняної економіки у конкретних подіях – пуску, реконструкції або консервації чи закриття промислових об’єктів, налагодження випуску нових видів промислової продукції, зміни, які відбулися у сфері організації виробництва та регламентації трудових відносин.

4. Події **“Культурного життя”** відображають діяльність держави в сфері культури, організацію освітніх і культурних закладів, творчих спілок, їх з’їзди, найважливіші наукові відкриття, а також оприлюднення видатних творів літератури й художнього мистецтва, побудову архітектурних шедеврів.

5. Розділ **“Релігійне життя”** відображає характер стосунків держави з церквою, організацію або припинення діяльності релігійних конфесій,

---

знаменні події у їхньому внутрішньо- й міжконфесійному житті, зміну церковних ієрархів.

6. Факти **“Повсякденного життя”** характеризують зміни у сфері побутового обслуговування, організації дозвілля, задоволення житлових потреб населення, соціального забезпечення, охорони здоров'я, регламентації шлюбних та позашлюбних стосунків.

7. Розділ **“Персоналії”** стосується дат народження або смерті видатних державних, громадських військових діячів, представників освіти, науки й культури, відомих церковнослужителів. Діяльність згаданих персоналії відбивається у інших тематичних рубриках.

8. **“Міжнародні відносини”** констатують міжнародні угоди, укладені за участю України, найважливіші двосторонні міжурядові угоди та візити державних діячів, обмін неурядовими делегаціями.

9. У розділі **“Фізкультура і спорт”** віддзеркалено діяльність державних органів по керівництву фізкультурою й спортом, факти організації спортивних товариств, проведення спартакіад та загальнореспубліканських змагань з окремих видів спорту, світові рекорди українських спортсменів, а також факти побудови найбільших спортивних споруд, організації учбових спортивних закладів.

10. До розділу **“Катаклізми, трагедії та аварії”** відібрано факти, які констатують природні й техногенні катастрофи та аварії, державні заходи з їх ліквідації, акти геноциду, терористичні акти, факти депортації народів та ін.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1946

1 січня (вівторок).

3. Харків. Усі цехи турбогенераторного заводу відновлено на рівні довоєнної потужності. На заводі виготовлена унікальна турбіна потужністю 100 тис. кВт для Зуївської гідроелектростанції. Загальна вага турбіни – 185 тонн, довжина у зібраному стані – 12 м, ширина – 8,5 м. *Промисленність и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 37.*

4 січня (п'ятниця).

3. Дніпропетровськ. Завод імені Ворошилова закінчив виготовлення першого потужного транспортера для вугільної промисловості Донбасу, довжиною 300 м і продуктивністю 180 тонн вугілля на годину. *Радянська Україна. – 1946. – 4 січня.*

7 січня (понеділок).

6. Іваньків Київської області. Відбулося відкриття новозбудованого мосту через річку Тетерів. Цей міст відкрив найкоротший шлях з України до Білорусії на одній з найважливіших шляхових магістралей. *Радянська Україна. – 1946. – 8 січня.*

8 січня (вівторок).

8. РНК УРСР призначив делегацію УРСР на I сесію Генеральної Асамблеї ООН у складі п'яти чоловік (голова делегації – Д. Мануїльський, заступник голови РНК УРСР і народний комісар закордонних справ УРСР). *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 266.*

14 січня (понеділок).

8. Генеральна Асамблея ООН обрала Українську РСР членом

Економічної і соціальної ради ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 104.*

16 січня (середа).

1. РАТАУ повідомило про продовження до 1 березня 1946 р. строку подання заяв про вихід з громадянства СРСР для осіб словацької і чеської національностей, які проживали на території Закарпатської області і бажали отримати чехословацьке громадянство. *Радянська Україна. – 1946. – 16 січня.*

4. Раднарком УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову „Про підготовку наукових працівників”. У постанові відмічалось, що кількість підготовлених осіб і кількість осіб, які працювали самостійно над дисертаціями у ВНЗ і науково-дослідних інститутах, відставала від потреби в цих кадрах. Зокрема по ВНЗ республіканської підпорядкованості налічувалося 815 вакантних посад, з них: професорів – 180, доцентів – 350 і асистентів – 285. Особливо нестача кадрів відчувалася на кафедрах марксизму-ленінізму, філософії, історії, фізики, математики, української мови і літератури. РНК УРСР і ЦК КП(б)У зобов’язали Управління у справах вищої школи при РНК УРСР, АН УРСР, НКО УРСР, наркомати охорони здоров’я, земельних справ, юстиції УРСР, комітет у справах мистецтв при РНК УРСР виконати план прийому до аспірантури на 1945/1946 н.р. (із запланованих постановою РНК СРСР від 29 серпня 1945 р. по Українській РСР 308 аспірантів до аспірантури прийняли лише 183). У 1946/1947 рр. контингент аспірантів з дефіцитних спеціальностей потрібно було довести до рівня, який би забезпечив потребу в цих кадрах. Перед наркомом фінансів УРСР поставлено завдання передбачити потрібні кошти на підготовку аспірантів у 1946 р., а також кошти на наукові відрядження, оплату консультацій і т.д. для осіб, які готували дисертації без відриву від виробництва. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941-1950. – К., 1989. – С. 225-228.*

17 січня (четвер).

3. Київ. Став до ладу мартенівський цех заводу “Більшовик”. З його

пуском завод отримав можливість відливати литво для багатьох суміжних заводів України та виготовляти різноманітні деталі для комунального господарства Києва, зокрема для трамвайних заводів. *Радянська Україна. – 1946. – 18 січня.*

1. Миколаїв. Голова Військового трибуналу полковник юстиції О.Зоннов оголосив вирок у справі про звірства німецько-фашистських загарбників у Миколаєві та Миколаївській області. Військовий трибунал встановив винність кожного з підсудних у тому, що у період окупації області 1941-1944 рр. вони встановили для населення режим кривавого терору, піддавали мирних громадян і військовополонених масовому винищенню і катуванням, руйнували міста і населені пункти, грабували і знищували майно. Керуючись статтею 2 КК і ст.ст. 296, 297 КПК УРСР Військовий трибунал присудив Г.Вінклера, Г.Бютнера, Р.Міхеля, Ф.Вітцлеба, Г.Шмале, Р.Берга до смертної кари через повішення. Ф.Канцлера й І.Хаппа – до 20 років каторжних робіт. Вирок виконано 17 січня 1946 р. о 17.00 на базарному майдані Миколаєва. *Радянська Україна. – 1946. – 18 січня.*

21 січня (понеділок).

8. Голова делегації УРСР в ООН Д.Мануїльський направив листа до Ради безпеки ООН з питання про проведення розслідування ситуації, що склалася в Індонезії. У цій країні протягом ряду місяців тривали воєнні дії, в яких брали участь регулярні англійські війська і японські збройні сили. На думку українського уряду таке становище створювало загрозу міжнародному миру і безпеці. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 288.*

22 січня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради СРСР постановила затвердити подання президії Верховної Ради УРСР про утворення Закарпатської області з центром у м. Ужгороді. До складу області включено міста: Ужгород, Мукачеве та округи: Берегівську з центром у м. Берегове, Великоберезняську з центром у с. Великий Березний, Воловецьку з центром у

с. Воловець, Воловську з центром у с. Волове, Іршавську з центром у с. Перечин, Рахівську з центром у с. Рахове, Свалявську з центром у с. Свалява, Севлюшську з центром у м. Севлюш, Тячівську з центром у с. Тячеве, Ужгородську з центром у м. Ужгород і Хустську з центром у м. Хуст. *Радянська Україна. – 1946. – 26 січня.*

24 січня (червень).

1. У зв'язку з ратифікацією 27 листопада 1945 р. президією Верховної Ради СРСР договору між СРСР і ЧССР про Закарпатську Україну та утворенням внаслідок цього Закарпатської області в складі УРСР, президія Верховної Ради УРСР постановила ввести з 25 січня 1946 р. на території Закарпатської області законодавство УРСР. *Радянська Україна. – 1946. – 26 січня.*

25 січня (п'ятниця).

4. Запоріжжя. Став до ладу потужний радіовузол, один з чотирьох найпотужніших обласних радіовузлів в Україні. Він дав можливість збільшити число радіоточок по області до 50 тис. *Радянська Україна. – 1946. – 26 січня.*

26 січня (субота).

4. Раднарком СРСР постановив присудити Сталінські премії за 1943 – 1944 рр.: М.Лаврентьєву, віце-президенту АН УРСР, – за розроблення варіаційно-геометричного методу розв'язання нелінійних задач в теорії диференціальних рівнянь з частковими вивідними, що мав важливе значення для гідромеханіки та аеромеханіки; О.Бродському, дійсному члену АН УРСР, – за дослідження в галузі хімічних ізотопів; К.Хрінову, дійсному члену АН УРСР, – за розробку і впровадження методів електрозварювання і різання металів під водою; П.Совбо, працівнику Інституту електрозварювання АН УРСР, – за корінне удосконалення технології і організацію високопродуктивного поточного методу виробництва середніх танків; М.Литвиненко-Вольгемут, народній артистці СРСР, – за видатні досягнення в галузі оперного мистецтва і концертно-виконавської

діяльності; Н.Ужвій, народній артистці СРСР, – за кінокартину “Райдуга”; А.Штогаренку, – за кантату “Україно моя”. *Радянська Україна. – 1946. – 29 січня.*

1. Наркоматом внутрішніх справ СРСР та НКДБ СРСР направлена Й.Сталіну, В.Молотову, Л.Берія, Г.Маленкову довідка про заходи НКВС СРСР проти ОУН і УПА. Відмічалось, що протягом грудня 1945 р. і в першій половині січня 1946 р. у західних областях УРСР ліквідовано 154 організації й групи ОУН і УПА. Проведено 6277 чекістсько-військових операцій з ліквідації повстанців, заарештовано при цьому 3670 учасників, 2374 убито, 2065 прийшли з каяттям. У боротьбі з підпільниками задіяні 20 тис. бійців внутрішніх військ НКВС, 18 тис. бійців винищувальних батальйонів, 26 тис. бійців збройних груп сприяння. На підсилення органів і військ НКВС на час виборчої кампанії у західні області України відряджені 760 оперативних працівників і 260 курсантів шкіл НКВС, перекинута 2 полки і 5 окремих батальйонів НКВС. На підсилення органів НКДБ у ці області командировано 140 оперативних працівників. *Бугай М.Ф. „За повідомленням НКВС СРСР були переселені...”. – К., 1992. – С. 36-37.*

28 січня (понеділок).

7. Харків. Помер депутат Верховної Ради УРСР, дійсний член Академії наук УРСР, директор науково-дослідного інституту математики і механіки, завідувач кафедри геометрії Харківського держуніверситету, професор Д.Сінцов. *Радянська Україна. – 1946. – 30 січня.*

29 січня (вівторок).

1. Київ. Головуючий військового трибуналу полковник юстиції Т.Ситченко оголосив вирок у справі про звірства німецько-фашистських загартників на території УРСР. Військовий трибунал визнав за доведену винність підсудних у вчиненні масових розстрілів, звірств і насильств над громадянами і військовополоненими, зруйнуванні міст і сіл, пограбуванні населення та вигнанні в рабство. Керуючись ст. 2 КК УРСР і ст. ст. 296 і 297 КПК УРСР Військовий трибунал засудив Леєра, Буркхардта,

Уаммера унд Остена, Хейніша, Валлізера, Груккенборда, Геллерфорга, Кноль, Беккенгофа, Ізенмана, Іогшата, Майора – до смертної кари через повішення, Лауера – до 20 років каторжних робіт. Шаделя і Драхенфельс-Кальювері – до 15 років каторжних робіт. *Радянська Україна. – 1946. – 29 січня.*

31 січня (четвер).

3. Маріуполь. На металургійному заводі “Азовсталь” введена в дію найпотужніша в СРСР мартенівська піч № 2. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 37.*

Січень.

4. Київ. Став до ладу найпотужніший в СРСР (40 кВт) радіомовний вузол, розрахований на 100 тис. абонентів. *Радянська Україна. – 1946. – 11 січня.*

9 лютого (субота).

8. Міністр закордонних справ УРСР Д. Мануїльський виступив у Раді безпеки ООН при обговоренні індонезійського питання. Заявлено, що українська делегація вважала за неправильне та недопустиме, коли проти індонезійського національного руху використовувалися англійські та японські війська. Наполягалось на створенні Радою безпеки ООН спеціальної комісії, яка була б надіслана до Індонезії і розслідувала становище на місці. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 292-298.*

10 лютого (неділя).

1. Відбулися вибори до Верховної Ради СРСР. В УРСР участь у голосуванні взяли 20581 тис. виборців. *Радянська Україна. – 1946. – 14 лютого.*

11 лютого (понеділок).

8. Представником УРСР у Раді безпеки ООН внесено проект резолю-

ції з питання створення комісії для розслідування становища, що склалося в Індонезії. За рішенням Ради безпеки комісію створено у складі США, СРСР, Китаю, Великобританії і Голландії для розслідування на місці, відновлення миру в Індонезії і подання Раді безпеки ООН доповіді про результати проведеної комісією роботи. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 360.*

12 лютого (вівторок).

8. Делегація УРСР на першій частині I сесії Генеральної Асамблеї ООН внесла поправку до пункту „д” проекту резолюції про біженців і переміщених осіб. Обумовлювалося, що зрадники і воєнні злочинці не повинні розглядатися як біженці, що могли користуватися заступництвом ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 360.*

16 лютого (субота).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР до складу створених при раді статистичної комісії, комісії з прав людини, комітету в справах біженців і переміщених осіб, комітету з проведення заходів щодо консультації з неурядовими організаціями. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 104-107.*

19 лютого (вівторок).

1. “Радянська Україна” повідомила, що з метою якнайшвидшого і кращого господарського влаштування українського населення, прибулого з Польщі, Раднарком УРСР і ЦК КП(б)У, на додаток до раніше ухваленої постанови “Про невідкладні заходи по господарському влаштуванню українського населення, прибулого з Польщі і роботу серед нього”, розглянули питання про подання допомоги в господарському і побутовому влаштуванні цієї категорії громадян і забезпечення в першому півріччі 1946 р. всіх переселенських сімей житловими будинками і

надвірними будівлями. РНК УРСР і ЦК КП(б)У зобов'язали виконкоми обласних і райрад, обкоми і райкоми КП(б)У Дніпропетровської, Херсонської, Миколаївської, Одеської, Запорізької, Кіровоградської, Харківської, Полтавської, Сумської, Сталінської та Ворошиловградської областей, відповідні установи і відомства забезпечити своєчасне закінчення будівництва житлових будинків для переселенців, наділити присадибними ділянками всіх переселенців, встановити контроль за цільовим використанням виділених будматеріалів і промтоварів для переселенців. Розмір безповоротної грошової допомоги гостро нужденним сім'ям переселенців був установлений від 500 до 1 тис. руб., а у виняткових випадках – до 2 тис. руб. *Радянська Україна. – 1946. – 19 лютого.*

24 – 25 лютого (неділя – понеділок).

5. Київ. Митрополит РПЦ Іоанн потай висвятив українських католицьких священників о. А.Пельвецького на єпископа РПЦ Станіслава, а о. М.Мельника – на єпископа РПЦ Дрогобича і Самбора та для тієї частини перемишльської єпархії, яка увійшла до складу УРСР. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 74.*

26 лютого (вівторок).

6. В усіх обласних і промислових центрах України знижено ціни на продовольчі товари. *Радянська Україна. – 1946. – 27 лютого.*

28 лютого – 2 березня (четвер – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, який заслухав і обговорив питання про підсумки 1945 сільськогосподарського року і підготовку до весняної сівби 1946 р. та про стан внутрішньопартійної роботи в Дніпропетровській, Полтавській і Дрогобицькій обласних партійних організаціях. З обговорених питань пленум ухвалив відповідні резолюції. В них наголошувалося, що основним завданням партійних і радянських

організацій та земельних органів у 1947 р. мало стати максимальне освоєння довоєнних посівних площ, піднесення врожайності і збільшення валового збору всіх сільськогосподарських культур у колгоспах, радгоспах і селянських господарствах України. Було піддано критиці серйозні недоліки в роботі парторганізацій та земельних органів багатьох областей і районів УРСР, зокрема, Одеської, Сумської, Запорізької, Ворошиловградської, Кіровоградської та Чернігівської областей; засуджено практику тих МТС, які в гонитві за високим виробітком у переведенні на умовну оранку не виконували план основних робіт і перевиконували показники на другорядних роботах, заощаджували паливе, погіршуючи якість оранки. Пленум ЦК КП(б)У вважав, що Дніпропетровська, особливо Полтавська і Дрогобицька обласні партійні організації слабо розгортали роботу із засвоєння комуністами марксистсько-ленінської теорії і не здійснювали належного контролю за роботою членів партії і керівників кадрів щодо підвищення їх ідейно-політичного рівня. Перед цими парторганізаціями було поставлено завдання усунути хиби і забезпечити докорінне поліпшення внутрішньопартійної роботи, невпинно підвищувати політичну дієздатність парторганізацій, удосконалювати методи їх повсякденної допомоги низовим організаціям. *Радянська Україна. – 1946. – 3, 5, 6 лютого.*

Лютий.

3. Володарка Київської області. Почав діяти перший в Україні і третій в СРСР вітамінний завод. На ньому з моркви вироблявся олійний концентрат провітаміну “А” – каротин, що є запобіжним засобом проти захворювань зорового апарату. *Радянська Україна. – 1946. – 19 лютого.*

3. Дніпропетровськ. Закінчена відбудова залізничного мосту через Дніпро, що тривала 13 місяців. *Радянська Україна. – 1946. – 3 лютого.*

5. Делегація „Ініціативної групи по возз’єднанню Греко-католицької церкви з Руською Православною церквою” у складі 13 священників вислана зі Львова до митрополита РПЦ у Києві Іоанна у справі „добровільного возз’єднання” УКЦ і РПЦ. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський*

самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 73.

2 березня (субота).

4. Київ. В конференц-залі Академії наук УРСР відкрилася республіканська конференція, скликана комісією з історії Великої вітчизняної війни в Україні і Архівним управлінням УРСР з метою координації роботи з підготовки до видання багатотомної документальної праці “Україна в Великій вітчизняній війні народів СРСР у 1941 – 1945 рр.”. В конференції взяли участь понад 300 представників науково-дослідних закладів, державних архівів, представники наркоматів УРСР, залізничного транспорту, Чорноморського флоту та ін. *Радянська Україна. – 1946. – 3 березня.*

3 березня (неділя).

4. Створено Інститут генетики і селекції Академії наук УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 462.*

8 – 10 березня (п'ятниця – неділя).

5. Львів. Відбувся Собор Української греко-католицької церкви (Львівський церковний собор), ініційований і організований НКДБ і НКВС. Ухвалено рішення про ліквідацію Берестейської унії, зв'язків з Ватиканом і об'єднання Української греко-католицької церкви з Російською православною церквою. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

14 – 17 березня (четвер – неділя).

5. Еслінген (ФРН). Відбувся Собор єпископів УАПЦ. Визначені форми діяльності церков у нових умовах і терени діяльності окремих єпископів. *Мартирологія українських церков. Том 1. Українська православна церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1987. – С. 1057.*

17 березня (неділя).

5. “Радянська Україна” опублікувала звернення президії Собору уніатської церкви в західних областях України (голова – Г.Костельник, члени президії М.Мельник, А.Пельвецький) від імені 216 делегатів від трьох єпархій і всіх деканатів до генералісімуса Й.Сталіна і голови РНК УРСР М.Хрущова про скасування Собором 8 березня 1946 р. у Львові Берестейської унії з Ватиканом від 1596 р. і входження уніатської церкви до складу Російської православної церкви. *Радянська Україна. – 1946. – 17 березня.*

25 березня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила перетворити Раду народних комісарів УРСР на Раду міністрів УРСР і народні комісаріати УРСР на міністерства УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1947. – № 5-6.*

26 березня (вівторок).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про виконання постанови РНК УРСР і ЦК КП(б)У від 8 лютого 1946 року “Про заходи щодо забезпечення успішного проведення весняної сівби по Українській РСР у 1946 р.” і рішення Пленуму ЦК КП(б)У від 28 лютого 1946 року”. У постанові відмічалось, що колгоспи Миколаївської та Одеської областей виявилися невідповідними до початку весняних робіт, більшість з них не склали виробничих планів, не в повній мірі використовували на польових роботах корів колгоспників; в ряді колгоспів Кіровоградської області незадовільно організовувалось зберігання насіння. Серйозні недоліки в підготовці колгоспів до весняної сівби мали місце в Запорізькій, Чернігівській, Сумській областях. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У постановили запропонувати головам виконкомів обласних і секретарям обкомів вказаних областей вжити негайних заходів щодо виправлення зазначених недоліків. Голови виконавчих комітетів обласних і райрад, секретарі обкомів і райкомів КП(б)У були попереджені про персональну відповідальність за виконання усіх заходів із

забезпечення проведення сівби в 1946 р. *Радянська Україна. – 1946. – 27 березня.*

31 березня (неділя).

3. Харків. На машинобудівному заводі “Світло шахтаря” виготовлена перша в СРСР вугленавантажувальна машина “0-5”, призначена для шахт з горизонтальними гірничими виробками. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 39.*

Березень.

5. Митрополит Галицький Й.Сліпий засуджений до 8 років ув’язнення. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 102.*

6. Рада міністрів УРСР затвердила план з працевлаштування і навчання інвалідів Великої вітчизняної війни у системі міністерств і відомств УРСР на 1946 р. Планом передбачено працевлаштувати 40 тис. осіб інвалідів, з них навчити на курсах 12922 особи і шляхом виробничого навчання – 10748 осіб. Рада міністрів УРСР зобов’язала міністрів і керівників центральних установ довести затверджений план безпосередньо до підприємств, установ і організацій та встановити суворий контроль за його виконанням. *Радянська Україна. – 1946. – 27 березня.*

2 квітня (вівторок).

4. Рада міністрів УРСР видала постанову про відновлення діяльності Державної капели бандуристів УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

6 квітня (субота).

9. Київ. Закінчила роботу республіканська конференція з футболу. На ній вироблено календарний план розіграшу першості з футболу

республіки та намічено ряд практичних заходів з дальшого розвитку футбольного спорту в наступному сезоні. *Радянська Україна. – 1946. – 7 квітня.*

7 квітня (неділя).

6. Українське курортне управління розпочало в Закарпатській області роботи з обладнання невеликих заводів на базі джерел Сваляви, Маргіта і Поляни Квасової. *Радянська Україна. – 1946. – 7 квітня.*

9 квітня (вівторок).

7. Київ. Помер дійсний член АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР, директор Інституту ботаніки, творець посухостійкої пшениці “Кооператорка” А.Сапегін. *Радянська Україна. – 1946. – 12 квітня.*

17 квітня (середа).

3. Дніпропетровська область. На Дніпродзержинському коксохімічному заводі, відбудованому і реконструйованому після війни, випущена перша продукція. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

21 квітня (неділя).

3. Відновлена й запущена у дію перша турбіна на Криворізькій ДРЕС потужністю 10 тис. кВт. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 41.*

26 квітня (п'ятниця).

3. Львів. Завершено монтаж й організацію замкненого виробничого циклу першої черги заводу електроприладів. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 42.*

27 квітня (субота).

4. Київ. Відкрито Державний музей українського мистецтва. *Радянська Україна. – 1946. – 28 квітня.*

Квітень.

3. Відновлено рух вантажних суден Чорноморського пароплавства між Одесою і портами Франції та Італії. *Радянська Україна. – 1946. – 19 квітня.*

12 травня (неділя).

3. Одеса. Завод імені Кірова освоїв і розпочав серійне виробництво нового універсального фрезерувального верстата. Від вже існуючих він відрізнявся більшою точністю, високою продуктивністю і простотою управління. *Радянська Україна. – 1946. – 12 травня.*

13 травня (понеділок).

1. Міністерство внутрішніх справ СРСР розглянуло план організаційних заходів щодо посилення боротьби з підпіллям ОУН у західних областях УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

14 – 18 травня (вівторок – субота).

1. Київ. Відбувся черговий пленум ЦК КП(б)У, який заслухав і обговорив питання про підсумки весняної сівби, догляд посівів, підняття парів і підготовку матеріально-технічної бази для забезпечення успішного проведення заготівель сільськогосподарських продуктів у 1946 р., про стан культурно-освітньої роботи серед робітників підприємств міст Ворошиловграда, Маріуполя і в селах Миколаївської області, про стан житлово-комунального будівництва в містах, будівництва на селі, виробництва будматеріалів і про заходи щодо виконання плану будівництва першого року нової сталінської п'ятирічки. Пленум ЦК КП(б)У відмітив, що Міністерство земельних справ УРСР, обкоми і райкоми КП(б)У, виконкоми рад у багатьох колгоспах не забезпечили виконання рішення попереднього пленуму ЦК КП(б)У про зміцнення рільничих бригад і організацію ланок у колгоспах з вирощування технічних, овочевих культур і насінників багаторічних трав, внаслідок чого у багатьох

колгоспах не налагодилася трудова дисципліна, допускалося знеособлення, було багато фактів, коли колгоспники не брали участі у польових роботах. Найбільше відставання з проведенням весняних польових робіт допустили партійні і радянські організації та земельні органи Чернігівської, Сумської і Ворошиловградської областей. Затягнули сівбу Дніпропетровська і Запорізька області, у Київській, Харківській, Херсонській, Дрогобицькій та Ізмаїльській областях незадовільно проводилось будівництво зерноскладів.

Пленум ЦК КП(б)У звернув увагу парторганізацій Ворошиловградської, Миколаївської, Сталінської областей на те, щоб культосвітня робота стала найважливішою ланкою їх партійно-політичної роботи серед населення. З метою виконання плану з житлово-комунального будівництва пленум зобов'язав міністра житлово-цивільного будівництва УРСР, парткоми і виконкоми рад у 1946 р. виконати програму будівельних робіт з відбудови міст у сумі 400 млн. руб.; міністра комунального господарства УРСР зобов'язано виконати план будівельних робіт у сумі 548 млн. руб., включаючи капітальний ремонт житлового фонду і комунальних підприємств; начальника Управління у справах сільського і колгоспного будівництва при Раді міністрів УРСР збудувати і відбудувати в 1946 р. 175 тис. житлових будинків колгоспників і селян, впорядкувати 600 сіл, для забезпечення будівництва на селі матеріалами збудувати і відбудувати 2600 цегельних, 500 черепичних, 200 вапняних заводів, 913 кам'яних кар'єрів тощо. *Радянська Україна. – 1946. – 19, 21, 22 травня.*

15 травня (середа).

4. Київ. У друкарні видавництва “Радянська Україна” почала друкуватися газета “Правда” з матриць, які доставляли літаком з Москви. Спочатку тиражем газети “Правда” забезпечувались передплатники столиці УРСР і Закарпатської області. Згодом газета почала друкуватися для правобережних і західних областей України. *Радянська Україна. – 1946. – 17 травня.*

Травень.

4. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про підготовку початкових, семирічних і середніх шкіл Української РСР до нового 1946-1947 навчального року” з метою забезпечення необхідних умов для здійснення загального обов’язкового навчання дітей з семирічного віку як у місті, так і на селі, та піднесення якості навчально-виховної роботи в школах УРСР у 1946/1947 навчальному році. Міністерство освіти УРСР і виконкоми облрад були зобов’язані розгорнути з наступного навчального року 16975 початкових шкіл, 8798 – семирічних, 2339 – середніх, 99 – спеціальних шкіл-інтернатів; до 15 серпня 1946 р. перевірити облік дітей-семиліток та охоплення навчанням усіх дітей шкільного віку, укомплектувати керівними і педагогічними кадрами школи, відділи народної освіти, інститути удосконалення кваліфікації учителів та райпедкабінети, закінчити будівництво, відбудову, ремонт і устаткування всіх шкільних будинків, квартир учителів, інтернатів, їдальень. Міністерство торгівлі УРСР, Укркнигокультторг, Укоопспілка до 1 вересня були зобов’язані забезпечити завезення підручників, зошитів, шкільно-письмового приладдя до шкіл і низових торгівельних організацій. *Радянська Україна. – 1946. – 14 травня.*

4. З метою розширення асортименту та збільшення виробництва дитячих іграшок на підприємствах УРСР, Рада міністрів Української РСР дозволила Міністерству освіти УРСР, спільно з Укрхудожпромсоюзом та Спілкою радянських художників України, провести республіканський конкурс на кращі зразки педагогічно-цінних іграшок та настільних ігор для дітей ясельного, дошкільного і шкільного віку. За кращі зразки іграшок Рада міністрів УРСР встановила премії: а) колективні (для підприємств і артілей): одна перша – 1500 руб., дві других – 10 тис. руб., три третіх – по 5 тис. руб.; б) індивідуальні: дві перші – по 8 тис. руб., п’ять других – по 5 тис. руб., десять третіх премій – по 3 тис. руб. *Радянська Україна. – 1946. – 15 травня.*

9. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У розглянули питання про підготовку і проведення літнього спортивного сезону 1946 р. в Українській РСР. Перед радянськими, партійними, комсомольськими, профспілковими

організаціями було поставлено завдання провести широку роботу щодо залучення трудящих до занять літніми видами спорту, розвитку місцевого туризму та екскурсій до історичних і визначних місць; у всі святкові і вихідні дні проводити на стадіонах, спортивних майданчиках, водних станціях, в садах і парках культури та відпочинку масові спортивні змагання і виступи; шляхом проведення систематичної навчально-спортивної роботи в секціях з різних видів спорту досягти поліпшення спортивно-технічних результатів спортсменів України, особливо з таких видів спорту, як легка атлетика, гімнастика, плавання, футбол. *Радянська Україна. – 1946. – 22 травня.*

9. Київ. Чемпіоном СРСР 1946 р. з фехтування на еспадронах став львів'янин Комаров. *Радянська Україна. – 1946. – 28 травня.*

5 – 8 червня (середа – субота).

6. Київ. Тривала республіканська нарада у справі боротьби з дитячою безпритульністю і бездоглядністю, присвячена питанням перевірки виконання місцевими, радянськими і партійними органами рішень союзного та українського урядів з цієї проблеми. На нараді повідомлялося, що в Україні налічувався 521 дитбудинок, в тому числі 150 для дітей воїнів Червоної армії і партизанів, в яких виховувалося 54930 дітей віком від 4 до 14 років; Міністерством охорони здоров'я УРСР було відкрито 78 будинків, що охоплювали близько 5 тис. дітей до 4-річного віку. При цьому зазначалося, що існуюча мережа дитячих закладів була недостатньою, особливо в Кам'янець-Подільській, Кіровоградській, Одеській, Запорізькій, Житомирській, Ізмаїльській та ряді західних областей України. *Радянська Україна. – 1946. – 9 червня.*

9 червня (неділя).

5. Перемишль (Польща). Заарештований єпископ-помічник Григорій Лакота. Згодом він перевезений до слідчої в'язниці у Києві. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 75.*

11 червня (вівторок).

1. Військова цензура Міністерства держбезпеки УРСР направила повідомлення ЦК КП(б)У. Зазначалося, що під час перегляду поштової кореспонденції в період з 10 квітня по 15 травня 1946 р. виявлено 7330 листів громадян різних областей України із скаргами на важкий продовольчий стан, опухання та смертність від голоду. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 27-30, 31-32.

1. Секретар Львівського обкому КП(б)У І.Грушецький направив повідомлення ЦК КП(б)У про значне збільшення напливу колгоспників у райони Львівської області з Харківської, Дніпропетровської, Херсонської, Полтавської, Вінницької областей та деяких областей РРФСР з метою закупівлі хліба та інших сільськогосподарських продуктів. Прибулі повідомляли про голод у вказаних областях. Обком КП(б)У видав розпорядження райкомам КП(б)У щодо посилення масово-політичної роботи серед селян і недопущення негативного впливу „нездорових висловлювань” окремих осіб, що приїздили, на місцевих колгоспників. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 27-30, 31-32.

12 червня (середа).

3. Ужгород. Відкрилася виставка господарських і культурних досягнень області за рік після возз'єднання з Радянською Україною. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 501.

17 червня (понеділок).

1. Міністерство внутрішніх справ СРСР розробило детальний план “максимального розгрому оунівського підпілля та його збройних формувань”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 501.

18 червня (вівторок).

3. Сталінська область. На Зуївській ДРЕС став до ладу найбільший в

СРСР турбогенератор потужністю 100 тис. кВт. *Радянська Україна. – 1946. – 19 червня.*

20 червня (четвер).

3. Харків. На машинобудівному заводі “Серп і молот” завершено монтаж конвеєра із складання молотилок. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 46.*

21 червня (п'ятниця).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР до складу Тимчасової підкомісії з економічної відбудови розорених районів створеної при Комісії з економіки і зайнятості. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 108.*

24 – 26 червня (понеділок – середа).

1. Київ. Відбулася республіканська нарада з питань пропаганди, скликана ЦК КП(б)У. У ній взяли участь секретарі обкомів і міськкомів КП(б)У з пропаганди, редактори республіканських і обласних газет, керівники республіканських установ, письменники, режисери, наукові та педагогічні працівники. На нараді наголошувалося, що перед пропагандистами України, особливо західних, Ізмаїльської та Закарпатської областей стояло першочергове завдання виховати молодь у комуністичному дусі. Особлива увага зверталася на питання історії України, зокрема, викриття “ворожих ідей Грушевського та його школи”. *Радянська Україна. – 1946. – 28 червня.*

25 – 26 червня (вівторок – середа).

8. Польща. Єпископ Й.Коциловський і всі заарештовані у перемишльській єпархії священники вивезені до УРСР. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 75.*

26 червня (середа).

8. “Радянська Україна” опублікувала комюніке уряду УРСР про передачу культурних цінностей польському уряду. У комюніке зазначалося, що уряд УРСР, враховуючи закінчення репатріації польських громадян з території України, ухвалив передати польському народу цінності Львівського книгосховища “Осолінеум”, “Рацлавицьку панораму”, картини видатних художників, численні музейні експонати, цінні рукописи, а також інші художні й історичні пам’ятники польської національної культури, науки і мистецтва. *Радянська Україна. – 1946. – 26 червня.*

Червень.

3. Харків. Введений у дію завод важкого машинобудування “Електроважмаш”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

3. Закінчена відбудова другої черги Калузького калійного комбінату і введена в дію хімічна фабрика з виготовлення хлористого калію. Випущено перші 300 тонн продукції мінеральних добрив. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 43.*

3. Харків. Завод текстильного машинобудування імені Тараса Шевченка почав виготовляти перші зразки нової ватермашини для обробки вовни з різною довжиною волокна. *Радянська Україна. – 1946. – 22 червня.*

4. Рада міністрів СРСР постановила присудити Сталінські премії за 1945 р.: Г.Александрову – за наукову працю “Історія західноєвропейської філософії”, опубліковану у 1945 р.; М.Бажану – за поему “Данило Галицький”, вірш “Клятва” та цикл віршів “Сталінградський зошит”; Б.Лятошинському, заслуженому діячеві мистецтв УРСР, професору Київської державної консерваторії – за “Український квінтет” для фортепіано, двох скрипок, альту і віолончелі; П.Ангеліній, бригадиру тракторної бригади Старо-Бешівської МТС Сталінської області – за докорінне удосконалення методів експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин; О.Кругляк, ланковій колгоспу імені XVII партз’їзду,

Яготинського району Полтавської області, М.Озерному, ланковому колгоспу “Червоний партизан” Верхнь-Дніпровського району Дніпропетровської області – за впровадження передових способів агротехніки. *Радянська Україна. – 1946. – 28 червня.*

9. Київ. На змаганнях з особистої першості СРСР 1946 р. з французької боротьби перемогу здобули киянин Ялтир’ян (легка вага) та Трубчанинов (пів середня вага). *Радянська Україна. – 1946. – 28 червня.*

1 липня (понеділок).

3. Макіївка. На металургійному заводі задута домна № 1, одна з найбільших печей в Україні. *Радянська Україна. – 1946. – 2 липня.*

3 липня (середа).

4. З метою розгортання науково-дослідної роботи в галузі марксистсько-ленінської філософії, історії суспільної і філософської думки в Росії й Україні та підготовки кваліфікованих філософських кадрів в Україні Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У постановили утворити філософську комісію в складі Відділу суспільних наук Академії наук УРСР. На неї покладено завдання дальшого опрацювання проблем діалектичного та історичного матеріалізму на базі узагальнення досвіду соціалістичного будівництва і Великої вітчизняної війни, вивчення історії суспільної та філософської думки в Росії та Україні, підготовки наукових і педагогічних кадрів з філософії. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941-1950. – К., 1989. – С. 247.*

3. Львів. На електростанції введений у дію новий турбогенератор потужністю 12 тис. кВт. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 46.*

4 липня (четвер).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У таємною постановою затвердили річний план хлібозаготівель з урожаю 1946 р. по Українській РСР у кількості 340 млн. пудів. Вимагалось в дводенний строк довести до районів встановлені для кожної області плани хлібозаготівель; розробити

й довести до кожного господарства п'ятиденні графіки здавання зерна з метою закінчення хлібозаготівель не пізніше 1 жовтня 1946 р. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 32-35.

7 липня (неділя).

1. Газета “Радянська Україна” надрукувала редакційну статтю “Остеронь актуальних політичних питань” з приводу змісту газети “Вільне життя” – органу Тернопільського обкому КП(б)У і обласної ради. Відмічалось, що газета не друкувала матеріалів, які б “викривали буржуазну, націоналістичну ідеологію в очах трудящих західних областей”. *Радянська Україна.* – 1946. – 7 липня.

9 – 10 липня (вівторок – середа).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, який розглянув питання про збирання врожаю сільськогосподарських культур у 1946 р., підготовку до осінньої сівби і підняття зябу та про проведення хлібозаготівель і заготівель інших сільськогосподарських продуктів у 1946 р. У прийнятих резолюціях з обговорених питань перед відповідними міністерствами, відомствами та організаціями УРСР накреслені зобов'язання щодо збирання і заготівлі зернових культур, насінневих ділянок, обмолоту насінників багаторічних трав, збирання олійних культур, овочів і картоплі, цукрових буряків, підготовки до сівби озимих і оранки зябу. Пленум ЦК КП(б)У звернув увагу партійних і радянських організацій на те, що в 1946 р., внаслідок великої строкатості урожаю зернових, в окремих районах, колгоспах і радгоспах могли бути тенденції до зниження урожаю і зниження планів хлібоздачі і зобов'язав парткоми і виконкоми рад припинити такі тенденції та забезпечувати повне й своєчасне виконання планів здавання хліба державі. Молотьба в кожному колгоспі і радгоспі мала бути організована таким чином, щоб хлібоздача ні в якому разі не гальмувалася, щоб вивезення хліба на заготівельні пункти провадилося точно за встановленими п'ятиденними завданнями, не допускалося осідання намолоченого хліба на токах і в коморах колгоспів та радгоспів і без прогаєння вживалися всі потрібні заходи щодо усунення

причин, які гальмували хлібозаготівлі. Пленум ЦК КП(б)У затвердив оргбюро ЦК КП(б)У в складі: М.Хрущова, Д.Коротченка, Д.Мануїльського, О.Єпішева, К.Литвина, М.Співака і кандидатів у члени оргбюро ЦК КП(б)У – З.Сердюка, А.Колибанова. *Радянська Україна. – 1946. – 12-14 липня.*

10 липня (середа).

8. Москва. Підписана угода, за якою уряд СРСР зобов'язався надати радянським громадянам чеської і словацької національностей, які проживали на території колишньої Волинської губернії право отримати чехословацьке громадянство і переселитися до ЧСНР, а уряд Чехословацької республіки надав чехословацьким громадянам російської, української і білоруської національностей, які проживали на території ЧСНР, право отримати радянське громадянство і переселитися до СРСР. Особам, які мали право і бажали змінити громадянство і переселитися до СРСР чи ЧСНР потрібно було подати про це заяви не пізніше 15 вересня 1946 р. районним або головним уповноваженим спільної радянсько-чехословацької комісії. Переселення передбачалося закінчити не пізніше 15 грудня 1946 р. *Радянська Україна. – 1946. – 12 липня.*

11 липня (четвер).

3. Краматорськ. На металургійному заводі імені Куйбишева в число діючих агрегатів вступила мартенівська піч №5 потужністю в 110 тонн. З її пуском відбудовується 60% довоєнної потужності цеху. *Радянська Україна. – 1946. – 12 липня.*

12 липня (п'ятниця).

3. Відбудована й вступила у пусковий період найбільша у Криворізькому басейні шахта “Нова” шахтоуправління імені Лібкнехта. Її проектна потужність – 2 млн. тонн руди в рік. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 47.*

4. Комітет у справах мистецтв при Раді міністрів УРСР видав наказ

про шляхи створення педагогічного репертуару для музичних повних середніх шкіл, училищ і консерваторій. До цієї роботи залучені Одеська, Київська і Харківська консерваторії і Одеська музична десятирічка. Складені списки планувалось розіслати до початку другого семестру, після апробації наукометодрадою при управлінні навчальних закладів. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941-1950.* – К., 1989. – С. 227.

19 липня (п'ятниця).

7. Помер президент АН УРСР, член президії АН СРСР, лауреат Сталінської премії, Герой соціалістичної праці, заступник голови Верховної Ради УРСР, академік, організатор Київського інституту експериментальної біології і патології Міністерства охорони здоров'я УРСР О. Богомолець. *Радянська Україна.* – 1946. – 20 липня.

22 липня (понеділок).

8. Нью-Йорк (США). На Міжнародній конференції охорони здоров'я Українська РСР підписала угоду про членство у Всесвітній організації охорони здоров'я (ВООЗ). (ВООЗ почала своє існування 7 квітня 1948 р., коли її статут ратифікували 26 країн-членів ООН). *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 109, 540.

1. З метою безумовного виконання державного плану хлібозаготівель кожною областю і районом Української РСР Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У таємною постановою надали право виконкомам і парткомам КП(б)У збільшити колгоспам, а в західних областях і селянським господарствам, що мали добрий врожай, обов'язкове постачання зерна державі в межах до 50% від розмірів хлібозаготівель, нарахованих за діючими нормами. Загальне збільшення хлібопостачання склало 21013 тис. пудів. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 38-40.

23 липня (вівторок).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про заходи

до розвитку народного господарства Закарпатської області на 1946 р.” Перед міністерствами і відомствами УРСР, партійними комітетами рад Закарпатської області поставлено ряд завдань з розвитку сільського господарства, промисловості, транспорту і зв’язку, торгівлі, соціально-культурного будівництва регіону. Передбачалося, зокрема, до 1 жовтня 1946 р. завершити організацію земельних громад, завданням яких було упорядкування землекористування і введення сівозмін, запровадження агротехнічних заходів, організація користування пасовиськами, ставками, громадськими лісами, догляд за справністю і правильною експлуатацією меліоративних споруд. *Радянська Україна. – 1946. – 23 липня.*

Липень.

1. Львів. При обкомі КП(б)У відбулася нарада з питань ідеологічної роботи. “Серйозною ідеологічною хибою” відмічено те, що в деяких навчальних закладах Львова, зокрема в університеті імені І.Франка, з професорських кафедр проповідувалися “реакційні, антинаукові концепції ідеолога українських буржуазних націоналістів М.Грушевського”. Професор І.Крип’якевич і професор М.Кордуба, – вказувалося на нараді, – в своїх лекціях пропагували погляди, що не мали нічого спільного з марксистською історіографією. *Радянська Україна. – 1946. – 27 липня.*

3. Ново-Краматорськ. Робітниками фасонно-сталетопного цеху машинобудівного заводу виготовлено гігантське робоче колесо для першої нової гідротурбіни Дніпрогесу діаметром 6 м 38 см. На його відливання пішло 135 тонн сталі. *Радянська Україна. – 1946. – 2 липня.*

8. На запрошення Асоціації канадських українців для участі у фестивалі української пісні й танцю в Едмонтон (Канада) виїхала делегація Українського товариства культурного зв’язку з закордоном (УКТЗ) у складі Л.Паламарчука (голова делегації), Л.Гайдай (народної артистки СРСР), поета А.Малишка, І.Паторжинського (народного артиста СРСР), С.Стефаніка (професора Львівського університету). *Радянська Україна. – 1946. – 24 липня.*

8. З Києва на Паризьку мирну конференцію (проходила з 29 липня по 15 жовтня 1946 р.) виїхала урядова делегація Української РСР. Голова

делегатії Д.Мануїльський, члени – О.Война, М.Петровський. *Радянська Україна. – 1946. – 27 липня.*

1 серпня (четвер).

3. Дніпропетровська область. Введений у дію Дніпродзержинський азотнотуковий завод. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

2 серпня (п'ятниця).

8. Завершено примусове переселення з Польщі до УРСР, яке тривало з 15 жовтня 1944 р., понад 482 тис. українців, у тому числі з Краківського воєводства – 21776 осіб, з Ряшівського – 267795 осіб, Люблінського – 190734 особи. З УРСР до Польщі переселено 788 тис. поляків. *Акція „Вісла”. Документи. – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С.18.*

6 серпня (вівторок).

3. Розпочалась робота з будівництва найбільшого в СРСР газопроводу Дашава – Київ. *Промисленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980.– С. 43.*

9 серпня (п'ятниця).

3. Нікополь. Машинобудівний завод імені Леніна розпочав виготовляти потужні й найбільші в СРСР транспортери для будівельних робіт. Довжина кожного – 240 метрів. *Радянська Україна. – 1946. – 10 липня.*

10 серпня (субота).

1. М.Хрущов направив Й.Сталіну доповідну записку про хлібозаготівлі в Українській РСР. Повідомлялося, що по УРСР на 5 серпня 1946 р. план хлібозаготівлі в розмірі 362750 тис. пудів (включаючи збільшення хлібопостачання на 22750 тис. пудів) виконано на 24,3% (88042 тис. пудів). *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 47-49.*

15 серпня (четвер).

3. Сталінська область. Пущена перша черга відбудованої Курахівської електростанції потужністю 50 тис. кВт. *Радянська Україна. – 1946. – 16 серпня.*

4. Київ. Закінчено будівництво і устаткування нового ротаційного цеху друкарні “Радянська Україна” площею 3500 м². Продуктивність цеху зросла з 165 тис. до 300 тис. екземплярів газет “Радянська Україна”, “Правда Украины” і “Правда” щогодини. *Радянська Україна. – 1946. – 16 серпня.*

15 – 17 серпня (четвер – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Заслухано і обговорено питання про рішення ЦК ВКП(б) на звіт ЦК КП(б)У про підготовку, добір і розподіл керівних партійних і радянських кадрів в українській партійній організації. Відмічалось, що ЦК КП(б)У і обкоми партії допустили добір і висунення керівних кадрів наспіх, без достатньої перевірки і вивчення політичних і ділових якостей людей, аби швидше заповнити вакантні посади. У Ворошиловградській, Харківській та інших областях на відповідальних постах у деяких партійних радянських організаціях “опинилися випадкові, а часом і негідні політичної довіри люди”. За півтора року в республіці змінили близько половини основних керівних працівників, особливо великих розмірів набрала плінність кадрів районних працівників. Секретарів райкомів партії за цей період змінилося 38%, голів виконавчих комітетів райрад – 64%, директорів МТС – 2/3. У Сумській області за півтора року змінився 91% голів виконкомів райрад, в Миколаївській – 83%, Рівненській – 88%. Визнано, що ЦК КП(б)У недооцінив важливості ідеологічної роботи, не приділяв потрібної уваги добору та ідейно-політичному вихованню кадрів у галузі науки, літератури, мистецтва, не організував у пресі широкої критики „ворожої буржуазно-націоналістичної ідеології”. Управління пропаганди й агітації ЦК КП(б)У виявилось відірваним від багатьох питань ідеологічної роботи, погано керувало інститутами історії, мови і літератури АН УРСР, Спілкою радянських письменників та іншими організаціями

УРСР. Радянська Україна. – 1946. – 18, 24 серпня.

16 серпня (п'ятниця).

3. Марганець. На руднику імені Ворошилова відбудовано шахту № 6-12. З введенням її в експлуатацію гірники Нікополь-Марганцевого басейну повністю завершили відбудову усіх зруйнованих шахт басейну. *Радянська Україна. – 1946. – 17 серпня.*

18 серпня (неділя).

1. “Радянська Україна” опублікувала статтю Д.Мороза “Про “право на помилку”. З приводу одного шкідливого виступу П.Панча і Я.Городського”. Засуджено вимогу права письменника на творчу помилку, висунуту на нараді прозаїків П.Панчем і Я.Городським та підтриману деякими відповідальними членами Спілки радянських письменників України. Зазначалося, що така позиція з точки зору ленінсько-сталінського вчення про більшовицьку партійність літератури означала вимогу розриву з цією партійністю, відходу від радянської ідеології, “протягування” чужих і ворожих радянській владі ідей. *Радянська Україна. – 1946. – 18 серпня.*

21 серпня (серпня).

6. Сільськогосподарський відділ ЦК КП(б)У повідомляв ЦК КП(б)У про заходи боротьби з перевезенням хліба із західних областей України. Відмічалося, що органи транспортної міліції УРСР у зв'язку з постановою Ради міністрів РРФСР від 31 липня 1946 р. про заборону продажу зерна на ринку колгоспами, колгоспниками й одноосібниками до виконання ними плану хлібозаготівлі з урожаю 1945-1946 рр. організували на великих залізничних станціях України оперативні загороджувальні загоны, які боролися з продажем і купівлею зерна та муки на базарах. У червні транспортна міліція УРСР зняла з товарних потягів 62,4 тис. осіб, що добиралися в Західну Україну по хліб. За дві останні декади липня було знято 97633 особи. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 53.*

24 серпня (субота).

1. ЦК КП(б)У прийняв постанову „Про перекручення і помилки у висвітленні історії української літератури в „Нарисі історії української літератури”. Відмічалось, що автори „Нарису” (М.Плісецький, М.Ткаченко, С.Маслов, Є.Кирилюк, І.Пільчук, С.Шаховський), який був виданий Інститутом мови і літератури АН УРСР під редакцією члена-кореспондента АН УРСР С.Маслова у 1946 р., перекрутили марксистсько-ленінське розуміння історії української літератури і подали її в буржуазно-націоналістичному дусі. Історія української літератури висвітлювалася поза зв'язком з боротьбою класів, як процес ізольований від цієї боротьби. Автори „Нарису” ігнорували спільність походження і єдність в історичному розвитку російського і українського народів, їх мови і культури; не піддали критиці політичні погляди ліберальної течії (П.Куліша, Б.Грінченка та ін); вихваляли буржуазно-націоналістичних письменників початку ХХ століття (О.Олеся), діячів Центральної Ради (В.Винниченка, І.Стешенка); не показали ролі партії більшовиків, її боротьби проти “ворогів народу” – троцькістів, бухаринців, а також українських буржуазних націоналістів – шумськістів, хвильовістів, скрипниківців. Президія Спілки радянських письменників УРСР і, зокрема, її голова М.Рильський вчасно не засудили в пресі, на зборах письменників проникнення чужих радянській літературі тенденцій. Вихід „Нарису” свідчив, на думку ЦК КП(б)У, про наявність серйозних хиб в Інституті літератури АН УРСР. ЦК КП(б)У постановив засудити „перекручення і помилки”, припущені у „Нарисі” та розгорнути їх критику у пресі, на зборах учених, письменників, діячів мистецтв, викладачів вищих навчальних закладів. *Літературна газета. – 1946. – 5 вересня.*

8. Міністр закордонних справ УРСР Д.Мануїльський направив телеграму Генеральному секретареві ООН Трюгве Лі з пропозицією розглянути в Раді безпеки ООН грецьке питання. Висловлювалася стурбованість з приводу прикордонних інцидентів на греко-албанському кордоні, що їх провокували грецькі озброєні частини і переслідування грецьким урядом національних меншостей у Македонії, Фракії й Епірії. Прохалось включити до порядку денного наступного засідання Ради

безпеки питання про становище на Балканах. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 298-300.

27 серпня (вівторок).

1. Київ. Почала роботу VIII сесія Верховної Ради Української РСР. *Радянська Україна.* – 1946. – 28 серпня.

31 серпня (субота).

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову „Про виконання Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 8 липня 1944 р. ”Про збільшення державної допомоги вагітним жінкам, багатодітним і одиноким матерям, посилення охорони материнства і дитинства, заснування ордена „Материнська слава” і медалі „Медаль материнства”. Відмічено, що з часу виходу указу в Українській РСР державна допомога призначена 411095 багатодітним й одиноким матерям і видана державна допомога на суму 660,3 млн. руб. Наголошувалося на наявності ряду серйозних недоліків. Зокрема, в окремих областях (Київській, Чернігівській, Вінницькій, Львівській) не був закінчений облік багатодітних та одиноких матерів, внаслідок тяганини з видачею довідок та бюрократичного ставлення місцевих рад до оформлення справ, зволікалося призначення та видача їм державної допомоги, а також представлення багатодітних матерів до нагороди орденами і медалями (Запорізька, Харківська, Ворошиловградська, Чернівецька, Житомирська, Одеська, Дніпропетровська області, Київ). Мали місце випадки безпідставної затримки та зарахування без згоди матерів призначеної їм допомоги на вклад до ощадних кас або видачі в рахунок допомоги облігацій державних позик (Київська, Вінницька, Херсонська, Рівненська, Ізмаїльська, Кіровоградська, Ворошиловградська області). Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала виконавчі комітети обласних рад до 15 жовтня 1946 р. надіслати до неї повний звіт щодо виконання цієї постанови. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1947. – № 11.

Серпень.

4. Москва. На Всесоюзному конкурсі артистів естради першої премії удостоєні кияни Є.Березін і Г.Тимошенко (розмовний жанр), третю премію дістала харківська співачка С.Мостова. *Радянська Україна. – 1946. – 11 серпня.*

4. Київ. При президії Академії наук УРСР заснована філософська комісія, перетворена згодом на Інститут філософії АН УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 462.*

5 вересня (четвер).

6. Міністр землеробства УРСР Г.Бутенко повідомив голову Ради міністрів УРСР М.Хрущова, що внаслідок засухи 1946 р. в ряді районів УРСР значна частина озимих і ярих зернових загинула, а ті посіви, які збереглися, дали вкрай низький урожай. Найбільше постраждали від засухи колгоспи 28 районів Одеської області, 8 районів Миколаївської області, 7 районів Херсонської області, 17 районів Сумської області, а також усі райони Харківської і Ворошиловградської областей. Відсутність хліба створила серед колгоспників постраждалих районів неспокійні настрої, спостерігалось багато випадків переходу колгоспників із сіл у міста. Для того, щоб дати можливість колгоспам виконати роботу із збирання врожаю 1946 р. і провести роботу під урожай 1947 р. потрібно було надати колгоспам мінімальну продовольчу позику в розмірі 77 тис. тонн, що складало б по 200 г на трудовень, замість наявних 50-100 г. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 59-60.*

7 вересня (субота).

4. Київ. Після рішення ЦК ВКП(б) про журнали „Звезда” і „Ленинград” скликано нараду викладачів мистецтвознавчих дисциплін кийвських вищих навчальних закладів і училищ. Відмічались ідеологічні недоліки у викладанні історії музики, театру й образотворчого мистецтва та безвідповідальне ставлення частини студентів до цих дисциплін.

Рішення й пропозиції наради розіслали усім ВНЗ мистецтв УРСР. На нараді також прийнято рішення про створення програми з історії української музики, театру й образотворчого мистецтва. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941-1950. – К., 1989. – С. 227.*

9 вересня (понеділок).

3. Маріуполь. Після передпускових випробувань стала до ладу найпотужніша у південному регіоні СРСР доменна піч №4 заводу “Азовсталь” об’ємом 1300 м³. *Радянська Україна. – 1946. – 10 вересня.*

4. Львів. М.Бажан на нараді інтелігенції заявив, що він, як відповідальний редактор журналу „Радянський Львів”, ніс відповідальність за публікацію на його сторінках „українських буржуазно-націоналістичних” творів. Журнал не виконав поставлених перед ним завдань, не допоміг ідейно-творчому зростанню письменників Львова, тому мусив рішуче перебудувати свою роботу, „активно взятися за розгром і боротьбу проти ...виявів та впливів буржуазно-націоналістичної ідеології”, допомогти громадянам західних областей України стати „свідомими першовими будівниками соціалістичного суспільства”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939-1953). – К., 1995. – С. 344.*

11 вересня (середа).

3. На Харківській ГЕС № 2 завершена відбудова останньої третьої турбіни. *Промисленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 52.*

13 вересня (п’ятниця).

5. Голова священного синоду УАПЦ на еміграції митрополит Полікарп надіслав до ООН у Лондоні меморандум у справі становища української еміграції на окупованих німецьких землях. Пояснювалось, що православна церква в Україні зазнала жорстоких переслідувань як під радянською, так і під німецькою окупаційною владою. Рішуче заперечувалася будь-яка співпраця українських православних ієрархів з гітлерівськими

окупантами. *Мартирологія українських церков. Том 1. Українська православна церква. Док., матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1987. – С. 881-884.*

16 вересня (понеділок).

8. Париж (Франція). Президент Українського конгресового комітету в Америці С.Шумейко вручив американській делегації на Паризькій мирній конференції меморандум. Від імені 750 тис. американців українського походження вимагала незалежність для України. *Новий шлях (Вінніпег). – 1946. – 25 вересня.*

23 вересня (понеділок).

3. ЦК КП(б)У прийняв постанову про хід збирання врожаю, обмолоту і заготівель хліба в областях УРСР. Відмічений низький рівень виконання хлібозаготівель у Кіровоградській, Чернігівській, Сталінській областях. У Миколаївській, Ворошиловградській, Одеській, Херсонській областях, що постраждали від засухи, затримувалося зерно в менш постраждалих районах. У Чернівецькій області багато селянських господарств не здавали зерно державі; ухилялися від виконання зобов'язань (присадибні господарства виконали їх лише на 18%); обком КП(б)У не вживав заходів щодо виправлення „грубих помилок” у проведенні хлібопостачання. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 64-67.*

30 вересня (понеділок).

3. З метою запровадження економії у витрачання хліба згідно з постановою Ради міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) від 27 вересня 1946 р. „Про економію у витрачання хліба” Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У скоротили відпуск муки, крупи і зернопродажу на жовтень 1946 р. по Українській РСР на 35250 тонн від рівня витрати за планом на вересень, встановленого у розмірі 132170 тонн. У зв'язку з цим скорочувалася кількість осіб, які мали забезпечуватися продовольством у сільській місцевості на 2892100 чоловік, знімалися з пайкового забезпечення хлібом у містах і

робітничих поселеннях 742400 осіб. Суворо обмежувався контингент населення, яке забезпечувалося пайковим хлібом у жовтні 1946 р. у місті і на селі: до кількості не більше 9568 тис. осіб замість передбачених раніше 13437 тис. осіб. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 72-75.

Вересень.

3. Макіївка. Повністю відбудовано труболиварний завод імені Куйбишева. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 501.

1 жовтня (вівторок).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР до складу створеної при раді фіскальної комісії. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С.108.

3 жовтня (четвер).

8. Економічна і соціальна рада ООН обрала Українську РСР до складу створеної при раді комісії з народонаселення. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 110.

3. Краматорськ. На металургійному заводі імені Куйбишева став до ладу прокатний цех з відбудованим станом “620”. З пуском в експлуатацію цього цеху завод отримав повний металургійний цикл. *Радянська Україна.* – 1946. – 4 жовтня.

4 жовтня (п'ятниця).

3. Ново-Краматорськ. На заводі важкого машинобудування завершено виготовлення і монтаж першого післявоєнного радянського блюмінга. Його виготовлено для споруджуваного Закавказького металургійного заводу. Річна продуктивність – до півтора мільйона тонн прокату. *Радянська Україна.* – 1946. – 5 жовтня.

4. Опубліковано постанову ЦК КП(б)У „Про журнал сатири та гумору „Перець”. Відмічено незадовільне ведення журналу, що викликало

критику на сторінках газети „Правда” у статті „Про пошлі писання одного журналу” від 24 серпня 1946 р. Наголошувалося, що втративши політичну цілеспрямованість, редакція журналу стала на неправильний шлях, надаючи місце на сторінках журналу ідеологічно шкідливим писанням і „пошлим вправам низькопробних гумористів” (П.Лубенському, Ю.Дольду, І.Ляпіну, М.Куценку та ін.). Журнал не відгукувався на актуальні явища життя республіки, вміщував одноманітні оповідання і карикатури, які „перекручували дійсність”, змальовуючи радянських людей „дурними та злими обивателями”. ЦК КП(б)У зобов’язав нову редколегію на особливе місце поставити гостру сатиру на зовнішніх і внутрішніх ворогів СРСР, викривати „українсько-німецьких націоналістів”, боротись з „проявами всякого роду ідеологічних перекручень” у висвітленні питань історії, літератури та мистецтва. ЦК КП(б)У увільнив т. Карпова від обов’язків редактора журналу „Перець” і затвердив на цій посаді Ф.Маківчука. *Літературна газета. – 1946. – 4 жовтня.*

4. Опубліковано постанову ЦК КП(б)У „Про журнал „Вітчизна”. Відмічалось, що редакція журналу „систематично надавала свої сторінки для пропаганди буржуазно-націоналістичної ідеології”, сама потрапила в її полон і виявилась неспроможною розібратися в ідейно-політичних якостях літературного матеріалу. Редакція „Вітчизни” не поставила в центрі своєї уваги перемогу у Великій вітчизняній війні, не організувала пропаганду нової сталінської п’ятирічки й викриття „націоналістичних помилок і викривлення” у художній літературі та працях історико-літературного характеру. ЦК КП(б)У постановив, що за всі хиби і помилки, які мали місце в журналі, несли особисту відповідальність редактор „Вітчизни” Ю.Яновський і колишній заступник відповідального редактора Є.Кирилюк. ЦК КП(б)У вважав найважливішими завданнями журналу пропаганду ідей комунізму, виховання молоді в дусі радянського патріотизму, боротьбу за „ідейну чистоту літератури”. Затверджено нову редколегію у складі Д.Копиці (головний редактор), О.Корнійчука, М.Рильського, І.Ле, Л.Серпіліна, Л.Первомайського. *Літературна газета. – 1946. – 4 жовтня.*

10 жовтня (четвер).

7. Помер дійсний член АН УРСР, математик-аналітик Г.Пфейффер. *Радянська Україна. – 1946. – 12 жовтня.*

12 жовтня (субота).

4. Опубліковано постанову ЦК КП(б)У „Про репертуар драматичних і оперних театрів УРСР і заходи до його поліпшення”. Відмічено, що театри України не створили „високоідейних і повноцінних у художньому відношенні” спектаклів про перемогу радянського ладу, „про сталінську дружбу народів радянської країни”. Комітет у справах мистецтв не піклувався про формування репертуару, часто рекомендував театрам недоброякісні п’єси, не боровся із „шкідливими тенденціями” деяких керівників театрів, які „наплювательськи” ставилися до радянських п’єс і орієнтувалися на „безідейні, розважальні спектаклі”. Газета „Радянське мистецтво” не боролася проти „націоналістичних тенденцій і проявів національної обмеженості” в практиці окремих театрів, не виступала проти засилля в театральному репертуарі старих етнографічно-побутових п’єс, не викривала „гнилого низькопоклонства” деяких театральних працівників перед п’єсами західних буржуазних драматургів. ЦК КП(б)У вважав найголовнішим завданням Комітету в справах мистецтв при Раді міністрів УРСР і Спілки радянських письменників України створення та широке впровадження у практику роботи театрів „високоякісного сучасного радянського репертуару” з тим, щоб усі театри стали активними пропагандистами політики радянської держави. *Літературна газета. – 1946. – 12 жовтня.*

14 жовтня (понеділок).

4. Відділ преси ЦК КП(б)У видав розпорядження Головному управлінню в справах літератури і видавництва при Раді міністрів УРСР щодо вилучення органами цензури „націоналістичної літератури” М.Грушевського й В.Винниченка з бібліотек і книготоргівельної мережі України. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939-1953). – К., 1995. – С. 353.*

6. Таємною постановою ЦК КП(б)У визнано, що обкоми КП(б)У і облвиконкоми Київської, Сталінської, Дніпропетровської, Полтавської, Житомирської, Кам'янець-Подільської, Кіровоградської, Рівненської областей проявляли безпечне ставлення до інтересів держави, терпимо ставилися до деяких керівників районів, колгоспів і радгоспів, які „саботували” виконання плану хлібозаготівлі і приховували зерно. Вважалося неприйнятним, що в більшості областей УРСР колгоспи витрачали на свої потреби продовольче зерно, а державі здавали фуражні культури. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 90-93.*

15 жовтня (вівторок).

8. Рим. Ватиканське офіційне видання „Л'Осерваторе романо” надрукувало текст оголошеного у березні 1946 р. у Києві звинувачувального вироку українським священикам Галичини – митрополиту Й.Сліпому і єпископам М.Чарнецькому, М.Будці, Г.Хомишину, І.Лятишевському, які під час слідства визнали себе винними в антирадянській діяльності. У тексті вироку зазначалося, що, використовуючи становище на чолі греко-католицької церкви, обвинувачені допомагали німецько-фашистським окупантам та, „виконуючи свою зрадницьку угоду з німцями”, розіслали директиви всім уніатським священикам взяти участь у формуванні дивізії СС „Галичина”. *Новий шлях (Вінніпег). – 1946. – 6 листопада.*

19 жовтня (субота).

4. Київ. Відбулася прем'єра опери М.Лисенка “Тарас Бульба” в Державному академічному театрі опери та балету імені Тараса Шевченка. Постановка Д. і М.Смоличів. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

6. З метою проведення додаткових заходів з економії і витрачання хліба Рада міністрів і ЦК КП(б)У відповідно до постанови Ради міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) від 18 жовтня 1946 р. встановили з 1 листопада

1946 р. розмір домішки вівсяної, ячмінної і кукурудзяної муки при хлібовипіканні для всіх споживачів в усіх областях України до 40%. Передбачено, що контингенти населення, якому постачався пайковий хліб, розпочинаючи з листопада 1946 р., мали затверджуватися за нормами постачання щомісячно Радою міністрів УРСР по областям, а облвиконкомом – по містам і районам. Управлінню кадрами ЦК КП(б)У доручено укріпити центральний апарат Міністерства торгівлі УРСР кращими партійними кадрами. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 98-101.

22 жовтня (вівторок).

5. У Карпатську Україну прибув уповноважений РПЦ єпископ Нестор, завданням якого було прискорити ліквідацію Української католицької церкви в Закарпатті. Московський патріарх Олексій призначив його єпископом Ужгородсько-Мукачівським. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Док., матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.

28 жовтня (понеділок).

6. У таємній постанові ЦК КП(б)У про хід хлібозаготівель відмічено, що багато районних партійних і радянських організацій при попусканні обкомів КП(б)У і облвиконкомів не керували здаванням хліба господарствами колгоспників з присадибних посівів, внаслідок чого частина колгоспників не приступила до виконання своїх зобов'язань перед державою. Зокрема, у Полтавській області було більше 193 тис. таких господарств, у Київській – 156 тис., у Кіровоградській – близько 67 тис., у Житомирській – 31 тис., у Херсонській – більше 36 тис. Внаслідок того, що в багатьох районах поверхово провели перевірку хліба, який „осів”, такий хліб не виявили і не вивозили на заготівельні пункти. В п'ятиденний строк потрібно було провести повторну перевірку й забезпечити безумовне здавання хліба державі. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 108-111.

4. Рада міністрів УРСР затвердила ухвалу президії Академії наук

УРСР щодо ліквідації утворених у Львові відділів науково-дослідних інститутів АН УРСР – української літератури імені Тараса Шевченка, історії України, економіки. Президії АН УРСР дозволено протягом 1946-1947 рр. перемістити до бібліотеки АН УРСР у Києві потрібні контингенти книг та архівних матеріалів із Львівської філії бібліотеки Академії наук УРСР. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939-1953).* – К., 1995. – С. 357.

Жовтень.

3. Харків. Завершено відновлення друкарні імені Фрунзе – найбільшого поліграфічного підприємства в Україні. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С.501.

3. Ворошиловград. Введено в дію першу чергу тонкосуконного комбінату імені Ворошилова. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 501.

2 листопада (субота).

6. ЦК КП(б)У таємною постановою затвердив на період до 20 листопада 1946 р. завдання із хлібозаготівлі від господарств колгоспників, робітників, службовців і одноосібників у розмірі 2640 тис. пудів, у зв'язку з тим, що в ряді областей обкоми КП(б)У, облвиконкоми і уповноважені Міністерства заготівель УРСР обмежувалися при заготівлі хліба від перерахованих господарств лише встановленим планом, не вживали заходів щодо виїмки всього хліба, який потрібно було зібрати з цих господарств за врученими зобов'язаннями і заборгованістю за 1945 р. Обкомам КП(б)У, облвиконкомам і уповноваженим Міністерства заготівель УРСР по областях у добовий строк потрібно було розподілити це завдання по районам і встановити суворий контроль за вилученням усього хліба з кожного господарства. Відповідним органам Дрогобицької, Львівської, Волинської, Рівненської, Чернівецької, Станіславської і Тернопільської областей доручалось застосувати суворі

заходи для того, щоб усі господарства, незалежно від повного закінчення хлібозаготівель по району в цілому, виконали свої зобов'язання із здавання зерна державі у найближчі дві п'ятиденки. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 120.

7 листопада (четвер).

8. Голова Комітету українців Канади (КУК) В.Кушнір і В.Коссар вручили петицію від КУК Генеральному секретарю ООН Трюгве Лі. Закликано ООН створити спеціальну організацію, яка б зайнялася налагодженням фінансування, транспортування й поселення 800 тис. переміщених осіб української національності. Зокрема йшлося про надання допомоги у поселенні 300 тис. таких осіб у Канаді, США, Аргентині. Петиція КУК адресувалася до Соціальної й економічної ради ООН. *Новий шлях (Вінніпег).* – 1946. – 13 листопада.

13 листопада (середа).

4. “Радянська Україна” опублікувала постанову “Про заходи до дальшого поліпшення роботи шкіл Української РСР”. Відмічалось, що заняття на уроках у школах проводилися на низькому ідейно-політичному і науковому рівні, викладання хибувало на аполітичність, формалізм, недостатність наочності. Міністерство освіти УРСР не займалося створенням підручників і програм, які б відповідали радянським вимогам, внаслідок чого видавництво “Радянська Україна” випустило ряд підручників “з великими ідеологічними перекрученнями” (підручники з української літератури для 8 і 9 класів, хрестоматії української літератури і книги для читання в перших і третіх класах). ЦК КП(б)У зобов'язав Міністерство освіти УРСР поліпшити якість навчання і виховання дітей; встановити суворий і систематичний контроль за роботою шкіл; до 1 січня 1947 р. переглянути підручники з української мови і літератури, що вийшли з друку, усунути допущені в них „ідеологічні перекручення і методичні помилки” і підготувати їх до перевидання у 1947 р. Виконавчим комітетам рад запропоновано повністю забезпечити загальне обов'язкове навчання дітей з семирічного віку, організувати

матеріальну допомогу учням, які її потребували, не допускати відсіву дітей із шкіл. *Радянська Україна. – 1946. – 13 листопада.*

14 листопада (четвер).

4. Київ. Відбулося засідання президії Спілки радянських письменників України. Президія задовольнила прохання М.Рильського про звільнення його від обов'язків голови Спілки. На цю посаду обрано О.Корнійчука, заступниками – А.Малишка, І.Ле, Ю.Смолича. *Радянська Україна. – 1946. – 15 листопада.*

15 листопада (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР постановила запровадити розроблений Інститутом мовознавства Академії наук УРСР і схвалений постановою РНК УРСР від 8 травня 1945 р. „Український правопис” до обов'язкового вжитку на території УРСР з 1 грудня 1946 р. *Радянська Україна. – 1946. – 22 листопада.*

16 листопада (субота).

8. Нью-Йорк (США). За участі близько 1500 осіб відбулося масове віче, на якому піднімалося питання щодо становища українського народу та захисту його прав у СРСР і в Європі. Віче було скликане за ініціативи Українського конгресового комітету Америки й Об'єднаного комітету українських національних товариств Нью-Йорку. У прийнятих вічем резолюціях підкреслювалася солідарність американських українців з боротьбою українського народу за визволення з-під тоталітарного радянського гніту в Україні та на еміграції в Європі, яку символізувала і вела УПА. *Новий шлях (Вінніпег). – 1946. – 27 листопада.*

22 листопада (п'ятниця).

1. До Ради міністрів УРСР і ЦК КП(б)У надійшла таємна директива Ради міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) з вимогою посилення хлібозаготівель і покарання приховувачів хліба. Відмічалось, що в багатьох господарствах УРСР почастишали випадки приховування хліба; уповільнювалося

очищення зерна, велику його кількість зараховували до відходів, залишали у соломі, ховали у скиртах; незаконно засипалось у насінневі фонди зерно з продовольчих посівів, при цьому партійні і радянські органи, а також суди і прокуратура не вживали ефективних заходів протидії. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали.* – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 126-128.

23 листопада (субота).

8. Польща. Міністерство громадської адміністрації і Міністерство громадської безпеки видали спеціальне розпорядження з вимогою виселити з країни до 31 грудня 1946 р. усіх українців, які підписали евакуаційні картки й не виїхали, або ж були переселені, а потім нелегально повернулися до Польщі. *Акція „Вісла”. Документи.* – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 19.

26 листопада (вівторок).

1. У зв'язку із закінченням повноважень Верховної Ради УРСР першого скликання на підставі статті 63 „Положення про вибори до Верховної Ради УРСР” президія Верховної Ради УРСР постановила призначити вибори до Верховної Ради УРСР на неділю 9 лютого 1947 р. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1947. – № 11.

3. Дніпродзержинськ. На коксохімічному заводі розпалена коксова батарея № 1. *Радянська Україна.* – 1946. – 27 листопада.

1. Президія Верховної Ради УРСР затвердила „Положення про вибори до Верховної Ради Української РСР”. Регламентувались виборча система, складання списків виборців, утворення виборчих округів, дільниць, комісій, порядок виставлення кандидатів у депутати Верховної Ради УРСР, порядок голосування, визначення наслідків виборів. *Радянська Україна.* – 1946. – 28 листопада.

1. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 10 жовтня 1946 р. „Про віковий ценз для громадян СРСР, які обираються до Верховних Рад союзних і автономних республік” президія Верховної Ради УРСР постановила, що депутатам Верховної Ради УРСР може бути обраний кожний громадянин УРСР, який досяг 21 року. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1947. – № 11.

8. Вінніпег (Канада). Відкрита Колегія святого Андрія – перша колегія Української греко-православної церкви в Канаді. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1946. – 30 листопада.

29 листопада (п'ятниця).

6. Міністерство державної безпеки УРСР повідомило МДБ СРСР про опухання і смертність від голоду жителів Тарутинського і Бородінського районів Ізмаїльської області. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали*. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 133-134.

Листопад.

1. Київ. Створена Республіканська партійна школа при ЦК КП(б)У (1948 р. реорганізована у Вищу партійну школу при ЦК КП(б)У). *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 501.

3. Сталінська область. Здано в експлуатацію першу чергу Слов'янського ново-содового заводу, одного з найбільших в СРСР. *Радянська Україна*. – 1946. – 22 листопада.

3. Відбудовники Кадіївського будівельно-монтажного управління здали в експлуатацію одну з найбільших у Донбасі шахт “Нова Голубівка”. *Радянська Україна*. – 1946. – 15 листопада.

3. Київ. На споруджуваному мотоциклетному заводі стали до ладу механічний, інструментальний, складальний та пресозварювальний цехи. Зібрано перші 30 машин марки “Киянин” – потужністю у 2,3 кінські сили, максимальною швидкістю – 60 км/год. *Радянська Україна*. – 1946. – 6 листопада.

3. Київ. На єдиній в Україні фабриці хімічної обробки паперу освоєно виготовлення копійовального паперу і “восковки” для склографів. Став до ладу сконструйований на фабриці новий агрегат продуктивністю в 1 млн. арк. “восковки” на рік. *Радянська Україна*. – 1946. – 6 листопада.

3. Одеса. Став до ладу відбудований завод поліграфічних фарб. Завод постачав друкарськими фарбами, поліграфічною олією, вальпмасами усі

поліграфічні підприємства України. *Радянська Україна. – 1946. – 20 листопада.*

4. Київ. У зв'язку зі смертю О.Богомольця загальними зборами АН УРСР президентом Академії наук УРСР обрано О.Палладіна, віце-президентами стали Є.Патон, М.Лаврентьєв, О.Білецький та А.Кіпріанов. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 462.*

6. Київ. При Українському науково-дослідному інституті рентгенології, радіології та онкології відкрився перший в Україні відділ легенево-онкологічної хірургії на 20 ліжок. *Радянська Україна. – 1946. – 28 листопада.*

5 грудня (четвер).

1. Київ. Відкрито пам'ятник В.Леніну. *Радянська Україна. – 1946. – 7 грудня.*

7 грудня (субота).

8. Генеральна Асамблея ООН постановила призначити представника УРСР членом Ревізійної комісії ООН. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів. 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 111.*

9 грудня (понеділок).

6. Херсон. Обласний комітет КП(б)У й облвиконком надіслали М.Хрущову доповідну записку про скрутне продовольче становище області. В 96 перевірених колгоспах (з 896) встановлено факти опухання від голоду, гостро потребували продовольчої допомоги 50 тис. осіб. Облвиконком і обком КП(б)У звільнили повністю або частково 686 колгоспів області від обов'язкового постачання зерна державі в розмірі 6 тис. тонн, 476 колгоспів змогли видати колгоспникам на трудовень менше ніж 150 г хліба усіх культур. Прохалося у Ради міністрів УРСР і ЦК КП(б)У надати колгоспам, які постраждали від посухи, продовольчу позику у розмірі 5 тис. тонн зерна. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 135-137.*

10 – 14 грудня (вівторок – субота).

1. Київ. Відбувся XIII з'їзд ЛКСМУ. Заслухано звіти ЦК ЛКСМУ і Центральної ревізійної комісії. Обрано 85 членів та 25 кандидатів у члени ЦК ЛКСМУ. Значну увагу приділено питанням ідейного виховання. Відмічалось, що редакція журналу ЦК ЛКСМУ „Дніпро” допустила публікацію „ряду порочних та низьких за своїми художніми якостями творів”. Піддано критиці роботу журналу „Барвінок”, газет „Молодь України” і „Сталинское племя”, які не піднімали „найважливіші питання ідеологічної роботи серед молоді, не вели боротьби з проникненням пошлості і безідейності в її середовище”. Наголошено, що відділ кадрів ЦК ЛКСМУ „допустив негідну практику” в доборі й призначенні керівних комсомольських працівників, добирав людей похапцем і направляв їх на відповідальні ділянки без належного вивчення і перевірки. *Радянська Україна. – 1946. – 11-15 грудня.*

14 грудня (субота).

1. Київ. Відбувся перший пленум ЦК ЛКСМУ. Розглянуто організаційні питання. Першим секретарем ЦК ЛКСМУ обрано В.Костенка, другим секретарем – П.Тронька. Пленум ЦК ЛКСМУ затвердив редакторами газет „Молодь України” – І.Стативку, „Сталинское племя” – Л.Андрієнка, „Юный ленинец” – Р.Балтачєєву, „Зірка” – Н.Сітарчук. *Радянська Україна. – 1946. – 15 грудня.*

15 грудня (неділя).

4. Харків. У Державному академічному театрі опери та балету імені М.Лисенка відбулася прем'єра опери С.Гулака-Артемівського “Запорожець за Дунаєм”. Постановка Г.Давидової. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 501.*

25 грудня (середа).

6. Дніпропетровський обласний комітет КП(б)У надіслав голові Ради міністрів УРСР М.Хрущову та секретарю ЦК КП(б)У Д.Коротченку

доповідну записку про збільшення в області випадків голодування і захворювань на дистрофію населення. Зазначено, що з 1681 колгоспу області видано на трудовень у 20 колгоспах – до 50 г хлібозерна, у 117 – від 50 до 100 г, у 486 – від 100 до 200 г, у 665 – від 200 до 400 г. Збільшився наплив дітей із сіл у міста, за жовтень-грудень 1946 р. у дитячі будинки області поступило 1200 дітей, відмічено випадки залишення дітей селянами в громадських місцях міст – на вокзалах, у виконкомах, міліції. У Ради міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прохалося надати допомогу області продовольчою позикою у розмірі 5 тис. тонн зерна. *Голод в Україні 1946-1947. Док. і матеріали. – Київ – Нью-Йорк, 1996. – С. 145-146.*

31 грудня (вівторок).

3. Макіївка. На металургійному заводі став до ладу успішно випробуваний потужний блюмінг. *Радянська Україна. – 1946. – 11 січня.*

Грудень.

3. Київ. Завод штучного волокна дав першу продукцію. Пущено дві прядильні машини на 120 веретен кожна. Їх виробнича потужність – 200 кг волокна на добу. *Радянська Україна. – 1946. – 8 грудня.*

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1947

1 січня (середа).

3. Пущено одну з найбільших у Криворіжжі шахту “Більшовик”. *Радянська Україна. – 1947. – 3 січня.*

7 січня (вівторок).

6. Міністерство держбезпеки УРСР повідомило МДБ СРСР і ЦК КП(б)У про важкий продовольчий стан ряду колгоспів Кіровоградської області. За неповними даними 1223 сім'ї області взагалі не мали продуктів харчування і перебували у виснаженому стані з ознаками дистрофії. Особливо постраждали сім'ї колгоспників, які загинули на фронті, багатодітні і сім'ї інвалідів Великої вітчизняної війни Червонокам'янського, Олександрійського, Піщано-Бродського, Устинівського, Підвисоцького, Новогеоргієвського, Великоковісківського і Добровеличківського районів. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 156-157.*

8 січня (середа).

6. Міністерство держбезпеки УРСР направило МДБ СРСР повідомлення про голод в Одеській області. Найбільше випадків опухання і смертних випадків від нього спостерігалось у Біляївській, Овідіопольській, Благоївській сільрадах Іванівського району, Жовтневому, Гайворонському, Комінтернівському та інших районах області. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 157-160.*

6. Міністерство держбезпеки УРСР повідомило МДБ СРСР про захворюваність на дистрофію і смертність серед робітників і колгоспників Дніпропетровської області. Керівництво дніпропетровських заводів, знаючи про існування робітників, які хворіли на дистрофію, не вживало заходів щодо надання їм допомоги. В Петриківському та Петропавлівському районах області взято на облік 1500 сімей, які потребували

термінової допомоги хлібом. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 157-160.

11 січня (субота).

6. Секретар Полтавського обкому КП(б)У В.Марков направив повідомлення секретареві ЦК КП(б)У Д.Коротченку про продовольчі труднощі та факти виснаження і голоду в області. Відмічено, що в 1946 р. у Полтавській області з 2460 колгоспів на трудодні колгоспникам видано до 100 г хліба в 186 колгоспах, від 100 г до 200 г – у 812 колгоспах, від 200 г до 300 г – у 876 колгоспах. Лише у 58 колгоспах видано на трудодень від 500 г до 1 кг хліба. Продовольче становище погіршувалося також тим, що внаслідок німецької окупації багато колгоспів залишились без корів і не мали будь-якого присадибного господарства. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 161-163.

17 січня (п'ятниця).

5. Київ. У в'язниці закатований Станіславський єпископ Г.Хомишин. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.

26 січня (неділя).

5. Польща. Уряд республіки офіційно ліквідував Перемишльську капітулу (дорадчий орган єпископа) Греко-католицької церкви. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.

29 січня (середа).

1. Львів. Відбулася нарада інтелігенції, присвячена ідеологічній роботі. У ній взяли участь викладачі вищих навчальних закладів, діячі мистецтва, літератури, партійні, радянські працівники – всього понад

400 осіб. Відмічалася не досить рішуча боротьба із впливом у місті “ворожої, буржуазно-націоналістичної ідеології”, що була наслідком незадовільної роботи партійних організацій з керівництва марксистсько-ленінським вихованням місцевої інтелігенції. Викладачі Львова не піклувалися про ідейний зміст лекцій, деякі учені, зокрема, дійсний член Академії наук УРСР М.Возняк, до кінця не викрили у своїх працях “серйозних помилкових тверджень, запозичених із “школи” Грушевського”. *Радянська Україна – 1947. – 29 січня.*

3 лютого (понеділок).

3. Харків. На заводі транспортного машинобудування закінчилось виготовлення ротаційного пресу “Мелія А.М. - 9” для сухого пресування п’ятистінної цегли. При випробуванні на повну потужність прес видав за годину 7200 штук цегли. *Радянська Україна – 1947. – 4 лютого.*

6 лютого (четвер).

6. Міністерство держбезпеки УРСР повідомило МДБ СРСР про випадки канібалізму та вживання в їжу людських трупів у Дніпропетровській та Ізмаїльській областях. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 173-174.*

9 лютого. (неділя).

1. Відбулися вибори до Верховної Ради Української РСР, в яких взяли участь 21545203 особи. В усіх 415 округах УРСР за кандидатів блоку комуністів і безпартійних голосувало 21431258 осіб, що становило 99,47% від загальної кількості виборців, які взяли участь у голосуванні. Голосувало проти – 111832 особи (0,52%). *Радянська Україна. – 1947. – 12 лютого.*

10 лютого (понеділок).

6. Дніпропетровськ. Обласний відділ охорони здоров’я направив доповідну записку облвиконкому і обкому КП(б)У про факти захворювання на дистрофію серед населення області. Відмічено, що на початок

лютого у 22 містах і районах зареєстровано 6476 таких хворих, з них дорослих – 4434, дітей – 2342. Госпіталізовано лише 887 осіб. Внаслідок неможливості госпіталізації більшості хворих катастрофічна ситуація склалася в багатьох районах, особливо у містах Дніпропетровську, Дніпродзержинську, Павлограді, Нікополі та інших. Існувало багато випадків, коли госпіталізація хворих на дистрофію, особливо у сільських районах, не мала позитивних наслідків, оскільки в лікарнях не було хліба і продуктів харчування. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 176.

12 лютого (середа).

б. Голова Ради міністрів СРСР Й.Сталін та керуючий справами Ради міністрів СРСР А.Чадаєв направили телеграму Раді міністрів УРСР. Дозволено, як виключення, постачати хлібом з 15 лютого по червень 1947 р. робітників, службовців і членів їх сімей, які проживали у сільській місцевості УРСР у кількості 260 тис. осіб додатково до затвердженого на лютий контингенту, у тому числі 191 тис. осіб працездатних, за нормою 200 г хліба в день і 69 тис. осіб непрацездатних членів сімей за нормою 100 г хліба в день. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 178.

17 лютого (понеділок).

б. УМВС Ізмаїльської області доповіло Міністерству внутрішніх справ УРСР про продовольчі труднощі та людодіство на території області. Відмічено, що внаслідок недоїдання збільшилась смертність і захворювання на дистрофію (опухання). За січень 1947 р. в області померло 4533 особи, народилося – 1258 осіб. З числа померлих – 1568 осіб померло від дистрофії. За першу декаду лютого 1947 р. померло 2625 осіб, із них від дистрофії – 978. За неповними даними в області нараховувалося близько 16 тис. хворих на дистрофію. Особливо велика смертність спостерігалась в Новоіванівському і Болградському районах. Протягом січня-лютого 1947 р. виявлено випадки канібалізму. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 184.

25 лютого (вівторок).

6. За повідомленням Міністерства держбезпеки УРСР в Українській РСР за два місяці 1947 р. зафіксовано 16 випадків вживання в їжу людських трупів, у тому числі: в Ізмаїльській області – 13 випадків, Дніпропетровській – 1, Запорізькій – 1, Чернівецькій – 1. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 188.

Лютий.

6. Дубно. Прибув перший ешелон з 33 родинами українців – переселенців з Чехословаччини. Їх поселено в селі Мирогоща Дубнівського району Рівненської області. *Радянська Україна . 1947. – 7 лютого.*

1 березня (субота).

3. Рада міністрів СРСР постановила виділити додатково колгоспам України насінневу позику для весняної сівби 1947 р. у кількості 90 тис. тонн зерна ярових культур, у тому числі 34 тис. тонн ярової пшениці. Відповідно до постанови, М.Хрущов та Л.Каганович були зобов'язані забезпечити безумовне виконання державного плану весняної сівби в УРСР, особливо ярої пшениці. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 194-195.

6. Запорізька область. Виконавчий комітет Великобілозерської райради направив доповідну записку до облради про фіксацію на території району 2251 особи опухлої від голоду та випадки смертності від нього. Із загальної потреби хліба для постачання робітників і службовців 25 тонн, район отримував хлібні картки лише на 10650 кг хліба із запізненням щомісячно до 10 днів. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 199.

8. Прага (ЧССР). В Українській церкві святого Климента агенти НКВС і чеської жандармерії влаштували обшук. Вилучено багато матеріалів і особистих листів пароха церкви отця П.Гучка, якого заарештовано. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.

3 березня (понеділок).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Розглянуто питання підготовки до весняної сівби, визначено завдання із збільшення виробництва зерна, цукрових буряків, технічних культур, картоплі й овочів, з розвитку тваринництва. Відповідним органам дано зобов'язання щодо поліпшення роботи машинно-тракторних станцій, радгоспів, технічного оснащення сільського господарства, організаційно-господарського зміцнення колгоспів і ліквідації порушень статуту сільськогосподарської артілі, з заготівлі сільськогосподарських продуктів. Пленум ЦК КП(б)У зобов'язав партійні організації покращити партійно-політичну роботу на селі, особливу увагу приділяти розстановці комуністів на виробництві, поліпшити роботу в справі прийому до партії, розширити мережу первинних парторганізацій у колгоспах.

З метою зміцнення партійної і радянської роботи в Україні пленум ЦК КП(б)У визнав доцільним поділ постів голови Ради міністрів УРСР і першого секретаря ЦК КП(б)У. Першим секретарем ЦК КП(б)У затверджено Л.Кагановича, головою Ради міністрів УРСР залишено М. Хрущова. Л.Кагановича і М.Патолічева обрано членами політбюро і оргбюро ЦК КП(б)У. *Радянська Україна. – 1947. – 4 березня.*

3. Дав струм перший агрегат Дніпровської гідроелектростанції потужністю 72 тис. кВт. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов. – К., 1980. – С. 66.*

4 березня (вівторок).

1. Київ. Розпочала роботу перша сесія Верховної Рада УРСР. *Радянська Україна. – 1947. – 6 березня.*

1. Верховна Рада Української РСР обрала своїм головою О.Корнійчука, заступниками – О.Селіванова і М.Кіх. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1947. – № 12.*

7. Помер учений-фольклорист, музикознавець, дійсний член Академії наук УРСР Ф.Колесса. *Радянська Україна. – 1947. – 6 березня.*

5 березня (середа).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи до зміцнення

районних і сільських бібліотек”. Відмічені незадовільна організація обслуговування бібліотеками сільського населення, погане фінансування бібліотек, відсутність фахової освіти у бібліотечних працівників. Рада міністрів УРСР зобов’язала виконавчі комітети забезпечити районні та сільські бібліотеки меблями й устаткуванням, повернути до 1 травня 1947 р. приміщення, що належали їм раніше. Комітет у справах культурно-освітніх установ при Раді міністрів УРСР мав відновити з 1947/48 навчального року Бібліотечний інститут у Харкові, скласти до 1 жовтня 1947 р. каталоги основної літератури, утворити при всіх районних бібліотеках пересувні фонди літератури, забезпечивши обслуговування пересувками у 1947 р. 50% сіл, а на кінець 1949 р. – всі села без стаціонарних бібліотек. Міністерству освіти УРСР необхідно було виділити для бібліотек по три комплекти підручників середньої школи для кожної обласної бібліотеки та по два комплекти для районних і міських бібліотек. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950. Збірник документів і матеріалів.* – К., 1989. – С. 287-291.

6. Дніпропетровська область. Новомосковський райком партії зафіксував у районі на початку березня 1947 р. 3,5 тис. осіб хворих на дистрофію, особливо у селах Орловщина, Піщанка, Кулебівка. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 200.

6 березня (четвер).

1. Київ. Верховна Рада УРСР обрала президію Верховної Ради УРСР у складі 19 чоловік (голова президії – М. Гречуха, заступники – З.Олійник і С.Ковпак). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1947. – № 12.

1. Верховна Рада УРСР затвердила Раду міністрів Української РСР у складі 38 чоловік (голова Ради міністрів УРСР – М.Хрущов). *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1947. – № 12.

10 березня (понеділок).

3. Сталінська область. На Зуївській ДРЕС після випробування стала до ладу остання, шоста за чергою відбудована турбіна №3 потужністю

50 тис. кВт. З її пуском Зуївська ДРЕС повністю відновлена в довоєнному обсязі. *Радянська Україна. – 1947. – 12 березня.*

10 – 13 березня (понеділок – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Обговорювалось питання щодо виконання постанови пленуму ЦК ВКП(б) “Про заходи піднесення сільського господарства у післявоєнний період”. *Радянська Україна. – 1947. – 14, 19 березня.*

12 березня (п'ятниця).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про заходи до забезпечення своєчасного початку весняних польових робіт у 1947 р.” Зобов'язано виконавчі комітети обласних рад, обкоми КП(б)У, райвідділи сільського господарства, разом з правліннями колгоспів і директорами радгоспів встановити щоденний нагляд за польовими роботами у кожному колгоспі і радгоспі з тим, щоб щодня визначати можливість початку весняних робіт у полі. *Радянська Україна. – 1947. – 21 березня.*

13 березня (четвер).

3. Київська область. Здано в експлуатацію Корсунь-Шевченківську гідроелектростанцію потужністю в 1 тис. кВт. Вона дала електричний струм для потреб сільського господарства п'яти районів області. *Радянська Україна. – 1947. – 14 березня.*

14 березня (п'ятниця).

4. Київ. Відкрито Будинок кіно. *Радянська Україна. – 1947. – 18 березня.*

15 березня (субота).

3. Сталінська область. Стала до ладу друга турбіна Курахівської ДРЕС потужністю 50 тис. кВт. *Радянська Україна. – 1947. – 16 березня.*

6. Чернівецька область. Обкомом КП(б)У направив управлінню кадрів ЦК ВКП(б) інформаційний звіт. Повідомлялося про 15715 осіб хворих на дистрофію, які були зареєстровані в області, з них госпіталізовано

– 1208 осіб. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 208.

18 березня (вівторок).

6. Інформатор Управління з перевірки партійних органів ЦК ВКП(б) відмітив збільшення захворюваності на дистрофію колгоспників Української РСР. У Полтавській області в першій декаді березня нараховувалося 2 тис. хворих, з них госпіталізували лише 513 осіб. У лікарнях Карлівського, Глобинського, Диканського, Козельщанського, Опошнянського, Чутовського та інших районів не створювалися елементарні умови для хворих на дистрофію. В Дніпропетровській області з першої декади лютого до першої декади березня кількість хворих зросла з 20 тис. до 42 тис. осіб, у Сталінській області – з 30,8 тис. до 44,6 тис. осіб, Ізмаїльській – з 10 тис. до 12 тис. осіб, Харківській – з 18,6 тис. до 58,3 тис. осіб. Обласні комітети КП(б)У мало займалися питаннями боротьби з дистрофією; не вимагали від районних організацій вживання термінових заходів щодо госпіталізації хворих; не наводили порядок у лікарнях; не покращували роботу їдалень у колгоспах. Керівні працівники багатьох районів розбазарювали та розкрадали хліб і продовольчі фонди, що призначалися для голодуючих селян. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 210-211.

20 березня (четвер).

3. Харків. Завод транспортного машинобудування випустив перший тепловоз „ТЕ-1” потужністю 1 тис. к.с. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 498.

24 березня (понеділок).

5. Закарпатська область. Війська МВС оточили й захопили монастир Василіан на Чернечій Горі біля Мукачеве. Настоятеля монашого чину святого Василія Великого (ЧСВВ) на Закарпатті отця Антонія Мондика, ігумена монастиря отця Івана Сатмарія та 28 монахів перевезли до

невеликого монастиря в Імстичеві (згодом заслали у Сибір). Монастир переданий представникам РПЦ. Проти цих насильницьких дій єпископ Теодор Ромжа вислав протестного листа до Верховної Ради СРСР. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.*

28 березня (п'ятниця).

8. Українська РСР вступила в Економічну комісію для Європи, створену Економічною і соціальною радою ООН з метою надання ефективної допомоги розореним Другою світовою війною країнам. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 111.*

Березень.

3. Дніпропетровськ. Конструкторське бюро Головмашчормету закінчило конструювання нових механізмів для металургійної, коксової і гірничорудної промисловості. Уперше в СРСР сконструйований вагонперекидач для коксохімічних заводів. Опрацьований проект залізничних електро- і парових кранів, вантажопідіймальників у 10-15 тонн. *Радянська Україна. – 1947. – 26 березня.*

4. У журналі „Новый мир” надрукована перша книга роману О.Гончара „Прапороносці”. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 498.*

6. Головне управління протезної промисловості України з метою поліпшення обслуговування інвалідів Великої вітчизняної війни постановило відкрити у Києві, Харкові, Дніпропетровську, Львові та Сталіно спеціальні протезні крамниці-майстерні. *Радянська Україна. – 1947. – 21 березня.*

1 квітня (вівторок).

8. Польща. Священики Української католицької церкви отець

В.Гриник і отець Денько відвідали Апостольського делегата для греко-католиків у Польщі кардинала Гльонда й проінформували його про стан УКЦ у країні та пред'явили ряд вимог, які мали започаткувати нормальну діяльність УКЦ на землях, що відійшли до Польщі. Кардинал Гльонд призначив отця В.Гриника генеральним вікарієм греко-католиків у Перемишльській єпархії. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 76.*

7 квітня (понеділок).

1. УМВС Запорізької області направило Міністерству внутрішніх справ УРСР доповідну записку. Повідомлялося, що на початок квітня 1947 р. в області нараховувалося 63883 особи, хворі на дистрофію, з них дітей – 24681; госпіталізовано – 4152 особи, з них дітей – 1233. Померло 1096 осіб, з них дітей – 413. Особливо велика кількість хворих і смертей від дистрофії відмічена в Червоноармійському, Ново-Миколаївському, Приморському, Пологівському районах області. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 223.*

10 квітня (четвер).

6. УМВС Вінницької області направило міністру внутрішніх справ УРСР Т.Строкачу доповідну записку про продовольчі труднощі, захворюваність на дистрофію та смертність від голоду в області. Відмічено, що на початок квітня 1947 р. в області за неповними даними на дистрофію хворіло 62027 осіб, у тому числі 34266 дітей. З них було госпіталізовано 4557 осіб і померло – 1241 особа. Найбільша продовольча скрута, захворюваність та смертність спостерігались у Монастирищенському, Піщанському, Джулинському, Ямпільському, Чечельницькому районах. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 224-225.*

11 – 13 квітня (п'ятниця – неділя).

5. Ужгород. Єпископ Теодор Ромжа виголосив Великодні проповіді,

в яких засудив насилля радянської влади та закликав віруючих до терпіння. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 77.*

15 квітня (вівторок).

6. УМВС Житомирської області направило Міністерству внутрішніх справ УРСР доповідну записку щодо захворюваності населення на дистрофію. На початок квітня в області зафіксовано 15379 хворих, з них дітей до 4 років – 1989 осіб, до 8 років – 4279, від 8 до 10 років – 3979, дорослих – 5133, госпіталізовано – 2037 осіб. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 229.*

16 квітня (середа).

3. Краматорськ. На металургійному заводі вступив в експлуатацію відбудований прокатний стан “280”. *Радянська Україна. – 1947. – 16 квітня.*

8. Польща. Політбюро ЦК Польської робітничої партії і Державна комісія безпеки (ДКБ) Польщі розглянули і затвердили акцію “Вісла” з виселення українського населення із східних районів країни у західні і північні та ліквідацію УПА під назвою “Розпорядження ДКБ для оперативної групи “Вісла”. Дипломатичними каналами повідомлено уряди СРСР і Чехословаччини про намір і дату здійснення акції з проханням заблокувати східний і південний кордони Польщі. *Акція “Вісла”. Документи. – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 25.*

17 квітня (четвер).

3. На заводі “Азовсталь” стала до ладу відбудована хитна мартенівська піч №3 продуктивністю 450 тонн сталі – найбільша в СРСР. *Радянська Україна. – 1947. – 18 квітня.*

20 квітня – 24 липня (неділя – четвер).

8. Польща. За підсумковим звітом командування Оперативної групи

“Вісла” підпілля УПА у країні втратило 1334 бійця, в тому числі 53 вбитими (24 на терені СРСР), 564 полоненими й 228 окреслених як засуджених на смерть і ув’язнення. З 17 командирів сотень 10 загинули, 4 засуджені до смертної кари і, за винятком “Чауса”, страчені. (Відомості про втрати неточні). *Акція “Вісла”. Документи. – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 34.*

24 квітня (четвер).

8. Польща. Заступник начальника Генерального штабу Війська Польського генерал-майор С.Моссор видав наказ командирам дивізій і полків здійснити масові арешти українського цивільного населення, запідозреного у співпраці з підпіллям УПА. *Акція “Вісла”. Документи. – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 27.*

25 квітня (п’ятниця).

3. На Новоенакієвському коксохімічному заводі стала до ладу третя батарея коксових печей. З виробництва коксу завод відбудовано на 75% довоєнної потужності, а з виробництва хімічної продукції – на повну довоєнну потужність. *Радянська Україна. – 1947. – 25 квітня.*

26 квітня (субота).

3. Дніпропетровськ. На заводі імені Петровського стала до ладу найбільша на Придніпров’ї мартенівська піч №10. Своєю потужністю вона дорівнювала усьому відновленому на заводі мартенівському виробництву. *Радянська Україна. – 1947. – 27 квітня.*

27 квітня (неділя).

3. Харків. На машинобудівному заводі Міністерства транспортного машинобудування УРСР закінчено складання першого акумуляторного електровоза. Він мав 60 акумуляторних батарей і призначався для використання у шахтах. *Радянська Україна. – 1947. – 27 квітня.*

28 квітня – 28 липня (понеділок – понеділок).

8. Польща. Тривала акція “Вісла”. За відомостями Генерального

штабу Війська Польського було виселено 140575 українців і членів змішаних польсько-українських родин, які проживали на території трьох воєводств (22 повітів) Польщі, у тому числі з Краківського воєводства – 10510 осіб, Ряшівського – 85339 осіб, Люблінського – 44726 осіб. Їх розселено у 71 повіті 9 воєводств, а саме: у Білостоцькому – 995 осіб, Гданьському – 5280, Кошалінському – 31169, Ольштинському – 56625, Опольському – 2542, Познанському – 1437, Щецинському – 15058, Вроцлавському – 15941, Зеленогурському – 10870. (Відомості з виселення неточні й не враховують 3873 українців, які потрапили під час акції “Вісла” до концентраційного табору в Явожно й до в’язниць і після звільнення були розселені у західних землях Польщі). *Акція “Вісла”. Документи.* – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 31,34.

29 квітня (вівторок).

3. Дніпропетровськ. На заводі імені Калініна відбудований і пущений бензолний цех. *Радянська Україна.* – 1947. – 1 травня.

30 квітня (середа).

3. Дніпропетровськ. На першому в Україні автозаводі стали до ладу і видали продукцію штампувальний та інструментальний цехи. *Радянська Україна.* – 1947. – 1 травня.

Квітень.

3. Дніпропетровськ. Завод будівельних деталей освоїв випуск нової продукції – спеціальних плит для покриття дахів промислових будов. Плити були дешевші від залізобетонних і дали можливість заощадити дефіцитні будівельні матеріали. *Радянська Україна.* – 1947. – 15 квітня.

4. Комітет у справах мистецтв при Раді міністрів СРСР перевіряв роботу українських театрів. Комітет встановив, що за час, який минув з дня постанови ЦК ВКП(б) “Про репертуар драматичних театрів і заходи його поліпшення” в театрах України провідне місце зайняли радянські драматичні твори на актуальні теми. Проте недостатньо в репертуарі представлялися твори українських драматургів, не знайшло належного

відображення життя індустріальних районів УРСР. Комітет відмітив серйозні недоліки в роботі Державного драматичного театру імені Франка і Академічного театру опери та балету у Києві, діяльності театрів Донбасу. *Радянська Україна*. – 1947. – 26 квітня.

8. Парагвай. А.Білопольський – провідний український діяч у Південній Америці, колишній редактор аргентинської україномовної газети “Пробоем”, голова Об’єднаного комітету українців Аргентини, Парагваю і Уругваю спеціальним декретом президента Парагвайської республіки назначений консулом у Бельгії. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1947. – 30 квітня.

5 травня (понеділок).

6. УМВС Київської області повідомило Міністерство внутрішніх справ УРСР про фіксацію в області 3583 хворих на дистрофію, з них дітей – 2124, госпіталізацію – 1131 особи. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали*. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 232.

6 травня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про стан виконання закону від 23 червня 1945 року про демобілізацію в частині трудового влаштування демобілізованих по Українській РСР”. Відмічалося, що виконавчі комітети облрад більшості областей України, зокрема Київської, Кіровоградської, Одеської, Сталінської і Харківської обласних та Київської міських рад не забезпечили чіткого виконання зазначеного закону і на 1 квітня 1947 р. не влаштували на роботу демобілізованих третьої і четвертої черги офіцерів, сержантів і рядових у Київській області – 10,2 тис. осіб, Кіровоградській – 18 тис. осіб, Одеській – 11,1 тис. осіб, Сталінській – 9,6 тис. осіб, Полтавській – 4,8 тис. осіб, Харківській – 3358 осіб. У багатьох випадках голови виконавчих комітетів стояли осторонь від трудового влаштування демобілізованих, незадовільно організовували роботу з їх перекваліфікації. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала голів виконавчих комітетів облрад під особисту відповідальність ліквідувати наявні недоліки. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1947. – № 12.

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про хід представлення до нагородження багатодітних матерів орденами і медалями та вручення їм нагород по Українській РСР”. Відмічено, що станом на 1 квітня 1947 р. загальна кількість матерів, які мали право на нагородження, становила 360 тис. осіб, нагороджено – 185061 матір, з них вручено лише 110287 орденів і медалей (59,6%). Особливо погано проводилась робота у цій справі у Волинській області – вручено 19% орденів і медалей, Закарпатській – 20,2%, Сталінській – 40%, Житомирській – 43,1%, Київській – 46,2%. Виконавчим комітетам облрад рекомендовано протягом травня 1947 р. детально перевірити стан роботи в областях з обліку, представлення до нагород багатодітних матерів і врученню їм орденів та медалей і про наслідки заслухати на своїх засіданнях. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1947. – № 12.*

8. Варшава (Польща). Уряди УРСР і Польщі підписали протоколи щодо закінчення репатріації українського населення з території Польщі в Українську РСР і польських громадян з території УРСР у Польщу. *Радянська Україна. – 1947. – 7 травня.*

10 травня (субота).

1. Л.Каганович та М.Хрущов направили Й.Сталіну листа щодо продовольчої скрути в Україні. Відмічено, що в Українській РСР з січня 1947 р. організовано споживчою кооперацією на селі 4036 їдалень, однак допомога населенню харчуванням була недостатньою. Міністерство охорони здоров'я УРСР протягом лютого 1947 р. зареєструвало в республіці понад 300 тис. хворих на дистрофію. Л.Каганович та М.Хрущов звернулися до Й.Сталіна з проханням взяти з квітня 1947 р. на пайкове забезпечення хлібом на селі додатково 636 тис. осіб, збільшити контингенти дитячих будинків і виділити 300 тис. продовольчих пайків для надання допомоги хворим на дистрофію. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 234-235.*

11 травня (неділя).

5. Пряшів. Відбулося висвячення В.Гопка на єпископа-помічника

Пряшева. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 77.

12 травня (понеділок).

4. Київ. У приміщенні Українського театрального товариства відкритися Будинок актора. *Радянська Україна.* – 1947. – 13 травня.

14 травня – 15 вересня (середа – понеділок).

8. Польща. Військовий суд Оперативної групи “Вісла” засудив 315 цивільних осіб, звинувачених у приналежності до УПА і ОУН, у тому числі 173 на смерть, 58 – довічне ув’язнення, 40 – на 15 років ув’язнення, 39 – на термін до 15 років ув’язнення. Виправдано 5 осіб. *Акція “Вісла”. Документи.* – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 32.

15 травня (четвер).

3. Дніпропетровська область. Став до ладу потужний листопрокатний стан Новомосковського жестекатального заводу. *Радянська Україна.* – 1947. – 16 травня.

21 травня (середа).

6. Запоріжжя. У порт прибув з Києва перший пасажирський пароплав “Ілліч”. *Радянська Україна.* – 1947. – 23 травня.

22 травня (четвер).

1. Перший секретар ЦК КП(б)У Л.Каганович направив листа Й.Сталіну щодо забезпечення безперебійної видачі хліба населенню за пайковим постачанням та його приватного продажу. Л.Каганович пропонував розбронювати з держпродрезервів 185 тис. тонн зерна й борошна. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 237.

24 травня (субота).

3. Дніпропетровськ. На коксохімічному заводі стала до ладу відбудована

коксова батарея №1. *Радянська Україна. – 1947. – 25 травня.*

27 травня (вівторок).

6. УМВС Станіславської області направило міністру внутрішніх справ УРСР Т.Строкачу повідомлення щодо реєстрації в області 1749 осіб хворих на дистрофію (830 з них приїхало з інших регіонів). *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 238.*

29 травня (четвер).

1. Секретар ЦК КП(б)У Л.Каганович та голова Ради міністрів УРСР Л.Корнієць надіслали Й.Сталіну листа щодо нагальної потреби додаткового надання продовольчої позики колгоспам України. Л.Каганович та Л.Корнієць пропонували на період до початку жнив додатково виділити 18 тис. тонн борошна й на два місяці забезпечити хлібом 647 тис. осіб, які не були пов'язані з сільським господарством і не мали власних продовольчих ресурсів. Вважалося вкрай необхідним додаткове виділення для України хліба й інших видів продовольства з метою допомоги 100 тис. осіб важко хворим на дистрофію. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 239.*

30 травня (п'ятниця).

1. Відбувся перший випуск республіканських партійних курсів при ЦК КП(б)У. На курсах навчалися 189 керівних партійних і радянських керівника – секретарі райкомів партії, голови виконавчих комітетів райрад, завідувачі відділами обкомів КП(б)У, завідувачі виконкомів облрад, завідувачі відділами пропаганди й агітації міськкомів КП(б)У та секретарі райкомів ЛКСМУ. Слухачі вивчали історію ВКП(б); економічну та політичну географію СРСР і зарубіжних країн, радянське будівництво та державне право, основи радянської економіки і практику керівництва окремими галузями народного господарства, партійне будівництво, російську та українську мови. *Радянська Україна. – 1947. – 1 червня.*

31 травня (субота).

6. Рада міністрів УРСР направила листа Раді міністрів СРСР з проханням дозволити фінансування і харчування вихованців дитячих будинків Міністерства освіти УРСР за фактичною наявністю дітей у дитячих будинках. Повідомлялося про 127360 безпритульних дітей в Україні, що перевищувало план на 1947 р. по контингентам дитбудинків Міністерства освіти УРСР на 7360 осіб. Крім того в приймальниках-розподільниках Міністерства внутрішніх справ УРСР нараховувалося ще 10035 дітей, яких потрібно було влаштувати у дитячих будинках. Збільшення кількості безпритульних ішло за рахунок дітей з областей, що найбільше постраждали від посухи 1946 р. (в основному з Ізмаїльської, Одеської, Херсонської, Миколаївської, Дніпропетровської, Запорізької, Полтавської і Сумської областей). *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 240.

Травень.

3. Найбільша в Донбасі шахта №8 імені Сталіна вступила у пусковий період і видала перші сотні тонн вугілля. *Радянська Україна.* – 1947. – 14 травня.

5. Єпископ Теодор Ромжа таємно відрядив свого секретаря отця Олександра Пунька до Ради у справах релігій при Раді міністрів СРСР у Москві. Від імені єпископа отець Пунько висловив гострий протест проти переслідування Української католицької церкви в Закарпатті. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 77.

9. На першості України з важкої атлетики Я.Куценко (важка вага) встановив світовий рекорд, піднявши штангу вагою 173,5 кг. *Радянська Україна.* – 1947. – 28 травня.

1 червня (неділя).

1. Л.Каганович направив Й.Сталіну листа з пропозицією розбронювати для УРСР із складів Міністерства заготівель і Міністерства

продовольчих резервів СРСР 179,4 тис. тонн зерна і 20,6 тис. тонн борошна, оскільки в багатьох регіонах запасів хліба вистачало на один-два дні. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 240-241.

3. На заводі "Запоріжсталь" запущений перший пусковий об'єкт, на якому заступили на вахту експлуатаційники. Підстанція "М" (металургійна) підключена в мережу енергосистеми Дніпроенерго і дала струм головному розподільнику теплоелектроцентралі та береговій і головній насосним. Пущений об'єкт – найпотужніший серед заводських підстанцій. *Радянська Україна.* – 1947. – 4 червня.

3 червня (вівторок).

3. Ворошиловградська область. Відбудовано й здано в експлуатацію велику механізовану шахту №3-3 біс з видобування коксівного вугілля. На шахті нарізано 8 машинних лав з лінією забою в 1 тис. лінійних метрів. *Радянська Україна.* – 1947. – 4 червня.

8 червня (неділя).

3. Через відбудований Дніпровський шлюз розпочався пропуск суден. Відновилась наскрізна навігація по Дніпру. *Радянська Україна.* – 1947. – 10 червня.

4. Сталінські премії за 1946 р. присуджено: М.Боголюбову, члену-кореспонденту Академії наук СРСР, професору Інституту механіки АН УРСР – за наукові праці в галузі статистичної фізики ("Про деякі статистичні методи в математичній фізиці", "Проблеми динамічної теорії в статистичній фізиці"), опубліковані в 1945-1946 рр.; В.Кузнєцову, М.Кисельову (інженерам Ново-Краматорського машино-будівного заводу), Б.Давидову (головному конструктору Донецької філії Дніпровуглемашу), С.Гржибовському (головному конструктору Ново-Краматорського заводу імені Сталіна), П.Шульману (головному технологу цього заводу) – за створення і вдосконалення електропідмальних машин для глибоких шахт Донбасу; Г.Запорожцю, машиністу врубової машини шахти №28 тресту "Сніжнянантрацит" комбінату "Сталінвугілля" – за

вдосконалення методів експлуатації врубових машин; І.Кулескові, старшому науковому співробітнику Українського інституту експериментальної ветеринарії – за винайдення і впровадження у практику ефективної вакцини проти чуми свиней; М.Крушельницькому, народному артисту СРСР (постановнику), І.Мар’яненку (народному артисту СРСР), О.Сердюку (народному артисту УРСР), Є.Бондаренку (артисту), Б.Косареву (художнику) – за спектакль “Ярослав Мудрий” у Харківському українському драматичному театрі імені Тараса Шевченка; А.Малишку – за поему “Прометей” і збірку віршів “Лірика”; В.Юр’єву, дійсному члену Академії наук УРСР, директору Харківської державної селекційної станції – за створення високоврожайних сортів пшениці “Народний”, “Лютесценс 266” і ячменю “Ювілейний”; О.Мусійку, старшому науковому співробітнику Всесоюзного селекційного інституту – за винайдення і впровадження в практику сільського господарства штучного дозапилювання кукурудзи, соняшника, жита, гречки й інших сільськогосподарських культур. *Радянська Україна. – 1947. – 8 червня.*

12 червня (четвер).

3. З метою найшвидшого оснащення сільського господарства тракторами нового типу міністр сільськогосподарського машинобудування СРСР підписав наказ про повне переведення Харківського тракторного заводу до 1 січня 1950 р. на випуск тракторів типу “Кировец Д-35”. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946-1950. Сборник документов и материалов, – К., 1980. – С. 74.*

20 червня (п’ятниця).

6. Відповідно до довідки Міністерства внутрішніх справ УРСР в Україні зареєстровано 1154198 хворих на дистрофію й померлих від неї – 46524 особи. Найбільша кількість хворих зафіксована у Вінницькій (159976 осіб), Сталінській (120274 особи), Запорізькій (92596 осіб), Київській (83703 особи), Харківській (88751 особа), Дніпропетровській (82759 осіб), Миколаївській (79039 осіб), Ізмаїльській (60857 осіб) областях. *Голос в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 247.*

23 – 26 червня (понеділок – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, який розглянув питання про збирання врожаю сільськогосподарських культур у 1947 р. і про заготівлю хліба та інших сільськогосподарських продуктів з урожаю 1947 р. Пленум вважав найважливішими завданнями ліквідацію відставання зернового господарства України, особливо у виробництві ярої пшениці шляхом підвищення урожайності і повного освоєння всіх орних і перелогових земель; відновлення протягом 1947-1949 рр. по валовому збору рівня виробництва зерна і перевищення його на кінець п'ятирічки; забезпечення відновлення і дальшого розвитку бурякосіяння та піднесення тваринництва, особливо свинарства. Від усіх партійних організацій УРСР вимагалось поліпшити керівництво сільським господарством, особливо у Вінницькій, Херсонській, Миколаївській, Чернігівській областях. Пленум ЦК КП(б)У зобов'язав партійні та радянські органи “не допускати повторення серйозних помилок”, що були при проведенні хлібозаготівель 1946 р., коли багато обласних комітетів КП(б)У, виконкомів облрад і заготівельних організацій “проявляли політичну безтурботність і короткозорість”, терпимо ставились до “антидержавної практики” керівників районів, колгоспів, радгоспів, які саботували виконання державного плану хлібозаготівель і приховували зерно. Передбачалось, що до повного виконання плану хлібозаготівель, витрачання хліба на внутрішньоколгоспні потреби мало проводитись у розмірі не більше 15% від фактичного зденої його кількості державі. Планувалась найсуворіша цілодобова охорона хліба на пні, на токах, а також під час перевезень на державні пункти і в комори колгоспів та радгоспів. *Радянська Україна. – 1947. – 29 червня.*

25 червня (середа).

1. Київ. Розпочала роботу друга сесія Верховної Ради Української РСР. *Радянська Україна. – 1947. – 25 червня.*

3. Київська область. На Корсунь-Шевченківській гідроелектростанції запущений другий генератор потужністю 1 тис. кВт. Загальна потужність станції досягла 2 тис. кВт – на 440 кВт більше довоєнного

рівня. *Радянська Україна. – 1947. – 25 червня.*

29 червня (неділя).

3. На заводі “Азовсталь” задута відбудована піч № 3. *Радянська Україна. – 1947. – 1 липня.*

Червень.

3. Одеса. Закінчилось будівництво кісточково олійного заводу з виробництва фармакопічної олії, яка до цього завозилась з-за кордону. Завод призначений для повного задоволення попиту хімікофармацевтичної промисловості СРСР в фармакопічних оліях, з яких виготовлявся біофіноль, камфора та інші лікувальні препарати. *Радянська Україна. – 1947. – 14 червня.*

6. Відповідно до довідки Міністерства внутрішніх справ УРСР в Україні по 15 областям офіційно зафіксовано 130 випадків людоїдства за 1947 р. й притягнуто до відповідальності за це 132 людини. Найбільше випадків людоїдства зафіксовано в Ізмаїльській області – 53, Дніпропетровській – 16, Сталінській – 11, Одеській – 10, Київській – 7, Харківській – 6, Запорізькій – 6. *Голод в Україні. 1946-1947. Документи і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 248.*

6. Підприємства Головного управління протезної промисловості УРСР розпочали випуск протезів нової конструкції інженерів С.Акімова та Я.Шевельова. Їх виготовляли з дюралюмінію та шкіри Київський, Харківський, Одеський і Львівський заводи. Вперше в Україні почав виробляти дерев'яні протези Охтирський протезний завод на Сумщині. *Радянська Україна. – 1947. – 20 червня.*

2 липня (середа).

8. У зв'язку з закінченням роботи місії ЮНРРА в Україні, з Києва виїхав весь склад місії на чолі з П.Уайтом. Місія виконала програму ЮНРРА з відбудови Української РСР і доставки допомоги для республіки на суму 188050 тис. доларів. *Радянська Україна. – 1947. – 2, 4 липня.*

8 липня (вівторок).

3. Київ. На шиферному заводі достроково закінчено монтаж і введено у дію новий агрегат. З його пуском виробництво шиферних плиток доведено до довоєнного рівня. *Радянська Україна. – 1947. – 8 липня.*

10 липня (четвер).

4. Київ. З метою підвищення ідейно-художньої якості постановок Державного академічного українського драматичного театру імені І.Франка та забезпечення “глибокої, ділової й об’єктивної критики” Рада міністрів УРСР створила Художню раду при театрі у складі 13 чоловік (голова ради – заступник голови Ради міністрів УРСР М.Бажан). *Радянська Україна. – 1947. – 10 липня.*

21 липня (понеділок).

1. Рада міністрів УРСР направила секретарю ЦК КП(б)У Л.Кагановичу доповідну записку щодо застосування репресивних заходів проти розкрадання хліба. Відмічено, що для посилення роботи із забезпечення охорони хліба Міністерство внутрішніх справ УРСР з обласних центрів у сільські райони направило 5 тис. чоловік працівників УМВД та органів міліції. З їх допомогою за дві декади липня 1947 р. порушено 3014 судових справ щодо “розкрадачів” хліба. За цими справами до кримінальної відповідальності притягнуто 3943 особи, з них арештовано – 3256. Повідомлялося, що в більшості випадків хліб розкрадали голодуючі колгоспники. *Голод в Україні 1946 – 1947. Док. і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 258-259.*

22 липня (вівторок).

8. У зв’язку з активізацією дій УПА, виселенням українського населення з західних районів України та переселенням українців із східних регіонів Польщі і Чехословаччини Український конгресовий комітет Америки надіслав меморандум В.Остину – американському представнику в Раді безпеки ООН. Закликано підняти питання в Раді безпеки ООН щодо ситуації в Україні та стати в обороні українського народу.

Відмічено, що українці сприяли перемозі над гітлерівською Німеччиною, однак перемога не принесла визволення Україні. Український народ вів подальшу боротьбу за визволення, тому військових акцій УПА в радянській Україні вже не можливо було закрити жодного “залізною завісою”. *Новий шлях (Вінніпег). – 1947. – 30 липня.*

26 липня (субота).

4. Газета “Закарпатська Україна” надрукувала редакційну статтю “Бути непримиренним до проявів буржуазно-націоналістичної ідеології”. Засуджена діяльність літераторів Закарпаття – поета Ф.Потушняка, критика П.Лінтура, уповноваженого Спілки радянських письменників України А.Патрус-Караванського, які не звільнилися від “пережитків буржуазного націоналізму”. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 418 – 422.*

29 липня (вівторок).

3. Почалося гаряче випробування пускового об’єкту №3 заводу “Запоріжсталь”, єдиного в СРСР обтискового стана – слябінга. *Радянська Україна. – 1947. – 16, 30 липня.*

30 липня (середа).

6. УМВС Чернівецької області направило Міністерству внутрішніх справ УРСР донесення про реєстрацію в області 39594 хворих на дистрофію, з них дітей до 14 років – 10397, госпіталізованих – 4221, померлих від дистрофії – 2829 осіб. *Голод в Україні 1946 – 1947. Док. і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 262.*

Липень.

3. Київ. Розпочав працювати завод телефонної апаратури Міністерства зв’язку СРСР. Випускалися номерні комутатори, призначені для телефонізації колгоспів, сільрад та районних центрів України, різні контрольно-вимірні прилади та інша апаратура. *Радянська Україна. – 1947. – 11 липня.*

3. Білгород-Дністровський. На рибоконсервному заводі став до ладу новий потужний холодильник, розрахований на одночасне зберігання 80 тонн свіжої риби. *Радянська Україна. – 1947. – 27 липня.*

1 серпня (п'ятниця).

1. Секретар ЦК КП(б)У Л.Каганович направив секретарю Запорізького обкому КП(б)У Л.Брежневу листа з питань хлібозаготівель і саботажу їх виконання в області. Наголошувалось на необхідності ведення рішучої боротьби партійних організацій з „ворожими елементами” (“колишніми куркулями, націоналістами, німецькими посіпаками, сектантами”), які в ряді районів з метою зриву хлібозаготівель організували антирадянську агітацію, прихований саботаж та диверсії і терористичні акти проти партійного, радянського і колгоспного активу. *Голод в Україні 1946 – 1947. Док. і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 263-266.*

8. Польща. Таємна інспекція Державної комісії безпеки наказала командуючим Краківського і Люблінського воєводств виселити всіх українців, що залишилися на їх території після акції “Вісла”, без огляду на ступінь лояльності і партійну приналежність та організувати контрольні бригади з перевірки кожного виселеного села, щоб у них не залишилася жодна українська чи змішана родина. *Акція “Вісла”. Документи. – Львів, Нью-Йорк, 1997. – С. 35.*

7 серпня (четвер).

3. Прийняв промислове навантаження новий турбогенератор Дніпродзержинської ДРЕС. *Радянська Україна. – 1947. – 9 серпня.*

9 серпня (субота).

3. Дніпропетровська область. Введена в дію перша черга Верховцівського рудорозподільника. *Радянська Україна. – 1947. – 10 серпня.*

16 серпня (субота).

1. Львівська область. Обком КП(б)У видав довідки для ЦК КП(б)У

про діяльність доктора філософських наук Б.Барвінського, лікаря О.Барвінського, поета П.Карманського, професора Львівської консерваторії Ю.Криха у зв'язку з необхідністю їх арешту. Усі охарактеризовані як націоналісти з антирадянськими настроями. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939-1953. – К., 1995. – С. 431 – 437.*

18 серпня (понеділок).

1. Львівська область. Обком КП(б)У надав інформацію ЦК КП(б)У про інтелігенцію Львівщини та контингент вступників у львівські вищі навчальні заклади. Відмічено, що місцева інтелігенція вийшла з середовища дрібної буржуазії й перебувала у стані ідейного ламання своїх старих поглядів. “Відвертими українськими фашистами” визнані Богдан та Олександр Барвінські, П.Карманський, Ю.Крих. Ставилось питання про необхідність їх арешту, що допомогло б партійним органам розкрити їх “антирадянську діяльність” і підштовхнуло інтелігенцію, яка “вагалася”, швидше „розірвати” з минулим. Львівський обком КП(б)У зазначив, що у Львові нараховувалося 15 ВНЗ, в яких протягом 1946/47 навчального року навчалось 10559 студентів, з них місцевих – 3056 чоловік. Серед їх числа органи Міністерства державної безпеки УРСР виявили ряд “активних учасників і керівників, особливо жіночих і молодіжних організацій ОУН і УПА”. Найбільш “засміченими” називались медичний та політехнічний інститути і університет. Львівський обком КП(б)У намітив провести перевірку соціального стану усіх вступників у 1947 р. і прохав ЦК КП(б)У дати вказівку обкомам КП(б)У західних областей України сприяти йому в цьому. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939-1953. – К., 1995. – С. 438-442.*

25 серпня (понеділок).

3. Вступила у пусковий період найпотужніша у Європі шахта “Гігант-Скипова” (рудник імені Дзержинського, Криворізький басейн). Усі процеси видобутку руди механізовані. Над шахтою встановлено копер

заввишки 63 метри. *Радянська Україна*. – 1947. – 26 серпня.

Серпень.

1. Журнал “Більшовик України” надрукував редакційну статтю “До кінця ліквідувати буржуазно-націоналістичні перекручення історії України” з приводу постанови ЦК КП(б)У “Про політичні помилки і незадовільну роботу Інституту історії України Академії наук УРСР”. Зазначено, що, незважаючи на тридцятирічне існування, Інститут історії України не розробив і не видав “науково витриманої”, марксистсько-ленінської історії України. Його праці, випущені як перед війною, так і в роки війни, зокрема “Короткий курс історії України” під редакцією С.Білоусова, К.Гуслистого, М.Петровського, М.Супруненко, Ф.Ястребова; “Нарис історії України” під редакцією К.Гуслистого, Л.Славина, Ф.Ястребова; перший том “Історії України” під редакцією М.Петровського – складені в антимарксистському дусі і містили у собі грубі політичні помилки та перекручення буржуазно-націоналістичного характеру. Основною помилкою авторів праць з історії України вважалося те, що вони розглядали її ізольовано від історії російського, білоруського та інших народів СРСР, додержуючись у цьому питанні “націоналістичних настанов” “Історії України-Руси” М.Грушевського. “Найяскравішим фактом прояву націоналізму”, особливо кінця XIX і початку XX ст., визнано ігнорування істориками впливу “найважливіших революційних центрів – Москви, Ленінграда, Баку, Тбілісі – на революційну боротьбу українського народу за соціальне і національне визволення”. Інститут не робив спроб підготувати марксистсько-ленінську історіографію України. “Неблагополучний” стан справ в Інституті негативно позначався на викладанні історії України у вищих навчальних закладах і середніх школах, оскільки викладачі користувалися літературою, “буржуазно-націоналістичного характеру”, яку випускав Інститут. ЦК КП(б)У відмітив, що “значні політичні помилки” мали місце внаслідок незадовільного керівництва ідеологічною роботою в Інституті з боку управління пропаганди і агітації ЦК КП(б)У. *Більшовик України*. – 1947. – №8. – С. 1-10.

1. Дрогобицька область. Комісар облвійськкомату направив голові облвиконкому і начальнику Управління НКДБ інформацію про українське підпілля і відмову військовозобов'язаних 1926 – 1928 рр. народження по Дрогобицькій області служити в радянській армії. Відмічено, що в Ходорівському, Комарнівському, Медиківському, Підбузькому, Дублянському, Самбірському, Крукеницькому і Судовишнянському районах в окремих сілрадах військовозобов'язані після оповіщення не з'явилися або на шляху слідування в районні військкомати розбігалися, внаслідок дій озброєних формувань УПА. Пропонувалось по лінії МДБ і МВС виявляти й ізольовувати керівників груп “бандерівців”, серед населення проводити роз'яснювальну роботу, військовозобов'язаних супроводжувати з озброєною охороною, а в разі їх неявки призов проводити примусово. *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга I. – Л., 1993. – С. 289-290.*

3. На металургійному заводі “Азовсталь” введена до числа діючих четверта мартенівська піч. *Радянська Україна. – 1947. – 19 серпня.*

9. Чемпіоном СРСР з тенісу 1947 р. стала киянка О.Калмикова. *Радянська Україна. – 1947. – 26 серпня.*

9 вересня (вівторок).

8. Рада міністрів УРСР призначила на II сесію Генеральної Асамблеї ООН, яка відкривалася 16 вересня 1947 р. у Нью-Йорку, делегацію у складі: голова делегації – Д.Мануїльський, члени – В.Тарасенко, С.Демченко, А.Галаган, В.Коваленко. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 267.*

11 вересня (четвер).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У направили Й.Сталіну доповідну записку щодо ходу хлібозаготівель в Україні. Відмічено, що на першу декаду вересня 1947 р. державі було здано 356018 тис. пудів хліба, або 82,7% плану, що визнано керівництвом республіки незадовільним. Найгірше державі здала зерно Вінницька область, внаслідок чого керівництву

області була оголошена догана. За аналізом ЦК КП(б)У 75% хліба, який залишалося здати державі, припадало на 181 район. З метою швидкого виконання хлібозаготівель ЦК КП(б)У і Рада міністрів УРСР направили в райони 105 відповідальних працівників ЦК КП(б)У, Ради міністрів УРСР, міністерств і республіканських організацій для перевірки виконання постанов ЦК КП(б)У щодо посилення хлібозаготівель. *Голод в Україні 1946 – 1947. Док. і матеріали.* – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 275-276.

12 вересня (п'ятниця).

4. Заступник начальника Управління пропаганди і агітації ЦК КП(б)У Д.Копиця направив секретарю ЦК КП(б)У К.Литвину доповідну записку щодо публікацій журналу “Радянський Львів”. Відмічено, що Львівський обком КП(б)У і його відділ пропаганди не виконували вказівок ЦК КП(б)У і не керували та не контролювали роботою журналу. З “грубими політичними помилками” визнано статті А.Патрус-Карпатського, Б.Буряка, В.Дмитренка і М.Пархоменка. Частина тиражу у кількості 1025 екземплярів, що була призначена для роздрібного продажу, затримана. Дано розпорядження Головліту УРСР позбавити Львівський облліт права давати дозвіл на випуск цього журналу і надалі проводити його цензуру у Києві. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939-1953.* – К., 1995. – С. 447-449.

7. Помер дійсний член Академії наук УРСР, директор Інституту економіки АН УРСР К.Воблій. *Радянська Україна.* – 1947. – 13 вересня.

13 вересня (субота).

8. Президія Верховної Ради Української РСР постановила ратифікувати мирні договори з Болгарією, Італією, Румунією, Угорщиною й Фінляндією, підписані в Парижі 10 лютого 1947 р. і затверджені Радою міністрів УРСР. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 415-416.

14 вересня (неділя).

3. Херсон. Почалося серійне виробництво машини “УПМ-1” –

першого радянського ліфтрака. З його допомогою підіймались, перевозились і складались у штабелі портові вантажі. *Радянська Україна. – 1947. – 14 вересня.*

15 вересня (понеділок).

1. Кіровоградська область. Обком КП(б)У надіслав секретарю ЦК КП(б)У Л.Кагановичу звіт про політичні настрої населення. Відмічалось, що в період виконання плану хлібозаготівель в області зафіксована активізація антирадянської агітації “ворожих елементів”, які в окремих випадках проявляли активні дії (вбивства, диверсії). *Голод в Україні 1946 – 1947. Док. і матеріали. – К. – Нью-Йорк, 1996. – С. 278-284.*

28 вересня (неділя).

3. Введений в дію цех холодного прокату сталюого листа заводу “Запоріжсталь”. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов. – К., 1980. – С. 85.*

2 жовтня (четвер).

4. “Радянська Україна” надрукувала статтю Ф.Єневича “Про націоналістичні помилки М.Рильського”. М.Рильський обвинувачений у буржуазному об’єктивізмі, відсутності більшовицької партійності і забутті істини, що змістом радянської ідеології і культури була більшовицька ідейність. Відмічено, що він не оволодів основами марксистсько-ленінського світогляду; не позбувся впливу буржуазно-націоналістичної ідеології; розглядав історію і культуру України лише в аспекті її національного розвитку; ідеалізував минуле України і недооцінив радянський період в історії її розвитку; був прихильником “теорії українського самобутнього марксизму”; інтелігенцію розглядав як надкласову категорію, що представляла націю в цілому. М.Рильському потрібно було визнати і публічно розкритикувати свої помилки, покінчити з пережитком буржуазного націоналізму, ідеалізму й формалізму і стати на “єдино правильний шлях – шлях більшовицької ідейності, партійності, соціалістичного реалізму”. *Радянська Україна. – 1947. – 2 жовтня.*

3 – 6 жовтня (п'ятниця – понеділок).

4. Київ. Відбулася всесоюзна конференція з проблем автоматичного зварювання під флюсом, організована Інститутом електрозварювання Академії наук УРСР. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 498.*

6 – 10 жовтня (понеділок – п'ятниця).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ. Заслухана доповідь секретаря ЦК ЛКСМУ М.Мітрохіна про поліпшення ідейно-політичної та організаційної роботи комсомольських організацій України. Пленум ЦК ЛКСМУ звільнив т. Костенка від обов'язків першого секретаря ЦК ЛКСМУ і П.Тронька від обов'язків другого секретаря ЦК ЛКСМУ і вивів їх із складу бюро ЦК ЛКСМУ. Першим секретарем ЦК ЛКСМУ обрано В.Семичасного, другим секретарем – М.Мітрохіна. *Радянська Україна. – 1947. – 17 жовтня.*

7 жовтня (вівторок).

3. Ворошиловград. На металургійному заводі стала до ладу відремонтована й реконструйована домна №5. Її продуктивність збільшена удвічі. *Радянська Україна. – 1947. – 8 жовтня.*

9 жовтня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР затвердила “Положення про вибори до обласних, окружних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих Української РСР”. Регламентувалася виборча система, складання списків виборців; визначався порядок утворення виборчих округів, дільниць і виборчих комісій з виборів депутатів місцевих рад; встановлювався порядок виставлення кандидатів у депутати, день виборів, порядок голосування та визначення наслідків виборців. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 1-2.*

11 жовтня (субота).

1. Львівська область. На виконання указу ЦК КП(б)У і Ради міністрів

УРСР щодо виселення “українських націоналістів, бандитів і їх сімей” обком КП(б)У скликав закриті збори перших секретарів міськкомів і райкомів КП(б)У, на яких детально розроблено організаційні міроприємства з метою успішного проведення вказаної операції. Для надання необхідної допомоги районним організаціям з виселення в усі райони області відкомандировані відповідальні робітники. Для проведення масово-політичної роботи серед сільського населення на місця послано більше 19 тис. чоловік з партійно-радянського і комсомольського активу. Щоб перевезти сім’ї на пункти відвантаження, зі Львова у райони виділено 952 вантажних автомобіля. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939-1953.* – К., 1995. – С. 473.

17 жовтня (п’ятниця).

3. Нікополь. Відбудована перша черга південнотрубного заводу і введений у дію найпотужніший у СРСР трубопрокатний стан “Великий штифель”. *Радянська Україна.* – 1947. – 17 жовтня.

20 жовтня (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР затвердила склад обласних виборчих комісій з виборів до облрад Української РСР. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1948. – № 1-2.

20 – 28 жовтня (понеділок – вівторок).

4. Київ. Відбулась всеукраїнська олімпіада художньої самодіяльності. У ній взяли участь понад 2 тис. виконавців з усіх регіонів України. *Радянська Україна.* – 1947. – 19 жовтня.

21 жовтня (вівторок).

1. Львів. У дві години ночі проведена операція з виселення “членів УПА, ОУН та інших бандпосібників” разом із їх сім’ями. В усіх сільських районах області виселення розпочато о шостій годині ранку. Зі Львова із запланованих 287 сімей виселили 275 (не було дев’ять сімей)

і призупинили виселення трьох сімей. Із сільських районів області виселено 5321 сім'ю (15774 особи), звільнено близько 200 сімей. Перед операцією деякі працівники Міністерства державної безпеки УРСР і уповноважені райкомів порушили режим секретності і розповіли населенню про плановане виселення. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939-1953. – К., 1995. – С. 474-477.*

1. Рада міністрів УРСР прийняла таємне розпорядження щодо посилення боротьби проти відділів УПА на території ліспромгоспів України й зобов'язала Міністерство державної безпеки УРСР вжити рішучих заходів з очищення районів розміщення ліспромгоспів від оунівців. Пропонувалося максимально використовувати для охорони ліспромгоспів винищувальні батальйони МДБ, що існували в західних областях України. На тих ділянках де вони не існували, або були недієздатними УМДБ спільно з управляючими трестів і директорами підприємств Міністерства лісової промисловості УРСР необхідно було підібрати з числа особового складу винищувальних батальйонів найбільш перевірені кадри й укріпити ними групи самоохорони ліспромгоспів. Рада міністрів УРСР зобов'язала Міністерство внутрішніх справ УРСР ліквідувати оунівські групи, що діяли в районах, де мала проводитись лісозаготівля; в сусідніх з цими районами населених пунктах виявляти і затримувати “злочинців”, які мешкали нелегально; систематично перевіряти місця проживання робітників на лісозаготівлях і вилучати звідти осіб, що не мали до них відношення. *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга I. – Л., 1993. – С. 290-291.*

1. Станіславська область. Обком КП(б)У і облуправління Міністерства державної безпеки УРСР провели операцію з виселення 4575 сімей (12476 осіб) зарахованих до оунівського підпілля області. До початку операції, за інформацією обкому КП(б)У, перейшла на нелегальний стан 601 сім'я (2831 особа) і зникло під час операції 16 сімей (167 осіб). У проведенні операції взяли участь 1693 особи оперативного складу МДБ/МВС і контррозвідки, більше 10 тис. осіб партійно-радянського активу, 941 особа бійців винищувальних батальйонів, 5841 особа з військ МДБ і прикордонних частин МВС УРСР. *Чорна книга України.*

Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 390-392.

23 жовтня (четвер).

6. Сталіно. Для роботи на шахтах Донбасу прибула перша група добровільної молоді з колгоспів України. Її направлено на шахти трестів “Рутченківвугілля” і “Макіїввугілля”. *Радянська Україна. – 1947. – 24 жовтня.*

27 жовтня (понеділок).

1. Дрогобицька область. Обком КП(б)У надіслав секретарю ЦК КП(б)У Л.Кагановичу доповідну записку щодо виселення з області активних учасників оунівського підпілля. Повідомлялося про виселення в окремі райони СРСР 4559 сімей у складі 14486 осіб, у тому числі: чоловіків – 3613, жінок – 6410, дітей – 4463. У складі виселених було 2698 сімей засуджених оунівців (8356 осіб), 916 сімей убитих підпільників (2912 осіб), 572 сім’ї підпільників (2338 осіб), що перебували на нелегальному стані і 273 сім’ї “бандпомічників” (909 осіб). *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 383.*

5. На шляху з Мукачева до Ужгорода військова вантажна автомашина збила віз єпископа Теодора Ромжі. Оскільки єпископ залишився живий, військові побили його до непритомності. Єпископ відправлений до лікарні. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 78.*

29 жовтня (середа).

1. Міністр внутрішніх справ СРСР С.Круглов направив заступнику голови Ради міністрів СРСР Л.Берія доповідну записку про виконання рішення щодо виселення з західних областей України сімей “активних націоналістів і бандитів”, вбитих під час озброєних зіткнень, засуджених і тих, що проживали нелегально. Повідомлялося, що станом на 27

жовтня 1947 із Західної України при плані виселення 25 тис. сімей вивезено 26682 сім'ї (76192 особи), у тому числі: чоловіків – 18866, жінок – 35152, дітей – 22174. Із них направлено на підприємства вугільної промисловості східних районів СРСР 21380 сімей (60814 осіб): комбінату “Кузбасвугілля” – 10273 сім'ї (30251 особу), комбінату “Челябінськвугілля” – 3728 сімей (10495 осіб), комбінату “Молотоввугілля” – 1743 сім'ї (4676 осіб), комбінату “Карагандавугілля” – 3143 сім'ї (8191 особу), комбінату “Східсибвугілля” – 1834 сім'ї (5203 особи), на підприємства вугільної промисловості Красноярського краю – 695 сімей (1698 осіб). В Омську область при плані 5 тис. сімей направлено 5302 сім'ї (15378 осіб). *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга I. – Л., 1993. – С. 292-293.*

30 жовтня (четвер).

1. Волинський обком КП(б)У направив секретарю ЦК КП(б)У Л.Кагановичу повідомлення щодо підсумків виселення сімей оунівців з території Волинської області. Відмічено, що Міністерством державної безпеки був затверджений план щодо виселення 2,5 тис. сімей, проте після настирливих клопотань обкому його було збільшено до 2,7 тис. сімей. Під час операції виселили 2716 сімей, з них сімей засуджених оунівців – 1841, убитих оунівців – 544 і оунівців-нелегалів – 331. Загальна кількість виселених людей склала 8938 осіб (чоловіків – 1927, жінок – 4221, дітей – 2790). Найбільше сімей виселили з Колківського району (240 сімей), Ковельського (172 сім'ї), Камінь-Каширського (150 сімей), Старовижівського (146 сімей) районів. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 397.*

31 жовтня (п'ятниця).

1. Рівненський обком КП(б)У надіслав доповідну записку секретарю ЦК КП(б)У Л.Кагановичу щодо результатів операції з виселення підпільників з області. Повідомлялося про виселення 3829 сімей (11563 осіб). У складі виселених сімей 2103 були сім'ї засуджених оунівців,

---

1215 – сім'ї убитих оунівців, 511 – сім'ї нелегалів. Серед виселених 2644 особи склали чоловіки, 5096 – жінки, 3823 – діти до 15 років. Відмічалось, що в ході операції виселено сімей більше ніж планувалося, проте оскільки в момент операції 338 сімей не виявилось на місці, 44 сім'ї відсіяли з оперативних міркувань і 8 сімей залишили внаслідок інфекційних захворювань, була виселена 401 сім'я із задалегідь наміченого резерву. Це стало причиною того, що за кількістю людей було виселено менше на більш ніж дві тисячі осіб підпільників. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 388.*

Жовтень.

3. На Костянтинівському металургійному заводі закінчена відбудова прокатного стана “585”. *Радянська Україна. – 1947. – 19 жовтня.*

3. Сталінська область. На Микитівському коксохімічному комбінаті відбудована четверта коксова лабораторія з 25 печей. З введенням її у дію виробнича потужність підприємства досягла довоєнного рівня. *Радянська Україна. – 1947. – 19 жовтня.*

3. Ворошиловградська область. У Лутугино відбудована перша черга шахти імені Леніна тресту “Лутугинвугілля”. *Радянська Україна. – 1947. – 19 жовтня.*

3. Ізмаїл. У морському торгівельному порту стала до ладу нова електростанція. Повністю електрифіковано усе портове господарство. *Радянська Україна. – 1947. – 9 жовтня.*

3. Київ. Завод “Геофізика” Міністерства нафтової промисловості західних районів СРСР уперше в Україні освоїв серійне виробництво каротажної апаратури – каротажних регістраторів, блок-балансирів, електропульсаторів, призначених для нафторозвідки. З їх допомогою визначалася наявність нафтоносних шарів, глибина їх залягання тощо. *Радянська Україна. – 1947. – 9 жовтня.*

6. Дніпропетровськ. Радіозавод Міністерства місцевої промисловості України випустив партію п'ятилампових тридіапазонних приймачів типу “Рекорд”. *Радянська Україна. – 1947. – 11 жовтня.*

1 листопада (субота).

3. Харків. Достроково введений у дію перший в Україні підшипниковий завод. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов.* – К., 1980. – С. 88.

5. Мукачеве. У лікарні отруєний єпископ Теодор Ромжа. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 78.

4 листопада (вівторок).

4. ЦК КП(б)У і Рада міністрів УРСР привітали робітників, інженерів, техніків із завершенням відбудови і введенням у дію найбільшого в СРСР колесопрокатного цеху та інших об'єктів, пов'язаних з виробництвом цільнокатаних коліс для залізничних вагонів на Дніпропетровському заводі імені Лібкнехта. *Радянська Україна.* – 1947. – 4 листопада.

9 листопада (неділя).

9. Київ. Команда “Динамо” (Київ) перемогла на стадіоні “Динамо” команду “Харчовик” (Одеса) з рахунком 5:1 і здобула кубок УРСР 1947 року з футболу. *Радянська Україна.* – 1947. – 12 листопада.

11 листопада (вівторок).

4. Управління у справах вищої школи при Раді міністрів УРСР видало наказ про заходи щодо поліпшення підготовки наукових кадрів у вищих навчальних закладах Української РСР. Відмічено, що в багатьох ВНЗ України підготовка наукових кадрів через аспірантуру і робота з підвищення наукової кваліфікації викладацького складу була налагоджена незадовільно; значна частина аспірантів не захищала дисертації в період навчання; з 118 аспірантів, які закінчили навчатись у 1946 році, захистили кандидатські дисертації лише 16 осіб. Управління наказало директорам ВНЗ визначити строки захисту дисертацій для завідувачів кафедр, які не мали вченого ступеня доктора наук і звання професора; забезпечити якісне виконання планів набору в

аспірантуру, встановити суворий контроль за виконанням індивідуальних планів аспірантами; забезпечити складання для кожного наукового робітника індивідуального плану підвищення наукової кваліфікації і його реалізацію. Управління у справах вищої школи при Раді міністрів УРСР вимагало докорінного покращення якості роботи факультетів, кафедр з підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів й мобілізації на виконання цього завдання професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941 - 1950. Збірка документів і матеріалів.* – К., 1989. – С. 320 - 322.

13 листопада (четвер).

8. Українська РСР обрана членом Ради безпеки ООН на строк до 31 грудня 1949 р. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 112.

14 листопада (п'ятниця).

8. Українська РСР обрана членом комісії ООН з питання незалежності Кореї. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 112.

17 листопада. (понеділок).

5. На засланні у Сибіру загинув єпископ Йосафат Коциловський. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 78.

18 листопада (вівторок).

3. Сумська область. Став до ладу один з найбільших в СРСР рафінадний завод на Хуторі Михайлівському. *Радянська Україна.* – 1947. – 19 листопада.

18 – 21 листопада (вівторок – п'ятниця).

8. Нью-Йорк (США). Тривала перша Панамериканська українська конференція (ПАУК), у якій взяли участь представники української діаспори з США, Канади, Бразилії, Аргентини, Парагваю та Уругваю. Створено постійне представництво українців американських країн і секретаріат ПАУК. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1947. – 29 листопад.

20 листопада (четвер).

4. “Літературна газета” надрукувала редакційну статтю “Буржуазних націоналістів – на смітник історії”. Затавровані виключені із Спілки радянських письменників України П.Карманський, М.Рудницький, А.Патрус-Карпатський. *Літературна газета*. – 1947. – 20 листопада.

22 листопада (субота).

4. На загальних зборах з нагоди тридцятиріччя Жовтневої революції Академія наук УРСР прийняла резолюцію. Відмічено, що АН УРСР не стала провідним науковим центром в Україні, не здійснювала систематичних наукових зв'язків з АН СРСР. Академія та її президія не забезпечили розгортання критики “недоліків” у роботі наукових установ, що призвело до появи робіт з “буржуазно-націоналістичними перекрученнями, низькопоклонством перед західною буржуазною наукою”. Науковому складу АН УРСР пропонувалося підвищити знання з марксизму-ленінізму. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950. Збірка документів і матеріалів*. – К., 1989. – С. 323-325.

27 листопада (четвер).

4. “Радянська Україна” надрукувала редакційну статтю “За ідейну чистоту, за більшовицьку партійність української радянської літератури”. Засуджена творчість М.Рильського, Ю.Яновського, І.Сенченка, П.Карманського, М.Рудницького, А.Патрус-Карпатського. *Радянська Україна*. – 1947. – 27 листопада.

7. Помер дійсний член Академії наук УРСР О.Корчак-Чепурків-

ський. *Радянська Україна. – 1947. – 29 листопада.*

28 листопада (п'ятниця).

1. Міністр внутрішніх справ СРСР С.Круглов направив заступнику голови Ради міністрів СРСР Л.Берія повідомлення щодо переселення з західних областей України 26460 сімей (76268 осіб) “активних націоналістів і бандитів”. 21197 сімей (61066 осіб) направлено на роботу у вугільній промисловості східних районів СРСР, інші 5264 сім'ї (15202 особи) в Омську область для роботи на промислових підприємствах і в сільському господарстві. Відмічено, що сім'ї спецпереселенців, які не мали працездатних членів, відчували важку скруту у постачанні продовольством, одягом і взуттям, оскільки не було кому працювати на виробництві. Органи Міністерства внутрішніх справ СРСР встановили 3536 таких сімей (7186 осіб). МВС СРСР вважало за потрібне впродовж грудня 1947 р. і першого кварталу 1948 р. надати їм безкоштовну допомогу продовольством з розрахунку в день на одну людину: борошна – 150 г, солі – 15 г і цукру (лише дітям) – 15 г. Виділити і видавати за гроші бавовняної тканини 6500 м, шкіряного взуття 2200 пар. *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга I. – Л., 1993. – С. 294-295.*

Листопад.

3. Полтава. Завершено будівництво і здано в експлуатацію масложиркомбінат з продуктивністю 45 тонн олії на добу. Одночасно стала до ладу новозбудована теплова електростанція потужністю 500 кВт, що працювала на відходах комбінату. *Радянська Україна. – 1947. – 15 листопада.*

4. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У, перевіривши роботу культосвітніх закладів Дніпропетровської, Полтавської, Сумської, Миколаївської, Кіровоградської областей і встановивши, що не вжито заходів для перетворення сільських клубів у центри культурного і політичного виховання сільського населення прийняли постанову “Про заходи до поліпшення роботи сільських і колгоспних клубів”.

Наголошувалося, що в клубах мало організовувалось міроприємств, змістом яких було б ознайомлення селян з російською культурою, з її “благотворним впливом” на українську культуру, з картиною „капіталістичної експлуатації, маразму і загнивання буржуазної культури”. Культосвітні заклади на селі не стали центром розгорнутої ідеологічної роботи серед мас, боротьби з “рештками українсько-буржуазного націоналізму”, не організовували роботу щодо ліквідації неписьменності серед населення особливо в західних, Ізмаїльській і Закарпатській областях УРСР. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У зобов’язали Комітет у справах культосвітніх закладів при Раді міністрів УРСР, виконавчі комітети рад і парткоми КП(б)У усунути усі наявні хиби. *Радянська Україна. – 1947. – 19 листопада.*

8 грудня (понеділок).

4. Міністерство освіти УРСР направило Раді міністрів УРСР доповідну записку про хід ліквідації неписьменності та малописьменності серед дорослого населення західних, Ізмаїльської та Закарпатської областей. Відмічено, що в цих областях навчено 310,7 тис. малописьменних. Приймаючи до уваги неповноту попередніх обліків, Міністерство освіти УРСР провело спеціальний облік, відповідно до якого у 1947/48 навчальному році потрібно було навчити 167,7 тис. неписьменних і 175,1 тис. малописьменних з тим, щоб завершити ліквідацію неписьменності у цьому регіоні у 1949 році. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950. Збірка документів і матеріалів. – К., 1989. – С. 325-327.*

9 грудня (вівторок).

6. Опублікована постанова Ради міністрів УРСР і ЦК КП(б)У “Про звільнення у 1947 і 1948 роках від обов’язкових поставок сільськогосподарських продуктів державі, грошових податків і страхових платежів господарств, які переселені з Польщі й інших держав та про надання грошової допомоги переселенцям з Польщі і Чехословаччини, які мають у ній гостру потребу”. Виконавчим комітетам облард

областей, в яких розселені переселенці, дозволено витратити на допомогу у 1947 р. з місцевого бюджету 10 млн. руб. Грошова допомога переселенцям мала перераховуватись на оплату переданих їм готових будівель, а також на оплату будівельних матеріалів і робочої сили, наданих переселенцям на будівництво для них жител. Розмір допомоги встановлено від 500 до 2 тис. руб. на сім'ю. *Радянська Україна. – 1947. – 9 грудня.*

21 грудня (неділя).

1. Відбулися вибори до місцевих рад УРСР. Обрано 307361 депутата до 25 облрад, 13 окружних рад, 750 райрад, 258 міськрад, 86 райрад у містах, 16405 сільрад і 465 селищних рад. Визначено недійсними 0,02% бюлетенів. Серед депутатів: – 99782 жінки (32,46%), – 97777 членів і кандидатів ВКП(б) (31,81%). У 11 виборчих округах з виборів до сільрад кандидати, що балотувалися, не одержали більшості голосів і не були обрані; у 3 округах з виборів до сільрад вибори визнані недійсними у зв'язку з допущенням порушень Положення про вибори. *Радянська Україна. – 1947. – 28 грудня.*

26 грудня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР увільнила М.Хрущова від обов'язків голови Ради міністрів Української РСР й призначила на цю посаду Д.Коротченка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 1-2.*

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Розглянуто організаційні питання. У зв'язку з переходом Л.Кагановича на роботу заступника голови Ради міністрів СРСР, пленум увільнив його від обов'язків першого секретаря ЦК КП(б)У, першим секретарем ЦК КП(б)У обраний М.Хрущов. Д.Коротченко увільнений від обов'язків другого секретаря ЦК КП(б)У, на цю посаду обраний Л.Мельников і введений до складу членів політбюро і оргбюро ЦК КП(б)У. *Радянська Україна. – 1947. – 27 грудня.*

30 грудня (вівторок).

3. На заводі “Азовсталь” стала до ладу мартенівська хитна піч № 5, найбільша з відбудованих на підприємстві. *Радянська Україна. – 1947. – 31 грудня.*

Грудень.

3. Чернігівська область. Відбудований й введений у дію Линовицький цукровий завод. *Радянська Україна. – 1947. – 24 грудня.*

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1948

5 січня (понеділок).

7. За постановою президії Верховної Ради СРСР письменник В. Сосяра нагороджений орденом Леніна. *Літературна газета. – 1948. – 8 січня.*

6 січня (вівторок).

3. Київ. Електромеханічний завод розпочав випускати силові трансформатори та насоси для водопровідних станцій, які раніше в Україні не вироблялися. *Радянська Україна. – 1948. – 6 січня.*

7 січня (середа).

1. Львівська область. Обком КП(б)У направив у ЦК КП(б)У доповідну записку з проханням закрити обласну газету польською мовою “Червоний штандар”. Передбачалося на матеріальній і фінансовій базі цієї газети створити львівську обласну молодіжну газету – орган обкому і міськкому ЛКСМУ. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 516.*

8 січня (четвер).

4. У “Літературній газеті” вийшла стаття М. Шамоти “Коли письменник не любить людину”. Про націоналістичні засади “естетики” Ю. Яновського”. Засуджена “буржуазна естетика” роману Ю. Яновського “Жива вода”. *Літературна газета. – 1948. – 8 січня.*

14 січня (середа).

3. Машинобудівники Ново-Краматорського заводу закінчили обробку великого колеса для четвертої гідротурбіни Дніпрогесу. *Радянська Україна. – 1948. – 14 січня.*

24 січня (субота).

1. Київ. У державному театрі опери та балету імені Тараса Шевченка відкрилася ювілейна сесія Верховної Ради УРСР, присвячена 30-річчю Української РСР. *Радянська Україна. – 1948. – 24 січня.*

27 – 29 січня (вівторок – четвер).

1. Львів. Відбувся судовий процес над лікарем О.Барвінським. Він засуджений до 10 років ув'язнення з конфіскацією майна. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 518-521.*

28 січня (середа).

8. Ватикан. Папська радіостанція передала докладну історію про долю Української греко-католицької церкви в Галичині й Закарпатті. Йшлося про насильне „возз'єднання” цієї церкви з РПЦ, терор проти священиків і віруючих, закриття монастирів і церков. *Новий шлях (Вінніпег). – 1948. – 7 лютого.*

28 січня – 14 лютого (середа – субота).

4. Львів. Комісія обласного комітету КП(б)У провела перевірку діяльності консерваторії. У звіті комісії відмічено, що професорсько-викладацький склад консерваторії в значній мірі не відповідав вимогам радянської вищої школи і потребував негайного „якісного” його покращення, зокрема заміни завідувача навчальною частиною В.Тіпакова. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 524-526.*

30 січня (п'ятниця).

8. Нью-Йорк (США). У концертному залі Карнегі Хол свій перший концерт дала 20-літня українська скрипалька з Вінніпегу Д.Гресько. *Новий шлях (Вінніпег). – 1948. – 4 лютого.*

Січень.

3. Ворошиловградська область. У Кадіївці, Попасній та Ровеньках відкрито потужні хлібозаводи. Весь процес випікання хліба на заводах механізовано. *Радянська Україна. – 1948. – 14 січня.*

3. Відновлювачі шахт комбінату “Сталінвугілля” здали в експлуатацію першу чергу шахти “Пролетар” тресту “Куйбишеввугілля”. Завершено будівництво нової шахти № 6-7 “Микитівка” тресту “Торлівськвугілля”. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов. – К., 1980. – С. 98.*

4. Вийшов з друку новий Російсько-український словник, текст якого підготовлено Інститутом мовознавства Академії наук УРСР. Відповідальний редактор словника – дійсний член АН УРСР, професор М.Калинович. Словник містить 80 тис. слів. *Радянська Україна. – 1948. – 28 січня.*

Січень – квітень.

1. На території семи західних областей УРСР радянською владою зафіксовано 505 проявів діяльності ОУН і УПА (січень – 110, лютий – 111, березень – 128, квітень – 156). *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 53.*

4 лютого (середа).

8. Вінніпег (Канада). Газета “Новий шлях” повідомила про призначення єпископа І.Бучка Апостольським візитатором українців у Західній Європі. *Новий шлях (Вінніпег). – 1948. – 4 лютого.*

7 лютого (субота).

3. Відновлені регулярні рейси вантажних суден на лінії Маріуполь – Одеса. *Радянська Україна. – 1948. – 7 лютого.*

12 лютого (четвер).

6. Відповідно до постанови Ради міністрів Союзу РСР від 3 лютого 1948 р. Рада міністрів Української РСР дозволила продаж і обмін зерна,

борошна й печеного хліба колгоспами, колгоспниками та одноосібними селянських господарств УРСР. *Радянська Україна. – 1948. – 12 лютого.*

18 лютого (середа).

8. Українська РСР вступила у члени Всесвітнього поштового союзу. Його мета – забезпечення організації та удосконалення різних видів поштових зносин і створення в цій галузі сприятливих умов для розвитку міжнародного співробітництва. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961 рр. – К., 1963. – С. 113.*

19 лютого (четвер).

1. ЦК КП(б)У направив інформацію на ім'я М.Хрущова про хід боротьби з ОУН і УПА в західних областях Української РСР за першу половину лютого 1948 р. Повідомлялося про зростання масштабів дій сил націоналістичного руху. Зазначалося, що в січні 1948 р. мали місце 110 акцій з боку повстанців і підпільників, а за 15 днів лютого 1948 р. – 64. Пропорційно зросли втрати радянської сторони: в II декаді січня – 51, в III декаді – 77, впродовж 15 днів лютого 1948 р. – 140 осіб убитих і уведених повстанцями. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 52-53.*

23 лютого (понеділок).

4. Київ. Театр російської драми імені Лесі Українки показав прем'єру п'єси братів Тур і Л.Шейніна “Губернатор провінції”. Постановник спектаклю – заслужений діяч мистецтв УРСР В.Неллі. *Радянська Україна. – 1948. – 25 лютого.*

24 лютого (вівторок).

9. Київ. Закінчилися всесоюзні змагання плавців на приз газети “Комсомольская правда”, які проходили в палаці фізкультури імені М.Хрущова. У запливі на 100 м брасом М.Гавриш (“Динамо”) пропливла 400 м вільним стилем за 6 хв. 15,4 сек., поліпшивши рекорд України.

Радянська Україна. – 1948. – 26 лютого.

26 лютого (четвер).

3. Дніпропетровськ. Стала до ладу нова потужна мартенівська піч № 2 заводу імені Лібкнехта. *Радянська Україна. – 1948. – 11 лютого.*

28 лютого (субота).

8. Мадрид (Іспанія). Часопис “Прімер Пляно”, з найбільшим тиражем серед ілюстрованих тижневиків Іспанії та Південної Америки, надрукував велику статтю про кінорежисера українця Є.Деслава. Подаючи дані про кінороботи Є.Деслава в мадридських та лісабонських кіностудіях, часопис відмітив його українське походження, участь у боротьбі за українську незалежність і авторство низки оповідань та романів написаних українською мовою. *Новий шлях (Вінніпег). – 1948. – 10 березня.*

29 лютого (неділя).

4. “Радянська Україна” опублікувала редакційну статтю “До кінця викрити антинародний формалістичний напрям у музиці”. Повідомлено про закінчення зборів композиторів Києва, присвячених обговоренню постанови ЦК ВКП(б) від 10 лютого 1948 р. “Про оперу “Велика дружба” В.Мураделі. У прийнятій зборами резолюції засуджено “формалістичний антинародний напрям, який мав місце в радянській і, зокрема, українській музичній творчості” композиторів Б.Лятошинського, Г.Таранова, М.Гозенпуда, Д.Клебанова, А.Солтиса. Збори засудили “національну обмеженість, ідеалізацію минулого”, що „мали місце” у творах М.Вериківського, С.Людкевича, М.Колесси, Р.Симовича. *Радянська Україна. – 1948. – 29 лютого.*

Лютий.

4. Київ. У Кабінеті єврейської культури Академії наук УРСР відбувся літературний вечір, присвячений питанням боротьби з “буржуазним націоналізмом”. Завідувач літературним відділом кабінету Є.Лойцкер зробив доповідь на тему: “Проти буржуазного націоналізму і національної

обмеженості в єврейській радянській літературі”. “Переїнятими націоналістичною ідеологією” визнані оповідання письменника І.Кіпніса, книги віршів Г.Ошеровича, А.Платнера, М.Грубіяна. Приклади національної обмеженості наведені в творах Г.Добіна, М.Харац та інших єврейських письменників. *Літературна газета*. – 1948. – 26 лютого.

4. Львів. Відбулась обласна партійна конференція, на якій розглядалась діяльність творчих спілок і культурно-освітніх установ регіону. Відмічалось, що орган львівської філії Спілки радянських письменників УРСР журнал “Радянський Львів”, внаслідок відсутності більшовицького керівництва, продовжував незадовільно працювати й не розгорнув справжньої боротьби проти “буржуазно-націоналістичної ідеології”. Негативно оцінена робота львівської організації композиторів. Зазначено, що її члени не створили жодного твору, який би відповідав радянським вимогам; частина композиторів – (Т.Маєрський, А.Солтис) перебували під впливом “упадницької” західноєвропейської музики; серед місцевих композиторів існувала національна обмеженість, вони зверталися у своїй творчості до української старовини (симфонія Р.Сімовича “Слово”). Визнано, що партійні організації послабили антирелігійну пропаганду, а деякі комуністи неправильно зрозуміли об’єднання греко-уніатської церкви з православною; обласні і районні газети слабо боролися з низькопоклонством перед буржуазною культурою. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. Том 1. 1939 – 1953*. – К., 1995. – С. 528-530.

8. Польща. Поліція безпеки арештувала 22 українських націоналістів. Їх обвинувачено в убивстві генерала К.Сверчевського, польського віце-міністра державної оборони. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1948. – 25 лютого.

8. ЧССР. Розпочалась кампанія проти Української католицької церкви. Преса називала українських католицьких священиків “зрадниками народу”, “колаборантами фашизму”, протиставляючи їм православних священиків, підпорядкованих московській патріархії, як “правдивих патріотів”. Урядом ЧССР відмовлено в реєстрації Греко-католицької церкви. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 78.

4 березня (четвер).

4. “Літературна газета” надрукувала статтю С.Мішура “Шкідлива писанина під маркою наукових досліджень”. Критикується діяльність Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії Академії наук УРСР. Зазначено, що окремі співробітники інституту у своїх працях “сліпо йшли за ворожими” концепціями М.Грушевського; не розкривали “класової природи” явищ українського фольклору, а висували на перший план національні фактори; пропагували “реакційні теорії” про безбуржуазність української нації. Засуджено статті члена-кореспондента АН УРСР П.Попова “Дні і місяці українського селянина” М.О.Максимовича”, заступника директора по науковій частині Ф.Лаврова та інших. *Літературна газета*. – 1948. – 4 березня.

6 березня (субота).

8. Вінніпег (Канада). Газета “Новий шлях” повідомила про призначення Папою Пієм XII українського греко-католицького єпископа В.Ландика екзархом (автономним єпископом) усіх українців-католиків у Канаді. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1948. – 6 березня.

9 – 11 березня (вівторок – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Прийнята постанова “Про підсумки 1947 сільськогосподарського року, підготовку й проведення весняної сівби і дальші завдання партійної організації України по виконанню рішення лютневого Пленуму ЦК ВКП(б) “Про заходи піднесення сільського господарства в післявоєнний період”. Зазначено, що організаторська робота в колгоспах багатьох районів підмінювалася адмініструванням, частою зміною голів колгоспів, порушенням внутрішньоколгоспної демократії. Багато партійних і радянських органів погано виконували вимоги лютневого пленуму ЦК ВКП(б) про систематичне і вмале керівництво сільським господарством; допускали бюрократичні методи роботи – давали завдання районам, МТС, колгоспам без їх організаційного забезпечення і в процесі роботи не перевіряли виконання плану. В окремих колгоспах значна кількість колгоспників не відробляли

встановленого мінімуму трудоднів. Пленум ЦК КП(б)У особливо наголосив на надзвичайно незадовільному ході відновлення громадського тваринництва в колгоспах України, зокрема у Кам'янець-Подільській, Житомирській, Запорізькій, Чернігівській, Вінницькій і Дніпропетровській областях. Пленум ЦК КП(б)У підкреслив, що успішне виконання завдань з піднесення і розвитку сільського господарства України залежало, насамперед, від докорінного поліпшення його керівництва партійними організаціями республіки. *Радянська Україна. – 1948. – 12, 14 березня.*

10 березня (середа).

1. М.Хрущов направив Й.Сталіну листа з характеристикою стану боротьби з ОУН і УПА. Повідомлялося, що впродовж останніх трьох років ліквідовані всі великі формування УПА і значна кількість підпільних осередків ОУН, а залишки повстанців перейшли виключно до терористичних дій окремими бойовиками і групами в 2-5 бійців. У зв'язку з покладенням завдань остаточної ліквідації націоналістичного руху в західних областях УРСР на органи Міністерства державної безпеки, в листі ставилось питання щодо зміцнення їхньої матеріальної бази, виділення, зокрема, 300 вантажних автомашин. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 51-52.*

11 березня (четвер).

1. Київ. Відкрилась IV сесія Верховної Ради Української РСР. *Радянська Україна. – 1948. – 11 березня.*

3. Харків. На машинобудівному заводі “Червоний жовтень” виготовлений вакуумний прес для цегельної промисловості, продуктивністю 6 тис. штук цегли на годину. *Радянська Україна. – 1948. – 11 березня.*

15 березня (понеділок).

4. 102 театри України зняті з державних дотацій, 15 театрів залишено на дотаціях тимчасово – до 1 січня 1949 р. *Радянська Україна. – 1948. – 20 березня.*

30 березня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про стан розгляду заяв і скарг трудящих в міністерствах фінансів і торгівлі Української РСР”. Наголошено, що в Міністерстві торгівлі УРСР мали місце численні випадки зволікання розгляду скарг і заяв трудящих; не простежувалися ті з них, які пересилалися на вирішення місцевих організацій; не контролювався розгляд скарг і заяв на місцях; не вживалися заходи щодо ліквідації бюрократизму. Міністерства фінансів і торгівлі УРСР допускали практику пересилання скарг і заяв населення на розгляд керівників тих організацій і установ, на дії яких вони подавалися. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала міністра фінансів УРСР Г.Сахновського і міністра торгівлі УРСР І.Лукашова ліквідувати недоліки у цій справі. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 3.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про розгляд скарг на недоліки в справі стягнення коштів (аліментів) на утримання дітей”. Міністра юстиції УРСР Д.Панасюка зобов’язано дати судовим органам вказівки щодо забезпечення розгляду всіх справ по аліментах у найкоротші строки та вживати потрібні заходи з розшуку батьків, які ухилялися від сплати аліментів; організувати систематичний контроль за роботою судів та судових виконавців у справах стягнення аліментів. Усіх керівників державних установ, підприємств та організацій зобов’язано дотримуватись того, щоб стягнення аліментів за виконавчими листками проводилося щомісяця та щоб одночасно із стягненням чергових сплат проводилось стягнення заборгованості; в разі переходу на іншу роботу або звільнення робітника, з якого вираховувалися аліменти, в триденний строк за місцем його нової роботи пересилати виконавчий лист. У разі надходження від жінок, особливо багатодітних матерів, скарг на важкий матеріальний стан, що утворився внаслідок недержання аліментів, надавати їм термінову матеріальну допомогу. У випадках особливої нужденності тимчасово влаштовувати дітей у дитячі будинки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 3.*

8. Прага (ЧССР). Уряд республіки закрити музей Визвольної боротьби України, який діяв з 1925 р. Вважалося, що його організували та

підтримували антикомуністичні українські емігранти, вороги СРСР і, замість збирання історичних пам'яток, у музеї нагромаджувались політичні матеріали. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1948. – 15 травня.

Березень.

8. Лозанна (Швейцарія). Тижневик “Ілюстре” надрукував спеціальну мапу Європи під заголовком “Війна в сутінку”, присвячену підпільній боротьбі народів континенту з радянською владою. В тексті під мапою таємним рухом, що в кінці 1947 року привернув до себе увагу цілого світу, названа боротьба УПА в Карпатській Україні. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1948. – 20 березня.

2 квітня (п'ятниця).

4. Радою міністрів СРСР присуджена Сталінська премія за визначні праці 1947 р. у галузі поезії В.Сосюрі – за збірку віршів “Щоб сади шуміли”. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 квітня.

3 квітня (субота).

6. Харків. Головний механік цегельного заводу №2 А.Поляков винайшов агрегат для механізованої нарізки цегли-сирцю. Випробування першого дослідного зразка автомата показало його перевагу над аналогічними закордонними конструкціями як з продуктивності, так і зручності в експлуатації. *Радянська Україна*. – 1948. – 3 квітня.

10 квітня (субота).

3. Костянтинівка Сталінської області. На металургійному заводі здано в експлуатацію відбудований прокатний стан “585”. З пуском стана закінчена відбудова основних цехів заводу. *Радянська Україна*. – 1948. – 14 квітня.

11 квітня (неділя).

3. Відбудована мартенівська піч заводу “Запоріжсталь” видала першу плавку. Завод почав діяти із замкненим металургійним циклом,

випускаючи чавун, сталь, прокат. *Радянська Україна. – 1948. – 13 квітня.*

12 квітня (понеділок).

1. Міністерство державної безпеки УРСР направило МДБ СРСР та Раді міністрів СРСР повідомлення про еміграційні настрої серед українських переселенців з Чехословаччини, які отримали радянське громадянство. Відмічалось, що через скрутне матеріальне становище, відбирання карантинними комісіями продуктів харчування, насильну колективізацію, антирадянську пропаганду українських націоналістів переселенці почали надсилати колективні листи до Чехословацького посольства у Москві, до президій Верховних Рад СРСР і УРСР з вимогою повернути їх у Чехословаччину. В результаті проведених оперативних заходів Міністерство державної безпеки УРСР виявило й арештувало організаторів антирадянської діяльності переселенців у Рівненському, Дубнівському і Здолбунівському районах Рівненської області. Для посилення чекістської роботи серед переселенців у місця їх розселення направлені оперативні працівники УМДБ Волинської і Рівненської областей. МДБ УРСР вжило заходів щодо розкладення імміграційних настроїв серед переселенців і зриву їх намірів нелегального повернення за кордон. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 363-364.*

14 квітня (середа).

5. Львів. Обласний комітет КП(б)У прийняв постанову “Про стан антирелігійної пропаганди і агітації в області”. Відмічено, що деякі партійні організації відійшли від роботи з “остаточного руйнування” релігійних вірувань. Тому серед окремих молодих членів КП(б)У склалося неправильне уявлення про те, що партія змінила своє ставлення до релігії й церкви і вважала недоречним ведення “наступальної антирелігійної пропаганди й агітації”. Наголошено на посиленні боротьби партійних організацій з греко-уніатським підпіллям. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953). – К., 1995. – С. 543-546.*

15 квітня (четвер).

4. Львів. У газеті “За Радянську науку” надруковано статтю І.Черденченка і В.Лесика “Проти буржуазно-націоналістичних перекирчєнь у літературознавстві”. Засуджена творчість професора М.Рудницького. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953).* – К., 1995. – С. 546-550.

16 квітня (п’ятниця).

4. Львів. Дирекція консерваторії склала негативні характеристики на М.Колессу та С.Крушельницьку у зв’язку з необхідністю звільнення їх з роботи. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953).* – К., 1995. – С. 550 -553.

21 квітня (середа).

3. Ново-Краматорськ. У мартєнівському цеху машинобудівного заводу стала до ладу відбудована електропіч. Почалась плавка високоякісної сталі. *Радянська Україна. – 1948. – 22 квітня.*

4. Рада міністрів СРСР постановила присудити Сталінські премії 1947 р.: у галузі музики (концертно-виконавська діяльність) – Г.Верьовці, заслуженому діячеві мистецтв УРСР, професору, диригенту; в галузі живопису – М.Хмельку – за картину “За великий російський народ”, В.Пузирькову – за картину “Чорноморці”, Г.Мєліхову – за картину “Молодий Тарас Шевченко у художника К.П.Брюллова”; в галузі театраль-но-драматичного мистецтва – М.Крушельницькому (народному артисту СРСР, постановнику), Л.Дубовику (народному артисту УРСР, постановнику), О.Сердюку (народному артисту УРСР), Д.Антоновичу-Будько (народному артисту УРСР), Ф.Радчуку (народному артисту УРСР), В.Греченку (художнику) – за спектакль “Генерал Ватутін” у Харківському українському драматичному театрі імені Тараса Шевченка. *Радянська Україна. – 1948. – 21 квітня.*

22 квітня (четвер).

1. Управління кадрів ЦК КП(б)У направило на ім’я М.Хрущова

доповідну записку. Повідомлялося, що, зокрема, в Тернопільській області діяльність оунівського підпілля і його збройних груп спрямована головним чином проти колективізації. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 54.*

27 квітня (вівторок).

7. Помер учений літературознавець, дійсний член Академії наук УРСР, директор Львівської бібліотеки АН УРСР, завідувач Львівським відділом Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії АН УРСР В.Щурат. *Радянська Україна. – 1948. – 29 квітня.*

Квітень.

1. За повідомленням міністра внутрішніх справ Карело-Фінської РСР на територію республіки прибули ешелони з Української РСР, в яких нараховувалося 1852 спецпоселенці-“указники”, в тому числі: чоловіків – 923, жінок – 929. Депортація “указників” з УРСР проводилась на основі постанов Ради міністрів УРСР від 21 лютого 1948 р. і 2 червня 1948 р. Під укази підпали особи, які ухилялися від трудової діяльності і вели „паразитичний” спосіб життя. *Бугай М. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 39.*

3. Завершена відбудова художніх промислів, зруйнованих у роки Великої вітчизняної війни. Система “Укрхудожпромспілки” зросла на 20 артілей і досягла кількості 137 артілей. Випускалися чоловічі і жіночі вишиті сорочки, килими, плахти, вишиті і ткані скатертини, художні вироби різьблення на дереві. *Радянська Україна. – 1948. – 9 квітня.*

3. Станіславська область. Уперше після війни на Ріпнянському нафтопромислі запроваджено при бурінні свердловин роторні верстати. *Радянська Україна. – 1948. – 14 квітня.*

6. Київ. Аеропорт відкрив нові пасажирські повітряні лінії. Вони зв’язали столицю Української РСР з волзькими містами – Куйбишевим і Саратовом. *Радянська Україна. – 1948. – 17 квітня.*

6. Уповноважений державної планової комісії Ради міністрів СРСР у

Львівській області направив доповідну записку секретарю львівського обкому КП(б)У і голові облвиконкому про незадовільний хід призову молоді для шкіл фабрично-заводського навчання Донбасу і Львівської області. Відмічено, що в області спостерігалось масове ухиляння молоді від мобілізації, як результат агітації з боку українських націоналістів. З метою прискорення мобілізації застосовувалися методи голого адміністрування з викликом призовників через військкомати, залученням органів міліції і організацією облав (Рава-Руський, Глинянський, Ново-Яричівський, Ново-Милятинський та інші райони). Повідомлялося, що призовники переховувалися у своїх та сусідніх селах і районах, а також у Львові. Частина з них, щоб уникнути мобілізації, йшла працювати на підприємства Львова й області. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953). – К., 1995. – С. 556.*

9. Запоріжжя. Переможцем всесоюзних змагань з греко-римської боротьби у напівлегкій вазі став шестиразовий чемпіон СРСР киянин А.Алтир'ян. *Радянська Україна. – 1948. – 8 квітня.*

13 травня (четвер).

3. Дніпропетровськ. На коксохімічному заводі видала перший кокс відбудована коксова батарея. З її пуском довоєнна потужність заводу відновлена на три чверті і зменшена потреба довозу коксу для металургійних заводів Придніпров'я з Донбасу. *Радянська Україна. – 1948. – 14 травня.*

21 травня (п'ятниця).

6. З Києва до Мінеральних Вод вирушив перший пасажирський поїзд. *Радянська Україна. – 1948. – 22 травня.*

22 травня (субота).

4. “Радянська Україна” опублікувала статтю С.Шаховського “Шкідливі перекручення у викладанні літератури”. Засуджені тези доповідей Одеського державного університету, прочитані на сесії, яка була присвячена 30-річчю Жовтневої революції. Відмічено, що викладання української літератури в університеті, особливо радянської, було “позначене

рецидивами буржуазного націоналізму, апологетикою шкідливих і ворожих творів”. “Одвертою апологією ворогів народу” визнана доповідь доцента А.Недзвідського “Українська радянська література першого революційного триріччя (1918-1921)”, який висловив думку, що справжніми фундаторами радянської літератури в Україні були не П.Тичина, В.Сосюра та інші радянські письменники, а “перші хоробрі”, діячі партії боротьбистів – В.Кобилянський, Є.Григорук та інші. *Радянська Україна. – 1948. – 22 травня.*

23 травня (неділя).

4. “Радянська Україна” опублікувала постанову ЦК КП(б)У “Про стан і заходи поліпшення музичного мистецтва на Україні у зв’язку з рішенням ЦК ВКП(б) “Про оперу “Велика дружба” В.Мураделі”. Відмічено, що стан музичної творчості в Україні “цілком і повністю” підтвердив наявність і боротьбу двох напрямів у музиці (відповідно до тези А.Жданова) – прогресивного радянського з формалістичним. Зазначено, що представники формалістичного напрямку в Україні порвали з традиціями музичної спадщини, і, в першу чергу, російської класичної музики. До цього “антинародного” напрямку зараховані твори композитора Б.Лятошинського і його наслідувачів (Г.Таранова, І.Белзи, М.Тіца, М.Гозенпуда та інших). Проникнутою впливом “буржуазної, націоналістичної ідеології” визнана творчість композитора М.Вериківського. “Великі хиби і перекручення” відмічено у творчості композиторів Львова (М.Колесси, Р.Сімовича). Наголошено, що музикознавці Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії Академії наук УРСР, а також Київської, Харківської, Одеської і Львівської консерваторій не створили наукових праць з питань російської й української класичної музики і проблем радянської естетики, на основі критики не зуміли “викрити чужі принципам соціалістичного реалізму погляди і лжетеорії у музиці”. ЦК КП(б)У вважав, що “помилки і перекручення” в музичній творчості України стали результатом “неправильної лінії” в розвитку музичного мистецтва комітету у справах мистецтв УРСР і колишнього правління Спілки радянських композиторів України. *Радянська*

Україна. – 1948. – 23 травня.

24 травня (понеділок).

3. На заводі “Запоріжсталь” закінчена відбудова другої за чергою мартенівської печі № 3. *Радянська Україна. – 1948. – 25 травня.*

25 – 28 травня (вівторок – п’ятниця).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Заслухано і обговорено питання про підсумки весняної сівби, догляд за посівами, підготовку і проведення збирання врожаю, хлібозаготівель і заготівель інших сільськогосподарських продуктів та про стан організаційно-партійної і масово-політичної роботи в Харківській обласній партійній організації. Перед парторганізаціями поставлено завдання забезпечити догляд за посівами, провести вчасно і без втрат збирання врожаю, досягти дострокового виконання плану хлібозаготівель кожним колгоспом, радгоспом і селянським господарством. Відмічено, що Харківський обком, міськком і райкоми КП(б)У недостатньо керували роботою первинних організацій; не займалися питаннями поліпшення культурно-побутового обслуговування трудящих, впорядкуванням робітничих гуртожитків, поліпшенням роботи торгівельної мережі; слабо здійснювали контроль за діяльністю господарських керівників. Пленум ЦК КП(б)У зазначив, що обком КП(б)У мало уваги приділяв питанням організаційно-партійної і масово-політичної роботи, не спрямовував роботу парторганізацій вищих навчальних закладів та науково-дослідних інститутів, театрів, творчих спілок, редакцій обласних і районних бібліотек. Пленум ЦК КП(б)У зобов’язав Харківський обком КП(б)У усунути зазначені недоліки. *Радянська Україна. – 1948. – 1, 2 червня.*

29, 31 травня (субота, понеділок).

4. Київ. Відбулася наукова сесія в Інституті історії України Академії наук УРСР, присвячена 300-річчю початку визвольної війни українського народу 1648 – 1654 рр. Промовлялися доповіді щодо приєднання України до Росії у 1954 р. і про значення цієї події “в зміцненні

споконвічної дружби російського і українського народу”. *Радянська Україна*. – 1948. – 28, 30 травня.

30 травня (неділя).

4. Рада міністрів СРСР присудила Сталінську премію за визначні наукові праці за 1947 р. у галузі медичних наук – О.Тимофеевському, дійсному члену Академії медичних наук СРСР, професору Інституту клінічної фізіології імені Богомольця АН УРСР, – за наукові праці у вивченні злоякісних пухлин, які відкрили нові шляхи боротьби з ними, узагальнені в монографії “Експлантація опухів людини”, опублікованій у 1947 р. *Радянська Україна*. – 1948. – 30 травня.

4. Київ. Сесія Академії наук УРСР вдруге обрала президентом АН О.Палладіна, віце-президентами – Є.Патона і П.Погребняка. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998*. – К., 2000. – С. 462.

31 травня (понеділок).

3. Макіївка. На металургійному заводі видала першу плавку сталі мартенівська піч № 1. *Радянська Україна*. – 1948. – 1 червня.

Травень.

3. Здана в повну експлуатацію відбудована й одна з найбільших у Донбасі шахта № 6 “Червона зірка” тресту “Будьоноввугілля”. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРП 1946-1950. Сборник документов и материалов*. – К., 1980. – С. 108.

3. Одеса. На автоскладальному заводі на базі вантажних автомашин марки ГАЗ-93 розпочалося серійне виробництво самоскидів. *Радянська Україна*. – 1948. – 21 травня.

3. Херсон. Електрозавод освоїв виробництво нових електроприладів і вольтметрів для сільських електростанцій. *Радянська Україна*. – 1948. – 27 травня.

3. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про роботу

споживчої кооперації Української РСР”. Відмічено, що Укоопспілка та її місцеві органи погано справлялися з організацією торгівлі, особливо на селі; в недостатніх розмірах проводили закупівлі сільськогосподарських продуктів для потреб кооперативної торгівлі; не виявляли належного дбання щодо забезпечення сільського населення товарами виробничого і побутового призначення. Повільно відроджувалася мережа районних магазинів і сільмагів (на 1 січня 1948 р. відновлено лише 53% їх довоєнної кількості); оптові бази споживчих спілок недостатньо просуvalи товари в роздрібну мережу, часто механічно надсилали товари, не враховуючи попиту, не поліпшували асортимент і якість товарів. Серйозною хвилю в роботі споживчої кооперації визнано наявність розтрат і крадіжок; значних розмірів досягла плінність кадрів (у 1947 р. змінюваність керівних працівників обласних споживспілок становила 34%, оперативних працівників – 38%, керівних працівників райспоживспілок – 54%, голів сільських споживчих товариств – 46%). Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У накреслили ряд завдань з поліпшення торгівлі на селі, з посилення закупівель сільськогосподарських продуктів, із зміцнення фінансового господарства споживчої кооперації та посилення її організаційної роботи. *Радянська Україна. – 1948. – 9 травня.*

4. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про заходи до поліпшення позашкільної роботи з дітьми в містах Української РСР в літній період 1948 року”. Міністерство освіти УРСР, виконавчі комітети, обкоми КП(б)У і ЦК ЛКСМУ зобов’язано організувати й спрямувати позашкільну роботу в дусі радянського патріотизму; добитися, щоб вона відповідала віковим особливостям дітей; розширити мережу ігрових і спортивних майданчиків у парках, подвір’ях шкіл і великих житлових будинків; широко розгорнути роботу школярів з вивчення рідного краю; скерувати роботу клубів піонерів, дитячих станцій на масове охоплення дітей своїми заходами. При палацах культури профспілок створити сектори з роботи серед дітей; добровільним спортивним товариством профспілок організувати дитячі спортивні секції. Забезпечити організоване платне обслуговування дітей спеціальними сеансами в кінотеатрах; поліпшити роботу дитячих бібліотек, проводити

ранки голосного читання, обговорювання літературних творів; організувати літні радіопередачі для школярів. *Радянська Україна. – 1948. – 8 травня.*

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про підготовку початкових, семирічних і середніх шкіл УРСР до нового 1948-1949 навчального року”. Відмічено, що в ряді районів Одеської, Львівської, Чернігівської, Київської та інших областей не всі школи своєчасно підготувались до навчального року; закон про загальне обов’язкове навчання дітей шкільного віку в ряді міст і районів республіки, особливо Кам’янець-Подільської, Запорізької і Дніпропетровської областей виконувався незадовільно; ряд міністерств і відомств УРСР не виконували плани будівництва і відбудови шкіл. Відповідні органи зобов’язано провести в травні 1948 р. по всій республіці облік дітей шкільного віку, затвердити до 20 червня мережу загальноосвітніх і спецшкіл, з 1 вересня при всіх середніх і семирічних школах відкрити буфети. *Радянська Україна. – 1948. – 16 травня.*

6. Запорізька область. Колектив Якимівської науково-дослідної станції механізації сільського господарства закінчив випробування нової удосконаленої станцією сівалки “СШ-6”, для квадратно-гніздової сівби кукурудзи. Сівалка, яку передано в серійне виробництво, дала можливість проводити перехресну культивування, зменшила затрати на обробіток поля в 2-3 рази, збільшила врожайність на 20-30%. *Радянська Україна. – 1948. – 13 травня.*

6. Львів. Професор сільськогосподарського інституту Н.Левченко сконструював новий тип машини з виготовлення торфомінеральних компостів для удобрення полів. Винахід прийнятий технічною радою обласного управління сільського господарства. Науково-дослідний інститут сільського господарства схвалив другий винахід Н.Левченка – конструкцію машини для розсіювання добрива на полях. *Радянська Україна. – 1948. – 8 травня.*

6. Харків. На центральному телеграфі відновлено фототелеграфний зв’язок між Харковом і Києвом та Ленінградом. *Радянська Україна. – 1948. – 28 травня.*

9. Київ. На 18-тих всесоюзних важкоатлетичних змаганнях у палаці фізкультури звання чемпіона СРСР у важкій вазі завоював Я.Куценко (Київ) із результатом 422,5 кг. *Радянська Україна. – 1948. – 14 травня.*

9. Москва. У змаганнях на першість СРСР з вільної боротьби чемпіон УРСР і СРСР А.Алтир'ян (Київ) завоював звання чемпіона країни у напівлегкій вазі. *Радянська Україна. – 1948. – 29 травня.*

1 червня (вівторок).

3. У західних областях УРСР зафіксовано 2313 колгоспів, які об'єднали лише 14,6% індивідуальних селянських господарств. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 54.*

2 червня (середа).

4. Київ. У конференц-залі Академії наук УРСР відкрилася друга всесоюзна конференція з проблем електрохімії. В її роботі взяли участь близько 200 делегатів найбільших міст СРСР. *Радянська Україна. – 1948. – 3 червня.*

4 червня (п'ятниця).

4. Львів. Відбулися загальні збори композиторів і працівників мистецтва міста у зв'язку з рішенням ЦК ВКП(б) “Про оперу “Велика дружба” В.Мураделі”. Відмічено, що в творчості львівських композиторів Ф.Колесси, Р.Сімовича, Т.Маєрського, А.Солтиса мали місце “формалістичні помилки” і “буржуазна націоналістична обмеженість”. Правління Львівської спілки композиторів не організувало роботу композиторів з оволодіння марксистською естетикою, російською музичною спадщиною; значна частина композиторів Львова не працювала над малими „демократичними жанрами” (масові народні пісні, марші) і неправильно ставилися до тих композиторів, що працювали над цими жанрами. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953). – К., 1995. – С. 560-563.*

8 червня (вівторок).

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу Радянських органів Ворошиловградської і Житомирської областей по наданню допомоги і матеріально-побутовому забезпеченню родин загиблих воїнів”. Відмічено, що в ряді районів і міст вказаних областей існували факти неправильного визначення розмірів пенсій, тяганини та бюрократичного ставлення до розгляду заяв про призначення і виплату пенсій, внаслідок чого значне число родин загиблих воїнів не одержувало пенсій та державної допомоги. Виконавчі комітети, сільради та правління колгоспів послабили увагу до справи допомоги родинам загиблих воїнів у побудові і ремонті жилих приміщень, внаслідок чого в ряді сіл і міст цих областей деякі родини загиблих воїнів мешкали у землянках і зовсім не придатних для житла приміщеннях. Президія Верховної Ради УРСР констатувала, що виконками Ворошиловградської і Житомирської областей послабили увагу і піклування про дітей-сиріт, батьки яких загинули під час війни; дитячі будинки розміщувались у непридатних приміщеннях й не забезпечувалися необхідними продуктами. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала відповідні виконкоми негайно виправити існуючі недоліки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 5.*

6. Президія Верховної Ради УРСР з метою впорядкування особистих справ колишніх партизан Великої вітчизняної війни, які діяли на території Української РСР, постановила утворити при президії спеціальну комісію у складі шести чоловік (голова – С.Ковпак). Комісії доручено розгляд матеріалів про матеріально-побутове забезпечення колишніх партизан і їх родин, увіковічення пам’яті загиблих партизан, проведення заміни партизанських документів на постійні. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 5.*

9 червня (середа).

3. Дніпропетровськ. На металургійному заводі імені Петровського стала до ладу відбудована мартенівська піч №9. Із введенням її у дію закінчено відродження зруйнованого німецькими окупантами мартенівського

цеху №3. *Радянська Україна. – 1948. – 10 червня.*

10 червня (четвер).

8. Українські політичні партії на еміграції підписали статут Української національної ради (УНРади) як українського парламенту з виконавчою – Виконавчим органом. *Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Л., 1992. – С. 135.*

12 червня (субота).

4. Київ. Театр української драми імені І.Франка показав прем'єру п'єси О.Корнійчука – “Макар Діброва”. Головні ролі виконали народні артисти СРСР А.Бучма і Н.Ужвій. *Радянська Україна. – 1948. – 13 червня.*

22 червня (вівторок).

8. Польща. В листі до Московського патріарха Олексія митрополит Діонісій, перебуваючи під постійним тиском, визнав “тимчасовість і канонічну неповноту” православної церкви у Польщі з 1924 р. У відповідь на цей лист патріарх Олексій позбавив його титулу “блаженніший”, залишивши титул митрополита й “дарував” автокефалію православної церкві в Польщі, яку очолив архієпископ з Волині Тимофій (Шреттер). *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том I. Українська Православна Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1987. – С. 1057.*

25 червня (п'ятниця).

3. Макіївка. На комбінаті “Сталінвугілля” здана в експлуатацію перша новозбудована після війни шахта № 4-13. *Радянська Україна. – 1948. – 26 червня.*

29 червня (вівторок).

3. Сталіно. На металургійному заводі задута третя відбудована доменна піч №1. *Радянська Україна. – 1948. – 30 червня.*

3. Макіївка. У мартенівському цеху №1 металургійного заводу видала першу плавку сталі піч № 2. *Радянська Україна*. – 1948. – 30 червня.

3. Запоріжжя. Розпочалось завантаження другої коксової батареї коксохімічного заводу, відбудованої трестом “Запоріжбуд”. *Радянська Україна*. – 1948. – 30 червня.

30 червня (середа).

3. Харків. На коксохімічному заводі стала до ладу і видала перший кокс новозбудована друга коксова батарея. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 липня.

Червень.

1. Органи Міністерства державної безпеки УРСР ліквідували керівника групи “Дніпро” проводу Східного краю “Одеса” ОУН А.Лучковського і його заступника та знищили й заарештували 38 осіб з числа членів групи. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.).* – К., 1999. – С. 53.

1. В Управлінні пропаганди і агітації ЦК КП(б)У заслухано доповіді секретарів з пропаганди Сталінського і Ворошиловградського обкомів КП(б)У щодо виконання рішення ЦК ВКП(б) від 28 лютого 1948 р. “Про стан партійно-політичної роботи на вугільних шахтах Донбасу”. Відмічено, що партійно-політична і культурно-освітня робота серед шахтарів регіону поставлена незадовільно, своїм розмахом та ідейним змістом не відповідала завданням, які стояли перед обласними партійними організаціями. Відділи пропаганди і агітації Сталінського та Ворошиловградського обласних комітетів КП(б)У погано організували роботу з агітаторами, обкоми не приділяли уваги розповсюдженню політичної і художньої літератури, преси, налагодженню радіофікації, кінообслуговування трудящих. Відділам пропаганди і агітації обкомів КП(б)У запропоновано усунути зазначені хиби у їх роботі. *Радянська Україна*. – 1948. – 3 червня.

3. Київ. Машинобудівний завод уперше в СРСР розпочав випускати “циклони” – спеціальні пристрої для очищення повітря на цементних

заводах. *Радянська Україна*. – 1948. – 8 червня.

3. Харків. На першій панчішній фабриці Міністерства легкої промисловості УРСР пущено перший у практиці панчішного виробництва механізований конвеєр. Випуск продукції збільшено вдвоє. *Радянська Україна*. – 1948. – 19 червня.

3. Вінниця. Стали до ладу механічний, інструментальний, ремонтно-механічний і термічний цехи новозбудованого інструментального заводу. *Радянська Україна*. – 1948. – 1 липня.

4. Київ. Театр російської драми імені Лесі Українки показав прем'єру п'єси А.Штейна – “Закон честі”. *Радянська Україна*. – 1948. – 24 червня.

1 липня (четвер).

3. Олександрія Кіровоградської області. Закінчено будівництво нової шахти №3 – найпотужнішої шахти буровугільної промисловості в Правобережній Україні. *Радянська Україна*. – 1948. – 1 липня.

4 липня (неділя).

3. На заводі “Запоріжсталь” задута перша в СРСР суцільнозварна доменна піч № 4. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 липня.

13 – 16 липня (вівторок – п'ятниця).

4. Київ. Проходила республіканська нарада завідувачів кафедр і викладачів історії української літератури вищих навчальних закладів України, скликана управлінням у справах вищої школи при Раді міністрів УРСР та Міністерством освіти УРСР. Відмічалось, що літературознавство в Україні, зокрема в частині викладання історії української літератури, “не було вільне від рецидивів буржуазної ідеології – українського буржуазного націоналізму і низькопоклонства перед іноземщиною, формалізму і вульгарного соціологізму”. Наголошено на “помилках і перекрученнях”, які “мали місце” в лекціях доцента Недзвідського (Одеський державний університет), старшого викладача Данилюка (Київський учительський інститут), доцента Сокирка (Київський театральний інститут), старшого викладача Марковського (Чернівецький

державний університет), старшого викладача Дуліби (Львівський державний університет) та інших. *Літературна газета*. – 1948. – 22 липня.

15 липня (четвер).

4. “Радянська Україна” опублікувала статтю О.Килимника і Л.Речмедіна “Фальшива і шкідлива повість”. Засуджена повість М.Щепенка “Людина іде до сонця”, надрукована в журналі “Дніпро”. Відмічено, що автор у “кривому дзеркалі” подав партійних і безпартійних більшовиків. *Радянська Україна*. – 1948. – 15 липня.

16 липня (п'ятниця).

3. Маріуполь. На коксохімічному заводі стала до ладу найпотужніша в СРСР відбудована коксова батарея № 3. *Радянська Україна*. – 1948. – 17 липня.

16 – 20 липня (п'ятниця – вівторок).

8. На першій сесії УНРади її головою обраний Б.Іваницький. Виконавчий орган очолив І.Мазепа. УНРада стала політичною базою Державного центру Української Народної Республіки (УНР) в екзилі на чолі з А.Лівицьким. *Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України*. – Л., 1992. – С. 135.

18 липня (неділя).

1. Міністр внутрішніх справ СРСР С.Круглов надіслав на ім'я Й.Сталіна, В.Молотова, Л.Берія, Г.Маленкова доповідну записку. Зазначено, що з Української РСР за вказівкою президії Верховної Ради СРСР від 21 лютого 1948 р., яка діяла до видання указу від 2 червня 1948 р., крім 681 особи виселено 10758 осіб, з них 6900 осіб направлені на лісозаготівельні підприємства лісової промисловості в Карело-Фінській АРСР і Тюменській області, 3858 осіб направлені на золотодобувні підприємства МВС Якутської області. *Бугай М. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки*. – К., 1992. – С. 39.

24 липня (субота).

3. На заводі “Азовсталь” став до ладу діючих один з найпотужніших в УРСР блюмінг. *Радянська Україна. – 1948. – 25 липня.*

Липень.

1. В Управлінні пропаганди і агітації ЦК КП(б)У відбулась нарада редакторів і завідувачів відділів пропаганди редакцій республіканських газет. Відмічено, що ряд редакцій погано виконували вказівки ЦК ВКП(б) про підвищення ролі преси в справі пропаганди марксистсько-ленінської теорії, газети рідко публікували статті з історії партії, політекономії. Редакції газет, особливо “Правда України” і “Радянська Україна”, не залучали до співробітництва в газетах широкого авторського активу з числа кращих лекторів. Критики зазнала також робота газет за слабе висвітлення питань організації марксистсько-ленінського навчання. *Радянська Україна. – 1948. – 27 липня.*

1. ЦК КП(б)У прийняв постанову “Про підсумки роботи вечірніх університетів марксизму-ленінізму за 1947-48 навчальний рік і новий набір”. Зазначено, що в окремих університетах заняття проводилися на низькому ідейно-теоретичному рівні. Мали місце факти, зокрема в Запорізькому та Чернівецькому університетах, спрощенства та відриву від сучасності у викладанні історії ВКП(б) та СРСР. Багато відділів пропаганди й агітації партійних комітетів недостатньо контролювали ідейний зміст лекцій та семінарських занять; деякі міськкоми КП(б)У несерйозно підходили до питання створення та організації роботи вечірніх університетів, насаджували велику кількість філій, що знижувало якість навчання і призводило до порушення фінансової дисципліни. ЦК КП(б)У зобов’язав міськкоми КП(б)У і директорів вечірніх університетів ліквідувати факультети й організувати навчальний процес за єдиною програмою, міськкомам КП(б)У заборонено без дозволу ЦК КП(б)У створювати філії вечірніх університетів. Від парткомів і директорів університетів вимагалось підвищити ідейно-теоретичний рівень викладання усіх дисциплін. *Радянська Україна. – 1948. – 29 липня.*

1. Радою міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийнята постанова “Про

заходи до поліпшення організації, підвищення продуктивності і впорядкування оплати праці в колгоспах” (від 19 квітня 1948 р.). Передбачалося, що при новому порядку оплати праці колгоспники, які одержали більш високий урожай, мали отримати відповідно більш високу оплату ніж ті колгоспники, які зібрали менший урожай. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У звернули увагу голів виконавчих комітетів, секретарів парткомів, голів колгоспів на необхідність забезпечення правильного планування трудоднів у колгоспах, обліку роботи і витрати трудоднів, а також найсуворішого контролю за економним витрачанням і правильністю нарахування трудоднів. *Радянська Україна*. – 1948. – 3 липня.

3. Дніпропетровськ. Автозавод освоїв масове виробництво автокранів для новобудов країни. *Радянська Україна*. – 1948. – 31 липня.

3. Завершено будівництво Харківського та Київського заводів шлакових блоків. *Радянська Україна*. – 1948. – 9 липня.

4. Бюро ЦК ЛКСМУ ухвалило постанову з приводу критики на сторінках “Радянської України”, “Комсомольської правди”, “Сталинського племені” і “Молоді України” повісті М.Щепенка “Людина іде до сонця”, надрукованої журналом “Дніпро”. Зазначено, що редколегія журналу існувала формально, більшість членів редколегії не працювали над рукописами і не брали участі у підготовці матеріалів до друку. Відділи прози, критики і публіцистики працювали незадовільно. Редколегія журналу припускала серйозні помилки у вихованні молодих письменників. Визнавши, що відділ пропаганди і агітації ЦК ЛКСМУ погано керував журналом “Дніпро”, бюро ЦК комсомолу України накреслило ряд заходів щодо поліпшення роботи журналу і зміцнення його редколегії. *Радянська Україна*. – 1948. – 27 липня.

4. Львів. Обласне видавництво “Вільна Україна” надіслало звіт Львівському обкому КП(б)У про свою роботу за перше півріччя 1948 р. Відмічено, що місцеві письменники, яким були замовлені нариси про колгоспне село і стахановців Львова “не могли зрозуміти” подій у західноукраїнському селі, а також “героїку стахановської праці”. Твори, які вони подавали, „не підлягали навіть переробці”. *Культурне життя*

в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953). – К., 1995. – С. 568.

4. У відділі преси Управління пропаганди й агітації ЦК КП(б)У відбулася нарада директорів і головних редакторів республіканських книжкових видавництв, керівників республіканського Управління у справах поліграфії і видавництв, Головопапірзбуту та книготоргівельних організацій. Піддано критиці Укрполітвидав, який мало випускав творів з питань марксистсько-ленінської теорії; Сільгоспвидав УРСР, який не випустив жодної із запланованих книжок з економіки і організаційно-господарського зміцнення колгоспів. Відмічено, що видавництво “Радянська школа” у деяких перероблених і новостворених підручниках допустило аполітичність і неохайність, ряд книг вийшли з друкарськими помилками, брудними ілюстраціями, порожніми сторінками. *Радянська Україна*. – 1948. – 13 липня.

4. Інститут літератури Академії наук УРСР одержав у подарунок від доктора університету в місті Варні (Болгарія) М.Бредихіна рукопис Лесі Українки – драматичний етюд “Айша і Мохамед”. *Літературна газета*. – 1948. – 15 липня.

6. Харків. Відбудований завод імені Дзержинського випустив першу партію післявоєнних фотоапаратів “ФЕД”. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 липня.

8. Карлові Вари (ЧССР). Відбулася нарада представників урядів ЧССР і СРСР. На вимогу міністра закордонних справ СРСР А.Вишинського приймається рішення щодо ліквідації Української католицької церкви в Чехословаччині. Акцією ліквідації церкви зі сторони ЧССР керували Ч.Цісарж, Г.Гусак, З.Фірлінгер, Л.Голдош, зі сторони СРСР – представник РПЦ архієпископ Євлентій (Воронцов). *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 79.

11 серпня (середа).

1. М.Хрущов звернувся до Й.Сталіна з проханням ввести додатково

до штатів управлінь Міністерства внутрішніх справ західних областей УРСР 3019 посад дільничних уповноважених міліції для того, щоб в такий спосіб охопити оперативною діяльністю кожна сільську раду. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.). – К., 1999. – С. 52.*

18 серпня (середа).

8. Белград (Югославія). Заступник голови Ради міністрів УРСР А. Барановський від імені Української РСР підписав Конвенцію про режим судноплавства на Дунаї. *Радянська Україна. – 1948. – 19 серпня.*

19 серпня (четвер).

4. Закарпатська область. Бюро обкому КП(б)У прийняло постанову про звільнення професора І. Рогаль з посади проректора навчальною частиною і виконувача обов'язки завідувача кафедрою біології Ужгородського державного університету з метою “покращення” навчального процесу і „зміцнення” кафедри біології. Відмічено, що лекції І. Рогаль носили поверховий характер, у них не висвітлювалися досягнення радянської біологічної науки, особливо вчення Мічуріна-Лисенка. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953). – К., 1995. – С. 575.*

30 серпня – 2 вересня (понеділок – четвер).

4. Київ. Відбулася республіканська нарада працівників біологічних, сільськогосподарських і медичних наук за участю практиків-мічурінців, присвячена підсумкам 4-ої сесії ВАСГНІЛ та завданням дальшого розвитку мічурінської агробіології. Схвалена резолюція IV сесії ВАСГНІЛ та оцінка стану в біологічній науці, що була дана в доповіді академіка Т. Лисенка і підтримана ЦК ВКП(б). Засуджена “реакційна суть” менделізму-морганізму, піддано гострій критиці його українських прихильників та намічено шляхи подальшого розвитку агробіологічної науки в Українській РСР. *Радянська Україна. – 1948. – 3 вересня.*

31 серпня (вівторок).

3. Сталінська область. На Смолянїнському коксохімічному заводі закінчена відбудова другої коксової батареї. *Радянська Україна*. – 1948. – 1 вересня.

3. Дніпропетровськ. На заводі імені Лібкнехта став до ладу найпотужніший у країні манесманівський цех з виробництва цільнокатаних труб. *Радянська Україна*. – 1948. – 1 серпня.

Серпень.

1. За повідомленнями МВС СРСР на ім'я міністра внутрішніх справ СРСР на території 47 республік країни перебувало 2260536 спецпоселенців, із них оунівців – 97931 особа. Бугай М. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 39.

3. Старо-Краматорськ. Машинобудівний завод освоїв випуск складних агрегатів – дезінтеграторів для очищення доменного газу від пилу. *Радянська Україна*. – 1948. – 17 серпня.

4. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про хід підготовки шкіл Української РСР до наступного 1948-49 навчального року”. Зазначено, що в ряді областей, особливо в Сталінській, Миколаївській, Чернігівській, Харківській, Кіровоградській, Одеській, Дніпропетровській, Ізмаїльській та в місті Києві підготовка шкіл до навчального року проходила незадовільно: не впорядковувався облік дітей шкільного віку; незадовільно проходило будівництво шкіл та звільнення шкільних будівель; не було видано 18 назв підручників та 14 назв програм для шкіл; не виконано плани з виготовлення парт та шкільних дощок, дитячого одягу, взуття; не проявлено потрібної оперативності в справі завезення у школи підручників. *Радянська Україна*. – 1948. – 11 серпня.

6. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про заходи до дальшого поліпшення працевлаштування і матеріально-побутового стану інвалідів Вітчизняної війни”. Зазначено наявність великих хиб у роботі партійних і радянських організацій, місцевих органів

соціального забезпечення і охорони здоров'я щодо працевлаштування, навчання, лікування, протезування і матеріально-побутового забезпечення цієї категорії інвалідів. Наголошувалося, що кооперація інвалідів не створювала потрібних умов у роботі і повільно впроваджувала робочі пристосування для інвалідів; комісії з призначення пенсій при райвиконкомках працювали незадовільно; Міністерство соціального забезпечення УРСР не створило необхідних умов інвалідам Великої вітчизняної війни в профкомках та інтернатах й стало на шлях скорочення останніх. Радянські та партійні органи Київської, Дніпропетровської, Полтавської, Харківської, Ворошиловградської і Сталінської областей послабили увагу до всебічного обслуговування інвалідів. У місцевих органах при розгляді і розв'язанні скарг і заяв від інвалідів були характерними елементи тяганини і бездушного ставлення. Накреслено ряд заходів щодо усунення існуючих хиб та покращення становища інвалідів. *Радянська Україна. – 1948. – 8 серпня.*

6. Київ. Радіозавод освоїв виробництво нових детекторних радіоприймачів марки "Хвиля". *Радянська Україна. – 1948. – 19 серпня.*

6. Київ. Успішно випробувана нова конструкція пожежної машини, розробленої технічною радою при Управлінні пожежної охорони Києва. Машина монтувалася на шасі автомобіля ЗІС-5 і приводилася в дію від автомобільного мотора. Один її агрегат подавав воду струменем до 30 м, а інший – повітряно-хімічну піну на відстань до 20 м. *Радянська Україна. – 1948. – 20 серпня.*

8. В ЧССР заарештовані сестри Служебниці і сестри Василіанки, які походили з Західної України. В Угорському Грядищі заарештовано 16 сестер, які працювали медсестрами, а у Лібейовицях – 5, які працювали в інтернаті отців Редемптористів. Після допитів у Пряшеві вони перевезені до в'язниці в Ілаві в Західній Словаччині, де вже перебувало 14 українських католицьких священиків. Згодом усіх перевезли до в'язниці в Чеському Тешині. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 79.*

Серпень – вересень.

8. ЧССР. Відбулися обшуки в усіх українських католицьких монастирях. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 79.

Серпень – грудень.

1. Повстанці ОУН і УПА здійснили 155 нападів на колгоспи з метою знищення сільськогосподарського реманенту, приміщень та іншого майна. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.).* – К., 1999. – С. 55.

6 вересня (понеділок).

1. М.Хрущов підписав розпорядження щодо підготовки пропозиції для внесення її в ЦК ВКП(б) і Раду міністрів СРСР про виселення “куркулів” з Ізмаїльської області у зв’язку з проведенням там суцільної колективізації. В колгоспах області на цей час перебувало 87% селянських господарств. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе.* – К., 1998. – С. 399.

8 вересня (середа).

1. Відповідно до постанови Ради міністрів СРСР від 19 серпня 1948 р. про направлення у північні райони Молотовської області Міністерству лісової промисловості СРСР 5 тис. спецпоселенців, які виселялись за указом президії Верховної Ради Союзу РСР від 2 червня 1948 р., запланований один ешелон у кількості 700 осіб відправлений з України за адресою Красновішерського ліспромгоспу тресту “Молотовбумліс”. *Бугай М.Ф. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки.* – К., 1992. – С. 39-40.

10 вересня (п’ятниця).

3. Суми. Завершена відбудова рафінадного заводу. *Радянська Україна.* – 1948. – 11 вересня.

25 вересня (субота).

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про практику проведення сесій місцевих Рад депутатів трудящих в Закарпатській, Ізмаїльській і Дніпропетровській областях”. Відмічено, що деякі виконавчі комітети усіх рівнів не вели належної підготовки до сесій, не залучали до участі в практичній роботі депутатів і місцевий актив. У роботі обласних виконкомів допускалися засідання без кворуму, приймалися важливі рішення без належної підготовки й обговорення. В ряді випадків через незадовільну підготовку матеріалів до засідань, виконавчі комітети приймали незаконні рішення. Наголошено, що великим недоліком у роботі виконкомів була незадовільна постановка контролю і перевірки виконання рішень сесій рад, хоча мала бути основною у діяльності виконкомів. Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала голів виконавчих комітетів Закарпатської, Ізмаїльської і Дніпропетровської областей виправити зазначені недоліки. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 6.*

Вересень.

3. Запорізька область. На Осипенківському заводі портового устаткування організовано випуск автотягів. *Радянська Україна. – 1948. – 28 вересня.*

3. Дніпродзержинськ. На металургійному заводі відбудована і задута доменна піч № 8. *Радянська Україна. – 1948. – 30 вересня.*

6. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про заяви і скарги громадян на невиконання вироків і рішень судових органів Української УРСР”. Відмічено, що Міністерство юстиції УРСР, його органи на місцях та судові органи незадовільно вели роботу з виконання судових рішень у трудових, майнових, житлових та інших справах і допускали серйозні недоліки й помилки в роботі. Міністерство юстиції, його обласні управління, а також деякі судді не забезпечували виконання судових вироків в установленій п’ятнадцятиденний строк, внаслідок чого злочинці довгий час залишалися непокараними. Впродовж першого півріччя 1948 р. в Українській РСР залишилося невиконаними

понад 40% усіх судових вироків і рішень. Обласні управління, міські та райвідділи міліції у Львівській, Чернівецькій, Станіславській, Дрогобицькій, Волинській, Рівненській, Тернопільській та Закарпатській областях занадто повільно вели розшук осіб, які ухилялися від виконання судових вироків. Особливо незадовільно проходило виконання судових рішень у Харківській, Станіславській, Львівській та Житомирській областях. Президія Верховної Ради УРСР зобов'язала міністра юстиції УРСР докорінно покращити роботу всіх судів та органів юстиції у згаданій справі. Прокурору УРСР доручено посилити нагляд за роботою судових органів з виконання судових вироків і рішень, виявляти і притягувати до кримінальної відповідальності тих, хто ухилився або перешкодив виконанню судових рішень. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 6.*

7. Убитий протопресвітер Львова отець Г.Костельник, один з активних учасників приєднання Української греко-католицької церкви до РПЦ. *Радянська Україна. – 1948. – 23 вересня.*

8. Рада міністрів УРСР призначила на III сесію Генеральної Асамблеї ООН, що відкривалася 21 вересня 1948 р. у Парижі, делегацію у складі: керівник – Д.Мануїльський, члени – В.Тарасенко, С.Демченко, А.Галаган, В.Коваленко. *Радянська Україна. – 1948. – 21 вересня.*

8. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про порядок зносин державних установ Української РСР та їх службових осіб з установами та службовими особами іноземних держав”. Встановлено, що зносини державних установ УРСР і їх службових осіб з перебуваючими за кордоном установами і службовими особами іноземних держав та з перебуваючими на території УРСР дипломатичними представництвами іноземних держав мали провадитись через Міністерство закордонних справ УРСР. Державні установи УРСР та їх службові особи, в разі одержання від установ і осіб іноземних держав або від перебуваючих на території УРСР дипломатичних представництв будь-яких письмових звернень, мали направляти ці звернення з необхідними матеріалами по суті порушеного в зверненні питання до Міністерства закордонних справ УРСР. Відповідь іноземним

установам і особам на їх звернення давалась Міністерством закордонних справ УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 6.*

9. Харків. У змаганнях на першість СРСР з легкої атлетики киянин Є.Буланчик встановив два всесоюзні рекорди: у бігу на 110 м з бар'єрами (результат – 14,4 сек.) і в бігу на 400 м з бар'єрами (результат 53,8 сек.). *Радянська Україна. – 1948. – 14 вересня.*

1 жовтня (п'ятниця).

8. Румунія. Уряд країни скликав з'їзд греко-католицьких священників, у тому числі й українських, в якому взяли участь 37 священників-делегатів. Під тиском влади вони підписали приготовлену урядом заяву про ліквідацію унії з Ватиканом за 1700 р. і про “возз'єднання” з Румунською православною церквою. Внаслідок цього рішення понад 20 тис. українців-католиків підпали під юрисдикцію Румунської православної церкви. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 79.*

6 жовтня (середа).

4. Президія Академії наук УРСР прийняла постанову у питанні про становище і завдання біологічної науки в інститутах та установах АН УРСР. Зазначено, що в біологічній науці проходила боротьба діаметрально протилежних за своїми ідеологічними і теоретичними позиціями напрямів: напряму “прогресивного”, “матеріалістичного”, мічурінського проти “реакційного”, “ідеалістичного”, вейсманістського. За підтримку другого напряму ухвалено звільнити дійсного члена АН УРСР М.Гришка від виконання обов'язків голови Відділу сільськогосподарських наук; дійсного члена АН УРСР Д.Третьякова – від виконання обов'язків голови Відділу біологічних наук та директора Інституту зоології; академіка І.Шмальгаузену – від виконання обов'язків заввідділом Інституту зоології; дійсного члена АН УРСР М.Холодного – від виконання обов'язків заввідділом Інституту ботаніки; професора

С.Гершензона – від виконання обов’язків заввідділом Інституту зоології; члена-кореспондента АН УРСР І.Полякова і професора Л.Дероне – від виконання обов’язків заввідділами Інституту генетики й селекції. Постановлено ліквідувати в Інституті генетики і селекції лабораторію цитогенетики. Намічено заходи з усунення у системі Академії наук Української РСР усіх прихильників вейсманізму-морганізму. *Радянська Україна. – 1948. – 9 жовтня.*

8 жовтня (п’ятниця).

1. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У на виконання постанови Ради міністрів СРСР “Про заходи з укріплення колгоспів Ізмаїльської області Української РСР у зв’язку з суцільною колективізацією” від 6 жовтня 1948 р. прийняла однойменну постанову. Оскільки серед селянських господарств, які не вступили у колгоспи, існували господарства, що вороже ставилися до колгоспного ладу й приносили шкоду колгоспам у їхньому організаційному зміцненні, передбачалося виселення з Ізмаїльської області “частини куркулів” у кількості 250 господарств за межі УРСР з конфіскацією майна. Тим, що виселялися, дозволено вивозити з собою майно в розмірі 250 кг на особу, а всього на сім’ю не більше 2-х тонн. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 400-401.*

10 жовтня (неділя).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про затвердження Положення про вибори народних судів Української РСР”. У Положенні регламентовано виборчу систему народних судів, списки виборців, виборчі округи і виборчі пункти, організацію виборів, порядок виставлення кандидатів в народні судді та народні засідателі, порядок голосування, визначення наслідків виборів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 6.*

12 жовтня (вівторок).

8. Українська РСР вступила у Всесвітню метеорологічну організацію.

Її мета – полегшення всесвітнього співробітництва зі створення мережі метеостанцій, сприяння створенню системи швидкого обміну метеоінформацією, єдиних норм метеорологічних спостережень, застосуванню метеорології в авіації, мореплавстві, сільському господарстві та інших галузях. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961 рр. – К., 1963. – С. 114.*

20 – 21 жовтня (середа – четвер).

1. Органи Міністерства внутрішніх справ за списками, затвердженими виконавчим комітетом Ізмаїльської облради, виселили 250 сімей “куркулів” у складі 1094 особи, із них чоловіків – 342, жінок – 405 і дітей до 16 років – 347 осіб. Виселені “куркулі” і члени їх сімей направлені у Томську область для потреб паперової промисловості СРСР. *Бугай М.Ф. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 39-40.*

23 жовтня (субота).

3. На заводі “Азовсталь” став до ладу найбільший в СРСР рейкобалоночний цех. *Радянська Україна. – 1948. – 24 жовтня.*

6. Постановою Ради міністрів СРСР місто Маріуполь перейменовано на місто Жданов. *Радянська Україна. – 1948. – 24 жовтня.*

26 жовтня (вівторок).

3. Запоріжжя. На заводі “Дніпроспецсталь” відбудована електросталеплавильна піч. *Радянська Україна. – 1948. – 27 жовтня.*

27 – 29 жовтня (середа – п’ятниця).

8. Румунія. Заарештовані всі греко-католицькі єпископи, члени єпархіальних капітул та багато священників. Серед 1940 заарештованих священників були й українці, які відмовилися перейти на румунське православ’я. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська Католицька Церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 79.*

30 жовтня (субота).

3. Харків. Завершена відбудова заводу сільськогосподарського машинобудування “Серп і молот” на довоєнну потужність. *Радянська Україна*. – 1948. – 31 жовтня.

31 жовтня (неділя).

7. Помер письменник М.Тардов. *Літературна газета*. – 1948. – 4 листопада.

Жовтень.

3. Київ. При промисловій артілі “Дніпрохім” створено цех з виготовлення літографської фарби для поліграфічної промисловості. *Радянська Україна*. – 1948. – 27 жовтня.

2 листопада (вівторок).

4. Вінниця. Відбудовано й відкрито обласний музично-драматичний театр. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 листопада.

12–13 листопада (п’ятниця – субота).

8. Філадельфія (США). Відбулась конференція Світового конгресу українського жіноцтва за участі більш ніж ста делегаток із США, Канади та української еміграції в Європі. Обговорено і створено план діяльності українських жіночих організацій в умовах “поневолення українського народу та його боротьби за волю”. Створена Світова федерація українських жіночих організацій (СФУЖО). *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1948. – 20 листопада.

13 листопада (субота).

3. Київ. На заводі “Більшовик” введена в дію перша черга відбудованого сталеливарного цеху. *Радянська Україна*. – 1948. – 14 листопада.

19 листопада (п’ятниця).

4. Закарпатська область. Бюро обкому КП(б)У прийняло постанову

про викладання біологічних наук в Ужгородському державному університеті. Відмічено, що викладання біологічних наук велося на “низькому ідейно-теоретичному і науковому рівні”, студентів не виховували в дусі “передової” мічурінської матеріалістичної біології, в лекціях з біологічних дисциплін була відсутня належна критика менделізму і морганізму, курси генетики і загальної біології читалися в дусі “реакційного” вейсманізму. Бюро обкому КП(б)У зобов’язало ректорат університету і секретаря партійної організації в найкоротший термін розробити практичні міроприємства з “покращення” викладання біологічних наук, поклавши в основу рішення серпневої сесії ВАСГНІЛ. Первинній парторганізації університету доручено щоденно контролювати роботу біологічних кафедр. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1 (1939 - 1953).* – К., 1995. – С. 583-584.

20 листопада (субота).

1. Президія Верховної Ради УРСР звільнила від обов’язків голови Верховного суду Української РСР К.Топчія, як такого, що не забезпечив керівництва. Головою Верховного суду УРСР указом президії Верховної Ради УРСР обраний П.Нощенко. *Відомості Верховної Ради УРСР.* – 1948. – № 7.

26 листопада (п’ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла указ “Про кримінальну відповідальність за втечу з місць обов’язкового і постійного поселення осіб, виселених у віддалені райони Радянського Союзу в період Вітчизняної війни”. Передбачено, що виселені згідно з указом під час війни особи на спецпоселення залишалися у цьому статусі довічно; за втечу з місця обов’язкового поселення визначається покарання 20 років каторжних робіт. *Бугай М. “За повідомленням НКВС СРСР були переселені...” Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки.* – К., 1992. – С. 41.

26 листопада – 2 грудня (п’ятниця – четвер).

3. Київ. Пройшов перший післявоєнний республіканський оптовий

промтоварний ярмарок. *Радянська Україна. – 1948. – 3 грудня.*

29 листопада (понеділок).

8. Братислава (ЧССР). Чехословацький державний суд проголосив вирок у першому процесі проти взятих у полон бійців УПА. Усі четверо підсудних: 25-літній І.Кліщ (Бізон), 34-літній П.Лесняк (Зірка), 34-літній М.Маслюк (Хмара) і 35-літній В.Рибка (Василь) засуджені до смертної кари через повішення. *Новий шлях (Вінніпег). – 1948. – 11 грудня.*

30 листопада (вівторок).

3. Відбудований шостий мартен заводу “Запоріжсталь” дав першу плавку сталі. *Радянська Україна. – 1948. – 2 грудня.*

Листопад.

9. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про підготовку і проведення зимового спортивного сезону 1948-49 року по Українській РСР”. Відмічено, що підготовка до зимового спортивного сезону проходила незадовільно. Комітет у справах фізичної культури і спорту при Раді міністрів УРСР, міністерства, відомства й організації, що займалися фізичним вихованням не зробили відповідних висновків з хиб, які мали місце в минулі роки. Підготовка до розгортання масової фізкультурної і спортивної роботи в зимових умовах організувалась погано. Зимові спортивні бази і спортивний інвентар впорядковувались дуже повільно. Підготовка і перепідготовка тренерів, громадських інструкторів і суддів із зимових видів спорту не починалась, тренування лижників, ковзанярів і хокейних команд не проводились. Ряд партійних комітетів КП(б)У слабо здійснював контроль і не надавав необхідної допомоги у підготовці до фізкультурної роботи в зимових умовах. Відповідні міністерства не виконали постанови Ради міністрів УРСР про виробництво спортивного інвентаря та устаткування. Накреслено ряд заходів щодо поліпшення існуючої ситуації. *Радянська Україна. – 1948. – 16 листопада.*

3. Львів. Стала до ладу нова швейна фабрика №3 із виготовлення білизни і жіночих суконь. *Радянська Україна*. – 1948. – 27 листопада.

3. Київ. Після випробувань розпочалась експлуатація газопроводу Дашава – Київ. *Радянська Україна*. – 1948. – 28 листопада.

4. Київ. Відкрився Державний історичний музей УРСР. *Радянська Україна*. – 1948. – 17 листопада.

6. Київ. Механічний завод освоїв виробництво електричних автоматичних бритв. *Радянська Україна*. – 1948. – 17 листопада.

7. Загинув шеф Головного військового штабу (ГВШ) УПА О.Гасин (“Лицар”). *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.)*. – К., 1999. – С. 61.

1 грудня (середа).

1. У західних областях Української РСР створено 6343 групи охорони громадського порядку чисельністю понад 85 тис. чоловік, котрі мали на руках більше 50 тис. стволів вогнепальної зброї. За час з серпня до 1 грудня 1948 р. згадані групи відбили 93 напади ОУН і УПА на колгоспи, радгоспи, МТС, 22 напади на населені пункти. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН–УПА в Україні (1946 – 1956 рр.)*. – К., 1999. – С. 51.

3. Сталінська область. На Смолянинівському коксохімічному заводі завантажена і здана в експлуатацію коксова батарея № 2. *Радянська Україна*. – 1948. – 2 грудня.

6 грудня (понеділок).

3. Ворошиловградська область. На Кадіївському коксохімічному заводі закінчилось випробування новозбудованої коксової батареї. *Радянська Україна*. – 1948. – 7 грудня.

6 – 10 грудня (понеділок – п'ятниця).

4. Київ. Проходив другий з'їзд письменників України. Прийнята резолюція на доповідь О.Корнійчука “Про стан і чергові завдання української радянської літератури”. Перед письменниками поставлено завдання досягти нового рішучого оволодіння методом соціалістичного

реалізму і непримиренної боротьби проти “залишків ворожої ідеології”, насамперед – проти проявів “українського буржуазного націоналізму, формалізму, космополітизму, проти схиляння перед гнилою культурою буржуазного Заходу”. *Радянська Україна. – 1948. – 11 грудня.*

9 грудня (четвер).

3. Дніпропетровськ. На заводі імені Лібкнехта дала першу плавку відбудована мартенівська піч № 4. *Радянська Україна. – 1948. – 10 грудня.*

15 – 16 грудня (середа – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Обговорено питання про скликання XVI з'їзду КП(б)У, який призначено на 25 січня 1949 р. і про стан та заходи щодо поліпшення партійної освіти в партійних організаціях України. Відмічено, що окремі партійні комітети КП(б)У при комплектуванні мережі партійної освіти не виявляли належної оперативності, ставилися до нього формально, внаслідок чого значна частина членів і кандидатів у члени ВКП(б) не охоплювалися партнавчанням, особливо у Ворошиловградській, Одеській, Сумській і Львівській областях. Наголошено на наявності серйозних хиб як у викладанні соціально-економічних дисциплін у ряді вищих навчальних закладів і технікумів (Київський державний університет, Львівський політехнічний інститут та інші), так і в контролі за самостійним вивченням історії і теорії більшовизму кадрами радянської інтелігенції. Республіканські та області газети і журнали незадовільно виконували вказівки ЦК ВКП(б) й недостатньо допомагали справі політосвіти комуністів, слабо займалися пропагандою марксистсько-ленінської теорії, мало розміщували рецензій на лекції, не висвітлювали належно роботу політшкіл і гуртків. Багато парторганізацій слабо займалися політвихованням кандидатів у члени партії, особливо в Житомирській, Київській, Полтавській і Чернігівській областях, а в КП(б)У понад 70% кандидатів партії мали прострочений кандидатський стаж. Пленум ЦК КП(б)У зобов'язав парторганізації УРСР усунути відмічені хиби. *Радянська Україна. – 1948. – 17, 19 грудня.*

18 грудня (субота).

1. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову “Про роботу виконавчих комітетів Тернопільської і Львівської обласних Рад депутатів трудящих по керівництву районними, міськими, сільськими і селищними Радами депутатів трудящих”. Відмічено, що виконкоми значної частини місцевих рад Львівської і Тернопільської областей у повсякденній роботі недостатньо використовували радянський актив, у частині районів, сіл і міст цих областей місцеві ради не приділяли достатньої уваги виконанню пропозицій виборців. На керівних посадах у виконкомах місцевих рад було чимало працівників, які не мали необхідного досвіду радянської роботи і допускали серйозні помилки, а іноді грубе порушення законності і правопорядку. Наголошено, що одним із основних недоліків у керівництві роботою місцевих рад була часта заміна голів і секретарів виконкомів (з дня виборів у Львівській області замінили з різних причин голів сільських і селищних рад – 93, секретарів – 102; у Тернопільській області відповідно 83 голови і 73 секретаря). Президія Верховної Ради УРСР зобов’язала виконкоми Львівської і Тернопільської обласних рад виправити існуючі недоліки в керівництві діяльністю місцевих рад, зміцнювати їх політичну роль у справі організації мас на “остаточний розгром решток українських буржуазно-націоналістичних і куркульських елементів”, “соціалістичну перебудову” міста і села. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1948. – № 7.*

19 грудня (неділя).

7. Помер художник М.Уманський. *Радянська Україна. – 1948. – 21 грудня.*

20 грудня (понеділок).

3. Горлівка. На машинобудівному заводі з випробувального стенда зійшов перший вугільний комбайн ГУК-1. *Радянська Україна. – 1948. – 25 грудня.*

23 грудня (четвер).

3. Ворошиловград. Закінчена обкатка і заводське випробування локомотива 1-5-2 заводу імені Жовтневої революції. *Радянська Україна*. – 1948. – 26 грудня.

26 грудня (неділя).

3. Закінчився монтаж четвертого агрегату Дніпрогесу. *Радянська Україна*. – 1948. – 28 грудня.

4. Київ. У Колонному залі української філармонії відбувся літературно-музичний вечір, присвячений 150-річчю “Енеїди” І.Котляревського. *Радянська Україна*. – 1948. – 30 грудня.

27 грудня (понеділок).

8. Представник Української РСР у Раді безпеки ООН вніс проект резолюції з питання про голландські війська. Передбачалося негайне їх відведення на ті позиції, які вони займали до відновлення воєнних операцій проти Індонезійської Республіки. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961 рр.* – К., 1963. – С. 364.

30 грудня (четвер).

3. Ворошиловград. На металургійному заводі задута одна з найбільших у Донбасі доменна піч № 2. *Радянська Україна*. – 1949. – 1 січня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи до поліпшення охорони пам’ятників культури на території Української РСР”. Відмічено, що контроль за збереженням історичних і археологічних пам’ятників в Україні не здійснювався, керівництво охороною та реставрацією пам’ятників архітектури та мистецтва з боку Управління в справах архітектури при Раді міністрів УРСР і Комітету в справах мистецтв при Раді міністрів УРСР проводилось незадовільно. Рада міністрів УРСР постановила покласти охорону пам’ятників культури, а також нагляд за їх утриманням та збереженням на виконавчі комітети рад усіх рівнів. Керівництво та контроль за постановкою справи обліку, охорони, реставрації та використання археологічних і історичних

пам'ятників доручено Комітету у справах культурно-освітніх установ при Раді міністрів УРСР. Президію Академії наук УРСР зобов'язано організувати науково-методичне керівництво справою охорони і вивчення пам'ятників культури, удосконалення наукових методів реставраційних робіт і встановлення наукової класифікації пам'ятників культури. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941–1950.* – К., 1989. – С. 371.

8. Українська РСР вступила до Міжнародного союзу електрозв'язку. Його мета – підтримувати й розширювати співробітництво для поліпшення і раціонального використання всіх видів електрозв'язку, сприяти розвитку технічних засобів та їх найефективнішій експлуатації. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961 рр.* – К., 1963. – С. 114.

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Міжнародну конвенцію електрозв'язку, підписану 2 жовтня 1947 р. в Атлантик-Сіті із застереженням по статті 13 цієї конвенції: “Беручи до уваги, що на підставі статті 47, яка доповнює Конвенцію регламенту радіозв'язку, набирання сили найбільш істотної частини цього регламенту поставлене в залежність від рішення майбутньої адміністративної конференції, згадуваної в названій статті, залишити питання про прийняття Українською РСР регламенту радіозв'язку відкритим до закінчення робіт вищезгаданої адміністративної конференції”. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961 рр.* – К., 1963. – С. 416.

31 грудня (п'ятниця).

3. Пущений четвертий агрегат Дніпрогесу. *Радянська Україна.* – 1949. – 1 січня.

Грудень.

3. Запоріжжя. Машинобудівний завод імені Войкова освоїв виробництво першого радянського потужного гідромонітора для розмиття ґрунту при будівництві каналів і залізниць, для розробки гірських порід

і для інших трудомістких робіт. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов.* – К., 1980. – С. 121.

3. Київ. Шовковий комбінат уперше в Україні почав випускати тканину з натурального шовку. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов.* – К., 1980. – С. 122.

3. Ново-Краматорськ. На машинобудівному заводі розпочалось серійне виробництво потужних вуглепідіймальних машин з біциліндроконічним барабаном. *Радянська Україна.* – 1948. – 10 грудня.

8. Прага (ЧССР). Відбувся показовий судовий процес над українцями, обвинуваченими у “змові проти безпеки й цілісності Чехословацької республіки” й “у зв’язках і співпраці з Українською повстанською армією”. На довічне ув’язнення засуджені І.Зілінський, І.Буранич та греко-католицький монах С.Саболь. *Новий шлях (Вінніпег).* – 1948. – 22, 29 грудня.

ОЛЕГ РАБЕНЧУК

ХРОНІКА 1949

1 січня (субота).

3. Ворошиловградська область. Стала до ладу відбудована шахта «Альберт» тресту «Первомайськвугілля». *Радянська Україна. – 1949. – 4 січня.*

1. КП (б)У нараховувала 684275 комуністів, у тому числі кандидатів – 111325. Кількість членів і кандидатів КП(б)У порівняно з довоєнною збільшилася на 31,3%. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 379.*

6 січня (четвер).

4. «Літературна газета» опублікувала статтю М.Шамоти «Про поему М.Шеремета «Генерал Орленко». Критикується ідейний і художній рівень поеми. *Літературна газета. – 1949. – 6 січня.*

11 січня (вівторок).

3. Завод «Запоріжсталь», при допомозі вчених Дніпропетровського металургійного інституту, освоїв холодну прокатку високоякісних автомобільних сталевих листів широкого профілю для нових марок радянських автомобілів. *Радянська Україна. – 1949. – 11 січня.*

16 січня (неділя).

7. Помер завідувач кафедрою загального мовознавства Інституту мовознавства імені О.Потебні Академії наук УРСР, завідувач кафедрою загального мовознавства Київського державного університету імені Тараса Шевченка, дійсний член АН УРСР професор М.Калинович. *Радянська Україна. – 1949. – 18 січня.*

19 січня (середа).

1. Київ. Відбулося засідання президії Спілки радянських письменників

України з активом письменників міста, присвячене обговоренню постанови ЦК ВКП(б) про журнал «Знамя» і наступним завданням українських письменників. Прийнята резолюція піддала критиці невиправлені «помилки» Ю.Яновського, роботу редакційної колегії альманаху «Дер Штерн», надруковані в «Советской Украине» «естетсько-формалістичний» вірш М.Ушакова «До моря» і оповідання В.Некрасова «Рядовий Лютіков» та випущену видавництвом «Радянський письменник» поему М.Шеремета «Генерал Орленко». Президія СРПУ наголосила на недоліках роботи секції єврейської літератури, яка не виправдала покладених на неї завдань та не змобілізувала єврейські літературні сили України на боротьбу за партійну більшовицьку літературу. Ухвалено рішення розпустити секцію єврейської літератури, а єврейським письменникам влитися у секції СРПУ, відповідно до жанру їх творчості. Дається рекомендація Держлітвидаву УРСР видавати альманах «Дер Штерн» не періодично, а в міру забезпечення його ідейно придатним літературним матеріалом. Затверджується комісія критики і теорії літератури у складі: М.Шамота (відповідальний секретар), О.Білецький, Є.Кирилук, С.Крижанівський, Л.Новиченко, Н.Пархоменко, І.Стебун, Л.Хінкулов. *Літературна газета*. – 1949. – 25 січня.

20 січня (четвер).

3. Горлівка. На машинобудівному заводі виготовлена перша партія вугільних комбайнів «ГУК» (в подальшому «Донбас-1») на базі врубної машини «МВ-60». *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов*. – К., 1980. – С. 514.

25 січня (вівторок).

4. Київ. У приміщенні музею українського мистецтва відкрилася виставка народної творчості. Представлено 3500 експонатів: гобелени, вишиванки, тканини, кераміка, різьблення по дереву, металу, скло, порцеляна. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Сб. док. і матеріалів*. – К., 1989. – С. 430.

25 – 28 січня (вівторок – п'ятниця).

1. Київ. Проходив XVI з'їзд КП(б)У. Заслухані та прийняті резолюції на звітні доповіді Центрального комітету і Центральної ревізійної комісії КП(б)У. Поряд з успіхами з'їзд вказав на істотні хиби в роботі промисловості, транспорту, сільського господарства, в галузі науки, культури й мистецтва. XVI з'їзд КП(б)У підкреслив, що існуючі хиби свідчили про недостатній рівень організаційно-партійної і масово-політичної роботи в ряді партійних організацій України. Деякі обкоми, міськкоми і райкоми КП(б)У займалися переважно поточними господарськими питаннями, не відмовилися від практики підміни радянських та господарських органів, що призвело до послаблення як господарської, так і партійно-політичної роботи в республіці. *Радянська Україна. – 1949. – 26 січня, 3 лютого.*

27 січня (четвер).

4. Київ. У театрі опери та балету імені Тараса Шевченка після трирічної перерви відбулася прем'єра опери «Наталка Полтавка». Увертюра і антракти до опери повністю відновлені за оригіналом музичного тексту М.Лисенка в оркестровці композитора В.Рибальченка. *Радянська Україна. – 1949. – 28 січня.*

28 січня (п'ятниця).

1. Київ. Відбувся пленум новообраного ЦК КП(б)У. Членами політбюро ЦК КП(б)У пленумом обрані М.Гречуха, Д.Коротченко, Л.Корнієць, Д.Мануїльський, Л.Мельников, І.Сенін, М.Хрущов, кандидатами у члени політбюро ЦК КП(б)У – А.Гречко, З.Сердюк, М.Хрущов, кандидатами у члени оргбюро ЦК КП(б)У – П.Мацуї, В.Семичастний. Пленум ЦК КП(б)У обрав першим секретарем ЦК КП(б)У М.Хрущова, другим секретарем ЦК КП(б)У Л.Мельникова. *Радянська Україна. – 1949. – 29 січня.*

29 січня (субота).

3. Кривий Ріг. На теплоелектроцентралі металургійного заводу

пущена перша турбіна, яка дала промисловий струм у систему «Дніпроенерго». *Радянська Україна. – 1949. – 30 січня.*

31 січня (понеділок).

3. Міністерство легкої промисловості УРСР і Міністерство текстильної промисловості УРСР об'єднані в союзно-республіканське Міністерство легкої промисловості УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 1.*

Січень.

1. Томська область. Прийняті на розселення 16 сімей (86 осіб) оунівців із Яворівського району Львівської області. *Бугай М. За повідомленнями НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 40.*

1. Львів. Відбулась партійна конференція. Обласний комітет КП(б)У наголосив, що парторганізації і директори інститутів під час проведення прийому у вищі навальні заклади не вивчали кожного студента, не зосереджували роботи в навчальних групах, гуртожитках й не протидіяли організації націоналістичної роботи оунівського підпілля серед молоді. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 595.*

3. Павлоград Дніпропетровської області. На заводі «Укрголовмаслопром» закінчено будівництво першого в Україні цеху з виробництва сухого молока. *Радянська Україна. – 1949. – 11 січня.*

4. Дніпропетровськ. Відкрито обласну філармонію з концертним залом місткістю понад 700 чоловік. *Радянська Україна. – 1949. – 9 січня.*

6. Київ. На центральному телеграфі відкрито фототелеграф. *Радянська Україна. – 1949. – 8 січня.*

1 лютого (вівторок).

7. Помер дійсний член Академії наук УРСР, директор Інституту етнології й фітопатології В.Поспелов. *Радянська Україна. – 1949. – 3 лютого.*

5 лютого (субота).

4. Київ. Урочисто відкрито відбудований головний корпус державного університету імені Тараса Шевченка. *Радянська Україна*. – 1949. – 6 лютого.

8 лютого (вівторок)

7. с. Петушки Острозького району Рівненської області. Загинув (покінчив із собою в оточенні) крайовий провідник ОУН на північно-західних українських землях (ПЗУЗ) М.Козак («Чупринка», «Смок»). У згаданому селі вилучено 90 тис. друкованих повстанських матеріалів. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956)*. – К., 1999. – С. 61.

16 лютого (середа).

5. Ужгород. Міліція захопила резиденцію Української католицької церкви і передала її та католицьку кафедру представнику РПЦ архієпископу Макарію. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 80.

17 лютого (четвер).

8. Нью-Йорк (США). Три православні ієрархи Іларіон, Богдан та Орест оголосили про утворення єдиної митрополії Української і Карпаторуської православної церкви Північної і Південної Америки. Митрополитом церкви обраний Іларіон. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1949. – 16 березня.

18 лютого (п'ятниця).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала затверджені Радою міністрів УРСР Всесвітню поштову конвенцію; виконавчий регламент до Всесвітньої поштової конвенції; постанови, що стосувалися перевезення листової кореспонденції повітряним шляхом; угоду про обмін листів і скриньок з оголошеною цінністю, підписані в Парижі 5 липня 1947 р. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів*

1944 – 1961. – К., 1961. – С. 417.

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала конвенцію про режим судноплавства на Дунаї, підписану Українською РСР у Белграді. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 1.*

19 лютого (субота).

3. В цехах Харківського і Сталінградського тракторних заводів розпочалася підготовка до масового випуску сільськогосподарських тракторів нового типу – «ТД-54» («трактор дизельний 54-сильний»). Дослідні зразки машини успішно витримали всебічне випробування. *Радянська Україна. – 1949. – 19 лютого.*

4. «Радянська Україна» опублікувала редакційну статтю «На антипатріотичних позиціях. Викрити і до кінця розгромити безрідних космополітів на Україні». Затавровані ряд авторів у галузі театральної і літературної критики: А.Гозенпуд, Є.Старинкевич, М.Пілявський, О.Борщаківський, Л.Юхвід, Г.Гельфандбейн, Л.Санов (Смульсон), Я.Ган (Коган), І.Стебун (Кацнельсон), Є.Адельгейм. Відмічається, що згадані «антипатріотичні критики» виступали як противники «пролетарського інтернаціоналізму» й «завдали» шкоди українському радянському мистецтву. Негативну роль у поширенні їх діяльності відіграли деякі органи преси, насамперед, газети «Радянське мистецтво» і «Літературна газета». *Радянська Україна. – 1949. – 19 лютого.*

19 – 21 лютого (субота – понеділок).

1. Київ. Відбувся XIV з'їзд ЛКСМУ. У прийнятій з'їздом резолюції велика увага приділяється завданням комсомольських організацій у вихованні молоді в дусі радянського патріотизму, непримиренної боротьби проти «буржуазного націоналізму», «безрідного космополітизму» і «низькопоклонства» перед «буржуазною культурою Заходу». *Радянська Україна. – 1949. – 22 лютого.*

20 лютого (неділя).

7. Президія Верховної Ради СРСР постановила нагородити орденом

Леніна композитора Л.Ревуцького. *Радянська Україна*. – 1949. – 22 лютого.

21 лютого (понеділок).

1. Київ. Відбувся пленум Центрального комітету ЛКСМУ, обраного XIV з'їздом ЛКСМУ. Пленум обрав першим секретарем ЦК ЛКСМУ В.Семичастного, другим секретарем ЦК ЛКСМУ – Г.Шевеля. Пленум ЦК ЛКСМУ затвердив редакторами газет: «Молодь України» – І.Статику, «Сталинское плем'я» – Л.Андрієнка, «Зірка» – Н.Ситарчук, «Юный ленинец» – Р.Балтачєєву. *Радянська Україна*. – 1949. – 22 лютого.

22 лютого (вівторок).

5. Пряшів (ЧССР). Уряд республіки закрити монастир Василіан. Заарештовані одинадцять монахів і новіціанів. У жіночому монастирі сестер Василіанок заарештовані сім монахинь. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 80.

3. Кривий Ріг. Стала до ладу перша батарея коксохімічного заводу. *Радянська Україна*. – 1949. – 23 лютого.

24 лютого (четвер).

3. Запоріжжя. Стала до ладу третя за чергою коксова батарея коксохімічного заводу. *Радянська Україна*. – 1949. – 25 лютого.

28 лютого – 2 березня (понеділок – середа).

4. Київ. Відбувся II поширений пленум Спілки радянських письменників України. Обговорені питання щодо підсумків XII пленуму Спілки радянських письменників СРСР та стану й завдань театральної і літературної критики в Українській РСР. Піддані тавруванню «формалісти» і «космополіти» в літературній сфері республіки (В.Морської, М.Шелюбський, Ю.Мартич, Л.Жданов (Лівшиць),

Б.Мілявський, Я.Бурлаченко (Бердичевський), Х.Токар, М.Сойфер, С.Голованівський, А.Грін, М.Гріншпуд, Я.Гордон, Л.Первомайський). *Літературна газета*. – 1949. – 5 березня.

Лютий.

9. Москва. На всесоюзному шаховому чемпіонаті титул чемпіона СРСР завоював киянин М.Коган. *Радянська Україна*. – 1949. – 20 лютого.

9. Москва. На змаганнях на приз газети «Комсомольская правда» вінничанка М.Гавриш встановила рекорди України у запливах на 100 м (час – 1 хв. 24,7 сек.) і 200 м (час – 3 хв. 7,8 сек.). *Радянська Україна*. – 1949. – 25 лютого.

1 березня (вівторок).

1. Рівне. Обласний комітет КП(б)У направив до ЦК КП(б)У інформацію про виявлення вказівок керівних ланок ОУН усьому підпіллю ОУН і його озброєним формуванням щодо проведення масових терористичних актів проти ініціаторів створення колгоспів і колгоспного активу. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956)*. – К., 1999. – С. 59.

3. Знижені ціни на товари масового споживання. *Радянська Україна*. – 1949. – 2 березня.

1 березня – 20 квітня (вівторок – середа).

1. Львівська область. Вбито 32 чоловіки колгоспного активу. У відповідь на повстанський терор радянська влада оформила до виселення 179 сімей. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе*. – К., 1998. – С. 402.

2 березня (середа).

8. Нью-Йорк (США). Митрополича палата Української православної церкви Північної і Південної Америки видала послання до всього українського єпископату. Віруючі і духовенство закликані приєднатися до

об'єднаної митрополії. Послання підписали митрополит Іларіон, архієпископ американський і канадський Богдан, архієпископ Карпаторуський Північної і Південної Америки Орест. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1949. – 16 березня.

2 – 5 березня (середа – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Пленум розглянув питання про проведення весняної сівби і заходи із забезпечення догляду за посівами з метою отримання високого врожаю усіх сільськогосподарських культур у 1949 р. та про хід житлово-комунального будівництва у містах, виробництво місцевих будівельних матеріалів і заходи з виконання плану 1949 р. Пленум ЦК КП(б)У обрав членом оргбюро ЦК КП(б)У О.Гризу. *Радянська Україна*. – 1949. – 6 березня.

10 березня (четвер).

1. Міністерство харчової промисловості УРСР і Міністерство смакової промисловості УРСР об'єднані у союзно-республіканське Міністерство харчової промисловості УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1949. – № 2.

12 березня (субота).

9. Київ. Киянин О.Донської на змаганнях у палаці фізкультури встановив новий світовий рекорд для важкоатлетів найлегшої ваги, підійнявши штангу вагою 92,1 кг. *Радянська Україна*. – 1949. – 13 березня.

19 березня (субота).

4. Москва. За заслуги в галузі селекції колоскових культур та кукурудзи указом президії Верховної Ради СРСР дійсного члена Академії наук УРСР В.Юр'єва нагороджено орденом Леніна. *Радянська Україна*. – 1949. – 20 березня.

22 березня (вівторок).

8. Рада міністрів УРСР призначила на другу частину III сесії Генеральної

Асамблеї ООН делегацію у складі: керівник делегації – В.Тарасенко, заступник представника УРСР у Раді безпеки ООН, члени делегації – С.Демченко, А.Галаган, В.Коваленко. *Радянська Україна. – 1949. – 22 березня.*

24 березня (четвер).

1. Чернівці. Обласний комітет КП(б)У прийняв постанову про роботу держуніверситету. Відмічалось, що ректорат і партійне бюро закладу не виконали вимог бюро обкому КП(б)У в справі добору кадрів, на філологічному і географічному факультетах мала місце найбільша засміченість професорсько-викладацького складу. У “буржуазному космополітизмі” обвинувачені професор кафедри російської літератури Д.Тамарченко і доцент А.Тамарченко. Обком КП(б)У звернувся з проханням до ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У затвердити пункт постанови про звільнення ректора університету П.Каніболоцького. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 604.*

25 березня (п'ятниця).

3. Ворошиловоградська область. Відбудована і введена в дію вугільна копальня «Центральна боковська». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 505.*

31 березня (четвер).

3. Кривий Ріг. Стала до ладу відбудована, повністю механізована і автоматизована доменна піч №1 металургійного заводу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 505.*

Березень.

3. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову «Про заходи до дальшого розвитку виноградарства у колгоспах і радгоспах

Української РСР». Відмічено, що за період 1945 – 1948 рр. у колгоспах Одеської, Херсонської, Миколаївської, Запорізької і Сталінської областей посаджено лише 36% виноградників від встановленого плану. Виконавчі комітети облрад Одеської, Херсонської, Миколаївської і Вінницької областей не забезпечили виконання постанови РНК УРСР від 27 квітня 1944 р. про створення в колгоспах мережі виноградних розсадників. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У зобов'язали міністерства сільського господарства УРСР і харчової промисловості УРСР, виконкоми і парткоми, директорів МТС і радгоспів поліпшити керівництво виноградарством з метою створення сировинної бази для виробництва високоякісних марочних столових і десертних вин, коньяків, шампанських вин, а також забезпечення винограду кращих столових сортів для споживання у свіжому вигляді. *Радянська Україна. – 1949. – 30 березня.*

3. Сталінська область. Завершилася відбудова Зуївської ДРЕС. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 505.*

4. Київ. Відбулися збори композиторів і музичних критиків міста. У «антипатріотизмі» і «космополітизмі» звинувачена група музикознавців – І.Белза, А.Гозенпуд, М.Гейліг, Л.Хінчин, М.Береговський, які працювали у Спілці композиторів, у журналі «Радянська музика» та друкувалися у видавництві «Мистецтво». *Радянська Україна. – 1949. – 19 березня.*

2 квітня (субота).

4. Львів. Драматичний театр імені М.Заньковецької показав прем'єру спектаклю «Щастя» за романом П.Павленко. Спектакль поставив народний артист СРСР Б.Романицький. У театрі опери та балету відбулася прем'єра опери «Черевички» П.Чайковського. Постановник – В.Скляренко, диригент – Л.Мандрикін. *Правда України. – 1949. – 3 апреля.*

5 – 6 квітня (вівторок – середа).

3. Київ. Відбулася нарада працівників місцевої промисловості і промислової кооперації України, скликана Радою міністрів УРСР і Центральним комітетом КП(б)У. Відмічено, що у легкій промисловості не досягнуто довоєнного рівня виробництва панчішно-шкарпеткових виробів, взуття, мішків, чайних склянок; у місцевій промисловості відстало від плану виробництво місцевих будівельних матеріалів, фарб, виробів з пластмас, олівців; у промисловій кооперації відстав випуск ліжок, прокат листового заліза, випуск пряжі. Особливо наголошено на незадовільній діяльності і стилі керівництва Міністерства меблевої промисловості і столярних виробів УРСР, а також Укоопромлісспілки, які не організували достатнього і якісного випуску стільців, столів, дитячих меблів, гарнітурів, парт. *Радянська Україна. – 1949. – 8 квітня.*

10 квітня (неділя).

4. Рада міністрів СРСР присудила Сталінські премії за 1948 рік: Г.Латишову, члену-кореспонденту Академії наук УРСР – за експериментальні дослідження в галузі фізики атомного ядра, викладені у статтях «Внутрішня конверсія гама випромінювання», «Тонка структура гама-ліній», «Монохроматичні позитрони внутрішньої конверсії», «Про радіоактивність берилію»; Г.Курдюмову, члену-кореспонденту АН СРСР, дійсному члену АН УРСР – за дослідження у галузі металознавства, викладені у працях «Бездифузні (мартенситні) перетворення в сплавах», «Про природу бездифузних (мартенситних) перетворень», «Про кінетику перетворення аустеніту в мартенсит при низьких температурах»; В.Мовчану, професору Київського університету імені Тараса Шевченка – за багаторічні праці з вивчення біології коропа, узагальнені у праці «Екологічні основи інтенсифікації росту коропа»; П.Лященку, члену-кореспонденту АН СРСР, дійсному члену АН УРСР – за наукову працю «Історія народного господарства СРСР» томи I та II; В.Попову – за роман «Сталь і шлак»; О.Гончару – за роман «Злата Прага»; В.Добровольському – за повість «Троє в

сірих шинелях»; Ю.Яновському – за цикл «Київські оповідання»; І.Рябоклячу – за повість «Золототисячник»; М.Бажану – за цикл віршів «Англійські враження»; О.Корнійчуку – за п'єсу «Макар Діброва»; О.Довженку – режисеру та автору кіносценарію кінокартини «Мічурін»; Г.Юрі (народному артисту СРСР, постановнику), А.Бучмі, Н.Ужвій (народним артистам СРСР), П.Нятко-Табачниковій (народній артистці УРСР), А.Петрицькому (народному художнику СРСР) – за спектакль «Макар Діброва» у Київському академічному українському драмтеатрі імені І.Франка; М.Стефановичу (народному артисту УРСР, постановнику), В.Тольбі (заслуженому артисту УРСР, диригенту), О.Хвостову-Хвостенку (народному художнику УРСР), М.Роменському (народному артисту УРСР), Г.Шаліній, Е.Томм (артисткам); Ю.Кіпоренку-Даманському (народному артисту УРСР) – за спектакль «Іван Сусанін» у Київському державному академічному театрі опери та балету імені Тараса Шевченка. *Радянська Україна. – 1949. – 10 квітня.*

11 квітня (понеділок).

4. Київ. У російському драматичному театрі імені Лесі Українки відбулася прем'єра спектаклю «Обрив» (за І.Гончаровим), – інсценізація В.Моріца та С.Шервінського, постановка народного артиста СРСР К.Хохлова. Головні ролі виконали заслужені артисти УРСР В.Драга (Бережкова), М.Стрелкова (Віра), В.Дуклер (Райський), народний артист УРСР Ю.Лавров (Марко Волохов). *Радянська Україна. – 1949. – 13 квітня.*

11 – 12 квітня (понеділок – вівторок).

3. Київ. У сесійній залі Верховної Ради УРСР відбулася республіканська нарада фінансових працівників. В її роботі взяли участь завідувачі обласними, міськими і районними фінансовими відділами, а також представники міністерств і відомств – всього близько 1200 чоловік. Критикувалася діяльність фінансових органів, які не вникали в економіку країни, слабо аналізували господарську роботу підприємств,

недостатньо контролювали обіг товарів, мало допомагали виявляти внутрішні резерви для більш успішного виконання бюджету. *Радянська Україна. – 1949. – 14 квітня.*

13 квітня (середа).

5. США. У зв'язку з винесенням на пленум Генеральної Асамблеї ООН справи кардинала Міндсенті і засуджених у Болгарії 15 протестантських священників, архієпископ УПЦ у США Мстислав вислав президенту Генеральної Асамблеї ООН телеграму-звернення. Йшлося про мучеництво впродовж 1920 – 1940-х рр. українських Церков, загибель у концтаборах Сибіру 32 єпископів і понад 3 тис. священників УПЦ, знищення у 1945 – 1947 рр. Української католицької церкви. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том I. Українська православна церква. – Торонто, Балтимор, 1987. – С. 885.*

14 квітня (четвер).

3. Запоріжжя. Введений у дію п'ятий агрегат Дніпрогесу. *Радянська Україна. – 1949. – 16 квітня.*

7. Перечинський район Станіславської області. Загинув провідник ОУН Карпатського краю і командир УПА-Захід В.Сидор («Шелест»). *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956). – К., 1999. – С. 61.*

16 квітня (субота).

4. Київ. У театрі опери та балету імені Тараса Шевченка відбулася прем'єра опери М.Римського-Корсакова – «Казка про царя Салтана». Переклад тексту однойменного твору О.Пушкіна на українську мову здійснив П.Тичина. Постановник опери – М.Степанович, диригент – В.Тольба, оформлювач – О.Хвостов-Хвостенко. Головні ролі виконали М.Роменський (цар Салтан), Л.Лобанова-Рогачова (цариця Мілітриса), М.Бем (цариця Лебиль), В.Борищенко (царевич Гвідон). *Радянська Україна. – 1949. – 17 квітня.*

20 квітня (середа).

1. Дрогобицька область. Обласний виконком склав відомість про кількість «куркульських» родин, кількість їх членів, засуджених і тих, що переховувалися. У 20 районах області до «куркульських» господарств зараховано 3988 осіб. *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. Книга I.* – Львів, 1993. – С. 299.

20 квітня – 1 червня (середа – середа).

1. Львівська область. Вбито 14 осіб радянського та колгоспного активу, здійснено ряд диверсій. Оформлені до виселення 244 сім'ї. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе.* – К., 1998. – С. 404.

22 квітня (п'ятниця).

7. Померла письменниця В.Чередниченко. *Літературна газета.* – 1949. – 28 квітня.

24 квітня (неділя).

4. Київ. Відповідно до постанови Ради міністрів УРСР відкрито державний музей Тараса Шевченка. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів.* – К., 1989. – С. 387.

26 квітня (вівторок).

4. Київ. Відбулися відкриті партійні збори Спілки радянських композиторів України. Обговорена робота композиторів і музикантів на селі. У прийнятій резолюції композитори і музикознавці закликані до активної роботи з надання шефської допомоги колгоспному селу, записів радянського фольклору. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів.* – К., 1989. – С. 388.

Квітень.

3. Корсунь-Шевченківський район Київської області. Для запровадження першої в Україні електрооранки прибули 5 електротракторів.

Правда України. – 1949. – 17 апреля.

3. Ворошиловград. Завод імені Пархоменка освоїв виробництво нових машин для збагачувальних фабрик і шахт Донбасу. *Правда України. – 1949. – 17 апреля.*

3. Одеса. Вступив у пусковий період відбудований млинарний завод. Почав функціонувати новий вагоноремонтний завод трамвайно-тролейбусного тресту. *Правда України. – 1949. – 24, 27 апреля.*

3. Сталіно. Відкрилася постійна виставка будівельної техніки, в якій взяли участь 45 будівельних організацій півдня СРСР – Запоріжжя, Дніпропетровська, Харкова, Києва, Кривого Рога, Нікополя, Донбасу, Баку, Сталінграда. На виставці демонструвалося понад 2 тис. експонатів нових будівельних машин, механізмів і пристроїв, що застосовувалися в промисловому і житловому будівництві. *Радянська Україна. – 1949. – 20 квітня.*

3. Міністерство державного контролю УРСР закінчило перевірку виконання постанови Ради міністрів СРСР «Про головних (старших) бухгалтерів державних, кооперативних, громадських установ, організацій і підприємств». Установлено, що головні бухгалтери ряду підприємств Міністерства харчової промисловості УРСР і Міністерства легкої промисловості УРСР без заперечень приймали до оформлення незаконні розпорядження про відпуск на сторону без нарядів, фондів, доручень різних матеріалів і готової продукції. Такі факти мали місце на багатьох підприємствах, у тому числі на Херсонському винзаводі, Ізмаїльському винтресті «Укрголоввино», Львівському лікеро-горілчаному заводі, Львівській 3-й державній взуттєвій фабриці. В ряді господарських органів головні бухгалтери порушували постанови уряду з питань зберігання і витрачання грошової наявності. Надходження від виручки здавались у Держбанк частково; кошти, одержувані від Держбанку, витрачались не за призначенням; невитрачені кошти в банк не поверталися. *Радянська Україна. – 1949. – 8 квітня.*

4. Тбілісі. У клубі художників Грузії відкрилася пересувна виставка робіт майстрів графіки України. На виставці демонструвалося понад 200 експонатів. *Радянська Україна. – 1949. – 26 квітня.*

6. Дніпропетровськ. Почали ходити легкові таксі «Победа». *Радянська Україна. – 1949. – 12 квітня.*

8. Наукове товариство імені Тараса Шевченка почало видавати «Енциклопедію Українознавства». Головний редактор В.Кубійович. *А.Жуковський, О.Субтельний. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 194.*

9. Миколаївська область. Відбувся обласний мотопробіг, який тривав 12 днів. Маршрутом мотопробігу охоплено 17 районних центрів і 75 населених пунктів області. Мотоциклісти пройшли 760 км. *Радянська Україна. – 1949. – 24 квітня.*

9. Центральний комітет КП(б)У прийняв постанову про хід виконання комітетом у справах фізичної культури і спорту при Раді міністрів УРСР директивних вказівок про розвиток масово-фізкультурного руху в республіці та підвищення майстерності спортсменів. ЦК КП(б)У відмітив, що комітет слабо керував фізкультурними і спортивними організаціями, не контролював діяльність спортивних товариств, міністерств і відомств у галузі розвитку фізкультури і спорту. В республіці погано ставилась масова фізкультурна робота на селі; за два роки близько 50% сум, асигнованих на будівництво спортивних споруд не використовувались; у багатьох областях спортивні приміщення використовувалися не за призначенням. *Радянська Україна. – 1949. – 17 квітня.*

Квітень – червень.

4. У драматичних театрах України за наказом комітету в справах мистецтв при Раді міністрів УРСР проведено огляд спектаклів на актуальну радянську тему. В огляді взяли участь 72 драматичні театри, які показали 170 спектаклів. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів. – К., 1989. – С. 417.*

1 травня (неділя).

8. Женева (Швейцарія). На дипломатичній конференції делегація Української РСР внесла поправку до статті 19 проекту конвенції щодо поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях. Йшлося, що

особовий склад збройних сил, спеціально навчений, щоб бути використаним у разі потреби як допоміжні санітари або носильники для підбирання, перевезення і лікування поранених та хворих, так само користуватиметься повагою і покровительством у разі виконання ним цих обов'язків, коли він зіткнеться з ворогом чи потрапить під його владу. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961. – К., 1961. – С. 364.*

4 – 6 травня (середа – п'ятниця).

3. Київ. Відбулася республіканська нарада партійно-господарського активу працівників будівельних організацій і підприємств промисловості будівельних матеріалів, скликана ЦК КП(б)У і Радою міністрів УРСР, у якій взяли участь понад тисяча чоловік. Наголошено на незадовільному виконанні державної програми з будівництва жител, культурно-освітніх закладів, електростанцій. Значно недовиконали план внаслідок наявності на ряді будов елементів кустарщини, слабого впровадження передових методів будівництва, недостатнього використання механізмів Вінницьке, Львівське, Тернопільське обласні будівельні управління та трести «Київжитлобуд», «Хрещатикбуд», Харківський будтрест. *Радянська Україна. – 1949. – 8 травня.*

6 травня (п'ятниця).

4. Рада міністрів УРСР з метою узагальнення і впровадження нової техніки, передової технології і досконаліших форм організації виробництва в усіх галузях промисловості постановила організувати у Києві Будинок техніки. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів. – К., 1989. – С. 389.*

9 травня (понеділок).

1. Львів. Відбулося засідання вченої ради університету імені І.Франка. Обговорювалися методологічні та політичні помилки у роботі юридичного факультету. Негативно оцінені лекції професорів закладу, зокрема, П.Домбковського та робота з аспірантами. *Культурне життя в*

Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 606.

9 – 10 травня (понеділок – вівторок).

4. Київ. Відбулась наукова сесія, організована Інститутом української літератури імені Тараса Шевченка Академії наук УРСР і Спілкою радянських письменників України на ознаменування 100-річчя з дня народження письменника Панаса Мирного. *Радянська Україна. – 1949. – 11 травня.*

9 – 12 травня (понеділок – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Пленум обговорив питання про заходи з виконання трирічного плану розвитку громадського продуктивного тваринництва (1945 – 1951 рр.) прийнятого Радою міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) та про стан і заходи поліпшення масово-політичної роботи серед трудящих міст і села. Відмічений поганий розвиток тваринництва в Чернігівській, Херсонській, Кам'янець-Подільській, Сумській, Житомирській областях. Накреслені завдання для Української РСР з розвитку громадського тваринництва у колгоспах, зміцнення кормової бази, механізації заготівлі кормів і трудомістких робіт на фермах, будівництва тваринницьких приміщень, поліпшення племінної справи, зоотехнічного і ветеринарного обслуговування тваринництва, підготовки тваринницьких кадрів, науково-дослідної роботи тваринництва, організації й оплати праці на колгоспних тваринницьких фермах. Пленум ЦК КП(б)У наголосив, що багато партійних організацій не приділяли належної уваги керівництву агітаційно-пропагандистською і масово-політичною роботою, не встановлювали постійного контролю за лекціями, доповідями, бесідами. Парторганізації Станіславської, Тернопільської, Рівненської, Дрогобицької, Чернігівської, Миколаївської, Кіровоградської областей погано займалися добором агітаторів, механічно зараховували їх в агітколлективи, що не сприяло поліпшенню масово-політичної роботи. *Радянська Україна. – 1949. – 18 травня.*

12 травня (четвер).

1. Київ. Відкрилася п'ята сесія Верховної Ради Української РСР. *Радянська Україна*. – 1949. – 12 травня.

17 – 20 травня (вівторок – п'ятниця).

4. Київ. Відбувся розширений пленум правління Спілки радянських художників України. Засуджена творчість художників З.Толкачова (картини «Майданек», «Квіти Освенціма», «Христос на Майданеку»), В.Овчинникова (картину «Бабин Яр»), скульптора Л.Муравіна (твори «Пушкін», «Леся Українка», «Клятва»), статті й усні виступи художників Л.Рабіновича та Л.Каплана. Піддана критиці діяльність правління спілки та його голови В.Касіяна, які не стали центром ідейно-політичного виховання художників, особливо у Львівській і Закарпатській областях. Пленум обрав новий склад правління спілки з 37 чоловік. Головою обраний дійсний член Академії художеств СРСР – О.Шовкуненко. *Радянська Україна*. – 1949. – 25 травня.

19 травня (четвер).

1. Президія Верховної Ради УРСР встановила для висококваліфікованих спеціалістів, які мали видатні заслуги у розвитку тваринництва в колгоспах, почесні звання «Заслужений зоотехнік Української РСР» і «Заслужений ветеринарний лікар Української РСР». *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1949. – № 3.

21 травня (субота).

4. Київ. У Державному музеї західного і східного мистецтва відкрилася виставка польського народного мистецтва і художніх ремесел. Експонувалося близько 600 творів народного мистецтва Польщі. *Радянська Україна*. – 1949. – 22 травня.

24 травня (вівторок).

3. Київ. ЦК КП(б)У прийняв постанову «Про хиби в організації роботи по догляду за посівами сільськогосподарських культур». Зверталася

увага секретарів обкомів КП(б)У і голів обласних виконавчих комітетів Дніпропетровської, Запорізької, Херсонської, Одеської, Київської областей на недопустимість безвідповідального ставлення до справи організації робіт з обробітку й догляду за посівами. Пропонувалося встановити повсякденний контроль за виконанням денних завдань та якістю роботи з догляду за посівами усіх сільськогосподарських культур у кожному колгоспі, а також кожним колгоспником і робітником радгоспу, організувати в усіх колгоспах і радгоспах масовий вихід на прополювальні роботи всіх колгоспників. *Радянська Україна.* – 1949. – 25 травня.

Травень.

3. Львів. Завод автотранспорту випустив першу продукцію. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 506.

4. Херсон. Дослідна станція бавовництва реорганізована в Український науково-дослідний інститут бавовництва. *Правда України.* – 1949. – 7 мая.

4. Львів. У Політехнічному інституті відбувся перший випуск інженерів-нафтовиків – спеціалістів з розвідки і добування нафти, технології нафтової промисловості, з обладнання підприємств. *Правда України.* – 1949. – 11 мая.

4. Створено Сектор держави і права як самостійну науково-дослідну установу Академії наук України. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998.* – К., 2000. – С. 464.

3. Чернігів. Завод «Жовтневий молот» випустив економний двигун для зрошувальних систем південних областей України, сконструйований власними інженерами. *Правда України.* – 1949. – 11 мая.

3. Одеса. При лінолеумному заводі «Більшовик» відкрилася перша в країні школа фабрично-заводського навчання з підготовки спеціалістів пробко-лінолеумного виробництва. *Правда України.* – 1949. – 17 мая.

3. Дніпропетровськ. Заводи металургійного устаткування, імені

Петровського, імені Лібкнехта, паровозоремонтний налагодили виробництво плугів «ПФ-120» для оранки заболоченої місцевості. *Правда України. – 1949. – 2 юня.*

4. Управління в справах архітектури при Раді міністрів УРСР утворило 25 експедиційних груп, розрахованих на три літніх місяці для суцільного обстеження та виявлення пам'яток архітектури в 12 областях України. *Радянська Україна. – 1949. – 28 травня.*

1 червня – 1 липня (середа – п'ятниця).

1. Львівська область. Убито 17 чоловік радянського та колгоспного активу, здійснено ряд диверсій. Оформлені до виселення 129 сімей. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 406.*

1 – 4 червня (середа – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ. Пленум розглянув питання про завдання комсомольських організацій республіки з виконання постанов ЦК КП(б)У і уряду УРСР щодо дальшого піднесення сільського господарства. Пленум ЦК ЛКСМУ обговорив заходи щодо поліпшення роботи комсомолу України з розвитку фізкультури і спорту серед молоді, а також діяльність комсомольських організацій Дніпропетровської і Полтавської областей з налагодження роботи серед дітей у літній період 1949 р. *Радянська Україна. – 1949. – 7 червня.*

10 червня (п'ятниця).

3. Рівне. Прибула перша партія комбайнів марки «Сталінець-6». Комбайни направлені в райони області, зокрема Корецький, Демидівський, Сербський, де завершилася суцільна колективізація. *Радянська Україна. – 1949. – 10 червня.*

15 червня (середа).

3. Одеса. В колгоспи відправлена перша партія пересувних збірно-розбірних критих токів, виготовлених місцевими промисловими

підприємствами. *Радянська Україна. – 1949. – 16 червня.*

9. Дніпропетровськ. На обласній спартакіаді В.Півень у легкій вазі встановив світовий рекорд, піднявши штангу вагою 110,2 кг. *Радянська Україна. – 1949. – 16 червня.*

19 червня (неділя).

4. Київ. На схилах Дніпра в районі Аскольдової могили відкрився Зелений театр на 4100 місць для демонстрації кіносеансів, естрадних концертів та виступів агітаторів. *Радянська Україна. – 1949. – 21 червня.*

28 червня (вівторок).

1. ЦК КП(б)У прийняв постанову «Про листи колгоспників до ЦК КП(б)У про хиби в роботі по розвитку громадського тваринництва і розбазарювання колгоспної худоби в деяких колгоспах». Відмічалось, що керівники окремих колгоспів Одеської, Вінницької, Миколаївської, Харківської, Київської, Кам'янець-Подільської, Житомирської, Чернігівської областей не вживали заходів щодо забезпечення поголів'я колгоспної худоби кормами в достатній кількості, підготовки приміщень для тварин, з відома і при потуранні працівників районних організацій розбазарювали колгоспну худобу і особливо молодняк. ЦК КП(б)У постановив зазначені листи колгоспників надіслати обласним комітетам КП(б)У для їх розгляду і притягнення винних до відповідальності. *Радянська Україна. – 1949. – 29 червня.*

28 – 29 червня (вівторок – середа).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Пленум прийняв постанову «Про заготівлі хліба, продуктів тваринництва та інших сільськогосподарських продуктів». Відмічалось, що за потурання деяких партійних, радянських господарських керівників на заготівельних пунктах попереднього року скупчувалась велика кількість вологого і засміченого зерна, яке самозігрівалось і псувалось; під час заготівель хліба не було належного порядку в його прийманні, розміщенні і зберіганні; мали місце факти розкрадання зерна, обраховування здавальників

та обдурювання держави. У Житомирській та Полтавській областях за-недбано вирощування льону-довгунця та конопель; Харківська, Миколаївська, Кіровоградська, Ворошиловградська, Чернівецька області не виконали план заготівель олійних культур, Житомирська, Кіровоградська – овочів. Наголошено, що в республіці здавалася велика кількість негоднової худоби, незначну питому вагу в заготівлях м'яса займала свинина і свійська птиця, особливо в колгоспах Херсонської, Запорізької, Кіровоградської, Миколаївської, Сталінської областей. Пленум ЦК КП(б)У окреслив завдання з підготовки та проведення заготівель хліба, зернових і олійних культур, продуктів тваринництва, картоплі і овочів, льону-довгунця, конопель, тютюну і махорки, шовковичних коконів на II половину 1949 р.

Пленум ЦК КП(б)У прийняв постанову «Про підсумки весняної сівби, догляд за посівами, про готовність і проведення збирання врожаю зернових, олійних та інших сільськогосподарських культур». Пленум наголосив, що недостатньо організували проведення сівби ярих культур Полтавська, Сумська, Волинська, Дрогобицька, Тернопільська області; обкоми КП(б)У і обласні виконавчі комітети Сумської, Чернігівської, Полтавської і Київської областей не справились із завданням сівби цукрових буряків; багато областей, особливо Кам'янець-Подільська, Вінницька, Харківська, Житомирська не забезпечили виконання плану посадки картоплі. Пленум ЦК КП(б)У вважав, що недодержання строків, невиконання планів сівби з окремих культур стало наслідком незадовільної роботи партійних організацій, радянських і сільськогосподарських органів і свідчило про їх поверхове керівництво сільським господарством. У постанові пленум намітив завдання з проведення сінозбирання і силосування кормів, збирання врожаю зернових, олійних та інших сільськогосподарських культур, з поліпшення роботи МТС та виконання їх договорів з колгоспами. *Радянська Україна. – 1949. – 1,2 липня.*

Червень.

3. Львівська область. Управління сільського господарства вперше

отримало комбайни для МТС Сокальського, Краснянського, Поморянського, Радехівського районів. *Радянська Україна*. – 1949. – 2 травня.

3. Кам'янець-Подільський. Штучну вощину і технічний віск розпочав випускати новий завод. *Правда України*. – 1949. – 12 юня.

3. Дніпропетровськ. Завершилася відбудова коксохімічного заводу. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 506.

3. Львів. Новий завод «Львівсільмаш» освоїв виробництво і розпочав середній випуск обприскувача на тракторній тязі для боротьби з шкідниками садових і лісових дерев. *Радянська Україна*. – 1949. – 49 червня.

4. с. Котельня Полтавської області. Відкрився музей у будинку, де народився і провів юнацькі роки двічі герой Радянського Союзу С.Ковпак. У кімнатах музею розташовано близько 200 експонатів. *Радянська Україна*. – 1949. – 15 червня.

4. Паризька Комуна Ворошиловградської області. Завершилася відбудова вугільної копальні. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 506.

6. Київ. Введені у дію два нових тролейбусних маршрути № 6 і № 7, які з'єднали Жовтневий район із Хрещатиком та Сталінкою. *Правда України*. – 1949. – 19 юня.

6. Львів. Відкрився новий іподром. У перших заїздах взяли участь 70 коней. *Правда України*. – 1949. – 19 юня.

9. Київ. О.Донської встановив світовий рекорд, піднявши у жимі штангу вагою 94,4 кг. *Радянська Україна*. – 1949. – 29 червня.

9 липня (субота).

1. Центральний комітет КП(б)У прийняв постанову «Про факти порушення Статуту сільськогосподарської артілі і розбазарювання громадського поголів'я худоби в колгоспі імені Петровського села Гоголів, Броварського району Київської області». ЦК КП(б)У доручив прокуророві УРСР Р.Руденку і Київському обкому КП(б)У розглянути та перевірити факти порушень, винних зняти з постів і притягти до судової

відповідальності. *Радянська Україна*. – 1949. – 10 липня.

10 липня (неділя).

7. с. Колодяжне Ковельського району Волинської області. Відкрився відбудований будинок-музей Лесі Українки. *Літературна газета*. – 1949. – 14 липня.

11 липня (понеділок).

4. Створено Інститут використання газу в комунальному господарстві та промисловості Академії наук УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998*. – К., 2000. – С. 463.

13 липня (середа).

4. Ленінград. Прибув на гастролі колектив Київського академічного театру драми імені І.Франка, який привіз 12 вистав. *Правда України*. – 1949. – 16 юля.

17 липня (неділя).

7. Снятин Станіславської області. Відкрився літературно-мистецький музей письменника Марка Черемшини. *Літературна газета*. – 1949. – 21 липня.

20 липня (середа).

6. Дніпропетровськ. На паровозоремонтному заводі почала функціонувати електросвітлооздоровниця, з щоденним обслуговуванням 60 чоловік. *Правда України*. – 1949. – 21 юля.

22 липня (п'ятниця).

3. Запоріжжя. Відбудований Дніпровський алюмінієвий завод видав перший алюміній. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 506.

28 липня (четвер).

3. На заводі «Запоріжсталь» введена у дію відбудована доменна піч № 2. З її запуском доменний цех заводу перевищив довоєнну потужність. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 158.*

Липень.

3. Київ. Зданий в експлуатацію перший в Україні завод мінеральної вовни, що працював на відходах металургійного виробництва – доменному шлаці. *Правда Украины. – 1949. – 19 июля.*

3. Київ. Завод «Спецшвеймашина» налагодив випуск спеціальних верстатів, призначених для обробітку підшви на взуттєвих підприємствах. Завод «Ланцюги Галля» розпочав випуск ролико-втулкових ланцюгів для автотранспорту. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов. – К., 1980. – С. 157.*

3. Суворовський район Ізмаїльської області. Введена в експлуатацію зрошувальна система на території 447 га довжиною 25 км. *Радянська Україна. – 1949. – 13 липня.*

4. Одеса. В центрі міста відкрився новий літній театр на тисячу місць. *Радянська Україна. – 1949. – 1 липня.*

4. Київ. Вийшов перший номер альманаху «Советская Украина». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 506.*

4. Дніпропетровська область. Біля с. Старі Кодаки експедиція Інституту археології Академії наук УРСР і Дніпропетровського історико-краєзнавчого музею закінчила розкопки кургану. Виявлені знахідки належали до середини III тис. до н.е. *Радянська Україна. – 1949. – 31 липня.*

4. Створена редакційна колегія видання творів Г.Сковороди у складі: О.Корнійчука, П.Тичини, дійсного члена Академії наук УРСР О.Білецького, директора Інституту філософії АН УРСР М.Омельяновського, директора Інституту історії України АН УРСР О.Касименка. Інститут філософії АН УРСР закінчив роботу з виявлення нових рукописів і

уточнення текстів Г.Сковороди. *Літературна газета*. – 1949. – 28 липня.

6. Нижньо-Устрицьк Дрогобицької області. Деревообробний завод організував виробництво стандартних будинків. Будинок складався з кімнати, кухні, ванної, веранди. Його загальна площа – 34,5 м². Перша партія будинків відправлена в Грозний і Ашхабад. *Радянська Україна*. – 1949. – 12 липня.

6. Кіровоград. Відкрито парк культури і відпочинку з літнім театром на 1200 місць, танцювальним майданчиком з естрадою для оркестру, тенісним кортом, дитячим містечком. *Радянська Україна*. – 1949. – 16 липня.

6. Полтава. Автомобільний трест організував автобусне сполучення між містами і районними центрами Полтавщини. *Радянська Україна*. – 1949. – 22 липня.

6. Харків. Створено новий парк культури і відпочинку на території більше 2 га з Зеленим театром на 750 місць, танцювальним майданчиком, літньою бібліотекою, дитячим містечком. *Правда України*. – 1949. – 21 юля.

6. На річкову магістраль Дніпровського басейну вперше вийшли у плавання потужні буксири «Сталінград», «Ленінград», «Одеса», «Севастополь». *Радянська Україна*. – 1949. – 1 липня.

9. Київ. Я.Куценко встановив три всесоюзні рекорди для штангістів важкої ваги, підійнявши у жимі – 142,6 кг, у поштовху – 175 кг і набравши у сумі олімпійського триборства – 447 кг. *Радянська Україна*. – 1949. – 26 липня.

9. Москва. Стадіон «Динамо». На міжнародному матчі легкоатлетів СРСР і ЧССР О.Канакі встановив всесоюзний рекорд, метнувши молот на 56,15 м. *Радянська Україна*. – 1949. – 29 липня.

2 серпня (вівторок).

4. Одеса. Академік В.Філатов у клініці Українського експериментального інституту очних хвороб зробив тисячну операцію з пересадки рогівки. *Радянська Україна*. – 1949. – 4 серпня.

3 серпня (середа).

1. Київ. Закінчив роботу розширений пленум правління товариства з поширення політичних і наукових знань Української РСР. Пленум намітив заходи з усунення хиб у роботі товариства з метою ширшого розгортання лекційної пропаганди у місті і селі, підвищення ідейного змісту лекцій та активності членів. Пленум увільнив з посади голови правління товариства академіка О.Палладіна за власним бажанням і на його місце обрав члена-кореспондента Академії наук УРСР професора В.Комісаренка. *Радянська Україна. – 1949. – 4 серпня.*

8. Нью-Йорк (США). Помер американський діяч українського походження М.Мурашко – голова Українського народного союзу, заступник голови Українського американського допомогового комітету. *Новий шлях (Вінніпег). – 1949. – 10 серпня.*

5 серпня (п'ятниця).

1. Сімферополь. Арештовано першого секретаря Кримського обкому ВКП(б) Н.Соловйова, колишнього (в 1938 – 1946 рр.) голови Ленінградського обласного виконавчого комітету, члена військової ради Ленінградського фронту з тилу у «ленінградській справі». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 506.*

7 серпня (неділя).

4. «Правда Украины» опублікувала статтю В.Рубана «Об одном сценарии и неразборчивой редакции». Критикується редакція альманаху «Советская Украина» і його редактор Л.Вишеславський за публікацію в №1 за 1949 р. кіноповісті М.Строковського «Корабельный инженер». *Правда Украины. – 1949. – 7 августа.*

12 серпня (п'ятниця).

3. Львів. Завод сільськогосподарського машинобудування освоїв виробництво нових машин «ОК-С» – садових комбінованих обприскувачів для державних і колгоспних лісозахисних смуг. *Правда Украины. – 1949. – 13 августа.*

16 серпня (вівторок).

4. «Правда України» опублікувала статтю А.Полякова «За високий идейно-художественний уровень спектаклей». Критикується Миколаївський російський драматичний театр імені В.Чкалова. Зазначено, що театр не піднімався до партійного проникнення в основні ідеї п'єс, а зводив їх до особистих взаємовідносин героїв. *Правда України. – 1949. – 16 августа.*

23 серпня (вівторок).

4. Харків. Відкрився новий обласний театр. Головним режисером призначений А.Глаголін, директором – П.Селецький. *Правда України. – 1949. – 18 августа.*

27 серпня (субота).

4. Міністерство освіти УРСР надіслало Раді міністрів УРСР доповідну записку про хід ліквідації неписьменності і малописьменності в західних областях Української РСР. Ішлося про завершення ліквідації неписьменності у Львівській, Рівненській, Тернопільській областях та в більшості районів Дрогобицької і Чернівецької областей. Залишилося ненавчених у західних, Ізмаїльській, Чернівецькій і Закарпатській областях близько 200 тис. чоловік. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів. – К., 1989. – С. 417.*

8. Польща. Урядовим декретом українці позбавлені права на господарства, з яких вони були виселені під час акції «Вісла» і на залишене там нерухоме майно. *Акція «Вісла». Документи. – Львів – Нью-Йорк, 1997. – С. 36.*

28 серпня (неділя).

5. Генеральний вікарій І.Кондратович, керівник групи священиків за перехід на російське православ'я, проголосив скасування Ужгородської унії 1646 р. та «возз'єднання» Греко-католицької церкви Закарпаття з Російською православною церквою. У церемонії проголошення

взяли участь архієпископ РПЦ Макарій та отці Пап і Беца. Усі греко-католицькі церкви і 283 парафії Закарпаття передані РПЦ. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 81.*

30 серпня (вівторок).

1. Президія Верховної Ради УРСР внесла зміни до ст.ст. 30 і 57 Поправно-трудового кодексу УРСР. Передбачалося, що жінки, які позбавлені волі, могли мати при собі дітей віком до двох років. Старші діти в поправно-трудові установи не допускалися і віддавалися на утримання близьким родичам засуджених матерів або у відповідні дитячі установи. Ув'язнені вагітні жінки, розпочинаючи з 5 місяця вагітності, та ті, що годували груддю, на весь час нормального строку годування, й усі жінки, при яких були діти до двох років, поміщалися в особливі, краще устатковані камери і зараховувалися разом із дітьми на відповідні види додаткового харчування. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 4.*

31 серпня (середа).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила змінити ст. 121-а Кримінального Кодексу УРСР. За відмову від прийняття на роботу жінок з мотивів вагітності, а також матерів, які годували груддю, або зниження заробітної плати з тих же мотивів встановлювалися виправно-трудова робота строком до шести місяців або штраф до 1 тис. руб. При повторності зазначених порушень передбачалася можливість підвищення покарання до двох років позбавлення волі. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 4.*

3. Запоріжжя. Введений у дію шостий агрегат Дніпрогесу. *Радянська Україна. – 1949. – 1 вересня.*

Серпень.

1. Амурська область. На спецпоселення прибуло 97 сімей (448 осіб)

оунівців. Бугай М. *За повідомленням НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки.* – К., 1992. – С. 40.

3. Міністерство державного контролю УРСР закінчило перевірку якості продукції підприємств міністерств легкої і місцевої промисловості УРСР і промислової кооперації. Встановлено, що керівники ряду підприємств не забезпечили випуску предметів широкого вжитку доброї якості, у відповідному асортименті і в належному оформленні, зокрема на Попаснянській швейній фабриці (Ворошиловградська область), Львівській трикотажній і панчішній фабриках, Дунаєвецькій суконній фабриці, тресті «Укрфарфорфаянс», Будянському та Довбиському порцелянових заводах, Дніпропетровському механічному заводі міськпромкомбінату, Харківському металоштампувальному заводі. *Радянська Україна.* – 1949. – 14 серпня.

3. Дніпропетровськ. Колектив ордена Трудового червоного прапора заводу імені Молотова розпочав виготовлення металевого каркасу найбільшого в країні 32-поверхового будинку Московського державного університету. *Радянська Україна.* – 1949. – 31 серпня.

3. Київ. Машинобудівний завод «Головхарчомаш» освоїв виробництво високопродуктивної буряконавантажувальної машини системи слюсаря М.Обривка. *Правда України.* – 1949. – 6 августа.

3. Харків. Завод «Серп і молот» освоїв випуск нових самохідних сіножаток «КС-10». Машина оснащувалася автомобільним двигуном «ГАЗ» і рухалася без трактора. *Правда України.* – 1949. – 17 августа.

4. Київ. Консерваторія імені П.Чайковського вперше після війни почала прийом до нововідкритого класу бандури, організованого при факультеті народних інструментів. Для викладання запрошено дослідника мистецтва бандуристів, етнографа-композитора М.Полотая. *Радянська Україна.* – 1949. – 6 серпня.

4. Примор'я (Далекий Схід). Крайова філармонія реорганізувала і розширила склад українського драматичного колективу, який перетворено у пересувний театр. Колектив поповнився новими акторами, запрошеними з Києва та інших міст України. *Радянська Україна.* – 1949. – 14 серпня.

9. Москва. А.Рибаков став чемпіоном СРСР у велосипедній гонці на 100 км. *Правда України*. – 1949. – 12 августа.

1 вересня (четвер).

6. Мукачеве. При міській поліклініці відкрилася нова в Закарпатті водооздоровниця. *Правда України*. – 1949. – 2 сентября.

1. Президія Верховної Ради УРСР встановила, що у випадку, коли народні судді вибувають до закінчення строку їх повноважень внаслідок смерті, тривалої хвороби, засудження, відкликання виборцями, підготовка до виборів народних суддів замість тих, що вибули, мала починатися за місяць до дня виборів. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1949. – № 5.

3 вересня (субота).

1. На підставі рішення Української головної визвольної ради (від 29 серпня 1949 р.) головний командир УПА Р.Шухевич («Т.Чупринка») видав наказ Ч. 2, згідно якого всі підвідділи і штаби УПА з кінця 1949 р. тимчасово припиняли свою діяльність як бойові одиниці і органи управління. Право нагородження членів визвольно-революційного руху та підвищення у військових званнях підстаршинського складу збройного підпілля передавалося відповідним проводам ОУН. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956)*. – К., 1999. – С. 63.

7 вересня (середа).

3. Введена в дію відбудована вугільна копальня № 2/7 тресту «Рутченков-уголь». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 506.

8 вересня (четвер).

4. Київ. Відбулася прем'єра спектаклю «Лакма» композитора Дуліба в театрі опери та балету імені Тараса Шевченка. Головні ролі виконали

народні артисти УРСР М.Бем, К.Мінаєв, заслужений артист УРСР Б.Гмиря. Постановник спектаклю В.Манзій, диригент – С.Столермак, декоратор – А.Хвостов. *Правда України*. – 1949. – 9 сентября.

11 вересня (неділя).

8. Нью-Йорк (США). Помер композитор М.Гайворонський. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1949. – 17 вересня.

13 вересня (вівторок).

9. Київ. Є.Буханчик на стадіоні «Динамо» встановив новий рекорд СРСР у забігу на 110 м з бар'єрами, показавши час – 14,2 сек. *Правда України*. – 1949. – 15 сентября.

15 вересня (четвер).

3. Одеса. На заводі імені Червоної гвардії налагоджено виробництво машин для повного устаткування механізованих пралень на шахтах. *Правда України*. – 1949. – 16 сентября.

17 вересня (субота).

8. Рада міністрів УРСР призначила на IV сесію Генеральної Асамблеї ООН делегацію у складі: керівник делегації Д.Мануїльський, члени делегації – В.Гарбузов, О.Война, С.Демченко, А.Галаган. *Радянська Україна*. – 1949. – 17 вересня.

21 – 24 вересня (середа – субота).

3. Сталіно. Відбулася виїзна сесія відділення технічних наук Академії наук УРСР. Розроблено заходи щодо найшвидшого впровадження у виробництво наукових робіт і відкриттів радянських учених. *Правда України*. – 1949. – 25 сентября.

23 вересня (п'ятниця).

1. Станіславська область. Обком КП(б)У направив до ЦК КП(б)У доповідну записку. Повідомляється, що характер здійснених бандпроявів

впродовж серпня 1949 р. свідчив про активізацію українсько-націоналістичного підпілля в напрямках ідеологічного оброблення населення сіл шляхом розповсюдження антирадянських націоналістичних листівок; підривної діяльності (диверсій і погромів промислово-господарських об'єктів, державно-кооперативних і культурно-освітніх установ); терору-замахів, вбивства партійно-радянських працівників і місцевого активу. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956).* – К., 1999. – С. 70.

26 вересня (понеділок).

4. Міністерство освіти УРСР видало наказ про підсумки підготовки шкіл республіки до 1949/1950 навчального року. Зазначається, що для запровадження семирічного навчання на селі та десятирічного у містах реорганізовано 2409 початкових шкіл на семирічні і 202 семирічні школи на середні. 3 вересня розпочали роботу 29302 школи, які охопили навчанням 6,14 млн. учнів. *Культурне будівництво в Українській РСР, червень 1941 – 1950. Зб. док. і матеріалів.* – К., 1989. – С. 419.

28 вересня (середа).

8. Польща. Урядовим декретом у державну власність передане майно Греко-католицької церкви й українських інституцій та організацій Польщі. *Акція «Вісла». Документи.* – Львів – Нью-Йорк, 1997. – С. 36.

30 вересня (п'ятниця).

3. Кривий Ріг. Вступила в число діючих коксова батарея №2 на коксохімічному заводі. З її запуском завод відновив довоєнну потужність з випалення коксу і виробництва хімічної продукції. *Промисленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов.* – К., 1980. – С. 161.

Вересень.

1. Амурська область. Доставлені на спецпоселення 1236 оунівців. Бугай М. *За повідомленням НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки.* – К., 1992. – С. 41.

1. Чита. На поселення прибули 1007 оунівців. Усі направлені на роботу у золотодобувну промисловість. Бугай М. *За повідомленням НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки.* – К., 1992. – С. 41.

3. Києво-Святошинський район. Стала до ладу гранітно-полірувальна фабрика. *Радянська Україна.* – 1949. – 28 вересня.

3. Київ. Відбудовано завод дубильних матеріалів. *Правда України.* – 1949. – 24 вересня.

3. Ворошиловград. Відбудовано паровозобудівний завод. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. *Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 506.

4. Львів. Відкрито Мінералогічний музей. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. *Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 506.

4. Київ. На Хрещатику відкрито кінотеатр «Новини дня» для демонстрації документальних і науково-популярних фільмів розрахований на 500 місць. *Радянська Україна.* – 1949. – 29 вересня.

9. Київська жіноча баскетбольна команда «Динамо» стала чемпіоном СРСР. *Правда України.* – 1949. – 28 вересня.

9. Київ. Вперше після війни на відбудованому велотреку проведено велосипедні змагання на першість міста. *Радянська Україна.* – 1949. – 24 вересня.

9. Київ. Введено в експлуатацію після реконструкції республіканський стадіон на 52 тис. місць. *Правда України.* – 1949. – 7 вересня.

9. Українські альпіністи М.Левіна, А.Кікоїн, М.Романенко, В.Пашенко, А.Садовцев уперше в СРСР здійснили сходження на Тетнульд, Гестолу, Ляльвер – три вершини Кавказу в районі Безінгійської стіни. *Правда України.* – 1949. – 11 вересня.

1 жовтня (субота).

5. Караганда. Помер колишній єпископ українців-католиків у Канаді М.Будка. *Мартирологія українських церков. У чотирьох томах. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України.* – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 81.

8 жовтня (субота).

3. Держплан УРСР у доповідній записці Раді допомоги західним областям при Раді міністрів УРСР підвів підсумки господарського і культурного розвитку західних областей України за десятиліття після возз'єднання їх з Українською РСР. Відмічається, що об'єм промислового розвитку краю у 1949 р. перевищив довоєнні показники більш ніж на 2/3. *Промисленность и рабочий класс Украинской ССР 1946 – 1950. Сб. док. и материалов.* – К., 1980. – С. 162.

9 жовтня (неділя).

4. «Радянська Україна» опублікувала редакційну статтю «Літературна критика в «Літературній газеті»». Редакція газети обвинувачується в безпринципності та низькому ідейному рівні критичних статей. *Радянська Україна.* – 1949. – 9 жовтня.

11 жовтня (вівторок).

6. Вінниця. Автомобільний трест отримав чотири автомашини «Победа» для обслуговування міського населення. *Правда Украины.* – 1949. – 12 октябрю.

16 жовтня (неділя).

4. У Державному видавництві художньої літератури вийшло з друку стотисячним тиражем повне видання творів Тараса Шевченка у трьох томах. Видання здійснене під загальною редакцією урядової редакційної колегії в складі О.Білецького, О.Корнійчука, Д.Копиці, С.Маслова, П.Попова, М.Рильського, П.Тичини. *Радянська Україна.* – 1949. – 16 жовтня.

18 жовтня (вівторок).

3. Кіровоградська область. Введено в експлуатацію Ново-Миргородський плодоконсервний завод. Налагоджено виробництво фруктових соків. *Правда України*. – 1949. – 19 жовтня.

20 жовтня (четвер).

7. Помер директор Інституту геологічних наук Академії наук УРСР, дійсний член АН УРСР, заслужений діяч науки УРСР В.Луцицький. *Радянська Україна*. – 1949. – 22 жовтня.

24 жовтня (понеділок).

7. Львів. Убито письменника Я.Галана. *Радянська Україна*. – 1949. – 25 жовтня.

27 жовтня (четвер).

3. Жданов. Введений у дію відбудований і реконструйований коксохімічний завод. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 506.

Жовтень.

1. Львів. Відбувся пленум обласного комітету КП(б)У. Обговорено питання про добір, розстановку й виховання місцевих кадрів і про стан та заходи щодо поліпшення роботи в системі партійної освіти. Наголошено, що багато пропагандистів, яких райкоми КП(б)У затвердили керівниками гуртків та партійних комітетів, не пройшли ніякої підготовки, що шкодило організації політичного навчання комуністів області. *Радянська Україна*. – 1949. – 14 жовтня.

1. ОУН поширила «Звернення воюючої України до всієї української еміграції». Перед українською еміграцією поставлені вимоги досягнути єдності у власних лавах на «базі визвольної боротьби народу на українських землях»; гідно і відповідально репрезентувати український народ і його визвольну боротьбу перед зовнішнім світом;

домогтися створення «єдиного фронту всіх народів, поневолених і загрожених російсько-більшовицьким імперіалізмом». *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956)*. – К., 1999. – С. 64.

3. Коростень. Завод будівельних матеріалів розпочав випускати продукцію з дерева для новобудов країни. *Правда України*. – 1949. – 22 октября.

3. Запоріжжя. Трансформаторний завод випустив першу продукцію – силові трансформатори потужністю 1 тис. кВт, напругою 10 кВ. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 507.

3. Дніпропетровськ. Споруджено новий фалонноливарний цех на металургійному заводі. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 507.

6. Жданов. Відкрито новий кінотеатр на 400 глядацьких місць. *Правда України*. – 1949. – 28 октября.

5 – 6 листопада (субота – неділя).

8. Вашингтон (США). Відбувся четвертий конгрес американських українців. Обговорювалися питання становища України в СРСР, захисту української Церкви і культури, міжнародного сприяння визвольної боротьби українців в УРСР. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1949. – 12 листопада.

6 листопада (неділя).

4. с. Нагуєвичі Підбузького району Дрогобицької області. Відкрито пам'ятник І.Франку. *Радянська Україна*. – 1949. – 13 листопада.

12 листопада (субота).

3. Бердичів. Відбудовано й повністю реконструйовано рафінадний завод. *Правда України*. – 1949. – 13 ноября.

15 листопада (вівторок).

3. Дніпропетровськ. Здано в експлуатацію нову семикілометрову тролейбусну лінію, що пов'язала центральну частину міста з лівобережним Амур-Нижньодніпровським районом. Почався регулярний рух на відбудованій трамвайній лінії Центральна площа – Кайдаки. *Правда України*. – 1949. – 16 ноября.

20 – 26 листопада (неділя – субота).

4. Київ. Відбулася республіканська олімпіада художньої самодіяльності. *Радянська Україна*. – 1949. – 27 листопада.

21 листопада (понеділок).

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни в зображення Державного герба Української РСР: відтворивши наверху герба п'ятикутну зірку, нанісши по бокам герба, на вінку, по одному витку червоної стрічки, на яких написавши по правому витку «Пролетарии всех стран, соединяйтесь!» і на лівому – «Пролетарі всіх країн, єдналися!», знявши у верхній частині щита букви «УРСР», написавши внизу герба на червоній стрічці слова «Українська РСР» і затвердивши наступне зображення Державного герба УРСР та його опис. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1949. – № 6.

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила внести зміни в Державний прапор Української РСР та затвердивши його з полотнища, яке складалося з двох горизонтально розташованих кольорових смуг: верхньої, червоного кольору, що становило дві третини ширини прапора, і нижньої, лазурового кольору, яка становила одну третину ширини прапора з зображенням у верхній частині прапора, на відстані однієї третини його довжини від древка, золотих серпа й молота і над ними п'ятикутної зірки, обрамленої золотою каймою. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1949. – № 6.

1. Президія Верховної Ради УРСР постановила затвердити текст Державного гімну УРСР, складений П.Тичиною і М.Бажаном та його музику, написану групою композиторів під керівництвом А.Лебединця.

Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 6.

24 листопада (четвер).

6. Дніпродзержинськ. На металургійному заводі створено наукове інженерно-технологічне товариство «Металург», що об'єднало біля 200 інженерів. Велася пропаганда найновіших досягнень науки і техніки, вивчався досвід передовиків виробництва. *Правда України. – 1949. – 25 листопада.*

6. Краматорськ. Закінчено будівництво нічного санаторію для робітників машинобудівного заводу. Санаторій розраховано на 120 чоловік. *Правда України. – 1949. – 25 листопада.*

25 листопада (п'ятниця).

1. «Правда України» опублікувала статтю У.Сатановської, П.Жовтенка, А.Ященка «О чём вещает львовское радио». Критикується ідейний рівень, актуальність і якість радіопередач, наголошується на недостатньому залученні до виступів перед мікрофоном партійних, радянських, господарських працівників міста й області. *Правда України. – 1949. – 25 листопада.*

26 листопада (субота).

1. Президія Верховної Ради УРСР затвердила заступниками голови Верховного суду Української РСР В.Буйновича і С.Вознюка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1949. – № 6.*

28 листопада (понеділок).

4. Київ. Відкрився пам'ятник академіку І.Павлову. *Радянська Україна. – 1949. – 30 листопада.*

29 листопада (вівторок).

1. Львів. Управління Міністерства державної безпеки області направило ЦК КП(б)У відомості щодо кількості політично неблагонадійної інтелігенції і заарештованих у вищих навчальних закладах, технікумах

і організаціях у 1949 р. «Неблагонадійного» професорсько-викладацького складу зафіксовано 420 осіб (з них оунівців – 171), студентів – 633 особи (з них оунівців – 543), арештовано 103 особи. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Док. і матеріали. Том 1. 1939 – 1953. – К., 1995. – С. 626-627.*

Листопад.

1. Бурят-Монгольська АРСР. Прибув перший ешелон із 236 оунівців для комбінату «Баргузинзолото». Бугай М. *За повідомленнями НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 41.*

1. Органами Міністерства державної безпеки ліквідована розгалужена молодіжна організація «Мета», яка виникла у Дрогобицькому електромеханічному технікумі, а потім перенесла свою діяльність у Тернопіль. Кентій А. *Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956). – К., 1999. – С. 71.*

3. Київ. Стала до ладу перша газонаповнювальна станція тресту «Укравтогаз» для забезпечення стисненим газом автомашин. *Радянська Україна. – 1949. – 11 листопада.*

3. Грунський район Сумської області. 14 колгоспів методом народної будови закінчили спорудження гідроелектростанції на річці Ворскла потужністю 150 кВт. *Радянська Україна. – 1949. – 15 листопада.*

6. Одеса. Завод кіноапаратури «Кінап» опрацював і освоїв новий удосконалений широкоплівковий апарат. Він відрізнявся від інших кращою проекцією, чистотою передавання звуку, портативністю. *Радянська Україна. – 1949. – 13 жовтня.*

6. Працівники Центрального телеграфу УРСР встановили фототелеграфний зв'язок між Києвом і Ленінградом. *Правда України. – 1949. – 15 листопада.*

6. Мукачеве. Відкрився обласний будинок сільськогосподарської культури, що демонстрував досягнення колгоспного ладу Закарпаття. *Правда України. – 1949. – 15 листопада.*

6. Запоріжжя. У новій частині міста збудовано кінотеатр «Україна» з

двома залами на 400 глядацьких місць кожен. *Правда України*. – 1949. – 16 листопада.

6. Овруч. Закінчено будівництво Палацу культури з глядацьким залом на 750 місць, малим залом для лекцій, бібліотекою. *Правда України*. – 1949. – 16 листопада.

8. Канада. До сейму Манітоби обрані депутати-українці: Н.Бачинський (округ Етелберт), В.Луцько (округ Спрінгфілд), І.Гаврилюк, В.Кардаш (округ Північний Вінніпег). *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1949. – 12 листопада.

8 грудня (четвер).

4. Москва. В Колонному залі будинку союзів відбувся великий концерт української музики за участі академічної капели «Думка» та заслуженого артиста УРСР Б.Гмирі. Виконані нові твори композиторів А.Светнікова, А.Штогаренка, Б.Лятошинського, Ю.Мейтуса, С.Данова, Ф.Козицького. *Правда України*. – 1949. – 9 грудня.

12 грудня (понеділок).

8. Представник Української РСР у Раді безпеки ООН вніс проект резолюції з питання про виведення голландських військ та інші заходи. Пропонувалося вивести війська на позиції, які вони займали до початку воєнних дій у грудні 1948 р.; вимагати від голландського уряду звільнення політичних в'язнів і припинення терору; створити комісію ООН у складі представників держав-членів Ради безпеки ООН, якій доручити розгляд справи; ліквідувати комісію ООН з Індонезії. *Українська РСР на міжнародній арені. Зб. док. і матеріалів 1944 – 1961*. – К., 1961. – С. 365.

13 грудня (вівторок).

3. У зв'язку з виконанням держплану хлібозаготівель по Українській РСР Рада міністрів УРСР дозволила колгоспам, колгоспникам та одноосібним селянським господарствам усіх областей продаж і обмін зерна, борошна, крупів та печеного хліба до початку збирання

зернових культур урожаю 1950 р. *Радянська Україна. – 1949. – 13 грудня.*

15 – 16 грудня (четвер – п'ятниця).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Пленум прийняв постанову «Про підсумки сільськогосподарських робіт за 1949 рік і заходи по підготовці до вирощування високого врожаю всіх сільськогосподарських культур у 1950 році». Критикується розвиток землеробства і громадського тваринництва у Ворошиловградській, Сумській, Вінницькій, Полтавській, Київській областях. Зазначалося, що райкоми КП(б)У і районні виконавчі комітети, керуючи МТС, підміняли їх директорів і, займаючись перестановкою сільськогосподарської техніки, послаблювали діяльність МТС; Міністерство сільського господарства УРСР слабо здійснювало оперативне керівництво ходом сільськогосподарських робіт. Намічені завдання з організації підготовки до весняної сівби, розвитку тваринництва, зміцнення колгоспів у західних, Чернівецькій, Ізмаїльській і Закарпатській областях, поліпшення організаційно-партійної і масово-політичної роботи на селі. Пленум ЦК КП(б)У в зв'язку з обранням М.Хрущова секретарем ЦК ВКП(б) і першим секретарем Московського обкому ВКП(б) звільнив його від обов'язків першого секретаря ЦК КП(б)У і члена політбюро та оргбюро ЦК КП(б)У. Першим секретарем ЦК КП(б)У обраний Л.Мельников, другим секретарем, членом політбюро і оргбюро ЦК КП(б)У – О.Кириченко. *Радянська Україна. – 1949. – 18, 25 грудня.*

28 грудня (середа).

3. Харків. Тракторний завод розпочав випуск нових малолітражних тракторів «ХТЗ-7». *Правда Украины. – 1949. – 29 декабря.*

30 грудня (п'ятниця).

1. «Правда Украины» опублікувала статтю В.Жебоклицького, Л.Чіколіні, Н.Шаригіна «Политически вредное произведение. Об «Очерках по новейшей истории» К.Гербова». Наголошено, що автор не оволодів

марксистсько-ленінським методом вивчення історії, не висвітлив поглиблення загальної кризи капіталізму та потрапив у полон буржуазного об'єктивізму і космополітизму. *Правда України. – 1949. – 30 грудня.*

31 грудня (субота).

3. Сталінська область. Стала до ладу вугільна копальня «Кондратьєвка-Новая». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 507.*

Грудень.

1. Керівник Міністерства державної безпеки УРСР М.Ковальчук оголосив наказ про запровадження амністії для тих членів визвольного руху та їх симпатиків, які добровільно звернуться до відповідних радянських органів. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН-УПА в Україні (1946 - 1956). – К., 1999. – С. 72.*

3. Харків. З конвеєра тракторного заводу зійшли перші серійні дизельні трактори «ДТ-54». *Радянська Україна. – 1949. – 4 грудня.*

3. Київ. Промислово-експериментальний завод сухого пресування освоїв виробництво облицювальних матеріалів. *Радянська Україна. – 1949. – 4 грудня.*

3. Тернопільська область. Створено тисячний колгосп. *Правда України. – 1949. – 20 грудня.*

6. Сталіно. Збудований новий вокзал площею в 35 тис. м³ з кінолекційним, військовим, читальним залами, готелем на 70 місць, дитячими кімнатами, рестораном. *Правда України. – 1949. – 31 грудня.*

6. Запоріжжя. Здано в експлуатацію Палац культури будівельників з глядацьким залом на 600 чоловік. *Правда України. – 1949. – 29 грудня.*

9. Київ. Звання абсолютних чемпіонів СРСР зі спортивної гімнастики завоювали В.Чуракін і Н.Бочарова. *Правда України. – 1949. – 28 грудня.*

9. Куйбишев. Збірна УРСР виграла командну першість країни з вільної боротьби. *Радянська Україна. – 1949. – 17 грудня.*

ХРОНІКА 1950

1 – 20 січня (неділя – п'ятниця).

1. Львівська область. З'явилися з повинною близько 600 нелегалів, учасників ОУН, УПА, дезертирів «трудового фронту». *Кентій А. Нарис боротьби ОУН – УПА в Україні (1946-1950 рр.). – К., 1999. – С. 73.*

7 січня (субота).

8. Польща. Виселено лемківські і змішані родини з найзахідніших українських сіл: Явірки, Біла Вода і Чорна Вода в повіті Новий Тарг під криптонімом акції «Вісла». *Акція «Вісла». Документи. – Львів – Нью-Йорк, 1997. – С. 36.*

9 січня (понеділок).

1. Перший секретар ЦК КП(б)У Л.Мельников виступив на нараді секретарів партійних організацій міст Дрогобича і Борислава. Наголошено на недостатності зосередження уваги партійних органів та спецслужб на боротьбі з оунівцями у містах, з налагодженням їх зв'язків з робітниками, службовцями, серед студентів, молоді, жінок. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН – УПА в Україні (1946-1950 рр.). – К., 1999. – С. 71.*

20 січня (п'ятниця).

1. Президія Верховної Ради УРСР затвердила виборчу комісію Української РСР з виборів до Ради національностей Верховної Ради СРСР з дев'ятнадцяти осіб (голова виборчої комісії – І.Строкотенко, заступник – І.Іщенко, секретар – І.Вівдиченко). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 1.*

24 – 25 січня (вівторок – середа).

1. Київ. Відбувся пленум Української республіканської ради

професійних спілок. Обговорювалися питання про стан трудового і житлово-побутового влаштування молодих робітників, які закінчили ремісничі училища та школи фабрично-заводського навчання і про медичне й комунальне обслуговування трудящих міст та робітничих селищ Запорізької області. Відмічається, що деякі керівники господарських і профспілкових організацій не створювали молодим робітникам належних житлово-побутових умов, не дбали про підвищення їх кваліфікації і залучення до громадсько-політичного життя, допускали використання їх не за спеціальністю на підсобних роботах. Профспілкові організації Ворошиловградської, Сталінської, Київської і Дніпропетровської областей не проявляли потрібної вимогливості до господарських керівників у питаннях влаштування молодих робітників. *Радянська Україна. – 1950. – 28 січня.*

26 січня (четвер).

7. Помер оперний співак, народний артист УРСР К. Мінаєв. *Радянське мистецтво. – 1950. – 1 лютого.*

30 – 31 січня (понеділок – вівторок).

1. Львів. Відбулась міська партійна конференція. Обговорювалось питання ідейно-виховної роботи у закладах освіти, науки і культури. Секретар міському КП(б)У І. Бондар відмітив гостру критику роботи партійних бюро на партзборах в університеті імені І. Франка, медичному, сільськогосподарському, поліграфічному інститутах, львівських наукових установах Академії наук УРСР; негативно оцінена діяльність керівника відділу Інституту мовознавства АН УРСР професора О. Свенціцького та розробка теми молодшим науковим співробітником П. Приступою «Особливості говірок села Зашків, Брюховецького району, Львівської області». І. Бондар наголосив, що партійна організація львівських установ Академії наук УРСР не зробила належних висновків з вказівок ЦК КП(б)У щодо викриття та розгрому решток українських буржуазних націоналістів й, звільнивши 50 осіб, заспокоїлася. *Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи*

і матеріали. Том 1. 1939-953. – К., 1995. – С. 633-637.

31 січня (вівторок).

4. Створено Інститут машинознавства і сільськогосподарської механіки Академії наук УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 464.*

Січень.

1. Станіславська область. Убито 16, заарештовано 81 члена ОУН. *Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках. – К., 2002. – С. 372.*

4. Сталіно. Здано в експлуатацію відбудоване приміщення педагогічного інституту. *Молодь України. – 1950. – 10 січня.*

6. Сталіно. На території обласної лікарні відкрито акушерсько-гінекологічну клініку на 280 палат. *Радянська Україна. – 1950. – 5 січня.*

6. Київ. Подільський район. При фізіотерапевтичній лікарні відкритося грязелікарня. *Радянська Україна. – 1950. – 6 січня.*

3. Запоріжжя. Оріхівський металічний завод освоїв випуск цистерн для сільського господарства. *Радянська Україна. – 1950. – 11 січня.*

6. Київ. Медичні підприємства почали випускати пересувні інгаляторні установки, комбіновані апарати для вимірювання тиску. *Радянська Україна. – 1950. – 20 січня.*

6. Київ. Трамвайно-тролейбусне управління здало в експлуатацію нову лінію трамваю довжиною близько 4 км, що зв'язала Контрактний майдан (Поділ) з електростанцією ДЕС-2. Продовжено до хутора Грушки троллейбусну лінію, що зв'язала Хрещатик із заводом «Більшовик». *Радянська Україна. – 1950. – 26 січня.*

8. Торонто (Канада). Почав виходити новий часопис «Слово» – орган Української євангельської церкви. *Новий шлях (Вінніпег). – 1950. – 1 лютого.*

Січень – лютий.

4. Проходив перший республіканський конкурс артистів естради. Серед лауреатів конкурсу: учасниці Буковинського жіночого квартету О.Яковлева, А.Білинець, Л.Гончаренко, Т.Верховенко; виконавець музичних фейлетонів і мініатюр К.Яницький; квартет баяністів Української державної філармонії під керівництвом М.Різоля; танцювальне тріо Чернівецької обласної філармонії у складі Н.Марченко, Є.Таїрова, А.Нюмена; читець-імітатор Л.Шатов; артисти М.Колосова і С.Уманський. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941 – 1950. Збірка документів і матеріалів.* – К., 1989. – С. 459-460.

1 лютого (середа).

1. Станіславська область. Діяло 148 антирадянських організацій з кількістю учасників у них 710 осіб; 15 бандгруп з 77 особами в них; 153 учасники підпілля, що переховувалися поодинокі. *Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках.* – К., 2002. – С. 365.

7 – 9 лютого (вівторок – четвер).

8. Вінніпег (Канада). Відбувся III Конгрес українців Канади. Заслухано звіт КУК за час від 15 листопада 1940 р. до 31 грудня 1949 р. Українська громада закликає до активної протидії радянській ідеологічній пропаганді, координації допомоги повстанському руху в УРСР. *Новий шлях (Вінніпег).* – 1950. – 11 лютого.

10 лютого (п'ятниця).

8. Налагодилася співпраця між УВАН та канадським відділом НТШ. *Новий шлях (Вінніпег).* – 1950. – 25 лютого.

12 лютого (неділя).

8. Аргентина. Відбулися річні збори центрального Товариства «Просвіта». Його головою обрано В.Савича. Товариство звернулося до

української громади із закликом до консолідації, налагодження співпраці суспільних та культурно-освітніх організацій, усунення релігійних і регіональних антагонізмів між різними угрупованнями. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1950. – 19 квітня.

13 лютого (понеділок).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР у зв'язку із проведенням виборів у березні 1950 р. до Верховної Ради СРСР перенесла вибори до обласних, окружних, районних, міських, сільських та селищних рад депутатів Української РСР на осінь 1950 р. і продовжила на той же термін повноваження цих рад. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1950. – № 1.

13 – 14 лютого (понеділок – вівторок).

1. Київ. Відбулася республіканська нарада передовиків радгоспів України. Наголошено, що Міністерство радгоспів УРСР, його управління і трести не проявляли уваги до відстаючих господарств, які безвідповідально ставилися до справи догляду за парами, до луцення стерні, проведення заходів із збереження вологи у ґрунті; не виправляли хиби в справі організації і нормування праці, не закріплювали за ланками і бригадами посівні площі з осені, перекидали робітників без потреби з однієї роботи на іншу. Критикувалися керівники Полтавського тресту радгоспів за неправильну практику планування врожайності, без урахування досвіду передовиків. *Радянська Україна*. – 1950. – 16 лютого.

14 лютого (вівторок).

4. Одеса. Відбудовано будинок № 13 на Пушкінській вулиці, в якому мешкав О.Пушкін у 1823 – 1824 рр. *Радянська Україна*. – 1950. – 15 лютого.

20 лютого (понеділок).

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову «Про заходи по

впорядкуванню мережі і профілів державних музеїв Української РСР і поліпшенню їх діяльності». Відмічено, що на січень 1950 р. у республіці відновлено 114 державних музеїв з 1,5 млн. експонатів, однак відповідні комітети при Раді міністрів УРСР незадовільно керували їх діяльністю, не впорядкували мережу і профілі, не опрацювали сталих положень про краєзнавчі, історичні і художні музеї, не затвердили тематико-експозиційні плани, що негативно позначилось на ідейній спрямованості експозицій. Виконавчі комітети Вінницької, Житомирської, Запорізької, Київської, Кам'янець-Подільської, Миколаївської, Одеської, Сталінської, Сумської, Харківської областей не дбали про забезпечення всіх підлеглих їм музеїв придатними приміщеннями. Рада міністрів УРСР зобов'язала комітети у справах культурно-освітніх установ і мистецтв при Раді міністрів УРСР утворити в усіх музеях історичного і краєзнавчого профілю експозиції з історії радянського суспільства; в експозиціях музеїв західних областей особливо підкреслити єдність походження та історичну спільність російського, українського і білоруського народів; провести протягом року наукову інвентаризацію фондів, забезпечити складання і видання у 1950 р. каталогів і путівників експозицій провідних музеїв республіки. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941 – 1950. Збірка документів і матеріалів.* – К., 1989. – С. 445-450.

23 лютого (четвер).

9. Київ. На Печерську відкрилася перша черга спортивного палацу Київського військового округу, з біговою доріжкою на 190 м, сектором для стрибків, майданчиком для гри у теніс, баскетбол, волейбол, для гімнастичних вправ. *Радянська Україна.* – 1950. – 23 лютого.

27 лютого (понеділок).

8. Філадельфія (США). Відбувся перший публічний виступ у країні українського піаніста Р.Савицького. *Новий шлях (Вінніпег).* – 1950. – 18 березня.

Лютий.

1. Начальник відділу спецпоселень Міністерства внутрішніх справ СРСР полковник В.Шиян навів відомості про кількість оунівців з Української РСР, які перебували на спецпоселенні. Вказується, що у віданні МВС Казахської РСР налічувалося 7484 особи, Удмуртської АРСР – 1383 особи, Якутської АРСР – 1234, УМВС Красноярського краю – 6675, Амурської області – 4464, Вологодської – 1930, Молотовської – 10275, Новосибірської – 234, Томської – 983, Тюменської – 189, Челябінської – 27, Читинської області – 2546, Хабаровського краю – 5084 особи (всього – 42508 осіб). *Бугай М. За повідомленнями НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 41.*

1. Станіславська область. Загибло 46 повстанців, заарештовано 150 підпільників і бандпомічників. *Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках. – К., 2002. – С. 372.*

4. Композитор К.Данькевич закінчив роботу над оперою «Богдан Хмельницький», написаною за сюжетом однойменної п'єси О.Корнійчука (лібрето – О.Корнійчука і В.Василевської). *Радянська Україна. – 1950. – 17 лютого.*

4. Київ. Український драматичний театр імені І.Франка показав прем'єру комедії І.Тобілевича «Мартин Боруля» у постановці народного артиста СРСР Г.Юри. Оформлення М.Драка. Головну роль (Мартина Борулі) виконав Г.Юра. У спектаклі взяли участь М.Пилипенко, М.Яковенко, В.Чайка, О.Кусенко, М.Панасєв, В.Дашенко, Є.Олексієнко. *Радянське мистецтво. – 1950. – 8 лютого.*

4. Львів. Міський комітет комсомолу відкрив у приміщенні обласної філармонії музично-літературний лекторій для молоді. Популяризувалася класична та радянська художня література, музика народів СРСР. *Радянська Україна. – 1950. – 7 лютого.*

4. Херсон. Обласна філармонія вперше на своїй сцені поставила оперу «Травіата». *Радянська Україна. – 1950. – 9 лютого.*

9. Дніпропетровськ. В.Півень встановив світовий рекорд для

важкоатлетів легкої ваги, підійнявши штангу вагою 111,45 кг. *Радянська Україна. – 1950. – 15 лютого.*

1 березня (середа).

4. «Радянське мистецтво» надрукувало статтю О.Барахаєва «Актуальні питання музичної освіти». Критикуються недоліки з підготовки музичних кадрів. Відмічено, що у консерваторіях і музичних училищах республіки під час лекцій з історії європейської музики слабо ставилось питання про її ідейний зміст; не висвітлювалось значення і місце російського музичного мистецтва у світовій музичній культурі, його провідна роль для усіх слов'янських культур; погано велось викладання української музики, з якої не була розроблена програма і не було підручника; не приділялася увага вивченню народної музичної творчості. О.Барахаєв наголосив, що кафедри марксизму-ленінізму консерваторій не стали провідними кафедрами, не вивчали питань теорії й історії мистецтва, марксистсько-ленінської естетики, не боролись з аполітичністю.

У статті Л.Серпіліна «Думки з приводу прем'єри» критикується Київський театр опери та балету за витіснення зі сцени вітчизняної класики західноєвропейським репертуаром. *Радянське мистецтво. – 1950. – 1 березня.*

4 березня (субота).

4. «Радянська Україна» опублікувала постанову Ради міністрів СРСР про присудження сталінських премій за видатні наукові праці 1949 р.: А.Шайну, академіку, директору Кримської астрофізичної обсерваторії – за видатні дослідження зіркових атмосфер, які завершилися відкриттям у них аномального вмісту важкого ізотопу вуглецю, викладені в серії статей, опублікованих у журналах «Известия Крымской астрофизической обсерватории» і «Доклады Академии наук СССР»; О.Погорелову, доктору фізико-математичних наук, завідувачу відділом геометрії Науково-дослідного інституту математики й механіки при Харківському державному університеті – за праці з

теорії опуклих поверхонь, викладені в статті «Однозначна визначеність опуклих поверхонь» і серії статей опублікованих у журналі «Доклады Академии наук СССР»; М.Корноухову, члену-кореспонденту Академії наук УРСР, завідувачу відділом Інституту будівної механіки АН УРСР – за наукову працю «Міцність і сталість стрижневих систем». Сталінські премії за винаходи і корінні удосконалення методів виробничої роботи присуджені: Б.Патону, завідувачу електротехнічним відділом Інституту електрозварювання Академії наук УРСР імені Є.Патона, Т.Ситникову, головному технологу заводу «Укркабель» – за участь у розробці нового способу і створення автоматів та напіваавтоматів шлангового зварювання; Н.Бабаку (директору Харківського заводууправління будматеріалів), А.Жукову (інженеру) – за участь у розробці технології, організацію масового випуску і впровадження у будівництво порожнистої будівельної та архітектурної кераміки; Г.Кириченку (директору Лебединського державного племінного розподільника), О.Яценку (заступнику директора Українського науково-дослідного інституту тваринництва) – за участь у виведенні нової високопродуктивної лебединської породи великої рогатої худоби. *Радянська Україна. – 1950. – 4 березня.*

5 березня (неділя).

1. с. Білогорща Львівської області. У сутичці із загонами Міністерства державної безпеки вбито головного командира УПА, голову головного секретаріату УГВР, провідника ОУН в Україні Р.Шухевича. *Здіорук О. (Стельмах). Літопис УПА: час, події, джерела. (Джерелознавча достовірність та інформаційна цінність багатотомного видання «Літопис УПА»).* – К., 2000. – С. 46.

8 березня (середа).

4. «Радянська Україна» опублікувала постанову про присудження Сталінських премій за праці в галузі літератури та мистецтва 1949 р.: Н.Рибаку – за роман «Переяславська Рада»; С.Олійнику – за цикл сатиричних віршів «Наші знайомі»; М.Рильському – за переклад на

українську мову поеми А.Міцкевича «Пан Тадеуш»; Г.Жуковському – за кантату «Слався, Вітчизно моя»; А.Свечнікову – за симфонічну поему «Щорс»; П.Майбороді, композитору – за пісні «Про Марка Озерного», «Про Олену Хобту», «Про Марію Лисенко»; М.Хмельку – за картину «Тріумф перемігшої Батьківщини»; Т.Яблонській – за картину «Хліб»; С.Григор'єву – за картини «Прийом до комсомолу» та «Воротар»; В.Пузиркову – за картину «Й.В.Сталін на крейсері «Молотов»; О.Ковальову – за скульптурний портрет Героя соціалістичної праці О.Хобти; Ю.Шумському (Шоміну) – за гру у кінокартині «Сталінградська битва»; Г.Тимошенку – за гру у кінокартині «Падіння Берліна»; Б.Романицькому (режисеру), В.Яременку, В.Колиско-Любарт, І.Рубчаку, Д.Дудареву (артистам) – за виставу «На велику землю» у Львівському українському театрі імені М.Заньковецької. *Радянська Україна. – 1950. – 8 березня.*

12 березня (неділя).

1. Відбулися вибори депутатів до Верховної Ради СРСР. Від Української РСР до Ради Союзу обрано 136 осіб, до Ради Національностей – 25 осіб. *Радянська Україна. – 1950. – 15 березня.*

8. Уряд Української РСР затвердив склад делегації на V сесію Генеральної Асамблеї ООН. Делегацію очолив заступник голови Ради міністрів УРСР А.Барановський, члени делегації: О.Война, Г.Стадник, С.Демченко, П.Удовиченко. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 268.*

31 березня (п'ятниця).

3. Харків. Тракторний завод відправив першу партію садово-городніх тракторів для машинно-тракторних станцій області. *Правда України. – 1950. – 1 апреля.*

Березень.

3. Почалась експлуатація літаків «АН-2» у вантажному і сільськогосподарському варіантах (конструктор О.Антонов). *Верстюк В.Ф., Дзюба*

О.М., Репринцев В.Ф. *Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник.* – К., 1995. – С. 508.

4. Київ. У державному музеї українського мистецтва відкрилася нова експозиція відділів – «Образотворче мистецтво України XVII – XX століть» і «Образотворче мистецтво Радянської України (1917-1949 рр.)». Представлені твори живопису, архітектури і графіки. *Радянська Україна.* – 1950. – 21 березня.

4. Одеса. Державний академічний театр опери та балету вперше поставив оперу П.Чайковського «Чарівниця». Диригент – М.Покровський, головний художник – П.Злочевський, задіяні артисти – А.Мацкевич, І.Тоцький, М.Савченко, Н.Топчій. *Радянська Україна.* – 1950. – 23 березня.

6. Київ. У приміщенні театру юного глядача відкрилася виставка нових моделей чоловічого, жіночого і дитячого одягу. Представлено понад 400 фасонів пальт, костюмів, суконь, кращі з яких відібрані для освоєння швейними фабриками та майстернями індпошиву. *Радянська Україна.* – 1950. – 31 березня.

9. Київ. Ф.Сологуб у змаганні зі стрільби на 50 м з малокаліберного пістолета встановив рекорд СРСР, вибивши 180 очок із 200 можливих. *Спортивна газета.* – 1950. – 14 березня.

4 квітня (вівторок).

4. «Правда України» опублікувала статтю С.Іванова «Глубже, ярче показывать жизнь!». Критикується редакція альманаху «Советская Украина». Рекомендувалося підвищити вимогливість щодо ідейного рівня і художньої цінності творів, які друкував альманах, укріпити відділ критики і бібліографії, знайомити читачів із творчою працею лауреатів Сталінської премії. *Правда Украины.* – 1950. – 4 апреля.

5 квітня (середа).

1. «Радянська Україна» опублікувала статтю Й.Щербина, В.Жебок-рицького, І.Гуржія «Теоретична плутанина в «Наукових записках». Критикується низький ідейно-теоретичний та науковий рівень статей

другого тому «Наукових записок» Львівського педагогічного інституту, зокрема А.Савчука «До історії аграрного руху в західних областях України», М.Горна «Розшарування села Руського воєводства в середині XVII ст.», А.Коваленка «Березневі події 1948 року у Львові», І.Романченка «Михайло Драгоманов і Леся Українка в їх листуванні». *Радянська Україна. – 1950. – 5 квітня.*

6 квітня (четвер).

1. Рада міністрів СРСР як доповнення до раніше прийнятих постанов від 10 вересня 1947 р. і від 4 жовтня 1948 р. про посилення режиму перебування депортованих прийняла постанову про відміну строків поселення депортованих, членів сімей українських націоналістів, бандитів і бандпомічників. Документ поширено і на всіх виселенців 1944 – 1949 рр. Вказується, що вони переселені на спецпоселення назавжди. *Бугай М. За повідомленнями НКВС СРСР були переселені... Про депортацію населення з України у 30 – 40-і роки. – К., 1992. – С. 42.*

8 квітня (субота).

3. Завод «Тракторзапчастина» виготовив 50 нових агрегатів для садіння кукурудзи. Одна машина дозволила замінити працю 50 чоловік. *Правда України. – 1950. – 9 апреля.*

10 квітня (понеділок).

1. Станіславська область. З 30 грудня 1949 р. прийшли з повинною 1668 осіб, у тому числі 183 бойовика ОУН. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН – УПА в Україні (1946-1950 рр.). – К., 1999. – С. 73.*

11 квітня (вівторок).

1. Секретар Львівського обкому КП(б)У І.Грушецький направив секретарю ЦК КП(б)У Л.Мельникову доповідну записку про ситуацію у Львові після переселення українців із Польщі і поляків зі Львова. Відмічено, що населення міста «засмічене» оунівським елементом і бандпомічниками з корінних жителів і українців, прибулих з Польщі

(близько 12 тис. осіб); за період з 1948 р. органами Міністерства державної безпеки у Львові виявлено і ліквідовано 29 антирадянських націоналістичних організацій і груп (арештовано з них 1108 осіб), виселено 522 сім'ї та одинаків (1238 осіб); внаслідок слабкості паспортного режиму і відсутності режимної приміської зони у місті перебували особи, які становили суспільну небезпеку. Наголошено, що у приміських районах розселилась основна маса переселенців із Польщі (30778 осіб), а їх фіктивні документи активно використовувало оунівське підпілля. Прохалося з метою встановлення суворого паспортного режиму дозволити провести у Львові перепрописку всього населення, установити для Львова режимну зону в радіусі 20 – 25 км і паспортизувати усе населення, яке мешкало у межах даної зони. *Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. Т. 2. 1946 – 1947 рр. – Львів, 1998. – С. 309-311.*

13 – 15 квітня (четвер – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Заслухані і обговорені питання про хід соціалістичного змагання колгоспів, МТС, радгоспів Вінницької і Херсонської областей з вирощення високих урожаїв усіх сільськогосподарських культур та розвитку громадського тваринництва у 1950 р. і про заходи щодо подальшого політичного й організаційно-господарського зміцнення колгоспів Львівської і Волинської областей. Наголошується, що багато райкомів КП(б)У Вінницької і Херсонської областей формально керували соцзмаганням у колгоспах, не забезпечували широку гласність його результатів, безвідповідально ставилися до виконання вимог агротехніки щодо догляду за посівами, розробляли зобов'язання без відома колгоспників і не організовували їх виконання, у щоденній роботі не співпрацювали із первинними парторганізаціями колгоспів, МТС, радгоспів. Накреслені завдання з підвищення врожайності пшениці, цукрових буряків, бавовнику, кок-сагізу, кукурудзи і широкого впровадження нової культури – чумизи; підвищення рівня механізації усіх сільськогосподарських

робіт; найшвидшої ліквідації відставання окремих колгоспів. Пленум ЦК КП(б)У обрав В.Мацкевича, І.Назаренка членами політбюро ЦК КП(б)У, В.Мжаванадзе – членом оргбюро, С.Тарасова – перевів до складу членів ЦК КП(б)У і оргбюро. *Радянська Україна*. – 1950. – 16, 21 квітня.

14 – 22 квітня (п'ятниця – субота).

8. Польща. Виселено 34 українські родини (103 особи) на підставі приписів про прикордонну смугу, з огляду на важливі господарські інтереси держави. *Акція «Вісла». Документи*. – Львів – Нью-Йорк, 1997. – С. 36.

15 квітня (субота).

8. Нью-Йорк (США). Відбулись організаційні збори дійсних членів УВАН, членів-кореспондентів і наукових співробітників. Ухвалено обрати тимчасову управу, виробити статут УВАН у США і розпочати працю у напрямі організації видавництва і наукових конференцій. Головою тимчасової управи обрано М.Ветухіва. *Десятиліття Української Вільної Академії Наук у США. 1950 – 1960*. – Нью-Йорк, 1961. – С. 6.

17 квітня (понеділок).

8. Президія Верховної Ради УРСР ратифікувала Європейську конвенцію радіомовлення, затверджену Радою міністрів УРСР і підписану у Копенгагені 15 вересня 1948 р. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 417.

19 – 22 квітня (середа – субота).

4. Львів. Відбулася наукова сесія Інституту історії Академії наук УРСР, присвячена питанню підвищення ідейно-теоретичного рівня праць істориків і завданням у галузі комуністичного виховання трудящих. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 508.

22 квітня (субота).

4. Львів. Відкрито філію Центрального музею В.Леніна. *Літературна газета*. – 1950. – 27 квітня.

24 – 25 квітня (понеділок – вівторок).

3. Київ. Відбулася республіканська нарада з питань сільського й колгоспного будівництва. Відмічалось, що за післявоєнні роки в селах республіки споруджено і відбудовано 918 тис. житлових будинків, 252 тис. виробничих приміщень, 31 тис. культурно-побутових будівель, понад 13 тис. колгоспних підприємств з виробництва будівельних матеріалів. Наголошено, що 1949 р. план сільськогосподарського будівництва в Україні виконаний не був, особливо у Дніпропетровській та Вінницькій областях. *Радянська Україна*. – 1950. – 27 квітня.

26 квітня (середа).

6. Київ. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову «Про стан розгляду заяв і скарг трудящих у виконавчих комітетах Сумської і Чернігівської обласних рад депутатів трудящих». Відмічено, що голови виконавчих комітетів Сумської і Чернігівської областей, а також завідувачі відділами цих виконкомів не розглядали заяв і скарг, передоручали їх другорядним працівникам апарату, які у свою чергу пересилали справи низовим організаціям, внаслідок чого з одержаних у 1949 р. 5187 заяв і скарг у виконкомі Чернігівської області було розглянуто 79, а у виконкомі Сумської обласної ради з 4018 заяв – розглянута 241 справа. Зазначалось, що деякі виконавчі комітети місцевих рад пересилали скарги на розгляд тих організацій, на керівників яких населення скаржилося; розслідуючи скарги, уповноважені на це особи не викривали недоліки, а домагалися встановлення осіб скаржників; керівні працівники виконкомів не практикували розгляд заяв у присутності скаржників і попередньо не перевіряли факти порушень на місцях. Особливо незадовільно була поставлена справа з вирішення скарг щодо матеріально-побутового стану військовослужбовців і родин загиблих воїнів Червоної армії; виконкоми усіх рівнів

не узагальнювали питань, порушених населенням і не вживали заходів для поліпшення роботи радянських і господарських органів. Президія Верховної Ради УРСР зобов'язала голів виконкомів Сумської і Чернігівської облрад запровадити розгляд усіх скарг населення в найкоротший термін лише особисто головою, заступниками голови та секретарем виконавчого комітету обласної ради; особливо важливі скарги розглядати на засіданнях виконкому облради; встановити постійні дні і години прийому відвідувачів відповідними посадовими особами та оголосити про них населенню; перевірку заяв і скарг доручати не випадковим працівникам, а в кожному окремому випадку спеціально уповноваженим на це виконкомом відповідальним особам. Головам виконкомів Сумської облради В.Шадрину та Чернігівської облради В.Капранову доручено до 15 травня 1950 р. розробити конкретні заходи з поліпшення розгляду заяв і скарг населення. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 2.*

27 квітня (четвер).

4. Львів. В оперному театрі відбулася прем'єра спектаклю «Далібор» Б.Сметани у постановці В.Склярєнка. Диригент – І.Зак, художник – Ф.Нірод. *Правда України. – 1950. – 28 апреля.*

28 квітня (п'ятниця).

8. Пряшів (ЧССР). Скликано «Конгрес миру», перейменованій на «Собор греко-католицького духовенства й мирян». Проголошено скасування Ужгородської унії 1646 р., розрив відносин з Ватиканом та підпорядкування Греко-католицької церкви патріархові Російської православної церкви Олексієві. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 81.*

Квітень.

3. Львівська область. Стали до ладу нові інкубаторні станції в Кам'янці-Бузькій, Золочеві, Рава-Руській. *Правда України. – 1950. – 11 апреля.*

4. Одеса. Відкрилася міська дитяча бібліотека з фондом у 7300 книг. *Радянська Україна*. – 1950. – 26 квітня.

4. Київ. Російський драматичний театр імені Лесі Українки показав прем'єру спектаклю за п'єсою А.Чехова «Чайка». Спектакль поставлено головним режисером театру К.Хохловим. *Правда України*. – 1950. – 6 апреля.

4. Київ. Театр опери та балету імені Тараса Шевченка показав прем'єру спектаклю «Продана наречена» композитора Б.Сметани. Головні ролі зіграли З.Гайдай, М.Частій, В.Борищенко, Е.Томм, С.Іващенко, К.Циперник. Постановка – В.Манзія, художнє оформлення – О.Хвостова, диригент – Я.Карасик. *Правда України*. – 1950. – 13 апреля.

4. Дніпропетровськ. Публічна бібліотека організувала міжміський бібліотечний абонемент. Читачі міста отримали можливість діставати літературу з великих бібліотек і книгосховищ України та інших республік. *Радянська Україна*. – 1950. – 5 квітня.

6. Миколаїв, Полтава. Для індивідуального продажу населенню надійшли легкові автомашин «Москвич». *Радянська Україна*. – 1950. – 18 квітня.

6. Вінниця. Закінчено будівництво нового приміщення залізничної лікарні. *Правда України*. – 1950. – 28 апреля.

6. Котовськ. Відбудовано залізничний вокзал. *Радянська Україна*. – 1950. – 29 квітня.

6. Гола Пристань Херсонської області. Розпочала працювати Нижньодніпровська науково-дослідна станція з освоєння пісків. На пісках закладені перші дослідні посіви дуба, шовковиці, кущів та абрикосів. *Радянська Україна*. – 1950. – 30 квітня.

4 – 13 травня (п'ятниця – субота).

4. Київ. Відбувся IV пленум правління Спілки радянських композиторів України. Наголошувалося на недостатній кількості нових творів у жанрі музичної комедії, з хорового співу, творів для дітей, оркестрів народних інструментів. Правління спілки звинувачено у незадовільному

стані музичної критики і музикознавства, розробці теоретичних проблем, пов'язаних з методом «соціалістичного реалізму». *Літературна газета*. – 1950. – 18 травня.

5 травня (п'ятниця).

1. Луцьк. Волинський обком КП(б)У і облвиконком прийняли постанову про облік, зберігання і реалізацію конфіскованого майна виселеного населення. Відмічалось, що окремі районні виконавчі комітети і райкоми КП(б)У безвідповідально ставились до даної справи. В Ківецькому, Ратнівському, Маневичському районах будівлі не передавалися на зберігання, в Камінь-Каширському, Оликському, Ованднівському, Лубківському районах допускалося захоплення конфіскованих будівель і майна радянськими і фінансовими працівниками, органи прокуратури не боролися з подібними фактами, проявляли тяганину і протидіяли розгляду справ. Облвиконком і обком КП(б)У зобов'язали голів райкомів і райвиконкомів під особисту відповідальність навести лад в обліку й реалізації майна, в двотижневий строк виявити всі факти його розкрадання і розбазарювання та притягти винних до кримінальної відповідальності. Партійним і радянським працівникам заборонено купувати конфісковане майно. *Баран В. Україна: новітня історія (1945 – 1991 рр.)*. – Л., 2003. – С. 505.

6 травня (субота).

1. Львівська область. Убиті керівник групи референтів служби безпеки центрального проводу та Рогатинського окружного проводу ОУН «Демид» і керівник служби безпеки Львівської округи «Павло». *Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках*. – К., 2002. – С. 372.

10 травня (середа).

7. Помер член-кореспондент Академії наук УРСР, професор Київського медичного інституту імені О.Богомольця Є.Татаринів. *Правда*

України. – 1950. – 12 мая.

11 травня (четвер).

1. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 5 квітня 1950 р. «Про утворення Міністерства бавовництва СРСР» президія Верховної Ради УРСР постановила утворити союзно-республіканське Міністерство бавовництва Української РСР. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 2.*

3. Запоріжжя. Комбайно-будівельний завод налагодив виробництво машини для складання сіна з валків у копни. *Правда України. – 1950. – 12 мая.*

12 травня (п'ятниця).

8. Нью-Йорк (США). Відбулася перша пленарна конференція УВАН у США. Ухвалено розпочати видавати новий журнал англійською мовою («Аннали УВАН у США», виходив з 1951 р.), розрахований на американських дослідників і студентів, що займалися східноєвропейськими проблемами. Головним редактором призначено М.Ветухіва, помічником – Ю.Луцького, членами редколегії – О.Грабовського, Р.Смаль-Стоцького, В.Тимошенка. *Десятиліття Української Вільної Академії Наук у США. 1950 – 1960. – Нью-Йорк, 1961. – С. 7.*

16 травня (вівторок).

3. Савранський район Одеської області. Збудована міжколгоспна гідроелектростанція для обслуговування 52 господарств. *Правда України. – 1950. – 17 мая.*

8. Торонто (Канада). Відкрився новий Український національний дім. *Новий шлях (Вінніпег). – 1950. – 21 червня.*

17 травня (середа).

9. Харків. Я.Куценко завоював звання абсолютного чемпіона СРСР у важкій вазі, набравши в сумі триборства 422,5 кг. *Молодь України. – 1950. – 19 травня.*

21 травня (неділя).

4. Полтава. Відкрився пам'ятник Панасу Мирному у дворі будинку-музею письменника. *Молодь України. – 1950. – 24 травня.*

4. «Радянська Україна» опублікувала статтю голови Спілки радянських художників України О.Шовкуненка «За дальше піднесення українського образотворчого мистецтва». Критикуються художники С.Думенко, Б.Еберс, М.Шелюто – за неправильний показ у картинах трудових процесів у колгоспах; І.Беклемішева, А.Шолтейс, Ф.Мануйло – за імпресіоністичні шукання мотиву нового пейзажу; В.Бондаренко – за відірваність від життя і чистий декоративізм; М.Рибальченко, О.Любимський – за прояви імпресіонізму; художники західних і Закарпатської областей – за формалізм, засвоєний у західноєвропейських академіях. *Радянська Україна. – 1950. – 21 травня.*

22 травня (понеділок).

3. Рубіжне Ворошиловградської області. Вступила у дію перша черга силікатно-цегельного заводу тресту «Ворошиловградбудматеріали». *Правда Украины. – 1950. – 23 мая.*

27 травня (субота).

8. ЧССР. Уряд оголосив декрет про ліквідацію Греко-католицької церкви (української і словацької) та передачу її церков, монастирів і резиденцій Російській православної церкві. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 82.*

29 травня (понеділок).

6. Одеська область. В Лузанівці, на березі Чорного моря відкрився піонерський табір санаторного типу «Український Артек». *Правда Украины. – 1950. – 30 мая.*

Травень.

3. Запоріжжя. Здано в експлуатацію новий пивоварний завод, розрахований на випуск 50 тис. гектолітрів пива в рік. *Правда України.* – 1950. – 18 мая.

3. Білгород-Дністровський. Відбудовані і стали до ладу діючих підприємств швейна фабрика, рибоконсервний і виноробний заводи, м'ясокомбінат. *Радянська Україна.* – 1950. – 23 травня.

4. Рада міністрів УРСР прийняла постанову «Про підготовку початкових, семирічних і середніх шкіл УРСР до нового 1950 – 1951 навчального року». Ставиться завдання виконкомам рад усіх рівнів, Міністерству освіти УРСР і його органам на місцях забезпечити в новому навчальному році охоплення усіх дітей та підлітків шкільного віку загальною семирічною освітою; розширити десятирічну освіту в містах та селах; організувати в травні поточного року повсюдний облік дітей віком 6 – 15 років; затвердити 20 червня 1950 р. мережу початкових і семирічних шкіл, мережу шкіл для дітей з фізичними вадами, класів для переростків, вечірніх шкіл; поповнити шкільні бібліотеки необхідною літературою, учбові кабінети – наочним матеріалом. Рада міністрів УРСР зобов'язала відповідні міністерства збудувати за планом 1950 р. необхідну кількість шкіл, до 1 серпня закінчити ремонт шкільних приміщень, вчасно виготовити 120 тис. парт і 5 тис. дошок, укомплектувати до 15 серпня школи вчителями і керівними кадрами, своєчасно завезти підручники, закупити 25 млн. підручників, що були у використанні, перед початком навчального року організувати профілактичний медичний огляд учнів. *Правда України.* – 1950. – 23 мая.

4. Вийшов перший номер нового дитячого журналу ЦК ЛКСМУ «Піонерія» двома виданнями – українською й російською мовами. *Правда України.* – 1950. – 10 мая.

6. Київ. Відкрилася будівля нового аеропорту. *Радянська Україна.* – 1950. – 17 травня.

9. Херсон. Відкрився яхт-клуб. *Радянська Україна.* – 1950. – 18 травня.

9. Київ. М. Гавриш встановлює новий рекорд СРСР у запливі на 100 м батерфляєм (час – 1 хв. 20,5 сек.). *Молодь України. – 1950. – 14 травня.*

3 червня (субота).

1. На території західних областей УРСР діє дев'ять збірних пунктів для розташування виселених оунівських сімей ємкістю одночасного утримання – 10550 осіб. Утримується 9162 особи. З моменту організації (січень 1949) пункти прийняли 51060 осіб і відправили у місця спецпоселень – 41898 осіб. *Чорна книга України. Зб. док., архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе. – К., 1998. – С. 381.*

5 – 8 червня (понеділок – четвер).

1. Київ. Проходила республіканська нарада перших секретарів сільських райкомів і окружкомів КП(б)У. Обговорювалися питання вчасного догляду за посівами, організації збору урожаю і боротьби з його втратами, укрупнення колгоспів, підвищення ролі райкомів з керівництва і контролю роботи в районах, політичного й організаційно-господарського зміцнення колгоспів західних областей УРСР. *Радянська Україна. – 1950. – 10 червня.*

9 червня (п'ятниця).

8. ЧССР. Арештовано єпископа греко-католицької церкви П.Гойдича. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 82.*

21 червня (середа).

4. Ялта. Відновив роботу будинок-музей А.Чехова. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 508.*

24 червня (субота).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову про допущення до виконання обов'язків члена Верховного Суду Української РСР Т.Євсеєнко та О.Якименка. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 2.*

26 – 28 червня (понеділок – середа).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Заслухані та обговорені питання про підсумки весняної сівби, догляд за посівами, підготовку і проведення збирання врожаю, хлібозаготівель і заготівель інших сільськогосподарських продуктів, про стан і заходи з поліпшення політичної і виховної роботи комсомольських організацій серед міської і сільської молоді Української РСР. Пленум ЦК КП(б)У звернув увагу партійних і радянських організацій західних, Чернівецької, Закарпатської та Ізмаїльської областей на їх особливу відповідальність за організацію збирання врожаю і хлібозаготівель у колгоспах, оскільки багато з них мали збирати врожай уперше. Наголошено на великих недоліках у постановці ідеологічної роботи в комсомольських організаціях України; недостатній участі комсомольських керівників у пропагандистській діяльності; поганому розгортанні культурно-освітньої, масово-фізкультурної і спортивної роботи серед молоді, особливо на селі; слабкому залученні молоді підприємств промисловості й транспорту, колгоспів до соціалістичного змагання. Пленум ЦК КП(б)У відмітив, що багато комсомольських організацій приділяли недостатню увагу вихованню учнівської молоді; ряд обкомів, міськкомів і райкомів комсомолу не здійснювали належного керівництва первинними комсомольськими організаціями. *Радянська Україна. – 1950. – 29 червня; 1, 4 липня.*

30 червня (п'ятниця).

3. Запоріжжя. З пуском дев'ятого агрегату повністю відбудовано Дніпрогес. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов. – К., 1980. – С. 185.*

Червень.

1. Чернівці. Обком КП(б)У прийняв рішення щодо діяльності груп охорони громадського порядку в деяких районах області. Відмічено, що в даних групах нараховувалося понад 4 тис. молодих колгоспників, що не брали участі у виробництві і утримувалися за рахунок колгоспів. У населення складалася уява про ненормальне становище в області; деякі члени груп аморально поводитися, займалися здирництвом і пиячили. Обком КП(б)У дав дозвіл управлінню МДБ ліквідувати групи охорони громадського порядку в Секирянському, Хотинському, Кельменецькому, Новоселецькому, Герцаївському, Глибочківському, Садгирському районах. Партійним і радянським організаціям Путивльського, Винницького, Вашковецького, Старожинецького, Кіцманського, Заставнівського районів запропоновано укріпити вказані групи й значно підвищити їх боєздатність у боротьбі з бандитизмом. *Баран В. Україна: новітня історія (1945 – 1991 рр.). – Л., 2003. – С. 506.*

3. Запорізька область. У колгоспах проводилося масове зарибнення ставів. У 23 районах зарибнено 784 га водоймищ, у воду пущено 1250 тис. мальків коропа. *Радянська Україна. – 1950. – 18 червня.*

3. с. Сарновичі Народицького району Житомирської області. Збудована міжколгоспна гідроелектростанція. Забезпечено електрикою 15 колгоспів, розташованих у 11 селах. *Радянська Україна. – 1950. – 22 червня.*

3. Жданов. Працівники заводу тресту «Укрлакфарба» розробили і застосували новий метод виробництва ультрамарину. *Правда України. – 1950. – 2 юня.*

4. Чернігів. Фабрика музичних інструментів випустила першу партію піаніно. *Радянська Україна. – 1950. – 13 червня.*

7. Помер головний хормейстер Державного ансамблю пісні і танцю УРСР І.Чижський. *Радянське мистецтво. – 1950. – 7 червня.*

9. Тула. Киянин В.Рибалко завоював звання чемпіона СРСР з вільної боротьби у напівсередній вазі, у легкій вазі чемпіоном країни став А.Алтир'ян. *Спортивна газета. – 1950. – 16, 23 червня.*

9. Саратов. Звання чемпіона СРСР з класичної боротьби (напівлегка вага) завоював борець із Запоріжжя Я.Пункін. *Правда України*. – 1950. – 2 юня.

1 липня (субота).

1. На обліку відділу спеціальних поселень МДБ СРСР перебувало 136998 оунівців. *Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. Т. 2. 1946 – 1947 рр. – Львів, 1998. – С. 313.*

3 липня (понеділок).

1. Київ. Відкрилася сьома сесія Верховної Ради УРСР. *Правда України*. – 1950. – 2 юня.

1. Київ. Відповідно до указу президії Верховної Ради СРСР від 25 лютого 1950 р. «Про утворення Військово-морського міністерства СРСР» президія Верховної Ради Української РСР постановила перейменувати Міністерство збройних сил УРСР на Військове міністерство УРСР. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1950. – № 3.

5 липня (середа).

1. Київ. Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про внесення змін у статтю 69 Конституції Української РСР». Зазначено, що обласні ради депутатів утворюють наступні відділи виконавчих комітетів: у справах культурно-освітніх установ; у справах мистецтв; загальний, комунального господарства; місцевої промисловості; народної освіти; охорони здоров'я; соціального забезпечення; торгівлі; фінансовий; шляховий; управління: кінофікації; легкої промисловості; місцевої паливної промисловості; сільського господарства; харчової промисловості; планову комісію; сектор кадрів при голові виконкому. Відповідно до особливостей господарства кожної області, з затвердження союзно-республіканських Міністерств: лісової і паперової промисловості, м'ясомолочної промисловості, промисловості будівних матеріалів, рибної промисловості облради мали утворити відділи

або управління: лісової і паперової, м'ясної і молочної, рибної промисловості; промисловості будівельних матеріалів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 3.*

1. Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про затвердження указів Президії Верховної Ради Української РСР «Про Державний герб Української РСР» та «Про Державний прапор Української РСР» (від 21 листопада 1949 р.). *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 3.*

8 липня (субота).

1. Бюро інформації УГВР сповістило, що пост голови генерального секретаріату УГВР і головного командира УПА обійняв полковник Василь Кук «Коваль». *Кентій А. Нарис боротьби ОУН – УПА в Україні (1946-1950 рр.). – К., 1999. – С. 76.*

9 – 14 липня (неділя – п'ятниця).

9. Київ. Тривав республіканський зліт юних авіамоделістів. 230 школярів представили понад 300 моделей. *Молодь України. – 1950. – 15 липня.*

11 – 16 липня (вівторок – неділя).

9. Київ. Проходила республіканська спартакіада школярів. Взяли участь близько 2 тис. юних спортсменів. *Правда України. – 1950. – 13 юля.*

12 липня (середа).

3. Рада міністрів УРСР прийняла постанову «Про підвищення продуктивності праці, покращення організації виробництва і зміцнення технічного керівництва на шахтах Донбасу». Відмічено, що продуктивність праці робітників з експлуатаційних шахт Донбасу залишалась нижчою від довоєнного рівня (у 1949 р. вона становила 20,7 т видобутого вугілля на місяць, у 1940 р. – 26,1 т). Становище склалося внаслідок значних недоліків в організації виробництва, розкиданості гірничих робіт, поганого використання і низької продуктивності техніки, слабкої

забезпеченості шахт і дільниць спеціалістами. Рада міністрів СРСР зобов'язала Міністерство вугільної промисловості забезпечити підвищення продуктивності праці на шахтах Донбасу у березні 1951 р. до 26,5 т на місяць порівняно з 23,2 т у березні 1950 р.; перебудувати організацію виробництва на шахтах на циклічну (один цикл на добу) з тим, щоб впродовж двох змін циклу повністю відвантажувалося вугілля з лави з усієї її довжини, а третя зміна виділялася для ремонтно-підготовчих робіт. З метою забезпечення зростання видобутку вугілля для шахт, переведених на циклічний графік роботи, встановлювався норматив не менше 25,5 – 27 циклів на місяць у порівнянні з досягнутим – 15 циклів. Рада міністрів СРСР дозволила Міністерству вугільної промисловості організувати на лавах з циклічним режимом роботи комплексні бригади з оплатою кожної тонни видобутого вугілля, погонного метра встановленого транспортера, квадратного метра площі очисних робіт, погонного метра пройденої виробки та зобов'язала направити у другому півріччі 1950 р. на шахти 1200 інженерів і техніків. У постанові встановлено додаткове завдання із зниження собівартості донецького вугілля у розмірі 1 руб. на тонну. *Промышленность и рабочий класс Украинской СРСР 1946-1950. Сборник документов и материалов.* – К., 1980. – С. 192-197.

14 липня (п'ятниця).

7. Помер дійсний член Академії наук УРСР, радіофізик А.Слуцкін. *Правда Украины.* – 1950. – 16 июля.

17 липня (понеділок).

1. Київ. Відбувся перший випуск слухачів вищої партійної школи при ЦК КП(б)У. *Правда Украины.* – 1950. – 18 июля.

28 – 29 липня (п'ятниця – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК ЛКСМУ. Прийнята постанова «Про заходи комсомольських організацій України по виконанню постанови Пленуму ЦК КП(б)У «Про стан і заходи поліпшення політичної і

виховної роботи комсомольських організацій серед міської і сільської молоді УРСР». Накреслені завдання з організації роботи двомісячних курсів перепідготовки і шестимісячних курсів підготовки пропагандистів початкових політгуртків; посилення лекційної пропаганди серед молоді західних областей. Бюро ЦК ЛКСМУ, Сталінському, Львівському та Закарпатському обкомам комсомолу доручено поліпшити керівництво молодіжними газетами й журналами, підвищити ідейний зміст матеріалів; Сталінському і Ворошиловградському обкомам ЛКСМУ покращити контроль за комсомольськими організаціями вугільної промисловості Донбасу. Пленум ЦК ЛКСМУ вимагав від обкомів комсомолу західних областей організаційно-політично зміцнити новостворені комсомольські організації; Тернопільському, Станіславському і Львівському обкомам ЛКСМУ в найкоротший термін створити первинні комсомольські організації в усіх колгоспах. *Молодь України. – 1950. – 4 серпня.*

Липень.

1. Мюнхен (ФРН). Часопис «Сурма» опублікував статтю С.Бандери «Війна в Кореї і національно-визвольна політика», присвячену черговій конференції Антибільшовицького блоку народів (АБН). Критикується політика західних держав, котрі, не дивлячись на конфронтацію з СРСР, домагалися досягти стабілізації стосунків з ним. Помилково високо оцінена перспектива революційно-визвольного руху в Україні. *Кентій А. Нарис боротьби ОУН – УПА в Україні (1946-1950 рр.). – К., 1999. – С. 79.*

3. Макіївка. Завод імені Кірова організував випуск металу десяти нових профілів – для виробництва самохідних комбайнів, плугів, сівалок та інших сільськогосподарських машин. *Радянська Україна. – 1950. – 3 серпня*

3. Ново-Краматорськ. У ливарному цеху заводу імені Сталіна змонтовані перші дві машини для механізованого формування великих деталей. Кожна машина замінила майже 100 формувальників. *Радянська Україна. – 1950. – 3 серпня*

3. Сталіно. На заводі сільськогосподарського машинобудування розпочалося виробництво універсальних начіпних плугів для виноградних плантацій. *Радянська Україна*. – 1950. – 3 серпня.

6. Харків. Відкрився новий тролейбусний маршрут до найбільших підприємств міста. *Правда України*. – 1950. – 26 юля.

9. Кубок СРСР з баскетболу серед жінок завоювала команда київського «Динамо». *Молодь України*. – 1950. – 15 липня.

9. Харків. Став до ладу відбудований стадіон товариства «Локомотив». *Спортивна газета*. – 1950. – 4 липня.

8 – 9 серпня (вівторок – середа).

1. Київ. Відбувся IV пленум української республіканської ради професійних спілок. Відмічалось, що в ряді галузей легкої промисловості недостатньо запроваджувалися передові методи праці, зокрема на підприємствах бавовництва, з виробництва взуття. Різко критиковано республіканський комітет профспілки робітників швейної і трикотажної промисловості за слабкий зв'язок з підприємствами, особливо обласного підпорядкування, за недостатню увагу до питання якості продукції. *Правда України*. – 1950. – 11 авгушта.

15 серпня (вівторок).

4. «Правда України» опублікувала редакційну статтю «За высокую идейность и мастерство украинской советской литературы». Наголошено, що за півтора роки в українській прозі не створено належних творів про радянську буденність, особливо на індустріальну тематику. Як недосконалі оцінені книги «Хозяева» С.Скляренка, «Тайгострой» М.Строковського. Визнано низьким ідейний і теоретичний рівень літературної критики «Літературної газети» і журналів, які не змогли розкрити корінних питань розвитку української літератури, проаналізувати художню форму творів. *Правда України*. – 1950. – 15 авгушта.

26 серпня (субота).

4. «Правда України» опублікувала редакційну статтю «К новому

подьїму українського театрального искусства». Відмічено, що керівництво спілки радянських письменників УРСР не звертало увагу на створення драматургами п'єс про робітничий клас. Визнається незадовільним репертуар Ворошиловградського українського театру, Дніпропетровського пересувного театру, Одеського театру імені А.Іванова, Бердичівського театру. *Правда України. – 1950. – 26 августа.*

27 серпня (неділя).

9. Сталіно. Відкрився новий стадіон спортивного товариства «Шахтар». *Правда України. – 1950. – 29 августа.*

29 серпня (вівторок).

3. Дніпропетровськ. Завод сільськогосподарського машинобудування випустив на обкатку перші два дворядні бавовнозбиральні комбайни конструкції інженера Крежеменевського і механіка Шовкунова. Нові машини механізували 95 % збиральних робіт на поливних і неполивних землях. *Радянська Україна. – 1950. – 31 серпня.*

31 серпня (четвер).

7. Помер дійсний член АН УРСР, завідувач відділу палеозою Інституту геологічних наук АН УРСР Б.Чернишов. *Правда України. – 1950. – 1 сентября.*

Серпень.

3. Любешівський район Волинської області. На річці Стохід збудовано гідроелектростанцію. Подано електрику восьми колгоспам і районному центру. *Правда України. – 1950. – 9 августа.*

3. Київ. Завод «Головхарчомаш» почав випускати нові буряконавантажувачі, кожен з яких замінив роботу 24 чоловік. *Радянська Україна. – 1950. – 25 серпня.*

4. Київ. Відкрито нову будівлю цирку. Архітектор – В.Жуков. *Правда України. – 1950. – 19 августа.*

4. Ужгород. У міському саду відкрито кінотеатр на 500 місць.

Радянська Україна. – 1950. – 12 серпня.

6. Одеса. У парку культури і відпочинку відкрився павільйон охорони здоров'я. *Радянська Україна. – 1950. – 20 серпня.*

6. Харків. Закінчилось будівництво нової трамвайної лінії від центрального проспекту до заводських житлових корпусів Салтівського містечка завдовжки 5,5 км. *Радянська Україна. – 1950. – 25 серпня.*

6. Мукачеве. Здано в експлуатацію новозбудований залізничний вокзал. *Правда України. – 1950. – 11 августа.*

6. Київ. У приміщенні будинку профспілок відновлено республіканський шахово-шашковий клуб. *Правда України. – 1950. – 15 августа.*

6. Чернівці. На околицях міста виявлено джерела мінеральної сірководневої води та знайдено великі поклади сірої мінеральної пластичної глини. *Радянська Україна. – 1950. – 2 вересня.*

8. Мюнхен (ФРН). Виконавчий орган Української національної ради вислав меморандум до ООН і секретаріату США. Йшлося про готовність українців взяти участь у боротьбі демократичного світу проти більшовизму. *Новий шлях (Вінніпег). – 1950. – 9 вересня.*

9. Дніпродзержинськ. Відкрився стадіон спортивного товариства «Хімік». *Спортивна газета. – 1950. – 1 серпня.*

9. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У з метою масового розвитку фізичної культури і спорту серед сільського населення прийняли постанову про створення сільського добровільного спортивного товариства «Колгоспник» та затвердили його устав. *Правда України. – 1950. – 29 августа.*

1 вересня (п'ятниця).

6. Київ. Міське управління автотранспорту відкрило щоденне автомобільне сполучення за маршрутами Київ – Львів і Київ – Рівне. *Правда України. – 1950. – 1 сентября.*

6. Дніпропетровськ. На металургійному заводі стала до ладу нова поліклініка. *Радянська Україна. – 1950. – 2 вересня.*

2 вересня (субота).

4. Київ. У театрі опери та балету імені Т.Шевченка відбулася прем'єра опери М.Лисенка «Утоплена» (лібрето опери М.Старицького, літературна редакція М.Рильського, музична редакція М.Вериківського). Оперу поставив В.Манзій, балетмейстер – С.Сергеєв. Головні ролі зіграли З.Гайдай (Ганна), М.Бем (панночка), М.Частій (голова), П.Билинник (Левко). *Правда України. – 1950. – 3 сентября.*

2 – 4 вересня (субота – понеділок).

8. Нью-Йорк (США). Відбулася XIII конвенція Ліги української молоді Північної Америки за участі 476 делегатів, що репрезентували 91 молодіжний клуб та організацію США і Канади. Відмічені організаційні здобутки Ліги, особливо в культурній і спортивній сферах. *Новий шлях (Вінніпег). – 1950. – 13 вересня.*

14 вересня (четвер).

4. «Літературна газета» опублікувала редакційну статтю «На рівень високих вимог». Критикується дитячий журнал «Барвінок» за недостатню кількість публікацій на індустріальну тему, про школу, невдалі переклади. *Літературна газета. – 1950. – 14 вересня.*

22 вересня (п'ятниця).

7. Помер дійсний член Академії наук УРСР, заслужений діяч науки і техніки, один із засновників вітчизняної школи з теорії пружності, академік О.Динник. *Правда України. – 1950. – 24 сентября.*

25 – 29 вересня (понеділок – п'ятниця).

1. Львів. Відбувся пленум обкому КП(б) У. Піддана критиці робота обласної партійної організації. Наголошено, що обком КП(б)У не вплинув на виконання плану промислового будівництва, слабо керував первинними парторганізаціями на підприємствах, не покращив контроль за діяльністю господарських керівників. Особливо відмічені недоліки обкому КП(б)У в організації марксистсько-ленінського

виховання інтелігенції, залученні наукових сил львівських закладів Академії наук УРСР і ВНЗ до розробки питань з історії і літератури УРСР, проведенні політико-виховної роботи серед учителів, агрономів, зоотехніків, лікарів. *Правда України*. – 1950. – 1 октября.

26. вересня (вівторок).

7. Помер учений-біолог, дійсний член АН УРСР, професор Д.Третьяков. *Правда України*. – 1950. – 28 сентября.

Вересень.

1. Пленум ЦК ВЛКСМ прийняв постанову «Про роботу Переяслав-Хмельницького райкому ЛКСМ України». Наголошено на недостатній участі комсомольських організацій республіки у роботі з укрупнення колгоспів, впровадження передового досвіду у сільськогосподарське виробництво, політичної освіти молоді і комсомольців у розгортанні соціалістичного змагання. *Молодь України*. – 1950. – 8 вересня.

3. Рада міністрів СРСР прийняла постанову про будівництво Каховської гідроелектростанції на Дніпрі, Південноукраїнського каналу, Північно-Кримського каналу та про зрошення земель південних районів України і північних районів Криму. *Правда України*. – 1950. – 21 сентября.

4. Херсон. Відкрито пам'ятник О.Суворову. *Радянська Україна*. – 1950. – 8 вересня.

4. Київ. На Володимирській вулиці відкрито спеціалізований нотний магазин. *Радянська Україна*. – 1950. – 16 вересня.

4. Ізмаїл. У новому приміщенні почав працювати державний обласний драматичний театр, який переведено з Кам'янця-Подільського. *Радянське мистецтво*. – 1950. – 20 вересня.

6. Одеса. Відкрилася нова тролейбусна лінія, що з'єднала центр міста з парком культури і відпочинку. Довжина маршруту 4 км. *Правда України*. – 1950. – 10 сентября.

9. Г.Купко завоював звання чемпіона СРСР зі стрільби, вибивши

1063 очка з 1200 можливих й встановивши світовий рекорд. *Правда України. – 1950. – 7 сентября.*

9. Київ. На першості країни з легкої атлетики звання чемпіона СРСР у бігу на 110 м з бар'єрами завоював Є.Буханчик, показавши результат – 14,9 сек. *Правда України. – 1950. – 21 сентября.*

9. Сталіно. Відкрито новий державний технікум фізичної культури з підготовки викладачів для середніх шкіл та училищ трудових резервів. *Радянська Україна. – 1950. – 8 вересня.*

2 жовтня (понеділок).

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР, Польщі та Чехословаччини на V сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено проект резолюції щодо мирного врегулювання корейського питання. Рекомендувалося воюючим сторонам у Кореї припинити військові дії; уряду США та урядам інших країн вивести свої війська, провести загально корейські вибори в Національні збори; для спостереження за виборами створити комісію ООН з обов'язковою участю у ній представників країн, що межували з Кореєю; Економічній і Соціальній раді ООН з участю представників Кореї розробити плани подання країні через ООН необхідної економічної і технічної допомоги. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр. – К., 1963. – С. 267.*

3 жовтня (вівторок).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР постановила, що вибори до сільських і селищних рад депутатів Української РСР мали проводитися у виборчих округах за наступними нормами: один депутат від 100 чоловік; у селах і селищах з населенням до 1 тис. осіб обиралося до 9 депутатів, з населенням понад 3,5 тис чоловік – не більше 35 депутатів. *Відомості Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 4.*

7 – 8 жовтня (субота – неділя).

8. Торонто (Канада). Відбувся I з'їзд братства Карпатських січовиків.

З'їзд маніфестував єдність і незалежність України. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1950. – 18 жовтня.

13 жовтня (п'ятниця).

8. Нью-Йорк (США). Відбулися два церковні собори: Американсько-української православної Церкви у США під проводом архієпископа Іоанна (Теодоровича) та Української православної Церкви в Америці, яку очолював архієпископ Мстислав (Скрипник). Собори постановили об'єднати дві церкви в Українську православну Церкву у США. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1950. – 28 жовтня.

14 жовтня (субота).

4. Краматорськ. Закінчилося будівництво нового кінотеатру на 500 місць. *Правда України*. – 1950. – 15 жовтня.

8. Нью-Йорк (США). Відбувся об'єднаний собор Української православної Церкви у США. Оголошено про утворення єдиної митрополії УПЦ у США. Митрополитом обрано архієпископа Іоанна, його заступником – архієпископа Мстислава. У склад ієрархії прийнято новоприбулого архієпископа Ганадія з Української автокефальної православної Церкви. Собор ухвалив статут і обрав керуючі органи Церкви. *Новий шлях (Вінніпег)*. – 1950. – 28 жовтня.

18 жовтня (середа).

8. ЧССР. Арештовано єпископа-помічника греко-католицької церкви В.Гопка. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 82.

19 жовтня (четвер).

1. Київ. На підставі статей 26 і 27 «Положення про вибори до обласних, окружних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих Української РСР» президія Верховної Ради УРСР затвердила склад обласних виборчих комісій з виборів до облрад УРСР. *Відомості*

Верховної Ради УРСР. – 1950. – № 4.

20 жовтня (п'ятниця).

4. Прийнято рішення про організацію на базі існуючих у Львові наукових установ філії Академії наук УРСР. *Кульчицький С., Павленко Ю., Руда С., Храмов Ю. Історія Національної академії наук України в суспільно-політичному контексті. 1918-1998. – К., 2000. – С. 464.*

21 жовтня (субота).

4. На трасу Південноукраїнського каналу виїхала експедиція Інституту археології Академії наук УРСР під керівництвом доктора історичних наук М.Рудницького для попереднього дослідження пам'яток стародавньої історії. *Радянська Україна. – 1950. – 22 жовтня.*

25 жовтня (середа).

3. Осипенко Запорізької області. Випущено першу продукцію заводом «Азовкабель». *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 509.*

4. Міністерство вищої освіти СРСР видало наказ про розширення діяльності і зміцнення матеріальної бази вищих навчальних закладів Львова. Головному управлінню університетів наказано встановити щорічний контингент прийому студентів у Львівський державний університет, починаючи з 1951/1952 навчального року, 650 осіб; виділити бібліотеці університету в наступному році 300 тис. руб. на поповнення фондів радянською літературою і домогтися включення бібліотеки на отримання обов'язкового екземпляра наукової літератури; виділити для прикріплення в однорічну аспірантуру викладачів львівських ВНЗ 15 місць і в докторантуру Академії наук СРСР 5 місць; начальникам головних управлінь у місячний термін подати у Вищу атестаційну комісію на затвердження вчених звань тих наукових працівників вищих навчальних закладів Львова, які працювали у ВНЗ до возз'єднання західної України і мали вчені звання. *Культурне*

будівництво в Українській РСР. Червень 1941 – 1950. Збірка документів і матеріалів. – К., 1989. – С. 479-483.

26 жовтня (четвер).

8. Торонто (Канада). Вбито члена товариства об'єднаних українців Канади М.Бортника. *Правда України. – 1950. – 23 листопада.*

28 жовтня (субота).

3. Дніпропетровська область. Завершено відбудову Дніпродзержинської ГЕС *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 509.*

29 жовтня (неділя).

4. Харків. Державний театр опери та балету імені Лисенка поставив оперу для дітей «Терем-теремок». *Правда України. – 1950. – 30 листопада.*

30 жовтня (понеділок).

3. Кіровоградська область. Став до ладу вугільний розріз Байдаківський на Олександрійському родовищі. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 509.*

8. Делегаціями УРСР, СРСР, БРСР, Польщі та Чехословаччини на V сесії Генеральної Асамблеї ООН внесено поправки до проекту резолюції, запропонованої делегаціями Болівії та інших країн, з питання щодо Декларації про усунення загрози нової війни і зміцнення миру та безпеки народів. Пропонувалося з метою досягнення ефективності заборони атомної зброї, встановити жорсткий міжнародний контроль під керівництвом ООН за точним і безумовним здійсненням даної заборони; засудити пропаганду у будь-якій формі нової війни; оголосити, що уряд, який перший застосує проти певної країни атомну зброю чи інший засіб масового знищення людей, буде розглядатися

як воєнний злочинець. *Українська РСР на міжнародній арені. Збірник документів і матеріалів 1944-1961 рр.* – К., 1963. – С. 268.

Жовтень.

1. Відбулися збори партійного активу Академії наук УРСР. Піддана критиці діяльність Інституту мовознавства імені Потебні, наукові працівники якого не вели боротьби з немарксистським вченням М.Марра про мову. Наголошується на недоліках у роботі Інституту клінічної фізіології імені академіка Богомольця, який не розвивав вчення академіка І.Павлова. *Правда України.* – 1950. – 6 жовтня.

3. На шахтах Кривбасу почали застосовувати лампи денного освітлення. *Радянська Україна.* – 1950. – 28 жовтня.

6. Одеса. Відкрився великий спеціалізований рибний магазин з потужним холодильним компресором і акваріумом для продажу живої риби. *Правда України.* – 1950. – 15 жовтня.

6. Городянка Київської області. Стала до ладу електропроводогрязелікарня. *Радянська Україна.* – 1950. – 22 жовтня.

9. Львів. Команда УРСР здобула звання чемпіона країни з багатоборства ГПО. *Спортивна газета.* – 1950. – 20 жовтня.

1 листопада (середа).

4. Київ. У театрі опери та балету імені Т.Шевченка відбулася прем'єра балету М.Чулакі «Юність» (лібрето Ю.Слонімського), створеного за мотивами роману М.Островського «Як гартувалася сталь». Постановка балетмейстера С.Сергєєва, диригент – Б.Чистяков. *Правда України.* – 1950. – 2 листопада.

4. «Радянська Україна» надрукувала статтю академіка О.Палладіна «Фізіологічне вчення І.П.Павлова і завдання вчених України. До сесії Академії наук УРСР». Відмічено, що велика частина фізіологів, які працювали в лабораторіях медичних інститутів й університетів України стояли осторонь від розробки павловської спадщини. Наголошено, що недооцінка значення павловської фізіології призвела до виникнення в Україні хибних положень у медицині, особливо щодо перебільшення

ваги вегетативної нервової системи і неправильного розуміння її ролі в організмі; Українське товариство фізіологів, біохіміків і фармакологів та інші наукові медичні товариства не сприяли розвитку павловської фізіології, її впровадженню у медицину, педагогіку, психологію і тваринництво. *Радянська Україна*. – 1950. – 1 листопада.

1 – 3 листопада (середа – п'ятниця).

4. Київ. Відбулася сесія Академії наук УРСР, присвячена питанню розвитку фізіологічного вчення І.Павлова в Україні. *Радянська Україна*. – 1950. – 5 листопада.

10 – 13 листопада (п'ятниця – понеділок).

4. Київ. Відбувся IV пленум правління Спілки радянських письменників України. Обговорювалося питання про підготовку до декади українського мистецтва і літератури у Москві, запланованої на травень 1951 р. *Літературна газета*. – 1950. – 16 листопада.

12 листопада (неділя).

5. с. Абезь (Воркута). У концтабірному шпиталі помер Перемиський єпископ-помічник Г.Лакота. *Мартирологія українських церков. Том II. Українська католицька церква. Документи, матеріали, християнський самвидав України*. – Торонто, Балтимор, 1985. – С. 82.

16 – 18 листопада (четвер – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Прийнято постанову «Про хід виконання постанов Ради Міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) з питань укрупнення дрібних колгоспів, зміцнення складу голів колгоспів та про заходи до дальшого організаційно-господарського зміцнення колгоспів». Відмічено, що в республіці об'єднано 20320 дрібних артільей, з яких створено 7812 великих колгоспів, однак при укрупненні господарств деякі парткоми і виконкоми, міністерства сільського господарства і бавовництва УРСР не вживали заходів із зміцнення бригад, повільно розв'язували питання проведення землевпорядкування, запровадження

і освоєння правильних сівозмін, розробки норм виробітку, перебудови роботи МТС, поліпшення організації праці. Наголошено, що у багатьох колгоспах поголів'я худоби не забезпечувалось приміщеннями, будівництво нових і ремонт наявних проводились незадовільно; багато райкомів і обкомів КП(б)У незадовільно займалися підбором кадрів голів колгоспів, мало висували на них спеціалістів; не приділяли уваги підготовці і проведенню загальних і бригадних зборів колгоспників. Пленум ЦК КП(б)У доручив Міністерству сільського господарства УРСР вручити усім укрупненим колгоспам державні акти на вічне користування землею.

Пленум ЦК КП(б)У прийняв постанову «Про завершення сільськогосподарських робіт 1950 року і заходи по підготовці до вирощування високих врожаїв всіх сільськогосподарських культур і розвитку громадського тваринництва в 1951 році». Відмічено, що обкоми КП(б)У і облвиконкоми Кам'янець-Подільської, Вінницької, Чернігівської областей не справилися із завданнями підвищення врожайності цукрових буряків, не мобілізували колгоспників на догляд за посівами; колгоспи Полтавської, Сумської, Кам'янець-Подільської областей не виконали плану посіву озимої пшениці; у Чернігівській, Полтавській, Сумській, Волинській, Тернопільській областях незадовільно проведено зяблеву оранку; у Житомирській, Чернігівській, Сумській, Волинській областях не обмолочено 10 – 15 % урожаю зернових культур; Міністерство бавовництва і його місцеві органи, парткоми і виконкоми Херсонської, Миколаївської, Запорізької областей не організували колгоспників на своєчасне збирання бавовни, не приділяли належної уваги правильному використанню зрошувальних земель, не забезпечили достатній полив бавовни; у багатьох господарствах республіки незадовільно розвивалось тваринництво, погано проводилось очищення і перевірка насіння на посівні якості; деякі облвиконкоми і обкоми КП(б)У не займалися підготовкою механізаторських кадрів. Пленум ЦК КП(б)У накреслив завдання із завершення сільськогосподарських робіт, підготовки до вирощування високого врожаю усіх сільськогосподарських культур у 1951 р., дальшого

розвитку громадського тваринництва, поліпшення партійної і масово-політичної роботи на селі. *Радянська Україна*. – 1950. – 23, 24 листопада.

19 листопада (неділя).

7. Помер художник, професор Київського художнього інституту К.Елев. *Радянське мистецтво*. – 1950. – 22 листопада.

24 листопада (п'ятниця).

4. Київ. Відбулося засідання правління СРПУ. А.Хижняка призначено головним редактором «Літературної газети». У складі Ю.Мельничука, Л.Новиченка, С.Крижанівського, А.Трипільського, О.Кудіна, О.Білецького, Д. Білоуса, Ю.Бурлія, А.Хижняка затверджена комісія критики і теорії літератури СРПУ. *Літературна газета*. – 1950. – 30 листопада.

27 листопада (понеділок).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову «Про утворення виборчих дільниць та дільничних виборчих комісій і про порядок проведення голосування в пасажирських поїздах далекого слідування, які знаходяться в путі в день виборів до місцевих Рад депутатів трудящих Української РСР». Зазначено, що виборчі дільниці у потягах далекого слідування з перебуванням у дорозі впродовж усього дня виборів, а також у потягах з перебуванням у день виборів у дорозі не менше 12 год., мали приписуватися до округів обласних центрів і великих міст, через які вони проходили за розкладом руху. Встановлено, що голосування у пасажирських потягах далекого слідування мало проводитися у спеціально обладнаному купе одного з вагонів потяга, або у кожному вагоні; в останньому випадку заповнення виборцями бюлетенів проводилося у службовому відділі провідника вагона, а подання бюлетенів – у виборчу скриньку зменшеного розміру. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1950. – № 5.

28 листопада (вівторок).

1. Львівська область. У бою зі спецгрупами МДБ біля с. Великополя загинули член проводу ОУН, член УГВР і наступник голови її секретаріату, провідник Львівського краю О. Дяків («Горновий», «Остапенко», «Артем», «Гончарук», «Наум», «147»), керівник Львівського окружного проводу ОУН П. Мошанчук («Бор»), П. Леус. *Русначенко А. Народ збурений: Національно-визвольний рух в Україні й національні рухи опору в Білорусії, Литві, Латвії, Естонії у 1940 – 50-х роках.* – К., 2002. – С. 371.

30 листопада – 2 грудня (четвер – субота).

4. Київ. Відбулася наукова сесія Академії наук УРСР, присвячена питанням мовознавства. У роботі сесії взяли участь більше тисячі чоловік. Відмічено хиби в справі викладання мов у вищих і середніх навчальних закладах, необхідність науково-теоретичної і науково-методологічної допомоги викладачам. *Радянська Україна.* – 1950. – 5 грудня.

Листопад.

1. Кам'янець-Подільський. Відкрито перший в області вечірній університет марксизму-ленінізму. *Радянська Україна.* – 1950. – 16 листопада.

1. Львів. Вийшов з друку перший номер «Блокнота агітатора» відділу пропаганди й агітації Львівського обкому КП(б)У. Тираж – 5 тис. екземплярів. *Радянська Україна.* – 1950. – 30 листопада.

1. Львів. Відбувся пленум обкому КП(б)У. Наголошено на значних недоліках у політичному і організаційно-господарському зміцненні молодих колгоспів, зокрема, Великомоствіського, Краковецького, Буського районів. Пленум обкому КП(б)У відмітив, що обласний партком і райкоми не приділяли уваги об'єднаним колгоспам (у Великомоствіському, Жовківському, Куликівському районах), повільно здійснювали заходи із зміцнення МТС, підготовки механізаторів. *Радянська Україна.* – 1950. – 30 листопада.

3. Київ. Збудована нова бавовнянопрядильна фабрика «Міськтекстиль-

спілки». *Правда України*. – 1950. – 28 ноября.

4. При Академії наук УРСР створено республіканське ентомологічне товариство, з метою об'єднання наукових сил, які проводили роботи із захисту рослин. Головою товариства обрано члена-кореспондента АН УРСР Є.Зверезомб-Зубовського. *Радянська Україна*. – 1950. – 26 листопада.

4. Великі Сорочинці Полтавської області. Встановлено бронзовий бюст М.Гоголя. Завершено будівництво літературно-меморіального музею письменника. *Радянська Україна*. – 1950. – 3 листопада.

4. Ужгород. Відбулась нарада літераторів Закарпаття. Наголошувалося на недостатньому висвітленні місцевими письменниками трудового життя. Бюро Закарпатської філії СРПУ критикувалося за поганий зв'язок з молодими літераторами області та літературним об'єднанням у Мукачевому. *Літературна газета*. – 1950. – 10 листопада.

4. Полтава. При державній філармонії відкрито музичний лекторій. *Радянська Україна*. – 1950. – 29 листопада.

6. Флот Дніпра поповнився новими суднами. У перший рейс вийшов буксир «Харьков», прийняті на експлуатацію пароплави «Красное знамя», «Кировоград», «Ворошиловоград», несамохідні судна «Кировабад», «Краснодар». *Радянська Україна*. – 1950. – 3 листопада.

9. Кремінець Львівської області. Збудовано найвищий в Україні 55-метровий трамплін. *Спортивна газета*. – 1950. – 24 листопада.

9. Проскурів. Відкрився спортивний комплекс з 2 великими залами, волейбольним і баскетбольним майданчиком, залом для важкої атлетики і гімнастики. *Спортивна газета*. – 1950. – 1 грудня.

1 грудня (п'ятниця).

4. Ленінград. У великій залі філармонії розпочалися гастролі академічної капели «Думка» під художнім керівництвом А.Сороки. *Правда України*. – 1950. – 3 декабля.

4 грудня (понеділок).

4. У Польщу на гастролі у повному складі виїхав колектив Київського

академічного українського драматичного театру імені І.Франка. *Правда України*. – 1950. – 5 грудня.

9 грудня (субота).

8. У Шотландію на запрошення профспілкового відділення товариства англо-радянської дружби виїхала українська профспілкова делегація у складі: М.Підтиченка, П.Лисогора, І.Бридько, Ю.Альохіна. *Правда України*. – 1950. – 10 грудня.

12 грудня (вівторок).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР затвердила «Положення про вибори до Верховної Ради Української РСР». Регламентовані виборча система, складання списків виборців, утворення виборчих округів, виборчих дільниць, комісій, порядок виставлення кандидатів у депутати Верховної Ради УРСР, порядок голосування, визначення результатів виборів. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1950. – № 5.

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР прийняла постанову «Про хід підготовки до виборів у місцеві Ради депутатів трудящих Української РСР». Головам виконкомів Львівської, Дрогобицької, Дніпропетровської, Кам'янець-Подільської, Станіславської, Чернівецької, Чернігівської облрад зобов'язано в найкоротший термін виправити недоліки, допущені в ході підготовки до виборів і впродовж 2-3 днів закінчити суцільну перевірку правильності записів у списках виборців і внести потрібні виправлення для забезпечення повної участі виборців у голосуванні. Головам виконкомів усіх облрад доручено організувати в містах і селах областей повсюдну перевірку організаційно-технічної готовності виборчих дільниць до безперебійного обслуговування виборців у день виборів. *Відомості Верховної Ради УРСР*. – 1950. – № 5.

13 грудня (середа).

6. Горлівка. Закінчлося будівництво нового клубу з глядацьким залом на 700 місць. *Правда України*. – 1950. – 14 грудня.

14 грудня (четвер).

7. Помер кіномитець І.Савченко, режисер фільмів «Богдан Хмельницький», «Партизани в степах України», «Тарас Шевченко». *Літературна газета*. – 1950. – 21 грудня.

17 грудня (неділя).

3. Станція Лозова. Закінчено будівництво найбільшого вокзалу Південної залізниці. Площа вокзалу – 25 тис. м³. *Радянська Україна*. – 1950. – 18 грудня.

18 грудня (понеділок).

4. Київ. У державному російському драматичному театрі імені Лесі Українки відбулась прем'єра п'єси О.Островського «На всякого мудреца довольно простоты». У головних ролях виступили народні артисти УРСР Л.Карташова, М.Білоусов, В.Халатов, заслужені артисти УРСР В.Драга, В.Дуклер, Г.Долгов, К.Богданова, артисти Є.Опалова, А.Ячницький. П'єсу поставив заслужений діяч мистецтв УРСР В.Неллі, художнє оформлення Н.Духновського, музика Л.Соковніна. *Радянська Україна*. – 1950. – 19 грудня.

7. Помер художник Р.Кочерга. *Літературна газета*. – 1950. – 21 грудня.

20 грудня (середа).

4. «Радянське мистецтво» надрукувало статтю М.Мар'янова «За високу ідейність видових фільмів». Критикується формалізм і буржуазний естетський підхід до зображення радянської дійсності в навчальних фільмах Київської кіностудії «Північна Буковина» (режисер Є.Григорович) і «Київ» (режисер І.Анненський). *Радянське мистецтво*. – 1950. – 20 грудня.

21 грудня (четвер).

1. Київ. Президія Верховної Ради УРСР затвердила 418 виборчих округів з виборів до Верховної Ради УРСР. *Відомості Верховної Ради*

УРСР. – 1950. – № 5.

4. «Радянська Україна» опублікувала редакційну статтю «Про літературну критику». Наголошено на відставанні літературної критики в Україні, її слабкій допомозі письменникам у переборенні помилок творчості, піднесенні ідейно-художнього рівня творів. Відмічено, що видавництва України, літературні журнали та газети не висвітлювали головні питання розвитку радянської літератури, не давали ґрунтовну оцінку творчості окремих письменників; критики уникали оцінки художніх якостей творів, засобів і прийомів письменників, їх мови і стилю; багато з них були відірвані від завдань комуністичного будівництва, поперехово займалися повсякденним життям, допускали прояви «приятелізму і безпринципності», що призводило до захвалювання низькохудожніх творів і замовчування хиб у роботі письменників. *Радянська Україна. – 1950. – 21 грудня.*

21 – 25 грудня (четвер – понеділок).

4. Сталіно. Відбувся V пленум правління СРПУ. Обговорювалася робота Й.Сталіна «Марксизм і питання мовознавства» та її вплив на розвиток радянської літератури, стан і завдання літературної критики в Україні, діяльність Донецької філії СРПУ. *Літературна газета. – 1950. – 28 грудня.*

31 грудня (неділя).

3. Красний Луч. Відновлено і введено в дію другу чергу вугільної копальні № 17-біс. *Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 509.*

Грудень.

4. І.Гончар створив скульптуру Тараса Шевченка. Її придбала Третьяковська галерея. *Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941 – 1950. Збірка документів і матеріалів. – К., 1989. – С. 500.*

4. Київ. На гастролі прибув колектив китайського народного цирку.

Радянська Україна. – 1950. – 31 грудня.

4. Держлітвидав України випустив поему «Слово о полку Ігоревім» українською мовою на відзначення 150-ліття від виходу першого видання «Слова...». Книга містить повну фотокопію видання 1800 р. і переклади прози – М.Грунського, віршованої частини – М.Рильського. Вступну частину і коментар написав С.Маслов. *Правда України. – 1950. – 12 декабля.*

6. Управління у справах архітектури при Раді міністрів УРСР вперше в країні оголосило відкритий конкурс зі створення ескізних проєктів реклами на промислові і продовольчі товари. Головним архітектором міст України дана вказівка про вибір місць для розміщення реклами з урахуванням архітектурних ансамблів. *Правда України. – 1950. – 2 декабля.*

9. Київ. Відбувся перший випуск спортивної школи молоді. *Спортивна газета. – 1950. – 29 грудня.*

9. Запоріжжя. Команда України завоювала звання чемпіона СРСР з вільної боротьби. *Правда України. – 1950. – 14 декабля.*

МИРОСЛАВА СМОЛЬНИЦЬКА

ХРОНІКА 1951

1 січня (понеділок).

3. Початок п'ятої п'ятирічки (1951 – 1955 рр.).

6 січня (субота).

4. Кременець Тернопільської області. На базі учительського інституту створено новий вуз – Кременецький державний педагогічний інститут. *Правда України. – 1951. – 6 янв.*

4. Київ. Повернувся з гастролей у Польщі Український державний академічний театр ім. І.Франка. Театр показав 27 вистав у найбільших містах – Лодзі, Катовицях, Кракові, Вроцлаві, Познані. *Радянська Україна. – 1951. – 7 січня.*

6. Вінниця. Відкриття виставки творів майстрів народної творчості України. На виставці експонувалось близько тисячі творів живопису, графіки, скульптури, різьблення по дереву, художньої вишивки і ткацтва. *Известия. – 1951. – 6 янв.*

10 січня (середа).

4. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про добір народних талантів”. Постанова зобов'язала Комітет у справах мистецтв при РМ УРСР і Комітет у справах культурно-освітніх установ при РМ УРСР провести під час республіканської олімпіади художньої самодіяльності відбір талановитої молоді для відрядження на навчання до мистецьких учбових закладів; вирішити питання про використання окремих осіб з відібраної молоді на роботі в професійних колективах. *Культурне будівництво в Українській РСР. Зб. документів. Т.2 (1917–1960 рр.). – К., 1961. – С. 238, 239.*

13 січня (субота).

3. Київ. Повідомлялося про створення при АН УРСР Комітету

сприяння великим будовам комунізму. Науковці академії встановили тісний зв'язок з проектними організаціями і будовами. *Известия.* – 1951. – 13 январа.

6. Чернівці. Відкриття обласної виставки творів художників радянської Буковини. На ній представлено понад 400 робіт живопису, графіки, скульптури, театральньо-декоративного і прикладного мистецтва. *Советское искусство.* – 1951. – 13 январа.

16 січня (вівторок).

9. Харків. У спортивному залі стадіону “Динамо” відбувся волейбольний матч найсильніших колгоспних команд УРСР. В ньому взяли участь сільські спортсмени Харківської, Ворошиловградської, Полтавської, Одеської і Тернопільської областей. Серед чоловіків перше місце здобула команда колгоспу ім. Молотова, Буданівського району Тернопільської області, а серед жінок – команда с. Шулгинка, Старобільського району Ворошиловградської області. *Колгоспне село.* – 1951. – 16 січня.

23 січня (вівторок).

4. с. Сорочинці Миргородського району Полтавської області. На батьківщині М.Гоголя відбулося урочисте відкриття Літературно-меморіального музею М.Гоголя. *Правда.* – 1951. – 23 январа.

26 січня (п'ятниця).

4. Київ. У приміщенні академічного драматичного театру ім. І.Франка відкрилася республіканська олімпіада художньої самодіяльності. На ній представлено всі 25 областей республіки, понад 2800 виконавців. *Колгоспне село.* – 1951. – 28 січня.

29 січня (понеділок).

4. Київ. В академічному театрі опери і балету ім. Т.Шевченка відбулася прем'єра опери композитора К.Данькевича “Богдан Хмельницький”. *Известия.* – 1951. – 30 январа.

31 січня (середа).

8. Вінніпег (Канада). Повідомлялося про створення Товариства українських філателістів. *Літопис українського життя в Канаді. Т. 6. – Едмонтон, 1982. – С. 45.*

Січень.

3. Чернівецька область. Створено перші чотири звіроферми сріблястих лисиць, завезених з Білорусії. *Радянська Україна. – 1951. – 4 січня.*

6. Дніпропетровськ. Відкриті перші п'ять домових пралень. *Радянська Україна. – 1951. – 8 січня.*

3 лютого (субота).

4. Одеса. Повідомлялося про відкриття місцевим філіалом Союзу радянських письменників України міського клубу письменників в будинку, де жив О.Пушкін. З відкриттям клубу у місті відновилися літературні четверги, які проводилися до війни. *Литературная газета. – 1951. – 3 февраля.*

9 лютого (п'ятниця).

4. Тбілісі. Рада міністрів Грузинської РСР і ЦК КП(б) Грузії прийняли постанову про увічнення пам'яті Лесі Українки. Комітету в справах культурно-освітніх закладів при РМ ГРСР і правлінню Спілки радянських письменників Грузії доручено: відкрити будинок-музей Лесі Українки в селищі Сурамі, там же встановити пам'ятник Лесі Українки. *Молодь України. – 1951. – 11 лютого.*

10 лютого (субота).

4. Ужгород. В Ужгородському університеті, одному з наймолодших вузів України, відбулися випускні іспити. Вперше в історії Закарпаття понад 60 юнаків і дівчат отримали вищу освіту у власному краї. *Учительская газета. – 1951. – 10 февраля.*

13 лютого (вівторок).

4. Інститут гірничої механіки реорганізовано в Інститут гірничої справи АН УРСР. *Історія АН України. 1918 – 1993. – К., 1994. – С. 284.*

15 лютого (четвер).

4. Ворошиловград. Відкриття Художнього музею ім. Артема. В музеї створено три відділи – радянського, російського і західного мистецтва. *Правда. – 1951. – 16 феврала; Колгоспне село. – 1951. – 16 лютого.*

15 – 17 лютого (четвер – субота).

3. Київ. Відбулася Республіканська нарада передовиків сільського господарства УРСР. На ній обговорювалась доповідь міністра сільського господарства УРСР Н.Кальченка “Підсумки виконання зобов’язань по сільському господарстві взятих перед товаришем Й.Сталіним у 1950 році, і заходи по розгортанню соціалістичного змагання за одержання високих урожаїв усіх сільськогосподарських культур і розвиток громадського продуктивного тваринництва в 1951 році”. *Радянська Україна. – 1951. – 21 лютого.*

16 лютого (п’ятниця).

3. Ворошиловградська область. Став до ладу Лисичанський хімічний комбінат. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 510.*

20 лютого (вівторок).

4. Київ. Рада міністрів УРСР в зв’язку з 50-річчям з дня заснування Одеського медичного інституту присвоїла йому ім’я М.Пирогова. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 753.*

21 – 23 лютого (понеділок – середа).

6. Київ. В сесійному залі Верховної Ради УРСР відбулася Республіканська нарада міських і районних інспекторів охорони материнства і дитинства. У її роботі взяли участь близько 1000 науковців та медичних працівників. Міністр охорони здоров'я УРСР Л.Медведь зачитав доповідь “Стан і завдання лікувально-профілактичного обслуговування жінок і дітей в Українській РСР”. *Колгоспне село. – 1951. – 24 лютого*

25 лютого (неділя).

1. Вибори до Верховної Ради УРСР третього скликання. *Радянська Україна. – 1951. – 25 лютого.*

28 лютого (середа).

8. Вінніпег (Канада). Розпочалася кампанія збирання коштів для допомоги українським студіям у слов'янському відділенні Манітобського університету. *Літопис українського життя в Канаді. Т. 6. – Едмонтон, 1982. – С. 48.*

28 лютого – 3 березня (середа – субота).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, на якому обговорено підсумки звітів і виборів керівних партійних органів і заходи з дальшого поліпшення організаційно-партійної і масово-політичної роботи партійних організацій країни; а також завершення підготовки до весняних польових робіт і заходи для успішного проведення весняної сівби в колгоспах і радгоспах УРСР. Пленум розглянув організаційні питання: обрав Г.Гришка секретарем ЦК КП(б)У і членом оргбюро ЦК КП(б)У. *Молодь України. – 1951. – 4 березня.*

Лютий.

4. Київ. Почав виходити щомісячний літературно-художній і громадсько-політичний журнал “Советская Украина”, орган Союзу радянських письменників України. *Советская Украина. – 1951. – № 1.*

1 березня (четвер).

6. Набрала чинності постанова Ради міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) про зниження державних роздрібних цін на продовольчі і промислові товари. *Радянська Україна*. – 1951. – 5 травня.

7. Київ. В Державному російському драматичному театрі ім. Лесі Українки відбулося урочисте засідання, присвячене 80-річчю з дня народження видатної української поетеси – Лесі Українки. *Правда України*. – 1951. – 1 марта.

2 – 4 березня (п'ятниця – неділя).

8. Вінніпег (Канада). Відбулася четверта сесія Панамериканської української конференції, учасники якої висловилися за заснування єдиного політичного представництва українців на міжнародній арені. *Літопис українського життя в Канаді*. Т. 6. – Едмонтон, 1982. – С. 48, 50.

6 березня (вівторок).

7. Мужен (Франція). Помер Володимир Винниченко.

9 березня (п'ятниця).

4. Київ. Розпочалася наукова сесія Інституту української літератури ім. Т.Шевченка АН УРСР, присвячена 90-річчю з дня смерті Тараса Шевченка. *Правда*. – 1951. – 10 марта; *Літературна газета*. – 1951. – 15 березня.

11 березня (неділя).

7. Канада. Комітет українок Канади відзначив 100-річчя з дня народження Н.Кобринської (1851–1920) – письменниці, піонерки українського жіночого руху в Галичині, організатора “Товариства руських женщин у Станіславі”. *Літопис українського життя в Канаді*. Т. 6. – Едмонтон, 1982. – С. 50.

12 березня (понеділок).

1. Москва. Верховна Рада СРСР прийняла Закон про захист миру,

---

який проголошував пропаганду війни у будь-якій формі “найтяжчим злочином проти людства”. *Радянська Україна*. – 1951. – 13 березня.

6. Київ. Відкрилася виставка, присвячена лауреатам Міжнародних премій миру. На виставці представлені багаточисленні статті і нариси про П.Неруду, Н.Хикмета, П.Пікассо, П.Робсона та ін. *Советское искусство*. – 1951. – 13 марта.

15 – 17 березня (четвер – субота).

2. Київ. Відбулася II Українська республіканська конференція профспілок. В роботі конференції взяли участь 400 делегатів з усіх областей України. Конференція розглянула звіт про роботу УРРПС і ревізійної комісії, провела вибори УРРПС і ревізійної комісії. *Радянська Україна*. – 1951. – 16-20 березня; *Правда Украины*. – 1951. – 16 марта.

16 – 23 березня (п'ятниця – п'ятниця).

4. Опубліковано постанову РМ СРСР “Про присудження Сталінських премій за видатні праці в галузі науки, винахідництва, літератури та мистецтва, за 1950 рік”. Сталінськими преміями з українців були нагороджені за видатні наукові праці: Б.Лазарєв (фізичні науки), Г.Сухомел (технічні науки), М.Єрмаков (геолого-географічні науки). За видатні винаходи і корінні удосконалення методів виробничої роботи в різних галузях: О.Грідін, Є.Кудряшов, О.Пічугін, І.Бурцев, М.Соболь, А.Автомонов, Ф.Мостовой (машинобудування); М.Гончаренко, В.Мецишен, Ф.Костенко, К.Козлов, У.Биковський, О.Скаков, І.Баулін, С.Андоньєв, І.Кривоносов, Б.Шефер, П.Глазков, К.Баранов, Є.Ніколаєнко, К.Гетман, О.Улитовський, В.Волков, Ф.Завада, М.Семенець, М.Краснокуцький, Є.Алексеев, П.Кочетков (металургія); П.Самойлович, М.Ліфшиць, К.Зайцева, Н.Двужильна, І.Бобров, В.Єршов, В.Попов (розвідування і видобуток корисних копалин); К.Мельниченко, П.Медведєв, Г.Орлов, О.Іванов, П.Синявський, В.Городецький, Б.Черний (будівництво); А.Горлач, Н.Бредюк, А.Задонцев, Д.Філеєв, М.Ольшанський, Б.Берченко (сільське господарство); В.Гордєєв, В.Никонов, М.Циба, Т.Піпікова, В.Іванов, М.Овощников

(медицина). За видатні праці в галузі літератури та мистецтва: М.Стельмах, А.Малишко, П.Воронько, В.Собко (художня проза і поезія); О.Корнійчук (драматургія); Ю.Мейтус, Г.Жуковський, В.Гомоляка (музика); С.Григор'єв, Т.Яблонська (живопис); М.Пономарьов, А.Резніченко (графіка); М.Вронський, О.Олійник (скульптура); А.Добровольський, В.Гопкало, А.Косенко (архітектура); Г.Юра, А.Петрицький, Ю.Шумський, Н.Ужвій, В.Добровольський, О.Кусенко, П.Нятко, І.Кобринський, М.Корольов, З.Хрукалова, Л.Заднепровський, М.Ільченко, В.Овчаренко, А.Верменич (театрально-драматичне мистецтво). *Молодь України*. – 1951. – 16, 17, 18, 20, 23 березня.

19 березня (понеділок).

7. Мюнхен (ФРН). Помер професор Д.Дорошенко – історик, публіцист, громадський і державний діяч.

21 – 22 березня (середа – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК ЛКСМ України, на якому обговорено завдання комсомольських організацій у боротьбі за одержання високих урожаїв сільськогосподарських культур і розвиток громадського продуктивного тваринництва в 1951 році; а також участь комсомольських організацій республіки в роботі добровільного сільського спортивного товариства “Колгоспник”. *Молодь України*. – 1951. – 24 березня.

23 березня (п'ятниця).

4. Одеса. Реорганізація інженерно-будівельного інституту в гідротехнічний інститут. *Колгоспне село*. – 1951. – 23 березня.

24 березня (субота).

4. Львів. Створено ряд наукових інститутів: Інститут геології корисних копалин АН УРСР; Інститут суспільних наук АН УРСР (нині – Інститут українознавства НАН України); Інститут машинознавства і автоматики АН УРСР; Інститут агробіології АН УРСР. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень*

уряду УРСР. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 759; *Історія АН України. 1918 – 1993.* – К., 1994. – С. 284.

26 березня (понеділок).

2. Київ. Відбулися збори активу молоді міста, присвячені Всесвітньому тижню молоді. Збори надіслали телеграму Всесвітній федерації демократичної молоді, в якій гаряче підтримали боротьбу федерації, спрямовану на захист миру і демократії, а також надіслали свій привіт молодим борцям за мир в усіх кутках земної кулі. *Молодь України.* – 1951. – 27 березня.

Березень.

4. Суми. Відкриття обласного краєзнавчого музею. *Радянська Україна.* – 1951. – 29 березня.

4 квітня (середа).

3. Волинська, Дрогобицька, Львівська, Рівненська, Станіславська, Тернопільська, Чернівецька, Закарпатська області. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову про обмін і реалізацію конфіскованого майна господарств, які виселяються з території Волинської, Дрогобицької, Львівської, Рівненської, Станіславської, Тернопільської, Чернівецької, Закарпатської областей. Постанова прийнята у відповідність з постановами РМ СРСР від 21 січня 1951 року про виселення кулаків, від 13 лютого 1951 р. про виселення андерсовців і від 3 березня 1951 р. про виселення учасників антирадянської нелегальної секти єговістів із згаданих областей. В постанові надано дозвіл виселенцям брати з собою особисті цінності, домашні речі і домашнє начиння (одяг, посуд, дрібний сільськогосподарський і ремісничий інвентар), запас харчів на кожну сім'ю загальною вагою: куркулям до 2-х т., єговістам і андерсовцям до 1,5 т. Решта майна конфісковувалась. *Літопис УПА. Нова серія, Т. 3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК КП(б)У 1943–1959* – К. – Торонто, 2001, – С. 422-424.

8 квітня (неділя).

6. Сталіно. Повідомляється про проведення молодіжної акції “Перетворимо Донбас на квітучий сад”. *Молодь України. – 1951. – 8 квітня.*

10 квітня (вівторок).

9. Львів. Повідомляється про республіканські змагання з штанги, в яких взяли участь команди майже всіх областей України. У командному заліку перемогли спортсмени Києва. *Молодь України. – 1951. – 10 квітня.*

12 квітня (четвер).

4. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про включення інститутів лінгвістичної освіти УРСР у список учбових закладів, закінчення яких прирівнюється до закінчення вищих учбових закладів”. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, Постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 763.*

13 квітня (п’ятниця).

4. Київ. На Київській кіностудії виготовлено новий кольоровий фільм “У мирні дні”. Режисер В.Браун, сценарист І.Прут. *Молодь України. – 1951. – 13 квітня.*

17 – 20 квітня (вівторок – п’ятниця).

1. Київ. Відбулася перша сесія Верховної Ради УРСР третього скликання. Обрано президію ВР УРСР: М.Гречуха (голова), С.Ковпак, К.Пелехатий (заступники голови), В.Нижник (секретар), К.Герасименко, А.Гречко, О.Давидов, О.Кириченко, А.Колибанов, Л.Мельников, О.Палладін, М.Подгорний, М.Посмітний, М.Рябець, О.Струєв, І.Турияниця, В.Фадєєв, М.Фоменко, Г.Шевель. Сесія затвердила склад РМ УРСР: Д.Коротченко (голова), В.Мацкевич, Л.Корнієць, Д.Мануїльський, І.Сенін, П.Рудницький, А.Барановський, М.Бубновський, А.Єременко, Г.Онищенко (заступники голови). В.Гарбузов (голова державної планової комісії УРСР), та 27 міністрів а також голів комітету в справах культурно-освітніх установ та в справах мистецтв,

начальника управління у справах вищої школи. *Радянська Україна*. – 1951. – 17 – 21 квітня; *Радянська освіта*. – 1951. – 21 квітня; *Молодь України*. – 1951. – 21 квітня.

20 квітня (п'ятниця).

8. Іспанія. На національному радіо вийшла перша передача українською мовою. *Нарис історії Української Студентської Громади та Українських Поселень в Іспанії (1946 – 1996)*. – Філядельфія – Мадрид, 1997. – С. 101.

25 квітня (середа).

4. Київ. Повідомлялося про гастролі Центрального ансамблю Угорської народної армії. Художній керівник – Золтан Вашархей, керівник оркестру – Пол Гергей. В концертній програмі виступили: піаністка Анні Фішер, скрипаль Еде Затурецький, сопрано Марія Дьюркович, оперна співачка Марія Матяш. *Радянська Україна*. – 1951. – 25 квітня.

29 квітня (неділя).

4. Полтава. Відкриття обласного художнього музею. *Известия*. – 1951. – 29 апреля.

3 травня (четвер).

3. Москва. Рада міністрів СРСР прийняла постанову про випуск державної позики розвитку народного господарства СРСР (випуск 1951 р.) на суму 30 млрд. руб. строком на 20 років. *Радянська Україна*. – 1951. – 4 травня; *Колгоспне село*. – 1951. – 4 травня.

5 травня (субота).

6. Дрогобич. Повідомляється про створення при всіх домоуправліннях міста жіночих рад. Вони брали активну участь у впорядкуванні міста, обладнанні дитячих ясел і садків, шефстві над робітничими студентськими гуртожитками. *Радянська Україна*. – 1951. – 5 травня.

12 травня (субота).

1. Київ. Скасовано рішення про присудження композиторові Г.Жуковському Сталінської премії за музику до опери “Від щирого серця”. *Радянська Україна*. – 1951. – 12 травня.

13 травня (неділя).

4. Полтава. Відкриття пам’ятника Панасу Мирному. *Літературна газета*. – 1951. – 17 травня.

15 травня (вівторок).

6. Відкрився ряд нових повітряних авіаліній. Серед них: Москва – Херсон (поштово-пасажирські перевезення), Львів – Рига (для обслуговування курортників), від Сталінабаду, Самарканду і Баку до курортів Криму. *Радянська Україна*. – 1951. – 16 травня.

17 травня (четвер).

4. Київ. Відкрилася сесія АН УРСР. Таємним голосуванням у дійсні члени АН УРСР обрано 19 учених: М.Бажан (літературознавство, українська література), В.Бондарчук (загальна геологія), І.Буланкін (біохімія білка), А.Вальтер (фізика, експериментальна), В.Данилов (фізика, експериментальна), Р.Кавецький (патофізіологія), В.Касьяненко (порівняльна морфологія), О.Квасницький (фізіологія сільськогосподарських тварин), В.Комісаренко (патофізіологія), М.Корноухов (будівельна механіка, теорія споруд), М.Кулешов (рослинництво, екологія сільськогосподарських культур), Б.Лазарев (фізика, експериментальна), В.Пак (гірничча справа, механізація гірничих робіт), О.Смирнова-Замкова (патологічна анатомія), М.Стариков (гірничча справа, механізація гірничих робіт), Г.Сухомел (гідравліка і гідротехніка, технічна механіка рідин, гідротехнічні споруди), Г.Фольборт (нормальна фізіологія), Є.Шилов (органічна хімія, механізм органічних реакцій), Й.Штокало (історія математики). *Радянська Україна*. – 1951. – 18 травня; *Історія АН України. 1918 – 1993*. – К., 1994. – С. 304.

23 травня (середа).

4. Київ. Членами-кореспондентами АН УРСР обрано 36 вчених: З.Аксентьева (астрономія), Я.Белевцев (геологія рудних родовищ), А.Воробйов (нормальна фізіологія), С.Грижицький (біохімія сільсько-господарських тварин), О.Давидов (фізика, теоретична), А.Задонцев (рослинництво, агробіологія), М.Зайцев (гірнична справа, механізація гірничих робіт), І.Кириченко (мовознавство), Г.Кияк (рослинництво, агробіологія), О.Кірсанов (органічний синтез), А.Коваленко (теорія пружності, теорія міцності в машинобудуванні), С.Кожевніков (механізація металургійного виробництва), І.Коробчинський (теплоенергетика), Є.Лазаренко (мінералогія), Я.Лопатинський (диференційні рівняння), В.Мовчан (іхтіологія (рибництво), В.Муравйов (фітопатологія, хвороби польових та лісових культур), З.Некрасов (доменне виробництво), А.Нестеренко (електротехніка, електрозварювання), К.Новик (палеонтологія), Б.Патон (електрозварювання), О.Пеньков (гірнична механіка, міцність гірничих машин та споруд), О.Погорелов (геометрія), В.Порфір'єв (геологія нафти), Є.Приходькова (нормальна фізіологія), С.Родіонов (петрографія), Я.Середа (нафтопереробка), А.Смирнов (фізика металів), В.Соболев (мінералогія), В.Толубинський (теплоенергетика), О.Фаворов (селекція і генетика), Л.Щубенко-Шубін (парові турбіни), А.Яковкин (астрономія). *Радянська Україна. – 1951. – 24 травня; Історія АН України. 1918 – 1993. – К., 1994. – С. 304.*

24 травня (четвер).

4. Київ. Повідомляється про створення Інституту нейрохірургії. *Радянська Україна. – 1951. – 24 травня.*

6. Київ. В Державному академічному театрі опери і балету УРСР ім.Т.Шевченка відбувся концерт Польського ансамблю пісні і танцю “Мазовше”. *Радянська Україна. – 1951. – 25 травня.*

27 травня (неділя).

4. Снятин. Відкриття пам'ятника письменнику Василю Стефанику. *Радянська Україна. – 30 травня.*

Травень.

3. Львів. Автобусний завод випустив першу продукцію. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 510.*

6. Київ. Фестиваль чехословацьких кінофільмів. *Радянська Україна. – 1951. – 13 травня.*

1 червня (п'ятниця).

4. Коломия Станіславської області. Повідомляється про заснування Державного учительського інституту (3-й вуз у Станіславській області). *Радянська Україна. – 1951. – 1 червня.*

7 червня (четвер).

3. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про оплату праці інвалідів за роботу в майстернях і підсобних сільських господарствах будинків інвалідів і інтернатів”. Згідно постанови інваліди в цих установах мали отримувати заробітну плату в розмірі 50% вартості роботи, решту 50% – мали витрачатися на поліпшення культурно-побутових умов і харчування підопічних. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 769.*

11 – 15 червня (понеділок – п'ятниця).

3. Київ. Відбулася Міжреспубліканська конференція з питань перспективного планування в колгоспах, скликана Інститутом економіки АН УРСР спільно з Головним управлінням сільськогосподарської пропаганди Міністерства сільського господарства УРСР. У роботі конференції взяли участь понад 250 чоловік. В результаті роботи були складені “Основні положення по розробці перспективних планів колгоспів”. *Вісник АН УРСР. – 1952. – № 5. – С. 15.*

13 – 15 червня (середа – п'ятниця).

3. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, який прийняв постанови: “Про

підсумки весняної сівби, догляд за посівами і проведення колгоспами, МТС і радгоспами УРСР збирання врожаю у 1951 році”; “Про готовність матеріально-технічної бази до приймання хліба, проведення хлібозаготівель і заготівель інших сільськогосподарських продуктів у 1951 році”. *Молодь України. – 1951. – 16 червня.*

15 – 25 червня (п'ятниця – понеділок).

8. Москва. Проходила декада українського мистецтва і літератури. Для участі в декаді з різних міст України до Москви приїхали понад 1500 чоловік – артисти драматичних і оперного театрів, музиканти, художники, письменники. *Молодь України. – 1951. – 15, 26 червня.*

28 червня (четвер).

6. Запоріжжя. Відбудовано Запорізький театр. *Радянська Україна. – 1951. – 28 червня.*

30 червня – 2 липня (субота – понеділок).

8. Канада. Канадці українського походження проводили загальнонародний фестиваль української музики, пісні і танцю у зв'язку з 60-річчям з дня прибуття до цієї країни перших поселенців. *Радянська Україна. – 1951. – 5 липня.*

Червень.

3. Київ. В Інституті електрозварювання АН УРСР створено спеціальний вагон-лабораторію, обладнаний зразками новітньої автозварювальної апаратури і наочними приладами, і направлено як пересувну лабораторію на підприємства Уралу. *Радянська Україна. – 1951. – 26 вересня.*

1 липня (неділя).

1. Волинська, Дрогобицька, Львівська, Рівненська, Станіславська, Тернопільська, Київська, Кам'янець-Подільська, Сталінська, Харківська, Ворошиловградська області. Органи МДБ УРСР в результаті

проведених агентурних заходів виявили 42 молодіжні українські націоналістичні групи і організації, загальною кількістю 182 учасника. З них в західних областях – 35 організацій і груп з 155 учасниками, в східних областях – 7 організацій і груп з 27 учасниками. *Літопис УПА. Нова серія, Т. 3. – К. – Торонто. 2001. – С. 452.*

2 липня (понеділок).

8. Палермо (Канада). В парку ім. Т.Шевченка відкрито перший на американському континенті пам'ятник Тарасові Шевченку, надісланий українцям Канади від трудящих України і встановлений на кошти, зібрані по всій Канаді. *Радянська Україна. – 1951. – 5 липня, 13 липня.*

7 липня (субота).

6. Київ. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про заходи щодо охорони і розвитку зелених зон міст УРСР”. Постанова передбачала вжити заходи для охорони існуючих і насадження нових зелених зон в містах України, щоб захищати житлові квартали від куряви, кіптяви, промислових газів; оздоровлювати санітарні та гігієнічні умови життя міського населення; стати місцем масового відпочинку; сприяти формуванню архітектурного вигляду міста. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 785.*

10 липня (вівторок).

4. Крюково-на-Дніпрі Полтавської області. Відкриття Меморіального музею А.Макаренка. *Литературная газета. – 1951. – 10 юля.*

12 липня (четвер).

3. Київ. Відбулася Республіканська нарада працівників промисловості будівельних матеріалів, на якій обговорено підсумки роботи промисловості будівельних матеріалів за перше півріччя 1951 року, а також заходи з дострокового виконання державного плану 1951 року. *Молодь України. – 1951. – 13 липня.*

13 – 15 липня (п'ятниця – неділя).

1. Після публікації московської газети “Правда” “Проти ідеологічних перекручень у літературі” від 2 липня на сторінках українських газет розгорнулася необґрунтована критика літераторів і діячів мистецтв. Преса повідомляла про обговорення цієї статті обласними комітетами КП(б)У та численними установами. *Радянська Україна*. – 1951. – 13, 14, 15 липня.

22 липня (неділя).

9. Київ. На республіканському іподромі урочисто відкрилися другі Всесоюзні кінно-спортивні змагання Добровільного товариства сприяння Армії. *Колгоспне село*. – 1951. – 24 липня.

25 липня (середа).

3. Київ. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про план породного районування великої рогатої худоби, свиней та овець і заходи щодо забезпечення виконання цього плану в Українській РСР”. Постанова передбачала провести ряд заходів, що мали сприяти всемірному збільшенню виробництва шкір і інших продуктів тваринництва, розширенню відтворення високопродуктивної племінної худоби і найбільш доцільного розведення порід сільськогосподарських тварин з врахуванням кращого використання природних і економічних умов та особливостей окремих районів. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР*. – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 774.

27 липня (п'ятниця).

6. Київ. Відкриття Республіканської виставки художньої творчості учнів шкіл УРСР, організованої Міністерством освіти УРСР, ЦК ЛКСМ України та Центральним будинком художнього виховання дітей. Представлено понад 1500 експонатів. *Літературна газета*. – 1951. – 2 серпня.

30 липня – 2 серпня (понеділок – четвер).

1. Київ. Відбувся пленум правління Спілки радянських письменників України, який був присвячений обговоренню редакційної статті газети “Правда” “Проти ідеологічних перекирчень у літературі” і черговим завданням письменників республіки. *Радянська Україна*. – 1951. – 5 серпня; *Известия*. – 1951. – 3 августа;

1 серпня 1951 – 17 квітня 1952 (середа – четвер).

1. Західні області України. Органи МДБ за допомогою партійних організацій розшукали і ліквідували 949 озброєних “оунівських бандитів”, в т.ч.: убито 635, захоплено живими 252, виведено з повинною 62 особи. Крім того, з числа учасників ОУН і активних “бандпособників” арештовано 866 і виведено з повинною 193 особи. В порядку дії у відповідь на вчинені “бандпрояви” виселено 649 сімей загальною кількістю 2470 осіб. *Літопис УПА. Нова серія, Т. 3*. – К. – Торонто. 2001. – С. 462.

4 серпня (субота).

9. Київ. Закінчилися Республіканські змагання парашутистів спортсменів Добровільного товариства сприяння авіації. *Молодь України*. – 1951. – 4 серпня.

5 – 19 серпня (неділя – неділя).

4. Берлін. Відбувся Третій Всесвітній фестиваль молоді і студентів. В рамках фестивалю проходили міжнародні конкурси виконавців з різних видів мистецтва. На конкурсі вокалістів по розділу народного співу вищу нагороду здобула представниця України Старченко. Серед танцювальних ансамблів другу премію отримав молодіжний танцювальний ансамбль України. *Радянська Україна*. – 1951. – 21 серпня, 31 серпня.

12 серпня (неділя).

9. Львів. Закінчилися Всесоюзні змагання юнаків з плавання. В змаганнях брали участь спортсмени п'ятнадцяти союзних республік. В

командному заліку першість здобули плавці України. *Молодь України*. – 1951. – 12 серпня.

14 серпня (вівторок).

3. Дніпропетровськ. На металургійному заводі ім. Петровського задула нова доменна піч. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 511.

15 серпня (середа).

3. Херсон. Відбудовано нафтопереробний завод. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник*. – К., 1995. – С. 511.

16 серпня (четвер).

3. Каховка. На будівельній площадці Каховського гідровузла закінчено спорудження потужного бетонного заводу, де всі процеси виробництва механізовані. *Молодь України*. – 1951. – 17 серпня.

23 серпня (четвер).

4. Київ. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про виставку народного мистецтва та художньої промисловості УРСР в м. Києві”. Постановою був наданий дозвіл Комітетові в справах культурно-освітніх установ при РМ УРСР утворити в м. Києві постійну “Виставку народного мистецтва та художньої промисловості УРСР”, розмістивши її на території заповідника “Києво-Печерська лавра”. *Культурне будівництво в Українській РСР. Зб. документів. Т.2 (1917 – 1960 рр.)*. – К., 1961. – С. 320.

25 серпня (субота).

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи щодо поліпшення роботи дитячих закладів у колгоспах УРСР”. Постанова була видана з метою забезпечення якнайповнішої участі працездатних

жінок-колгоспниць у сільськогосподарських роботах. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР.* – К., 1963. – Т. II (1942–1951). – С. 791.

29 серпня (середа).

2. Проведення в СРСР збирання підписів під Зверненням Всесвітньої Ради Миру про укладення пакту миру між п'ятьма великими державами: СРСР, США, КНР, Англією і Францією. *Молодь України.* – 1951. – 29 серпня.

Серпень.

3. Сталінська область. Відбудовано й реконструйовано цехи цинкового виробництва і сірчаноокислотний Костянтинівського заводу “Укрцинк”.

Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 511.

Літо.

3. Сімферополь. За 4 км від міста, в долині річки Салгир, при бурінні скважини були знайдені вільно-фонтануючі солянолужні вуглекислі води типу “Ессентуки-17”. *Правда України.* – 1955. – 23 марта.

1 вересня (субота).

2. Київ. Відбулася нарада представників наукових, громадських організацій та товариств трудящих, присвячена утворенню Ініціативного комітету по скликанню Української республіканської конференції прихильників миру. *Радянська Україна.* – 1951. – 1 вересня.

4. Київ. На місці колишнього готелю “Континенталь” почалися підготовчі роботи для спорудження нового будинку – Київської державної консерваторії ім. П.Чайковського. Автори проекту – архітектори Л.Каток, Я.Красний. *Радянська Україна.* – 1951. – 1 вересня.

5 вересня (середа).

3. Київ. Відбулася нарада з питань завершення виконання трирічного плану розвитку громадського продуктивного тваринництва в колгоспах УРСР. *Радянська Україна. – 1951. – 7 вересня.*

13 – 14 вересня (четвер – п'ятниця).

2. Київ. Відбулася Перша українська республіканська конференція прихильників миру. На конференції створено Український республіканський комітет захисту миру. *Радянська Україна. – 1951. – 14 вересня.*

18 вересня (вівторок).

4. Відбувся пленум правління Спілки радянських архітекторів України. Пленум обговорив завдання архітекторів України в забудові та впорядкуванню міст і селищ УРСР, а також стан архітектурної освіти та підготовку архітектурних кадрів. *Радянська Україна. – 1951. – 18 вересня.*

21 вересня (п'ятниця).

4. Харків. Повідомлялося про відкриття художнього музею в клубі Тракторного заводу. Експонати музею відображали найважливіші події з життя заводу і його виробничої діяльності. *Правда. – 1951. – 21 сентября.*

1 – 3 жовтня (понеділок – середа).

6. Київ. Відбулася Республіканська нарада працівників охорони здоров'я УРСР. Учасники наради обговорили стан охорони здоров'я в УРСР і намітили заходи для поліпшення медичного обслуговування населення. *Радянська Україна. – 1951. – 8 жовтня.*

1 – 10 жовтня (понеділок – середа).

6. Київ. Фестиваль кінофільмів Китайської Народної Республіки. *Радянська Україна. – 1951. – 12 жовтня.*

5 жовтня (п'ятниця).

1. Київ. ЦК КП(б)У прийняв постанову “Про проведення відкритих судових процесів над учасниками українських буржуазно-націоналістичних банд”. Постанова намітила дні процесів, затвердила склад військових трибуналів, обвинувачів, зобов'язала Львівський, Дрогобицький і Тернопільський обкоми КП(б)У забезпечити належну підготовку і проведення відкритих судових процесів; організацію серед населення широкої масової політичної роботи, по викритті українсько-буржуазних націоналістів, як найлютіших ворогів українського народу, використовуючи матеріали судового процесу. *Літопис УПА. Нова серія, Т. 3. Боротьба проти УПА і націоналістичного підпілля: директивні документи ЦК КП(б)У 1943–1959 – К. – Торонто, 2001, – С. 437-439.*

10 жовтня (середа).

4. Сталіно. Повідомлялося про відкриття в обласній філармонії університету музичної культури. Слухачами зараховані понад 2 тисячі працівників Металургійного заводу і розташованих поряд шахт. *Советское искусство. – 1951. – 10 октябрю.*

11 жовтня (четвер).

9. Одеса. Закінчилися Всесоюзні легкоатлетичні змагання сільських спортсменів. Українські спортсмени поліпшили 10 республіканських рекордів і встановили 3 всесоюзних рекорди серед сільських спортсменів. Українці зайняли 12 призових місць і здобули командне третє місце. *Радянська Україна. – 1951. – 12 жовтня.*

14 – 31 жовтня (неділя – середа).

6. Москва. У Всесоюзному огляді художньої самодіяльності робітників і службовців з України брали участь 8 колективів (оркестр народних інструментів Миколаївського заводу ім. 61 комунара, хорова капелла Будинку культури Київського заводу “Більшовик”, хор будинку культури ім. Ілліча Харківського канатного заводу, капелла бандуристів

будинку культури Дніпродзержинського металургійного заводу, танцювальний колектив Дніпродзержинського заводу, хор Будинку культури ім. В.Леніна Краматорського заводу ім. С.Орджонікідзе, ансамбль пісні і танцю “Лісоруб” Великобичківського ліспромгоспу Закарпатської області, драматичний колектив Будинку культури ім. В.Леніна Ворошиловградського заводу ім. Жовтневої революції) і 18 окремих виконавців (всього 455 чоловік). *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1951 – 1958. Сборник документов и материалов. – К., 1984. – С.306.*

15 жовтня (понеділок).

3. Одеса. Китобійна флотилія “Слава” вийшла в шостий промисловий рейс в Антарктиду. *Молодь України. – 1951. – 16 жовтня.*

17 – 18 жовтня (середа – четвер).

6. Київ. Відбувся II пленум Української республіканської ради профспілок. Учасники пленуму обговорили питання поліпшення роботи профспілкових організацій по керівництву соціалістичним змаганням на підприємствах Харківської і Дрогобицької областей, а також хід виконання плану будівництва жител і комунально-побутових підприємств Міністерством житлово-цивільного будівництва УРСР. *Радянська Україна. – 1951. – 20 жовтня.*

19 – 26 жовтня (п'ятниця – п'ятниця).

4. Київ. Відбувся IV пленум правління Спілки радянських композиторів України. На ньому було заслухано і обговорено більше 120 нових музичних творів композиторів України, переглянуто ряд фільмів української кіностудії і піддано аналізу їх музичне оформлення. На пленумі було піддано критиці керівників Спілки – Г.Верьовку, А.Штогаренка, А.Філіпенко, які своїми позитивними відгуками на опери “Від усього серця” та “Богдан Хмельницький” лише “дезорієнтували музичну громадськість і радянських глядачів”. Розкритиковано також музичну комедію В.Нахабіна і Д.Клебанова “За ваше

здоров'я”, третю симфонію Б.Лятошинського, вокальний цикл П.Гайдамаки на слова В.Сосюри, деякі пісні П.Майбороди, М.Жербіна, Я.Цегляра, О.Сандлера, С.Жданова та ін. *Колгоспне село. – 1951. – 31 жовтня; Політичний терор і тероризм в Україні. XIX–XX ст. – К., 2002. – С. 721.*

22 жовтня (понеділок).

3. Закінчилися всі лінійні роботи на будівництві магістрального газопроводу Київ – Брянськ – Москва. *Промышленность и рабочий класс Украинской ССР. 1951 – 1958. Сборник документов и материалов. – К., 1984. – С. 37, 38.*

27 жовтня (субота).

7. Київ. Літературно-мистецька громадськість міста відзначила 70-річчя з дня народження та 50-річчя творчої діяльності драматурга Івана Кочерги. *Літературна газета. – 1951. – 1 листопада.*

30 жовтня (вівторок).

1. Опубліковано “Положення про вибори народних судів УРСР”. *Радянська Україна. – 1951. – 30 жовтня.*

31 жовтня (середа).

8. Канада. Повідомляється, що Міжнародна служба при “Canadian Broadcasting Corporation [сі-бі-сі]” в своєму ефірі почала транслювати передачі українською мовою. *Український голос. – 1951. – 31 жовтня.*

Жовтень.

4. Київ. Створено Ансамбль пісні і танцю УРСР. До його складу ввійшли учасники Декади українського мистецтва і літератури в Москві – випускники хореографічного училища і вихованці художньої самодіяльності. *Культурне будівництво в Українській РСР. Найважливіші рішення комуністичної партії радянського уряду: Зб. документів. Т.2 (1917 – 1960 pp.). – К., 1961. – С. 635-636.*

6 листопада (вівторок).

6. Київ. Введено в дію перший в Україні телевізійний центр. *Радянська Україна*. – 1953. – 26 березня; *Історія Києва*. Т. 3. Кн. 1. – К., 1987. – С.453.

9 – 10 листопада (п'ятниця – субота).

8. Манітоба (Канада). З'їзд Союзу українок Канади. *Український голос*. – 1951. – 15 грудня.

14 листопада (середа).

1. Київ. Почалося висування кандидатів до складу народних судів. *Радянська Україна*. – 1951. – 14 листопада.

4. Очаків Миколаївської області. Повідомлялося про відкриття Музею О.Суворова. *Правда*. – 1951. – 14 листопада.

4. Москва. Повідомлялося про створення Всесоюзного ювілейного комітету, з метою підготовки заходів для відзначення сторіччя з дня смерті М.Гоголя. *Радянська Україна*. – 1951. – 14 листопада.

15 листопада (четвер).

4. Львів. В обласному книжково-журнальному видавництві відбулася нарада художників і письменників, присвячена питанням художнього оформлення книги. *Літературна газета*. – 1951. – 15 листопада.

15 – 18 листопада (четвер – неділя).

3. Краматорськ. Відбулася виїзна наукова сесія Відділу технічних наук АН УРСР з питань машинобудування. В роботі сесії взяли участь близько 700 наукових та інженерно-технічних працівників і стахановців-новаторів машинобудівної промисловості Донецького басейну. Сесія поклала початок діловому зв'язку наукових інститутів з машинобудівною промисловістю Донбасу, показала, в яких питаннях машинобудівна промисловість потребує допомоги вчених і яку допомогу машинобудівники можуть надати АН у впровадженні у виробництво результатів наукових робіт. *Вісник АН УРСР*. – 1951. – № 12. – С. 48-51.

20 – 24 листопада (вівторок – п'ятниця).

1. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У, який обговорив питання про стан і заходи поліпшення ідеологічної роботи партійної організації УРСР, підготовку колгоспів, МТС і радгоспів до вирощування високих врожаїв усіх сільськогосподарських культур у 1952 р. і проведення зимівлі худоби. *Радянська Україна. – 1951. – 25 листопада.*

21 – 23 листопада (середа – четвер).

8. Відень (Австрія). Відбулося зібрання ради Міжнародної конфедерації християнських синдикатів, на якому до складу конфедерації було прийнято Конфедерацію українських вільних профсоюзних організацій. *Новий шлях. – 1951. – 29 грудня.*

24 листопада (субота).

3. Київ. Бавовнопрядильну фабрику включено в число діючих підприємств Міністерства легкої промисловості УРСР. *Промисленность и рабочий класс Украинской ССР. 1951 – 1958. Сборник документов и материалов. – К., 1984. – С. 40.*

26 – 29 листопада (понеділок – четвер).

4. Київ. Проходив IV пленум правління Всесоюзного наукового товариства хірургів спільно з Українським товариством хірургів. *Радянська Україна. – 1951. – 27 листопада.*

Листопад.

3. Кривий Ріг. На металургійному заводі введено в дію новий агломераційний цех. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 511.*

2 грудня (неділя).

8. Нью-Йорк (США). Союз українських філателістів організував першу виставку українських марок. *Новий шлях. – 1951. – 12 грудня.*

9 грудня (неділя).

3. Запоріжжя. Відбудовано завод феросплавів. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 511.*

11 грудня (вівторок).

3. Кривий Ріг. Введено в дію нову коксову батарею №4 на коксохімічному заводі. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 511.*

14 грудня (п'ятниця).

3. Одеса. Повідомляється про конференцію молодих дослідників і новаторів колгоспного виробництва, скликану обкомом комсомолу і Всесоюзним селекційно-генетичним інститутом ім. Т.Лисенка. На конференції обговорено основні шляхи дальшого підвищення врожайності сільськогосподарських культур і завдання колгоспних дослідників та новаторів колгоспного виробництва, а також шляхи підвищення продуктивності громадського тваринництва. *Молодь України. – 1951. – 14 грудня.*

10. Одеса. Вийшов у рейс Одеса – Італія чорноморський пароплав “Тимирязев” з допомогою населенню Італії, яке потерпіло від повені в долині річки По. *Молодь України. – 1951. – 15 грудня.*

15 грудня (субота).

8. Париж (Франція). Відбулися загальні збори Української студентської громади. *Українське слово. – Париж. – 1951. – 23 грудня.*

16 грудня (субота).

1. Вибори народних судів УРСР – суддів і народних засідателів. *Радянська Україна. – 1951. – 8 грудня; Радянська освіта. – 1951 – 8 грудня.*

17 грудня (понеділок).

4. Телевізійна прем'єра художнього фільму “Тарас Шевченко”. Створений на Київській кіностудії. Режисер – І.Савченко, у головній ролі – С.Бондарчук. *Радянська Україна. – 1951. – 18 грудня.*

Грудень.

9. Силікатна під Москвою. На Всесоюзних змаганнях авіамоделістів побив світові рекорди харківський спортсмен Леонід Липинський. (Його “літаюче крило” з механічним двигуном досягнуло висоту 3800 м, пролетівши 100 км за 1 год. 31 хв). *Новий шлях. – 1951. – 8 грудня.*

МИРОСЛАВА СМОЛЬНИЦЬКА

ХРОНІКА 1952

1 січня (вівторок).

6. Київ. Відкриття планетарію. *Известия*. – 1952. – 5 януаря.

4 січня (п'ятниця).

3. Москва. ЦК ВКП(б) прийняв постанову “Про соціалістичне змагання в промисловості і сільському господарстві”. Головним змістом змагання визначалася боротьба за постійне піднесення якості і зниження собівартості продукції, економію сировини, матеріалів, правильне використання внутрішніх резервів, впровадження нової техніки й технології, даліше підвищення продуктивності праці і культури виробництва. *Історія Української РСР в 8-ми томах, 10-ти книгах, Т.8. Кн. 1. – К., 1979. – С. 195, 370.*

5 – 7 січня (субота – неділя).

4. Київ. У приміщенні рентгено-радіологічного й онкологічного інституту проходила наукова сесія з проблеми мінливості злоякісних пухлин, присвячена професору-онкологу М.Магату, який загинув під час Великої Вітчизняної війни. *Радянська Україна. – 1952. – 9 січня.*

8 січня (понеділок).

3. Херсон. На суднобудівній верфі ім. Куйбишева збудовано перший в Радянському Союзі середній суцільнометалічний сейнер, устаткований найновішою вітчизняною технікою. *Правда України. – 1952. – 8 януаря.*

10 січня (четвер).

4. Львів. Повідомляється про обласну нараду молодих письменників, скликану обкомом ЛКСМ України і президією Львівського відділення Спілки радянських письменників України. Заслухано доповідь “Про стан і заходи до поліпшення ідейного та художнього рівня творчості

молодих письменників”. *Літературна газета*. – 1952. – 10 січня.

6. Каховка. Повідомляється про огляд художньої самодіяльності профспілкових організацій міста, в якому взяли участь колективи профспілкових підприємств. *Літературна газета*. – 1952. – 10 січня.

10 – 16 січня (четвер – середа).

6. Фестиваль кінофільмів Німецької Демократичної Республіки. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 9 січня.

15 січня (вівторок).

4. Київ. За рішенням президії АН УРСР створено Карадазьку біологічну станцію. *Історія Академії наук України. 1918 – 1993. – К., 1994. – С. 284.*

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по боротьбі з глухотою і глухонімотою та поліпшенню обслуговування глухонімих і глухих”. Постановою ухвалено протягом 1952 – 1953 рр. організувати: сурдологопедичні кабінети для лікування дорослих і дітей при поліклініках і лікарнях у містах УРСР; курси по підготовці сурдопедагогів; групи в яслах і будинках дитини або окремі ясла та будинки дитини для дітей з дефектами слуху і мови на 500 місць у містах УРСР; спеціальне сурдологопедичне відділення для вивчення питань профілактики і лікування глухоти в науково-дослідному Інституті отоларингології в Харкові і т. п. заходи. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 5-9.*

17 – 18 січня (четвер – п’ятниця).

4. Київ. Відбулися загальні збори АН УРСР, присвячені виборам президента, віце-президента, головного вченого секретаря президії, членів президії – голів відділів, членів президії і затвердженню директорів Інститутів АН УРСР. Загальні збори таємним голосуванням обрали академіка О.Палладіна – президентом АН УРСР. Віце-президентом АН УРСР – обраний дійсний член АН УРСР Г.Савін. Головним вченим секретарем АН УРСР обраний дійсний член АН УРСР І.Швець, Головами

відділів АН УРСР обрані дійсні члени АН УРСР: відділу фізико-математичних і хімічних наук – А.Кіпріанов, біологічних наук – Р.Кавецький, сільськогосподарських наук – П.Власюк, технічних наук – М.Корноухов. Членами президії АН УРСР обрані дійсні члени АН УРСР Є.Патон, В.Касьяненко, Л.Булаховський, Є.Шилов, Й.Штокало, К.Синельников. *Молодь України. – 1952. – 19 січня; Історія Національної академії наук України у суспільно-політичному контексті 1918 – 1998. – К.: “Фенікс”, 2000. – С. 465.*

20 січня (неділя).

3. Сталіно. Введена в дію відбудована вугільна копальня №5-біс “Трудівська”. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 511.*

21 – 23 січня (неділя).

4. Київ. Закінчилася Республіканська нарада критиків і літературознавців. В роботі наради взяли участь критики і літературознавці Києва, Харкова, Сталіно, Одеси, Запоріжжя, Львова, Ужгорода та інших міст України, представники Москви і Ленінграда. Нарада намітила заходи з поліпшення критики в спілці радянських письменників України: систематично обговорювати і затверджувати на президії плани відділів критики журналів, приділяти більше уваги виданню книг з питань теорії літератури, соціалістичної естетики, праць про сучасну українську літературу та ін. *Молодь України. – 1952. – 27 січня; Літературна газета. – 1952. – 24 січня.*

30 січня (середа).

1. Київ. Секретаріат ЦК КП(б)У прийняв постанову “Про відбір комуністів і комсомольців з місцевого населення західних областей УРСР в органи міністерства держбезпеки УРСР”, згідно якої потрібно було відібрати на оперативну роботу в органи МДБ до 15 квітня 1952 року 200 чоловік з Волинської, Львівської, Рівненської, Дрогобицької, Тернопільської, Станіславської, Чернівецької, Закарпатської областей. *Літопис УПА.*

Нова серія, Т. 3. – Київ–Торонто, 2001. – С. 444, 445.

9. Повідомляється, що представники України завоювали командну першість у Всесоюзних змаганнях з планерного, парашутного і авіамоделного спорту: киянин В.Єфименко встановив світовий рекорд дальності польоту на пленері А-9 в задалегідь намічений пункт (подолав відстань 636 км 837 м). Два світові рекорди встановили авіамоделісти: одесит І.Кулаковський (його модель протрималась у повітрі 6 год 1 хв) і дніпропетровець В.Васильченко (його кордова модель на прив'язі досягнула швидкості польоту 91,33 км на год). Всього українським авіамоделістам належить 14 всесоюзних і 11 світових рекордів. *Радянський спорт. – 1953. – 30 січня.*

1 – 7 лютого (п'ятниця – четвер).

6. Київ. Відбулася Республіканська нарада працівників вищих учбових закладів України. Заслухано доповідь секретаря ЦК КП(б)У І.Назаренка “Про становище і заходи поліпшення викладання суспільних наук у вищих учбових закладах України”. *Правда України. – 1952. – 9 лютого; Радянська Україна. – 1952. – 19 січня.*

7 лютого (четвер).

6. Закінчено прокладання залізничної колії з станції Федорівка до станції Каховка. *Молодь України. – 1952. – 9 лютого.*

13 лютого (середа).

4. Київ. Закінчився VII пленум правління Спілки радянських композиторів України. В роботі пленуму взяли участь композитори Києва, Харкова, Одеси, Сталіно, Львова, Ужгорода, Чернівців. Головою Спілки радянських композиторів України обраний заслужений діяч мистецтв УРСР П.Козицький. *Радянська Україна. – 1952. – 14 лютого.*

4. Київ. Повідомляється про збори фотомитців столиці, скликані редакцією газети “Радянське мистецтво” і Центральною науково-дослідною фотолабораторією “Укрфото”. Учасники зборів обговорили проблеми мистецтва художньої фотографії в республіці. *Радянське мистецтво. – 1952. – 13 лютого.*

14 лютого (четвер).

3. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про порядок та умови обміну рядової картоплі на картоплю стійких проти рака сортів”. Постанова зобов’язала колгоспи проводити обмін картоплі стійких проти рака сортів, що залишається у них після виконання обов’язкових поставок картоплі державі, здачі натуроплати за роботи МТС і засипки насінних і страхових фондів, на рядову картоплю з державних ресурсів. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 11-13.*

15 лютого (п’ятниця).

4. Київ. Видано перший том творів класика української літератури І.Котляревського. Це перше повне зібрання творів письменника. Вперше друкуються твори І.Котляревського, написані російською мовою. *Радянська Україна. – 1952. – 15 лютого.*

6. Суми. Повідомлялося, що в Державному художньому музеї відкрилась виставка китайського мистецтва. *Радянська Україна. – 1952. – 15 лютого.*

18 – 24 лютого (понеділок – неділя).

6. В Україні проходив фестиваль кінофільмів Угорської Народної Республіки. *Радянське мистецтво. – 1952. – 20 лютого; Радянська Україна. – 1952. – 19 лютого.*

20 лютого (середа).

1. Львів. ЦК КП(б)У звільнив від обов’язків секретаря Львівського міськкому партії В.Костенка. Причина звільнення полягала у тому, що він разом з членами бюро Львівського міськкому партії “допускали серйозні недоліки і помилки в ідеологічній роботі, не вели непримиренної більшовицької боротьби з недобитими залишками українських буржуазних націоналістів”. *Літопис УПА. Нова серія. Т. 4. – Львів – Торонто, 2002. – С. 445.*

20 – 23 лютого (середа – субота).

3. Київ. Відбувся пленум ЦК КП(б)У. Пленум прийняв постанову “Про хід будівництва Каховської гідроелектростанції та Південно-Українського каналу і заходи, що забезпечують виконання виробничого плану в 1952 р.” Пленум також розглянув питання готовності машинно-тракторних станцій УРСР до весняної сівби і заходи, що забезпечують вирощування високих урожаїв усіх сільськогосподарських культур у 1952 р. *Радянська Україна. – 1952. – 24 лютого, 1 березня; Радянське мистецтво. – 1952. – 27 лютого.*

23 – 25 лютого (субота – понеділок).

2. Київ. Відбулася республіканська наради працівників ДТСААФ. Учасники наради намітили практичні заходи для дальшого поліпшення роботи товариства. *Радянська Україна. – 1952. – 26 лютого.*

24 лютого (неділя).

9. Київ. На набережному шосе міста відбулися велосипедні змагання на особисто-командну першість республіки. На старт вийшло 65 найсильніших велосипедистів Києва, Одеси, Сталіно, Львова, Харкова і ДССТ “Колгоспник”. Чемпіони: серед жінок на трасі довжиною 10 км львів’янка Л.Смогіна – 21 хв. 04 с.; серед чоловіків на трасі 20 км киянин О.Поболь – 37 хв. 45,1 с. *Радянська Україна. – 1952. – 27 лютого.*

25 – 26 лютого (понеділок – вівторок).

4. Київ. Відбулася наукова сесія Відділу суспільних наук АН УРСР, присвячена століттю з дня смерті М.Гоголя. У роботі сесії взяли участь дійсні члени, член-кори АН УРСР, викладачі вузів Києва, Харкова, Львова, Мелітополя, вчителі шкіл, представники газет, журналів, наукових товариств, громадськості. *Вісник АН УРСР. – 1952. – № 3. – С. 79; Радянська Україна. – 1952. – 27 лютого.*

26 лютого (вівторок).

7. Київ. Відбувся ювілейний вечір, присвячений 150-річчю з дня

народження французького письменника Віктора Гюго. Вечір організували Український республіканський комітет захисту миру, президія Спілки радянських письменників України. *Літературна газета*. – 1952. – 28 лютого.

27 лютого (середа).

6. Київ. Повідомляється про проведення в театрах міста першого туру республіканського огляду молодих акторів. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 27 лютого.

28 лютого (четвер).

6. Київ. Президія ВР УРСР присвоїла назву Нова Каховка місту в Херсонській області, яке будувалося одночасно з Каховською ГЕС. *Промышленность и рабочий класс Украинской РСР (1951 – 1958): Сборник документов и материалов*. – К., 1984 – С. 535.

1 березня (субота).

4. Луцьк. Повідомляється про відкриття в місті першого на Волині педагогічного інституту, якому присвоєне ім'я Лесі Українки. *Известия*. – 1952. – 1 марта.

3 – 6 березня (понеділок – четвер).

4. Київ. Проходила Республіканська нарада працівників народної освіти. В її роботі взяли участь 1100 чоловік. Обговорювались питання про стан і заходи по дальшому поліпшенню навчально-виховної роботи в школах, про хід роботи по покращенню книг для читання, хрестоматій та підручників з української мови і літератури для шкіл УРСР. *Радянська Україна*. – 1952. – 4, 9 березня.

8 березня (субота).

6. Київ. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження “Про посилення ветеринарного і санітарного контролю при переробленні худоби”. Розпорядження намітило ряд заходів, виконання яких мало сприяти повному

використанню продуктів від забою худоби. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 19.*

11 березня (вівторок).

1. Москва. Повідомляється про указ президії ВР СРСР згідно якого особи, що відбули покарання у виправних трудових таборах, колоніях і тюрмах, учасники і співучасники “бандитсько-націоналістичного підпілля”, члени сімей за рішенням СРСР виселені на вічне поселення, з закінченням строку покарання, направляються під нагляд органів МДБ за місцем проживання сімей. *ЦГАОР ССРСР. – Ф. 9479, оп. 1, спр. 611, арк. 303; Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. – Кн. 1. – Львів, 1993. – С. 307, 308.*

12 – 15 березня (середа – субота).

3. Львів. Відбулася конференція з питань розвитку продуктивних сил західних, Чернівецької та Закарпатської областей УРСР, скликана президією АН УРСР спільно з Держпланом РМ УРСР та Міністерством сільського господарства УРСР. В роботі конференції взяли участь більше 600 чоловік. *Вісник АН УРСР. – 1952. – № 4. – С. 64.*

17 березня (понеділок).

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про зниження плати за номери в готелях міст і робітничих селищ УРСР”. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 19-20.*

18 березня (вівторок).

7. Помер Ісаак Мазепа – колишній прем’єр УНР.

19 березня (середа).

4. Київ. Рада міністрів УРСР і ЦК КП(б)У прийняли постанову “Про підготовку бригадирів виробничих бригад і завідуючих тваринницькими

фермами колгоспів УРСР”. Згідно постанови, з 1952/53 навчального року державні однорічні і дворічні сільськогосподарські школи з підготовки полеводів, агролісомеліораторів, овочівників, садоводів, тваринників, коневодів, пасічників і птахівників реорганізовані в однорічні сільськогосподарські школи з підготовки бригадирів виробничих бригад, колгоспних лісоводів, завідуючих тваринницькими фермами і бджільними пасіками. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 27-29.*

20 березня (четвер).

4. Київ. Відкриття виставки робіт учених в області фізичних, механіко-математичних, технічних і хімічних наук. *Правда. – 1952. – 21 марта.*

20 – 21 березня (четвер – п'ятниця).

4. Київ. Відбувся пленум ЦК ЛКСМ України. Обговорив питання “Про заходи по дальшому поліпшенню ідейно-виховної роботи комсомольських організацій України серед молоді”. *Молодь України. – 1952. – 23 березня.*

20 – 26 березня (четвер – середа).

4. Опубліковано постанову про нагородження Сталінськими преміями за видатні праці в галузі науки, винахідництва, літератури та мистецтва за 1951 р. З українців були нагороджені: Г.Савін, віце-президент АН УРСР – за наукову працю “Концентрація напруг коло отворів” (1951); група наукових співробітників Інституту ботаніки АН УРСР: М.Клоков, М.Котов, О.Вісюліна, О.Барбарич – за наукову працю “Визначник рослин” (1950); наукові співробітники Інституту електрозварювання ім. Є.Патона: Є.Лейначук і В.Подгаєцький – за розроблення складу універсальної серії флюсів для автоматичного зварювання та їх широке впровадження у виробництво; група наукових співробітників АН УРСР: М.Підоплічний, В.Білай, М.Гулий, Е.Сорені – за розроблення і широке впровадження в лікувальну практику та з'ясування хімічної

природи антибіотичного препарату “мікроцид”; Д.Блохінцев, член-кореспондент АН УРСР – за підручник “Основи квантової механіки”. О.Родіонов, науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту плідівництва – за виведення нових сортів плодово-ягідних культур для УРСР; С.Рубін, професор Уманського сільськогосподарського інституту – за наукову працю “Удобрення плодкових і ягідних культур”. Представники Одеського драматичного театру – за спектакль “Прага залишилася моєю”. Київський скульптор П.Мовчун – за мармурову скульптурну фігуру В.Белінського; скульптори М.Рябінін та В.Сколоздра – за статую “Довбуш”; київський художник Б.Немечик – за участь у створенні кольорового фільму “Тарас Шевченко”. Композитор Б.Лятошинський – за участь у створенні кінокартини “Тарас Шевченко”. Співак Б.Гмиря – за концертно-виконавчу діяльність. Режисер В.Браун – за колгоспну кінокартину “В мирні дні”. Сталінські премії також отримали М.Слущкий, К.Богдан, І.Кацман, Я.Марченко. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 19, 26 березня; *Радянська Україна*. – 1953. – 25 січня; *Вісник АН УРСР*. – 1952. – № 3. – С. 30-32, № 5. – С. 4; *Літературна газета*. – 1952. – 20 березня.

21 березня (п'ятниця).

9. Київ. Закінчилися Всесоюзні змагання з водного поло на першість профспілок. *Радянська Україна*. – 1952. – 22 березня.

25 березня (вівторок).

8. Харків. Повідомляється про Всесоюзні змагання на особисто-командну першість з боксу добровільного спортивного товариства “Трудові резерви”. У змаганнях брали участь більше 200 кращих боксерів товариства з України, Росії, Вірменії, Грузії, Казахстану та ін. республік. Першість завоювала команда Москви. *Радянська Україна*. – 1952. – 25 березня.

26 березня (середа).

4. Київ. У відповідь на рішення Всесвітньої Ради миру про відзначення 500-річного ювілею з дня народження італійського художника

Леонардо да Вінчі. Український комітет захисту миру, АН УРСР і правління Спілки радянських художників України створили Комітет по проведенню в Україні цього ювілею. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 26 березня.

29 березня (субота).

6. Горлівка Сталінської області. В клубі “Шахтар” організований вечірній університет музичної культури. *Советское искусство*. – 1952. – 29 марта.

Березень.

4. Москва. Відкриття пам’ятника М.Гоголю. *Радянська Україна*. – 1951. – 14 листопада.

1 квітня (вівторок).

6. Москва. Рада міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) прийняли постанову про зниження державних роздрібних цін на продовольчі й промислові товари. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 2 квітня.

6. Введено в дію постанову Ради міністрів УРСР від 17 березня “Про зниження плати за номери в готелях міст і робітничих селищ УРСР”. В постанові проведено розподіл номерів у готелях по категоріях і введено в дію нові ціни за користування номерами і місцями в готелях на території УРСР. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР*. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 19-27.

2 квітня (середа).

4. Київ. Повідомляється, що в столиці України створюється Республіканська сільськогосподарська виставка, під яку відведено територію понад 300 га. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 2 квітня.

3 квітня (четвер).

9. Київ. Розпочалася 13-га традиційна зустріч найсильніших збірних баскетбольних команд різних міст СРСР: Києва, Москви, Ленінграда,

Свердловська, Тбілісі, Єревана, Баку, Риги, Вільнюса, Тарту, Каунаса, Талліна. *Радянська Україна. – 1952. – 5 квітня.*

3 – 5 квітня (четвер – субота).

1. Київ. Відбулася Республіканська нарада працівників мистецтв УРСР. Учасники наради обговорили питання про стан і заходи поліпшення роботи установ і колективів мистецтв УРСР по виконанню рішень ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У з ідеологічних питань. *Радянське мистецтво. – 1952. – 9 квітня; Радянська Україна. – 1952. – 4 квітня.*

13 квітня (неділя).

4. Москва. Відбувся пленум ЦК ВЛКСМ, на якому обговорено питання: “Про роботу комсомольських організацій підприємств машинобудівної промисловості”, “Про фізкультурну і спортивну роботу комсомольських організацій серед молоді”, “Про підсумки сесії виконкому Всесвітньої федерації демократичної молоді”. *Молодь України. – 1952. – 27 січня.*

15 квітня (вівторок).

3. Закінчено будівництво лінії електропередач Кривий Ріг – Каховка. *Молодь України. – 1952. – 15 квітня.*

7. Київ. В колонному залі Української державної філармонії відбувся урочистий вечір, присвячений 500-річчю з дня народження великого італійського художника і вченого Леонардо да Вінчі. *Літературна газета. – 1952. – 17 квітня.*

17 квітня (четвер).

6. Харків. Повідомляється про проведення в місті декади дитячої книги. *Літературна газета. – 1952. – 17 квітня.*

20 – 23 квітня (неділя – середа).

4. Київ. Відбулася перша наукова Шевченківська конференція, організована Інститутом літератури ім. Т.Г.Шевченка АН УРСР. У конференції

взяли участь літературознавці і мистецтвознавці, наукові співробітники шевченківських музеїв, університетів та інститутів Києва, Одеси, Ленінграда та інших міст. *Літературна газета*. – 1952. – 1 травня.

23 квітня (середа).

8. США. Повідомлялося, що з Німеччини перевезено експонати музею УВАН. Серед експонатів – багато документів з історії української еміграції після Другої світової війни. *Український голос*. – 1952. – 24 квітня.

29 квітня (вівторок).

4. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню підготовки рахівничих кадрів для колгоспів”. Ухвалено організувати в 1952 році однорічні школи по підготовці рахівників і бухгалтерів для колгоспів в Чернівецькій, Ровенській, Ізмаїльській, і Дніпропетровській областях з контингентом учнів по 120 чоловік у кожній школі, та одне відділення по підготовці цих кадрів при Бенівській сільськогосподарській школі с.Добросілля Берегівської округи Закарпатської області з однорічним строком навчання, з контингентом учнів – 60 чоловік. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР*. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 43-46.

Квітень.

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про заходи по поліпшенню роботи масових бібліотек УРСР”. В постанові детально проаналізовано діяльність бібліотечних установ і накреслено конкретні заходи по усунуенню недоліків в їх роботі. *Історія Української РСР в 8-ми томах, 10-ти книгах, Т.8. Кн. 1*. – К., 1979. – С. 360.

3 травня (субота).

1. Кам’янець-Подільський. Інформація обкому КП(б)У про захоплення енкаведистами керівників Кам’янець-Подільського окружного проводу ОУН: “Кобзаря” і його бойовика “Богдана” (захопили в Ставищанському

районі Київської області); Чертковського районного провідника “Клима” і керівника технічної ланки надрайонного проводу “Неплюя” (захопили в с. Кадіївка Тернопільської області); керівника київської групи “Черника” і його бойовика “Змагуна” (захопили в с. Майдан-Александрівський Кам’янець-Подільської області). *ЦДАГОУ. – Ф. 1, оп. 24, спр. 1718, арк. 79-81; Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади. – Кн. 2. – Львів, 1997. – С. 359, 360.*

9 травня (п’ятниця).

1. Київ. ЦК КП(б)У прийняла постанову “Про дальше посилення боротьби по остаточній ліквідації рештків банд українсько-буржуазних націоналістів в західних областях Української РСР”. *Літопис УПА. Нова серія, Т. 3. – К. – Торонто, 2001. – С. 526.*

11 травня (неділя).

7. Помер Іван Рубчак – найстаріший діяч українського театру, один з організаторів театрального мистецтва на Галичині, лауреат Сталінської премії, заслужений артист УРСР.

19 травня (понеділок).

4. Київ. В державному театрі опери та балету відбувся перший концерт Державного ансамблю танцю УРСР, недавно створеного з метою популяризації українських народних танців, а також народних танців братніх республік. *Радянське мистецтво. – 1952. – 21 травня.*

21 – 25 травня (середа – неділя).

3. Запоріжжя. Відбулася виїзна об’єднана сесія Академії наук і Академії архітектури УРСР, присвячена питанням науково-технічної допомоги великим будовам. В роботі сесії взяли участь близько 600 чоловік. В результаті роботи вчені УРСР встановили безпосередній контакт з проектними і будівельними організаціями, що здійснюють великі будови. *Вісник АН УРСР. – 1952. – № 6. – С. 61-73.*

24 травня (субота).

7. Париж (Франція). Помер Зенон Кузеля – в останні роки життя голова Центральної управи Наукового товариства ім. Шевченка. *Український голос*. – 1952. – 4 червня.

8. Румунія. Розпочалася декада, присвячена УРСР. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 28 травня.

27 – 29 травня (вівторок – четвер).

3. Київ. Відбувся Пленум ЦК КП(б)У, на якому обговорено підсумки весняної сівби і заходи по догляду за посівами, підготовку і проведення збирання врожаю, хлібозаготівель і заготівель інших сільськогосподарських продуктів в 1952 р; а також стан і заходи поліпшення підготовки, підбору, виховання і розподілу керівних партійних і радянських кадрів в українській партійній організації. *Радянська Україна*. – 1952. – 30 травня; *Радянське мистецтво*. – 1952. – 4 червня.

28 травня (середа).

6. Київ. Повідомляється про нараду методистів з театрального жанру обласних Будинків народної творчості республіки, скликану з метою поліпшення дальшої роботи самодіяльних колективів України. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 28 травня.

30 травня (п'ятниця).

3. Краматорськ. На Ново-Краматорському заводі ім. Сталіна закінчено складання крокуючого екскаватора “ЭШ – 4-40”. *Молодь України*. – 1952. – 30 травня.

2 червня (понеділок).

6. Київ. Відкриття фестивалю польських кінофільмів. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 4 червня.

4 червня (середа).

6. Повідомляється про Всесоюзний огляд театрів юного глядача.

Радянське мистецтво. – 1952. – 4 червня.

6. Київ. Повідомляється про 15-денний Республіканський семінар хореографів. *Радянське мистецтво. – 1952. – 4 червня.*

5 червня (четвер).

6. Відкрилася Республіканська нарада працівників охорони здоров'я УРСР. *Радянська Україна. – 1952. – 5 червня.*

6 червня (п'ятниця).

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла розпорядження “Про посилення охорони лісів від пожеж”. Розпорядження зобов'язало відповідні органи: забезпечувати перевезення парашутистів-пожежників від місць пожеж до найближчих аеродромів, залізничних станцій і пристаней; створювати на пожежнонебезпечний сезон у місцях проведення робіт і на підприємствах пожежні дружини (без відриву від виробництва); провадити радіопередачі на тему “Збереження лісів від пожеж”. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 71-72.*

7 червня (субота).

8. Торонто (Канада). Відбувся Перший український музичний фестиваль. *Український голос. – 1952. – 25 червня.*

23 червня (понеділок).

2. Київ. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження “Про видання і розповсюдження Статуту Всесоюзного добровільного товариства сприяння армії, авіації та флоту (ДТСААФ СРСР)”. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 88-105.*

28 – 29 червня (субота – неділя).

8. Торонто (Канада). Відбулися урочисті святкування з нагоди відкриття першого в Канаді музею ім. Т.Г.Шевченка. Проведено концерт-фестиваль,

в якому взяли участь понад 500 представників української художньої самодіяльності з різних провінцій Канади. *Літературна газета*. – 1952. – 10 липня.

29 червня (неділя).

8. Палермо (Канада). Відкриття музею ім. Т.Г.Шевченка. Відбувся урочистий мітинг. *Літературна газета*. – 1952. – 10 липня.

6 липня (неділя).

4. Севастополь. Закладено пам'ятник П.Нахімову, в зв'язку з 150-річчям з дня народження талановитого російського флотоводця. Відбувся багатолюдний мітинг. *Літературна газета*. – 1952. – 10 липня.

7 липня (понеділок).

3. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про затвердження типового статуту міського ломбарду”. Згідно статуту ломбард є самостійна господарська організація, діє на засадах господарського розрахунку і користується кредитом у відділеннях облкомунбанку на потреби позичкових операцій. Ломбард засновувався для надання населенню змоги користуватися короткостроковим кредитом під заставу речей. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР*. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 109-114.

15 – 16 липня (вівторок – середа).

3. Київ. Відбулася республіканська нарада працівників книжкових видавництв і поліграфічних підприємств України. Обговорено підсумки роботи видавництв за 1951 рік і перше півріччя 1952 року та заходи по підвищенню ідейного та художнього рівня літератури, що випускається. Обговорено шляхи поліпшення поліграфічного виконання друкованої продукції. *Літературна газета*. – 1952. – 24 липня.

18 липня (п'ятниця).

3. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про сорторайонування

картоплі по Українській РСР”. Постанова прийнята з метою правильного розміщення і широкого впровадження у виробництво кращих сортів картоплі та переходу колгоспів і радгоспів УРСР на суцільні сортові посіви картоплі. Положення постанови зобов’язали Міністерство сільськогосподарства УРСР, починаючи з 1953 року, перебудувати насінне виробництво картоплі у відповідності із затвердженим цією постановою сорторайонуванням. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 115-121.*

9. Київ. Відбувся великий спортивний вечір присвячений Всесоюзному дню фізкультурника. *Літературна газета. – 1952. – 24 липня.*

19 липня – 3 серпня (субота – неділя).

9. Хельсінкі (Фінляндія). Відбулися XV літні Олімпійські ігри. В іграх брали участь 4925 спортсменів (518 жінок) від 69 країн. Вперше на них виступали атлети з СРСР, які всього вибороли 22 золоті, 30 срібних, 19 бронзових нагород, в неофіційному командному заліку – 494 очки. (У США відповідно – 40, 19, 17 і також 494 очки). У складі збірних команд СРСР виступало 25 вихованців українських спортивних організацій. Вони здобули в особистих і командних змаганнях 10 золотих, 9 срібних і 1 бронзову нагороду. Найбільше медалей спортсмени здобули у спортивній гімнастиці: Віктор Чукарін завоював 4 золоті і 2 срібні медалі, Марія Гороховська – 2 золоті і 4 срібні медалі, Ніна Бочарова – 1 срібну медаль. Чемпіоном у півлегкій вазі повернувся Яків Пункін. Срібні медалі в академічній греблі завоювали Георгій Жилін та Ігор Ємчук. Бронзову нагороду здобув гімнаст Дмитро Леонкін. *Радянський спорт. – 1952. – 25 липня, 8, 26 серпня; Хроніка олімпійських ігор (З історії літніх олімпіад). – К., 1979. – С. 69-95.*

21 липня (понеділок).

4. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову про включення Комуністичного університету ім. Артема в Харкові до списку вищих навчальних закладів. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної*

Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 121.

26 липня (субота).

7. Київ. Громадськість міста відзначила 50-річчя з дня народження українського письменника Ярослава Галана. *Літературна газета. – 1952. – 31 липня.*

Кінець липня – 5 серпня (п'ятниця).

1. Львів. В приміщенні спецфонду Львівської бібліотеки АН УРСР бригада працівників обкому партії знищила більшість “націоналістичних, антирадянських” експонатів Музею українського мистецтва (картини, малюнки, скульптури). Деякі з картин були повернуті назад у відділ спецфонду Музею, серед них – група портретів генералів і офіцерів “петлюрівських банд”. *Культурне життя в Україні: Західні землі. Т. 2. (1953 – 1966). – Львів, 1996. – С. 295-297.*

3 серпня (середа).

3. Дніпродзержинськ. Введено в дію Баглейський коксохімічний завод. *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 512.*

6. Одеса. Проходила виставка творів видатного українського живописця-передвижника К.Костанді (1852 – 1921). *Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Репринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995. – С. 512.*

8. Грузія. Відкриття пам'ятника Лесі Українці. *Радянське мистецтво. – 1952. – 6 серпня.*

5 серпня (п'ятниця).

4. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про затвердження Статуту української спілки кооперативних товариств художників “Укоопхудожник””. Згідно статуту Спілка “Укоопхудожник” є керівним, господарським і організаційним центром кооперативних товариств художників,

організовує і спрямовує їх діяльність. В статуті викладені основні завдання спілки, визначено її склад, права та обов'язки її членів, керівні і контрольні органи спілки, кошти спілки, прибутки і збитки, умови зміни статуту і припинення її діяльності. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 124-133.*

10 серпня (середа).

6. Одеса, Херсон, Миколаїв. Повідомляється, що в цих містах пройшли гастролі Оркестру народних інструментів Узбецької філармонії під керівництвом заслуженого діяча мистецтв Узбецької РСР А.Петросянца. *Правда Востока. – 1952. – 10 августа.*

10 – 12 серпня (середа – п'ятниця).

4. Кременчуг. Пройшла науково-теоретична конференція, присвячена А.Макаренку. В роботі конференції взяли участь представники шкіл, інститутів Ленінграда, Києва, Харкова та інших міст України. *Правда. – 1952. – 10 августа.*

22 серпня (понеділок).

7. Бірмінгем (США). Помер Григорій Махів – ґрунтознавець, дійсний член Наукового товариства Шевченка і УВАН. *Український голос. – 1952. – 10 вересня.*

1 вересня (понеділок).

6. В усіх школах України. За наказом Міністерства освіти УРСР вперше запроваджено у кожному класі, починаючи з 5, “Журнал поведінки учнів”. *Радянська освіта. 1953. – 24 жовтня.*

23 – 27 вересня (вівторок – субота).

1. Київ. Відбувся XVII з'їзд КП(б)У. З'їзд обговорив проект ЦК ВКП(б) “Директиви XIX з'їзду партії по п'ятому п'ятирічному плану розвитку СРСР на 1951 – 1952 роки”, обрав керівні органи партії. На

пленумі новообраного ЦК внесено зміни в структуру керівних кадрів ЦК КП(б)У. Замість політбюро, оргбюро і секретаріату утворено бюро і секретаріат ЦК КП(б)У. Членами бюро ЦК КП(б)У обрані А.Гречко, М.Гречуха, Н.Кальченко, О.Кириченко, Л.Корнієць, Д.Коротченко, Л.Мельников, І.Назаренко, І.Сенін; кандидатами – Г.Гришко, М.Підгорний, З.Сердюк, О.Струєв. Першим секретарем ЦК КП(б)У обрано Л.Мельникова. *Радянська Україна*. – 1952. – 23 – 28 вересня; *Історія Києва*. Т. 3. Кн. 1. – К., 1987. – С. 453.

Вересень.

4. Київ. Інститут електрозварювання ім. Є.Патона АН УРСР провів науково-технічну конференцію з нових способів зварювання. *Вісник АН УРСР*. – 1952. – № 9. – С. 77.

4 жовтня (субота).

6. Дніпропетровськ. Відкриття Будинку культури студентів. *Правда*. – 1952. – 6 жовтня.

5 – 14 жовтня (неділя – вівторок).

1. Москва. Відбувся XIX з'їзд ВКП(б), що розглянув звітну доповідь ЦК ВКП(б), Центральної ревізійної комісії, директиви п'ятирічного плану розвитку СРСР на 1951 – 1955 рр., зміни в Статуті ВКП(б), обрав керівні органи партії. З'їзд ухвалив рішення перейменувати Всесоюзну комуністичну партію (більшовиків) – ВКП(б) – у Комуністичну партію Радянського Союзу (КПРС). З'їзд вніс зміни до Статуту партії. В ньому були вказані головні завдання партії, обов'язки партійних організацій і всіх комуністів. *Радянська Україна*. *Хроніка 1952*. – 5 – 15 жовтня.

7 жовтня (вівторок).

9. Повідомляється, що проходить II Республіканська спартакіада сільської молоді. В змаганнях брали участь більше 900 осіб. *Радянський спорт*. – 1952. – 7 жовтня.

16 жовтня (четвер).

1. Москва. Відбувся Пленум ЦК КПРС, що обрав президію й секретаріат ЦК КПРС. Членом президії і секретарем ЦК КПРС обрано Й.Сталіна. *Радянська Україна*. – 1952. – 17 жовтня.

17 – 18 жовтня (п'ятниця – субота).

4. Київ. Відбулася Нарада астрономів України, скликана за ініціативою астрономічного комітету і Головної астрономічної обсерваторії АН УРСР. Нарада була присвячена обговоренню питань пов'язаних з підготовкою до спостереження повного сонячного затемнення (30 червня 1954 р.), смуга повної фази якого буде проходити і через Україну. *Вісник АН УРСР*. – 1952. – № 11. – С. 78.

23 жовтня (четвер).

6. Москва. Рада міністрів СРСР ухвалила розпорядження про надання права Комітету радіоінформації при РМ СРСР організувати в м. Києві студію телебачення. Розпорядження ухвалило починаючи з IV кварталу 1952 року проводити регулярні телепередачі в кількості 4 рази на тиждень, а з 1953 року – 6 разів на тиждень. *Культурне будівництво в Українській РСР. Найважливіші рішення комуністичної партії і радянського уряду: Зб. документів. Т.2 (1917 – 1960 рр.)*. – К., 1961. – С. 253.

6 листопада (четвер).

1. Москва. Проект постанови Ради міністрів СРСР “Про направлення на вічне спецпоселення учасників національно-визвольних змагань звільнених з ув'язнення”. Передбачав згаданих осіб по закінченню строку покарання, направляти етапом на спецпоселення з поширенням на них дій указу президії ВР СРСР від 26 листопада 1948 року “Про кримінальну відповідальність за втечі з міст обов'язкового і постійного поселення осіб, виселених в окремі райони Радянського Союзу в період Вітчизняної війни”. *ЦГАОР ССРСР*. – Ф. 9479, оп. 1, спр. 611, арк. 305; *Літопис нескореної України. Документи, матеріали, спогади*. – Кн. 1. – Львів, 1993. – С. 307.

4. Київ. Відкриття XI Республіканської виставки образотворчого мистецтва УРСР. *Радянське мистецтво*. – 1952. – 12 листопада.

6. Київ. Рада міністрів УРСР ухвалила розпорядження “Про організацію при промислових підприємствах у сільських місцевостях середніх шкіл робітничої молоді”. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР*. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 142.

14 листопада (п'ятниця).

9. Харків. Повідомляється про змагання на особисто-командну першість з боксу. В змаганнях брали участь представники з 18 областей України. *Радянський спорт*. – 1952. – 14 листопада.

15 листопада (субота).

9. Закінчилася XVII особисто-командна першість з спортивної гімнастики; лідери змагань: серед жінок – Р.Баранова, серед чоловіків – В.Пліско. *Радянський спорт*. – 1952. – 21 листопада.

2 грудня (вівторок).

9. Газета “Радянський спорт” надрукувала Положення про єдину все-союзну класифікацію. Згідно положення встановлена єдина класифікація спортсменів з усіх видів спорту, які культивувалися в СРСР: майстер спорту, I розряд, II розряд, I юнацький розряд, II юнацький розряд, III юнацький розряд. *Радянський спорт*. – 1952. – 2 грудня.

21 грудня (неділя).

6. Запоріжжя. Відкриття Будинку культури заводу ім. С.Кірова. *Правда*. – 1952. – 22 декабрю.

27 грудня (субота).

6. Київ. Верховна Рада УРСР прийняла постанову “Про стан влаштування дітей-сиріт на патронат і під опіку в Українській РСР”. Постанова намітила ряд зобов'язань, виконання яких мало усунути недоліки в

справі влаштування дітей-сиріт на патронат та сприяти поліпшенню матеріально-побутового стану дітей-сиріт. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 145-148.*

28 грудня (неділя).

5. Вінніпег (Канада). Відкриття Українського православного собору святої Покрови. *Український голос. – 1952. – 28 грудня.*

29 грудня (понеділок).

7. Помер Іван Кочерга – драматург, написав понад 30 п'єс. *Літературна газета. – 1953. – 1 січня.*

30 грудня (вівторок).

6. Київ. Рада міністрів УРСР прийняла постанову “Про поліпшення справи спорудження пам'ятників і монументів та підвищення якості виробництва монументальної і масової політичної та побутової скульптури в Українській РСР”. Постанова спрямована на налагодження справи виготовлення монументальної скульптури, що використовується для оформлення площ, парків, скверів, бульварів міст, а також якості масової політичної і побутової скульптури. *Хронологічне зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень уряду УРСР. – К., 1963. – Т. III (1952 – 1956). – С. 150-154.*

Грудень.

8. Відень (Австрія). Представники України брали участь у Конгресі народів на захист миру. Учасники конгресу ще раз звернулися з відозвою до урядів і народів світу, в якій вимагали припинити війну в Кореї та Індокитаї, і знову закликали підписати Пакт Миру між п'ятьма великими державами. *Історія Української РСР в 8-ми томах, 10-ти книгах, Т.8. Кн. 1. – К., 1979. – С. 156.*